

'Johan Demol, de beste politiecommissaris van het land, is ontslagen door de corrupte politieke klasse.' Dat zegt het Vlaams Blok. De waarheid klinkt anders!

Johan 'Jean' Demol is een crack in karate en liefhebber van Japanse zwaardsport die in 1979 doorstoot tot de leiding van de privé-militie Front de la Jeunesse. Een 'superflik' die in 1982 ternauwernood ontsnapt aan een huiszoeking in verband met een spectaculaire wapenroof in zijn rijkswachteenheid. De parlementaire commissie die het onderzoek verricht naar de Bende van Nijvel openbaart waarom. De politieke vrienden van Johan Demol zijn intussen gevlucht, 'ge-zelfmoord' of zitten gevangenisstraffen uit voor brandstichting, aanslagen en moorden. Maar Demol ontglipt de dans en trekt, als politie-officier, naar Schaarbeek. Met steun van voormalig burgemeester Roger Nols, rabiaat Vlamingen- en vreemdelingenhaat. De raciale segregatie op een achtergrond van zware sociaal-economische ongelijkheden maakt van Schaarbeek een ideale biotoop waar Demol zijn 'law and order'-bedje kan spreiden. De politieke overheid laat betijen.

Demol creëert er zijn eigen Pretoriaanse Garde die een faam heeft van machtsmisbruik en drughandel. Elke Schaarbeekenaar wordt plots een verdachte. Elke migrant een drugdealer. Tot Demol wordt ontmaskerd en hij een pact sluit met het Vlaams Blok. Samen gaan ze de democratie te lijf.

Ron Hermans was als journalist verbonden aan *Trends* en aan *De Morgen*. Momenteel werkt hij als publicist.

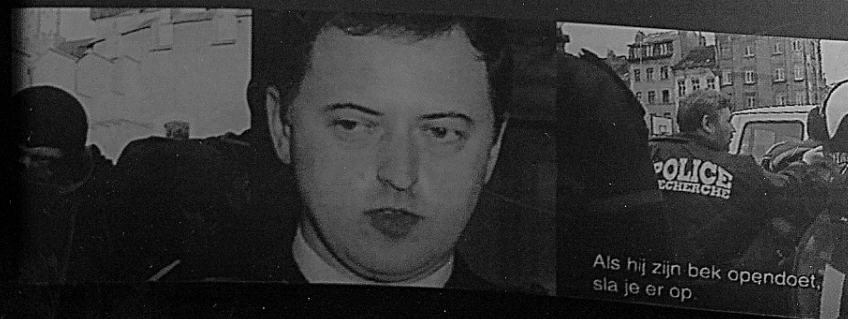
Eric Goeman is voorzitter van het Studiecentrum voor de geschiedenis van het fascisme en racisme en initiatiefnemer van Democratie 2000.

ISBN 90-6445-065-X

Ron Hermans
Eric Goeman

Het gevaar DEMOL

Als hij zijn bek opendoet,
sla je er op.

Het gevaar Demol

In de dossier-reeks verschenen:

Blauwe ridders. Van rijkswacht tot eenheidspolitie,

Jos Vander Velpen

CCC, het terrorisme en de staat, Jos Vander Velpen

Daar komen ze aangemarcheerd, Jos Vander Velpen

Euthanasie. Van taboe tot recht, [red. Léon Favys]

Het Geld van de CVP, Ludo Martens en Peter Franssen

De Generale 1822-1992, Jo Cottenier

Gladio, Michel Bouffioux

Het is niet gedaan! Een gevecht voor Julie en Melissa,

Michel Bouffioux

De kraak van de eeuw, Gérard de Selys

Medialeugen, div. auteurs

Milieumaffia in Vlaanderen, Leo Verschueren en

Raf Willems

De namen uit de doofpot, Stef Janssens

Noordwijk, Albert Martens en Myriam Vanden Eede

Op dood spoor, Philippe Janssens

Organizatsiya. De Russische maffia van Brooklyn tot

Antwerpen, Alain Lallemand

Het Salon is vol? België, de vluchtelingen en

mensenrechten, Jules Fermon

School onder schot, Nico Hirtt, Annemie Mels &

Hugo Van Droogenbroeck

Sekten in België, Alain Lallemand

De val van De Prins, René De Witte

Ron Hermans
Eric Goeman

Het gevaar DEMOL

EPO

Omslagontwerp: Compagnie Paul Verrept

Foto's: © BELGA

Foto auteurs: © Willy Dee

Redactie: Stefan Coppens

Vormgeving: EPO [98/0996/1]

Druk: drukkerij EPO

© Auteurs en uitgeverij EPO vzw, 1998

Lange Pastoorstraat 25-27

2600 Berchem

Tel: 32 (0)3/239.68.74

Fax: 32 (0)3/218.46.04

E-mail: uitgeverij@epo.be

ISBN 90 6445 065 X

D 1998/2204/35

NUGI 661

Verspreiding voor Nederland
Centraal Boekhuis BV Culemborg

Inhoud

1. Het Blok Brusselt
Of de jacht op een nieuwe 'Dewinter' 9
2. Het Duivelsoord
Of de erfenis van baron Alexander von Falkenhausen 18
3. De 'broosheid' van het bestaan
Of hoe Schaarbeek rijk wordt op zijn armoede 30
4. De onstuitbare opmars van een extreem-rechtse langeaf-
standsloper 45
5. Noch Chicago, noch Beiroet
Of Schaarbeek als proeftuin voor een gelegaliseerd
racisme 54
6. De wapenroof bij het Speciaal Interventie Eskadron
Of alle wegen leiden naar de rijkswacht 68
7. Een rijkswachter wordt politieagent 89
8. Johan Demol en het mysterie van het Comité
D'Ouwendijck 99
9. Demol in Lethal Weapon 2
Of een bekende (verfranse) Vlaming is opgestaan 107
10. De mythe van de onkreukbare superflik 114

11. De hoofdcommissaris in de vuurlijn 129
12. De wolkbreuk breekt open
Of al loopt de leugen nog zo snel... 139
13. Demol kruipt in de Bunker
Of hoe een rijkswachter lid wordt
van het Front de la Jeunesse 151
14. Aan zijn politieke vrienden kent men Demol
Of een verhaal van oude en nieuwe vriendschappen 173
15. De dekking van een commissaris
Of hoe een burgemeester ziende blind kan zijn 188
16. Een gemeente als proeftuin voor de nationale politiek
Of hoe het FDF in Schaarbeek 'brusselt' 203
17. De nieuwe kleren van de keizer 210
18. De lange aanloop naar 13 juni 1999 222
19. Het Vlaams Blok verfranst
De 'Alte Kameraden' komen weer samen 231
- BIJLAGE Het ontstaan van een getto
Of waarom Turken houden van het Noordstation 235
- NOTEN 259

Dit boek is opgedragen aan de onderzoeksjournalisten
Walter De Bock en Peter Franssen. Zonder hun voorberei-
dend werk was het boek niet mogelijk.

HET BLOK BRUSSELT

Of de jacht op een nieuwe 'Dewinter'

Op 14 juni 1996 houdt Frank Vanhecke zijn eerste persconferentie als kersvers Vlaams Blok-voorzitter. Geflankeerd door extreem-rechtse boegbeelden zoals Filip Dewinter, Gerolf Annemans en Wim Verreycken lanceert hij de electorale verovering van Brussel en het nakende einde van België. Hij doet een oproep tot de Vlaamse partijen om het 'cordon sanitaire' rond het Vlaams Blok te doorbreken en besprekingen te starten over een Vlaams Front voor Brussel. Hij wil de Franstalige Brusselaars een pact voor de toekomst aanbieden waarin hij niet alleen economische welvaart belooft, maar ook garandeert dat de strijd tegen de 'vereuropaanisering', tegen de opmars van de 'kasbahs en de soukhs' en de criminaliteit onverbiddelijk gevoerd zal worden.

Vanhecke: 'Als voorzitter van de grootste Vlaamse partij in Brussel zeg ik dat wij werkelijk alles op alles zullen zetten om desnoods één tegen allen, de meest spectaculaire campagne ooit in Brussel gevoerd, te starten.'

Vanhecke bekijkt de journalisten met de blik van de toekomstige veroveraar en weet dat hij de vraag die op ieders lippen ligt moet beantwoorden: waar zal het Vlaams Blok in Brussel een lijsttrekker vinden die zowel extreem-rechts als charismatisch is, om een groot deel van de kiezers in dit extremistisch avontuur te lokken? Vanhecke, duidelijk voorbereid op die vraag, antwoordt alsof alles reeds in kannen en kruiken is, maar zonder in zijn kaarten te laten kijken. Indien het moet, kan het Vlaams Blok in Brussel ook 'een' Filip De-

winter lanceren die een nieuw succesverhaal voor het Vlaams Blok moet schrijven. Een nieuwe Dewinter, een sterke man die het extreem-rechtse succesverhaal van Antwerpen tenminste moet herhalen en evenaren. Stelt hij hierbij zijn eigen kandidatuur?

Vanhecke wil geen namen noemen en verschuilt zich achter een theoretische optie. 'Ik bedoelde eigenlijk vooral dat Brussel een soortgelijke voedingsbodem voor ons biedt als Antwerpen.'

De speculaties kunnen beginnen. Het Vlaams Blok telt sinds de gemeenteraadsverkiezingen van 1995 in Brussel twee verkozenen: Dominiek Lootens-Stael en Roeland Van Walleghem. Zou één van hen de nieuwe Dewinter zijn? Neen.

Begin augustus 1996 doet het Vlaams Blok een nieuwe zet. Filip De Man wordt aangeduid als 'campagneleider' die de 'slag om Brussel' moet leiden en voorbereiden. Hij krijgt de beschikking over een ruim budget en vier medewerkers. Vlaams-Blokvoorzitter Vanhecke heeft De Man gekozen wegens zijn 'organisatorische en propagandistische ervaring'. Hij moet via een 'harde en duidelijke propagandacampagne', het Vlaams Blok aan een blokkerende macht helpen in de hoofdstad bij de parlementsverkiezingen in 1999.

Volgens sommige journalisten is de nieuwe Dewinter nu gevonden.

Wie is Filip De Man?

Hij is waarschijnlijk de enige Vlaams-Blokmandataris die uit een links nest is gevallen. Hij is de zoon van Jos De Man, vroeger een begrip in progressieve kringen. Jos De Man was zowel een briljant advocaat (ooit compagnon van Michel Graindorge) en begaafd journalist (ooit hoofdredacteur van het beruchte maar vlug ter ziele gegane weekblad *Vrijdag* en redacteur bij *Vooruit* en later *De Morgen*). Jos De Man week uit naar Nederland waar hij nog steeds publiceert in *Interme-*

diair en *HP/De Tijd*. Zoon Filip De Man studeerde pers- en communicatiewetenschappen aan de VUB en maakte zijn licentiaatsverhandeling over *Vrijdag*, het mislukte project van zijn vader. Filip De Man rekende in die thesis af met zijn vader en met alles waar die voor stond. Op de universiteit ontpopte Filip De Man zich als een rabiaat bestrijder van alles wat links of progressief was. Die haat kon hij direct vormgeven in het Vlaams Blok via de brochure *Zwartboek progressieve leraars*, het gebundelde resultaat van een verklikkingscampagne in de Vlaamse scholen opgezet door zijn vriend Filip Dewinter. Hij specialiseerde zich in de vreemdelingenhaat en schreef samen met Dewinter de programmatekst van het *Dossier Vreemdelingen* in 1991. Hij werd kamerlid, arrondissementeel voorzitter van het Vlaams Blok voor Brussel-Halle-Vilvoorde en eindredacteur van het maandblad van de partij. Filip De Man belichaamt de harde compromisloze lijn, vooral wat betreft vreemdelingen, drugs, criminaliteit, asielzoekers. Deze vier thema's zijn niet alleen zijn politieke stokpaardjes, maar worden ook stevast in één adem vermeld.

Zijn ideologie balt hij samen in twee zinnen: 'Vlamingen in Vlaanderen, buitenlanders in het buitenland' en 'Gettowijken met migranten zijn broeinesten van criminaliteit'. Hij verdedigt een keiharde 'law and order'-strategie tegenover de meestal werkloze migrantenjongeren in de verpauperde Brusselse wijken waarbij de ordehandhavers (politie en rijkswacht) gerust hun wettelijke boekje te buiten mogen gaan. Volgens De Man is het belangrijkste doel van de ordediensten nu eenmaal niet het handhaven van de rechtsstaat, maar bovenal 'het vangen van bandieten'. Die bandieten zijn volgens de visie van De Man bijna altijd 'migrant' en omdat 'bijna alle migranten drugdealers zijn' zijn 'bijna alle migranten bandieten' en dus 'vogelvrij'.

Maar wie dacht dat Filip De Man de nieuwe Dewinter moest worden, vergiste zich. De Man is nu eenmaal het brein en de organisator die een nieuwe Dewinter moet opsporen.

Voorzitter Frank Vanhecke: 'First things first. We willen eerst de criminaliteit in de kasbahs en de soukhs aanpakken. Dát is het probleem in onze grote steden. Dat moet eerst opgelost worden. Al de rest komt nadien en kan geval per geval bekeken worden,' en 'ik zou stom zijn als ik beweerde dat allochtonen *in se* criminelier zijn dan Vlamingen. Het is de ontworteling die de criminaliteit teweegbrengt. Dus pleit ik voor de begeleide terugkeer van vreemdelingen naar hun land van herkomst.'¹

Zo werd zonder dat de media het in de gaten hadden het perfecte profiel uitgetekend waaraan een nieuwe Dewinter zou moeten beantwoorden. Hij moest in elk geval over een aantal 'kwaliteiten' beschikken die niet zomaar iedereen bezit. Iemand met een voorbeeldfunctie in de harde aanpak van de criminaliteit. Iemand die niet nalaat de begrippen 'criminaliteit' en 'migranten' zoveel mogelijk samen te voegen. Iemand die erin slaagt voortdurend de 'drugproblemen' in de schoenen te schuiven van de migrantengemeenschap. Iemand die telkens opnieuw vier begrippen op één hoop veegt en in de media en de publieke opinie gooit. Die vier begrippen zijn: migranten, drugs, criminaliteit en onveiligheid. In één klap ongeveer zeventig procent van het electoraal programma van het Vlaams Blok. Bestaat er zo iemand in dit land?

De Man interviewde de uitverkorene in december 1995 samen met senator Roeland Van Wallegghem voor het maandblad van het Vlaams Blok. Wie was die gelukkige? De hoofdcommissaris van de gemeentelijke politie van Schaarbeek, ene Johan Demol.

In dat interview worden een aantal tipjes van de sluier gelicht. De hoofdcommissaris weet dat hij hier met vuur speelt

en blijft dan ook perfect binnen de wettelijke krijtlijnen zodat later geen enkele klacht wegens racisme geformuleerd kan worden. Hij stemt in met het interview na uitdrukkelijke afspraak niet over migranten te praten. Hij spreekt nergens over de migranten, maar iedere lezer weet natuurlijk dat het bijna alleen over migranten handelt. Enkele maanden eerder was hij reeds geïnterviewd in *Humo* waarin hij onschroomd beweerde dat 'de drughandel in dit land volledig in handen is van de vreemdelingen'. In het Vlaams-Blokmagazine houdt hij zich eerder gedeisd en gebruikt hij woorden zoals 'de gasten die met stenen gooien', 'de boefjes', 'de dealers', 'hun uitkijkposten op bromfietsen'. De Man en Van Wallegghem proberen hem nochtans te verleiden tot enkele uitspraken over racisme, maar Demol gaat hier niet op in. Hij gedraagt zich als de 'redder van Schaarbeek' die door de bevolking op de handen wordt gedragen en door de maffia gevreesd wordt: 'De mensen die in de wijken leven waar openlijk gedeald werd, kwamen naar het commissariaat met bloemen en champagne wanneer we in hun buurt een actie gevoerd hadden. Ze zegden dat ze al jaren daarop wachtten. Ze komen hier werkelijk hun blijdschap uiten, het is ontroerend.'²

Demol probeert zich op de hoogte te hijsen van de bekende Italiaanse anticorruptierechter Di Pietro (boegbeeld van 'Operatie Schone Handen') en van de antimaffiaheld Eliott Ness die Al Capone jarenlang de nor indraaide. 'De grote maffiabestrijders zijn mijn voorbeeld. De mannen die lang voorbereidend werk doen, maar dan ook keihard kunnen toeslaan.'³

Dit 'onkreukbare' imago moet hem uittillen boven het dagelijks geploeter van de politieke overheid en het gerecht die te onbekwaam of te slap reageren op de criminaliteit.

'Ik ben geen voorstander van burgerwachten, maar ik kan de bevolking wel begrijpen. Die weten niet meer wat gedaan.

Toch moet de overheid de veiligheid garanderen, dat staat zelfs in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.' En verder: 'Hoe heeft men Al Capone gepakt? Door zijn boekhouding uit te pluizen, door de financiële wetgeving toe te passen.

Welnu, Schaarbeek is het enige gemeentekorps in dit land dat beschikt over een financiële cel. Wij bekomen daar fantastische resultaten mee. Al die nepfirma's, die nepwinkels waar druggeld achter zit kunnen wij klein krijgen. Begin dit jaar ben ik bij de FBI in New York geweest. Ze werken ginder ook op die manier met de vennootschapswetgeving in de hand om zo te zeggen. Alleen met het strafrecht kunt ge de criminelen niet meer pakken.'⁴

Een hoofdcommissaris die 'boven elke verdenking wil staan' laat zich interviewen in een magazine van een extreem-rechtsse partij en nog wel door iemand voor wie 'onkreukbaar' een loos begrip is. We hebben het over Roeland Van Walleghem. Deze zuivelhandelaar heeft een rabiaat verleden als militant van de Vlaamse Militantenorde (VMO). Op 12 september 1970 rond een uur 's nachts stopten twee auto's ter hoogte van de Houba de Strooperlaan naast een plakploeg van het FDF. Negen mannen gingen gewapend met tafelpoten in pure commandostijl enkele plakkers te lijf. Een van de plakkers, Jacques Georgin, werd geïsoleerd en ongenadig met de tafelpoten bewerkt. Georgin overleefde de aanslag niet. FDF-ere-senator Emile Guillaume was niet alleen getuige van de overval, maar hij was ook overtuigd dat de overvallers hem moesten hebben. Het VMO-commando had zich van slachtoffer vergist omdat Georgin fysiek nogal leek op Guillaume. Diezelfde nacht werden de daders nog ingerekend. Onder hen Roeland Van Walleghem. De man werd veroordeeld tot vier maanden met uitstel en zat drie maanden in voorhechtenis. Van Walleghem maakte de overstap van de Volksunie

naar het Vlaams Blok en schopte het uiteindelijk tot senator. Cynisch genoeg heeft Van Walleghem de veiligheid van de burger tot zijn politiek thema gemaakt. Om de veiligheid in de Brusselse spoorweg- en metrostations te bevorderen lanceerde hij het voorstel om 'schorremorrie en leeglopers die zich de hele dag en avond zonder reden in de stations ophouden, eruit te zetten'. In 1986 werd een mantelorganisatie opgericht van het Blok om liefdadigheid te bedrijven, de vzw 'Stichting Steun aan Vrienden' (SSAV). De Stichting probeert subsidies binnen te rijven om projecten te ondersteunen die expliciet 'geen steun' verlenen aan arme migranten. Alleen de 'vrienden' worden ondersteund en wie die vrienden zijn is niet moeilijk als je weet dat Van Walleghem voorzitter is van de vzw. Gaat de hoofdcommissaris die op zijn strepen van onkreukbaarheid staat bij het interview eventjes uit de bocht? Of is hij misschien minder onkreukbaar dan gedacht?

We zijn op het tijdstip van dit interview acht maanden verwijderd van het losbarsten van de zaak-Dutroux waarbij 'slachtofferhulp' op de politieke agenda geplaatst zal worden. Ook het Vlaams Blok zal dan niet alleen meer pleiten om de keiharde strijd tegen de daders op te voeren, maar ook lippendienst bewijzen aan 'slachtofferhulp'. In 1995 lagen ze daar electoraal nog niet van wakker en ook de hoofdcommissaris kan zijn onverschilligheid tegenover het probleem met moeite verbergen. De gemeente Schaarbeek opende in 1994 een centrum voor slachtofferhulp en op de vraag wat de inbreng van de politie daarin zou moeten zijn, trekt Demol een doosje clichés open: 'Ik ben niet tegen slachtofferhulp, dat geeft een morele steun aan die mensen. Maar het heeft natuurlijk geen zin dat mensen regelmatig moeten geholpen worden door slachtofferhulp. Het is voor mij als politieman veel beter dat er zo weinig mogelijk slachtoffers worden gemaakt.'⁵

Slachtoffers zijn niet het strijdterrein van Demol. Hij is vooral geïnteresseerd in 'daders'. Wanneer er niet genoeg daders aanwezig zijn komt het er vooral op aan zoveel mogelijk daders te produceren. Het gemakkelijkst is sociaal-economisch gemarginaliseerde groepen, zoals de Marokkanen en Turken, aan te wijzen als oorzaken van ongeveer alle sociale kwalen. Op die wijze worden etnische minderheden sluipend gecriminaliseerd. Later zal blijken dat voor Johan Demol iedere inwoner van Schaarbeek, autochtoon of allochtoon, onder verdenking staat.

Hij laveert behendig tijdens het interview tussen alle gevaarlijke politieke klippen waarbij hij niet nalaat zichzelf nog even in het zonnetje te zetten.

'Er zijn pioniers, waaronder ik waarschijnlijk, maar op termijn zullen alle politiediensten moeten werken zoals wij hier doen. Dat wil zeggen: actief zijn. Ik hou niet van de term 'speciale methode'. Het gaat er onder andere om daadwerkelijk op het veld aanwezig te zijn en gewoon de middelen te gebruiken die wij wettelijk hebben gekregen van de wetgever. Dat is de tendens. Tot nog toe loopt alles gesmeerd, maar het is misschien iets te vroeg om definitieve conclusies te trekken, daar moeten we nog twee of drie jaar mee wachten. Maar als de huidige tendens zich doorzet, denk ik wel dat wij hier bewijzen dat we de criminaliteit de baas kunnen en dat het nu niet meer luidt: "de criminaliteit gaat steeds blijven groeien en er is niets aan te doen". Wij bewijzen hier: er is wel iets aan te doen, wij kunnen de criminaliteit indijken.'

In deze uitsmijter is elk woord zorgvuldig gekozen, gewikt en gewogen.

Hij weet dat zijn 'methode' slechts resultaten kan boeken wanneer alle politiediensten die hanteren. Dat zit er voorlopig niet in want hij krijgt nogal wat kritiek vanwege collega's, hoofdcommissarissen van andere Brusselse gemeenten. Ondertussen vallen de plannen voor een eenheidspolitie on-

der leiding van het sterkste korps (en dat is niet de gemeentelijke politie, maar de rijkswacht!) in een vaste plooi. Ofwel moet Demol hoofdcommissaris van Brussel worden, maar daarvoor zijn er nog veel obstakels te overwinnen.

Demol, die door iedereen die hem van nabij kent omschreven wordt als 'meer dan ambitieus', lonkt eigenlijk naar de stoel van hoofdcommissaris van Brussel. De burgemeester van Schaarbeek, Francis Duriau, heeft aan zijn commissaris na een overdaad aan mediaoptredens in 1995 gevraagd een jaar uit de mediatieke belangstelling te blijven. Ook minister van Binnenlandse Zaken, Johan Vande Lanotte, maant Johan Demol aan wat minder show te verkopen op televisie en in de kranten. Demol wil echter 'in the picture' blijven om kans te maken op de post van hoofdcommissaris van Brussel. De baas boven alle bazen. Om zijn anticriminaliteitsbeleid te kunnen doordrukken.

Dus blijft de commissaris zich roeren. Ook in het maandblad van het Vlaams Blok. Misschien zijn de belangrijkste twee zinnnetjes in het interview, de echte addertjes onder het gras, de minst opvallende: 'tot nu toe loopt alles gesmeerd' en 'het is misschien nog iets te vroeg om conclusies te trekken, daar moeten we nog twee of drie jaar mee wachten.'

Maar Schaarbeek is niet Vitrolles. Extreem-rechts is hier (nog) niet aan de macht. Demol weet maar al te goed dat hij tegen de grenzen van de rechtsstaat dreigt aan te lopen. Maar zijn populariteit bij een deel van de bevolking is groot, vooral bij dat deel namelijk, dat zich door iedereen in de steek gelaten voelt en wiens problemen en verzuchtingen, angsten en onzekerheden door de politieke klasse nooit serieus zijn genomen. Op die puinhoop heeft Demol zijn rijk gebouwd. Op dat rijk wil het Blok Brussel binnendringen om België te doen barsten.

HET DUIVELSOORD

Of de erfenis van baron Alexander von Falkenhausen

Het Duivelsoord. Met die naam bombarderen de Duitse nazi's de Brusselse gemeente Schaarbeek tijdens de Tweede Wereldoorlog. En de afkeer van de Duitsers voor die van Schaarbeek zit diep!

Alleen al het uitspreken van de naam Schaarbeek wekt bij de Duitse militairen 'een uitbarsting van machteloze woede op die bij het geheel van de manschappen steeds erger wordt'.¹

De haat van de Schaarbekenaars tegen de Duitse bezetter escaleert wanneer baron Alexander von Falkenhausen, generaal-commandant van de nazitroepen in België, Luxemburg en het noorden van Frankrijk op 1 juli 1940, met z'n generale staf, zijn intrek neemt in de cenakels van de macht op het Koningsplein en in de Wetstraat. Von Falkenhausen zal meteen proberen om het idee van een 'Gross Brüssel' van bovenaf op te leggen. Onder meer Schaarbeek, op dat ogenblik met meer dan 121.000 inwoners de vijfde grootste gemeente van het land, zal zich met hand en tand verzetten tegen dat Gross Brüssel. Von Falkenhausen reageert keer op keer met brute repressie. En wanneer op 6 oktober 1942 de Duitse bezetter een decreet uitvaardigt waardoor alle mannen tussen 18 en 50 jaar verplicht kunnen worden in Duitsland arbeid te gaan verrichten, brengt hij Schaarbeek een nieuwe slag toe: tussen november 1942 en juli 1944 worden om en bij 190.000 Belgen door de 'Verplichte Arbeidsdienst' weggevoerd. Het Brusselse Noordstation én het station van Schaarbeek zijn de

bevoorrechte getuigen van pijnlijke afscheidstoestanden en onderhuidse gevoelens van opstand. Het 'Duivelsoord' laat zich echter niet doen: het verzet wordt georganiseerd vanuit de gemeentelijke administratie. Burgemeester Arthur Dejase, zoals huidig burgemeester Duriau een 'docteur', wordt, net als alle burgemeesters van de Brusselse agglomeratie, uit zijn ambt ontzet. De Duitsers hopen via de samenvoeging van de gemeentelijke administraties van het hoofdstedelijk gebied de idee van één Groot-Brussel te verwezenlijken. Burgemeester Dejase echter laat de Schaarbeekse gemeenteraad toch weer vergaderen; zij het in het allergrootste geheim. Wanneer de Duitsers één en ander ontdekken, wordt Dejase weggevoerd naar het kamp van Breendonk, de 'hel op aarde', zoals von Falkenhausen hem nog meegeeft.

In Schaarbeek zelf wordt het verzet intussen steeds heviger. Vooral het 'Bataillon POL' laat van zich horen. Bataillon POL is een verzetsorganisatie opgericht binnen... de Schaarbeekse politie. Raymond Falques, de lokale politiecommissaris bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, weet zo'n 200 van zijn politieagenten te organiseren in het verzet tegen de nazi's. Het maakt het Duivelsoord nog minder geliefd bij de Duitsers. Toch moet het ergste nog komen voor de Schaarbekenaars: met haar vier stations én de nabijheid van het vliegveld van Evere wordt de gemeente een geliefkoosd doelwit voor de bombardementen van de geallieerden. Alleen al tussen september 1943 en mei 1944 vallen er meer dan 500 doden bij bombardementen. Schaarbeek wordt de meest getroffen gemeente van de Brusselse agglomeratie. Al dat leed wordt verzacht door het bezoek van niemand minder dan generaal Dwight David Eisenhower, de bevelhebber van de geallieerde legers, op 6 september 1945, aan Schaarbeek. De generaal, die dan al een naar hem genoemde straat heeft in de gemeente, brengt, samen met toenmalig minister Achilles Van Acker (BSP), een groet aan alle Schaarbekenaars.

Even is er nog een torenhoog misverstand tussen de latere Amerikaanse president en de Schaarbekenaars. De gemeente Schaarbeek laat immers, ter ere van de generaal, een ezel door de straten van Schaarbeek defileren. Eisenhower laat de Schaarbekenaars prompt weten dat de ezel nu net het symbool is van de Amerikaanse democraten; het symbool van zijn republikeinse partij is de olifant. Het kost de Schaarbekenaars danig wat moeite om de generaal uit te leggen dat ze geenszins de bedoeling hadden zich met Amerikaanse interne aangelegenheden te bemoeien, maar dat de ezel simpelweg symbool staat voor hun gemeente.

Zo trots als de Schaarbekenaars zich toen nestelden binnen hun eigen gemeentelijke grenzen, zo halsstarrig blijven ze zich vandaag verzetten tegen de realisatie van het eenge maakte Gross Brüssel. Het Brussel van de negentien gemeenten blijft ook anno 1998 één groot politiek kluwen waarbinnen de lokale baronnen (lees: burgemeesters) proberen het laken zo veel mogelijk naar zich toe te halen. En liever nog dan het laken: de centen. Louis Tobback (SP) leek het eind 1997 begrepen te hebben: hij stelde voor om Brussel om te toveren tot een heuse Europese zone. Niet dat Tobback zo plots nog heviger pro-Europa wou worden dan zijn regeringsmaat Jean-Luc Dehaene (CVP), integendeel. Tobback wou een Belgisch probleem simpelweg oplossen door het in de schoot van Europa te schuiven. Het Brussels Gewest is nu eenmaal niet, of amper, regeerbaar. De negentien baronnen uit de evenvele gemeenten maken dat het Gewest uit hun handen moet eten. Tijdens de vorige legislatuur was dat uitermate duidelijk. De Franstalige liberalen van de PRL waren zowel uit de coalitie gewipt in het Brussels Gewest als in Brussel-stad. Het Gewest werd, aan Franstalige zijde, bestierd door een PS-PSC-coalitie, de hoofdstad door PSC en PS. Burgemeester van Brussel-stad was bovendien Michel De-

marets, een vriend van voormalig premier Paul Vanden Boeynants (PSC) en minstens even belegen in het afdweilen van pensenkermis. Van regeren had hij evenwel minder kaas gegeten. Bij de laatste verkiezingen is er dan ook lelijk huis gehouden; zowel in Brussel-stad, in het Gewest Brussel als in Schaarbeek. Om de zaken cru te stellen: de Franstalige liberalen, de grootste politieke fractie, werden terug in de meerderheid gehaald; de Franstalige christen-democraten verdwenen naar de oppositiebanken. Behalve dan in Schaarbeek.

Opmerkelijk daarbij was wel dat de PS- en PRL-politici eerst onderhandelden over de samenstelling van de Brusselse gemeenteraad – waarbij het liberale zwaargewicht François-Xavier de Donnéa met de burgemeesterssjerp werd bedacht – en er pas nadien ook een PS-PRL-akkoord werd gesloten voor het Gewest. Daar kon de PS'er Charles Picqué opnieuw de eer naar zich halen. Enkel zo werd een enigszins werkbare meerderheid mogelijk. Het budget van Brussel-stad is nu eenmaal groter dan dat van het Brussels Gewest. Indien er zich 'anderssamengestelde' politieke meerderheden aanbieden binnen de hoofdstad dan binnen het Gewest, verschrompelt regeren tot een permanente procedureslag, zoals dat tijdens de vorige legislatuur het geval was. Indien de Brusselse politici hun gezicht niet nog meer wilden verliezen ten overstaan van én de publieke opinie én hun Waalse en Vlaamse collega's diende de PRL sowieso als overwinnaar uit de bus te komen.

In Schaarbeek lijkt de politieke machtsverhouding er enigszins anders voor te staan. De PRL, ook in Schaarbeek de grootste politieke fractie, zit er op de oppositiebanken. De PS met de lijst van de burgemeester én het FDF – dat op gewestelijk niveau in een tandem met de PRL opereert – zit er in de meerderheid. Het is het meest 'realistische' scenario dat de Schaarbeekse politici konden bedenken. Zoals hierboven

reeds geschetst hebben zij bovendien hun eigen manieren om ogenschijnlijk politieke onoverkomelijkheden toch bestuurbaar te maken. Alleen diende daartoe huidig burgemeester Francis Duriau, met zijn lijst toch één van de verliezers van de laatste gemeenteraadsverkiezingen, zichzelf op te volgen als burgervader. De gemeentelijke notabelen opteeden daarbij duidelijk voor de minst slechte keuze. Een echt andere keuze was er niet.

De laatste Franstalige liberale politicus van enig democratisch aanzien die de gemeente Schaarbeek kende, was Gaston Williot, een voormalig hoofdredacteur van *La Dernière Heure* en burgemeester voor het aantreden van Nols. De Schaarbeekse PS wordt al decennialang getekend door nietszeggendheid en electoralisme. Hun voorman uit de jaren zeventig stapte in een coalitie met Roger Nols en maakte op het eind van zijn carrière zelfs de overstap naar het FDF. In de jaren tachtig was het ene Guy Lalot die de lakens uitdeelde bij de Schaarbeekse PS. Als PS-fractie leider binnen de Schaarbeekse gemeenteraad toonde hij zich vooral een overtuigd ja-knikker tegenover ieder voorstel van Roger Nols. Als verkozenen voor het Brussels Gewest liep hij amper in de kijker, tot hij van 20 oktober 1989 tot 17 november 1989 plots achter de tralies verdween. Op 19 maart 1997 werd Lalot, dan 56 jaar, door een Brusselse rechtbank tot drie jaar effectieve celstraf veroordeeld. De rechtbank achtte het bewezen dat Lalot jarenlang tientallen miljoenen franken bestemd voor diverse Schaarbeekse filantropische en sociale vzw's naar zijn eigen portemonnee en dito verkiezingsfonds had afgewend. Advocaat-generaal Patrick de le Court bestempelde het gezicht van de Schaarbeekse PS op zijn proces als 'l'homme profondément malhonnête, jusqu'au plus intime de son être'.² Ondanks zijn veroordeling werd de onmiddellijke aanhouding van Lalot niet bevolen. De Schaarbeekse PS'er heeft van die vergetelheid gebruikgemaakt om er, met zijn vrien-

din, in dezelfde affaire tot acht maanden voorwaardelijk veroordeeld, van onder te muizen. Sinds 7 januari 1998 bestaat er een opsporingsbevel tegen de in maart 1997 veroordeelde PS'er.³ De Schaarbeekse politie ontdekte die dag, louter toevallig, dat Lalot al maanden niet meer op zijn domicilie verblijft. Een buurtonderzoek laat vermoeden dat de voormalige kompaan van Roger Nols de biezen heeft gepakt en verhuisd is naar... Cuba.

Binnen dit sociaal en politiek wespennest hoeft het niet te verwonderen dat een man als Johan Demol bij zijn aantreden openlijk kon verkondigen 'de straten te zullen schoonvegen'. En zelfs wanneer de hoofdcommissaris geschorst is wegens meened, blijft burgemeester Francis Duriau hem steunen. Tot hij hem op 17 januari 1998, op aanraden van de Brusselse procureur-generaal, preventief schorst.

Het politieke gehaspel rond de figuur van Johan Demol kent een formalistisch einde. Op 27 januari 1998 tekent toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Johan Vande Lanotte (SP) een Koninklijk Besluit waarin het ontslag van de jongste én meest besproken gemeentelijke politiecommissaris van het land wordt bezegeld. Ook de minister rept met geen woord over de politieke achtergronden van Demol, laat staan over de recuperatiepogingen van het Vlaams Blok. Ook hij verstoopt zich achter procureur-generaal Van Oudenhove. Demol wordt ontslagen 'omdat dat de enig mogelijke sanctie was' tegen de man die eerder categoriek zei het Vlaams Blok te zullen vervoegen indien zijn politiecarrière een einde zou nemen.⁴ Maar intussen heeft burgemeester Francis Duriau zich als de grote democraat kunnen tonen, is het FDF ontkomen aan de historische flater om in Schaarbeek een politiecommissaris aan te houden die, tot in het parlement toe, enkel nog de steun kreeg van het Vlaams Blok én kan minister Johan Vande Lanotte zijn reeds veelvuldig geschonden 'progres-

sief' imago enigszins oppoetsen. Hij heeft Demol dan toch maar ontslagen. Ook al omdat hij niet anders kon. Meteen staan de deuren voor Johan Demol én het Vlaams Blok wagenwijd open. Op het VRT-duidingsprogramma Terzake van 27 januari 1998 betwijfelt Demol nog of hij de stap naar het Blok wel zal maken. De krant *Le Soir* concludeert 's anderendaags dat er met het ontslag van Demol eindelijk, na maandenlang talmen, duidelijkheid is gekomen. 'Als Demol zich presenteert op een lijst van het Vlaams Blok, zal hij dat moeten doen als een sympathisant van extreem-rechts en niet langer als politiecommissaris van Schaarbeek. Dat is veel duidelijker.'⁵

Een dag later bereiden net die politici die Demol maandenlang gratis publiciteit hebben verstrekt – enkel en alleen omdat ze hem niet in de rol van 'politiek martelaar' wilden duwen – Demols verkiezingscampagne voor. Minister Vande Lanotte herinnert zich blijkbaar plots het voorstel van de Schaarbeekse gemeenteraadsleden Dirk Van de Putte (SP) en Georges Verzin (IDS) en beveelt het Comité P een onderzoek te doen naar het reilen en zeilen van het Schaarbeekse politiekorps. Tegelijkertijd vraagt hij een rapport naar de verantwoordelijkheid van burgemeester Francis Duriau in de 'zaak-Demol'. Duriau lacht de ministeriële aanval weg als zijnde 'een politieke afrekening'. Terwijl de burgemeester én de minister de zaak-Demol maandenlang als een loutere techniciteit voorstelden, komt nu plots de politiek bovendrijven.

'Minister Vande Lanotte is in het parlement ondervraagd door FDF-voorzitter Olivier Maingain. Ik ben een FDF'er en dat stoort Vande Lanotte', aldus Duriau.⁶

Tegelijkertijd deelt hij mee dat de door hem opgelegde audit van het Schaarbeekse politiekorps door een private onderneming parallel zal verlopen met het onderzoek van het Comité P. Want, zo weet de burgemeester uit eigen ervaring: 'Ik

heb geen enkel vertrouwen in dat Comité P. Moet ik er u aan herinneren dat dat Comité nooit iets heeft gevonden over het verleden van Johan Demol.'⁷

De rest van het verhaal loopt als een sneltrein. Op dinsdag 24 februari 1998 verwelkomt het Vlaams Blok de ex-politiecommissaris van Schaarbeek als nieuwbakken uithangbord voor Brussel. Het Blok maakt van Demol de martelaar-lijsttrekker van Brussel, zo titelen de Nederlandstalige kranten. De verfranse Brusselaar stuurt zijn kinderen reeds naar een Nederlandstalige school, heeft zich reeds in december 1997 bewapend met een Nederlandstalige identiteitskaart én trekt resoluut de kar van de veiligheid in de hoofdstad.

'Brussel moet uitgroeien tot het Singapore van onze regio,' stelt de nieuwbakken politicus. Johan Demol spiegelt zich aan zijn illustere Schaarbeekse voorbeeld: Roger Nols. Nols slaagt er in de jaren tachtig in zijn obstinate vreemdelingenhaat ingang te doen vinden in heel Gross Brüssel. Anno 1998 kopieert Demol het scenario van Nols: hij probeert zijn in het Schaarbeekse getto beproefde oplossingen in heel Brussel te implementeren. Nols liet midden de jaren tachtig de vreemdelingenhaat in Brussel wortel schieten met de onvervalste steun van politici uit zowat alle andere 'democratische' partijen. Johan Demol stapt zelf in de politiek. Het Vlaams Blok acht het 'haar morele plicht de dappere en ongebroke politiemann te verwelkomen.' En, zo heet het nog: 'de traditionele partijen hebben hun grootste tactische fout in jaren gemaakt.'

Wat dat laatste betreft, heeft het Blok in ieder geval voor de volle honderd procent gelijk. Als Johan Demol anno 1998 wordt verwelkomd door het Vlaams Blok, dan kan dat enkel en alleen omdat de 'traditionele' partijen hem hebben gemaakt tot wat hij is. Johan Demol is politiecommissaris geworden toen Louis Tobback (SP) minister van Binnenlandse

Zaken was en Johan Vande Lanotte diens kabinetschef. Johan Demol heeft het Schaarbeekse politiekorps kunnen uitbouwen tot een paramilitair repressieapparaat onder het goedkeurende oog van burgemeester Francis Duriau én, in extremis, van heel de Schaarbeekse politieke meerderheid. En Johan Demol is kunnen verworden tot de martelaar waarvoor het Vlaams Blok hem vandaag verslijt omdat de politieke wereld, en niet in het minst Johan Vande Lanotte, al te lang gearzeld heeft. Demol is ontslagen omdat hij uit de biecht heeft geklapt over een gerechtelijk dossier, zo klinkt de officiële uitleg. En die is uitermate mager. Dat is het beeld waarmee Johan Demol én het Vlaams Blok maar al te graag uitpakken.

Reeds op 23 februari 1998, daags voor de persconferentie waarop het huwelijk tussen Demol en het Blok zou worden aangekondigd, nodigt Frederic Erens, de Brusselse Blok-voorzitter, de 'sympathisanten van Johan Demol en van het Vlaams Blok' uit op een eerste 'Welkom Demol'-meeting. 'Door zijn onkreukbaarheid, vastberadenheid en plichtsbesef behaalde Johan Demol – deze bekende misdaadbestrijder van Schaarbeek – prachtresultaten in zijn aanpak van de criminaliteit,' zo schrijft Erens. En nog: 'Toen hij echter de stinkende potjes van het Belgenland wou aanpakken, werd hij door het regime geschorst, gebroodroofd en uiteindelijk ontslagen. De beste hoofdcommissaris van het land moest eraan.'

De stijl van Erens' brief toont wat Johan Demol in werkelijkheid is voor het Vlaams Blok: een marketinginstrument. Journaliste Martine Dubuisson schrijft het in *Le Soir* van 25 februari 1998 zo: 'Demol is een eyecatcher, ontdekt door de marketeers (van het Blok, nvda), om klanten de supermarkt binnen te lokken, in de hoop dat ze ook wat andere artikelen zullen kopen'. Die stelling wordt ten overvloede bewezen op vrijdag 27 februari 1998. Die avond start het Vlaams Blok

haar Gentse aanloop tot de verkiezingscampagne. Plaatselijk volksvertegenwoordiger Francis Van den Eynde, net als Johan Demol uit het Brusselse afkomstig en net als Demol in zijn jeugd ook al lid van een extreem-rechtse groep – niet het Front de la Jeunesse, wel Voorpost – spreekt zijn publiek toe. Plaats van de actie: het nieuwe Vlaams Huis Roeland, het Gentse partijhuis dat nu aan de Kortrijksepoortstraat is gevestigd. Het vorige Vlaams Huis Roeland, aan de Sint-Kwintensberg, werd midden vorig jaar in de as gelegd. Reden voor Filip Dewinter om de gehele linkerzijde tot brandstichters te bombarderen. Tot bleek dat de uitbater zelf het partijlokaal in de fik had gestoken. Van den Eynde heeft het op zijn meeting voor de zoveelste maal over 'het ondemocratische België', over 'multicul' en 'verdraagzaamheid'. Tot hij plots zijn speech onderbreekt omdat hij achteraan in de zaal 'le bon flic' ontwaart. Johan Demol maakt zijn eerste publieke entree op een Vlaams Blok-meeting. Tussen een haag van voetstampende en luidop z'n naam scanderende Blokkers treedt Demol naar voor. Hij vat er post tussen de partijbonzen: voorzitter Frank Vanhecke en ondervoorzitter Roeland Raes. Maar hij laat zijn popelende publiek wel in de kou staan. Het heet immers dat 'le bon flic' zijn mening als politicus voor de allereerste keer zou ventileren in Brussel, of juist: in het hol van de leeuw, in Anderlecht. Het is die meeting waarvoor Erens zijn Brusselse kompanen uitnodigt. Demol zakt enkel naar Gent af om acte de présence te geven. En om de collectebus gevuld te krijgen.⁸

Maar, zo stelt *Le Soir*-journaliste Martine Dubuisson: 'Demol toont wie hij werkelijk is door zijn overstap naar het Blok: "een leugenaar tussen andere leugenaars".' Demol heeft gelogen over zijn Front de la Jeunesse-verleden; hij heeft gelogen over de recente contacten die hij heeft gehad met het Blok en hij blijft liegen over zijn werkelijke intenties. Johan Demol moet Franstaligen overhalen om ook hun

stem uit te brengen op het Vlaams Blok. Meer hoeft dat niet te zijn. Demol is het instrument van het electoralisme waarmee het Blok in het Brusselse politiek bedrijft. De Vlaams Blokker Johan Demol heeft het niet begrepen op de faciliteiten voor Franstaligen in de Brusselse Rand, maar mag zich, in aanwezigheid van Blok-voorzitter Frank Vanhecke, wel opwerpen als dé verdediger van de rechten van de Franstalige Brusselaars. Vlaams Blokker Johan Demol heeft niets tegen de separatistische droom van een onafhankelijk Vlaanderen met Brussel als hoofdstad, maar tegelijkertijd bombardeert hij zich tot diegene die de culturele identiteit van de Franstalige Brusselaars zal garanderen. Vlaams Blokker Johan Demol protesteert niet wanneer Frank Vanhecke onverbloemd stelt dat hij het Vlaams Blok in Brussel 'incontournable' wil maken om het Gewest Brussel onbestuurbaar te maken. Maar tegelijkertijd mag hij, in het oog van de televisiecamera's, stellen dat het geenszins zijn bedoeling is de Brusselse regio te 'blokkeren'. Geen enkele nieuwbakken Vlaams Blokker zou zich dergelijke contradictorische stellingnames kunnen permitteren. Johan Demol mag dat wel, want hij is hét marketingwapen waarmee het Vlaams Blok op 'Superzondag' 13 juni 1999, Brussel hoopt te doen ontploffen. In naam van de democratie, bij parlementaire verkiezingen. Concludeert Dubuisson: 'De neofascisten van het Vlaams Blok hebben maar één enkele politieke doelstelling. Die vertaalt zich in één slogan: "België barst"... Zowel op het institutionele als op het raciale vlak bekijken de "bokkers" een oorlogsstrategie. Alleen wordt ze vandaag verkocht in maatpak.'

Demol wordt door het Blok dan ook binnengehaald én betaald als universitair medewerker. Hij heeft tenslotte succesvol gestudeerd aan de Brusselse universiteit ULB.

Demol moet zich echter nog wel voor de rechter verantwoorden, niet enkel voor het feit dat hij gelekt zou hebben uit

een vertrouwelijk juridisch dossier – waarvoor hij intussen is veroordeeld tot drie maanden voorwaardelijk en een geldboete – hij moet zich ook nog verdedigen omdat hij enkele Brusselse politici, waaronder de Brusselse burgemeester François-Xavier de Donnée, openlijk heeft gelinkt aan de maffia.

Maar geen nood. Zelfs indien Johan Demol in de onmogelijkheid zou verkeren om op een Blok-lijst te fungeren, bijvoorbeeld omdat hij voor enige tijd uit zijn burgerrechten zou worden ontzet, dan is zijn martelaarschap gegarandeerd. In dat geval wordt mevrouw Demol op de Blok-lijst geplaatst, precies zoals Cathérine Mégret, na een verkiezingsfraude, burgemeester werd van de Franse FN-burcht Vitrolles in de plaats van haar man, Bruno Mégret. Het Blok zelf lijkt er intussen erg gerust in: het start in oktober 1998 de verkiezingscampagne voor 1999 rond de figuur van Johan Demol. Kortom: als Johan Demol de Brusselse Blok-lijst trekt, dan zal het zijn omdat het 'traditionele politieke establishment de criminelen verdedigt en eerlijke politiemannen muilperen verkoopt'. Als Demol die lijst niet trekt, dan zal het om precies dezelfde reden zijn.

DE 'BROOSHEID' VAN HET BESTAAN

Of hoe Schaarbeek rijk wordt op zijn armoede

Dat de grote Belgische surrealist René Magritte in Schaarbeek woonde, kan geen toeval zijn. Wie door Schaarbeek wandelt, belandt in een surrealistische samenleving. Nergens in dit land is de sociale tweedeling zo zichtbaar, zo tastbaar als in deze Brusselse deelgemeente.

'Wij voeren een politiek die de kwaliteit van het dagelijks leven in de gemeente moet verbeteren. (...) Bij de aanstelling van de nieuwe meerderheid werd geschreven dat Schaarbeek een smeltkroes zou worden voor een politiek van geslaagde integratie en harmonisatie. Ik geloof dat we bezig zijn deze weddenschap te winnen.' Met die woorden wenst burgemeester Francis Duriau zijn Schaarbekenaars eind 1996 een gelukkig 1997.¹ Schaarbeek telt op dat ogenblik, 31 december 1996, exact 104.102 inwoners of 621 meer dan een jaar voordien.

Eind 1997 telt de gemeente, die trots de leuze 'obstiné mais fertile' (koppig maar vruchtbaar) in haar embleem draagt, nog een paar honderd inwoners extra. Vooral jonge gezinnen doen de bevolking groeien. Zevenendertig procent van de Schaarbekenaars heeft een vreemde nationaliteit. Alleen samen verblijven ze in een overbevolkte gemeente: Schaarbeek telt meer dan 12.000 inwoners per vierkante kilometer. Enkel buurgemeente Sint-Joost-ten-Node zit, binnen België, nog voller: 19.220 inwoners per vierkante kilometer. België in zijn geheel telt gemiddeld 333 inwoners per vierkante kilometer.² Schaarbeek is bovendien zowat de eni-

ge gemeente uit het Brusselse, en dat al sinds 1992, die haar inwonersaantal onafgebroken ziet groeien. En: Schaarbeek is, naar bewoners, de allergrootste gemeente van België. Enkel Antwerpen, Gent, Brugge, Brussel-stad, Luik, Charleroi en Namen tellen meer inwoners dan Schaarbeek. Maar dat zijn dan ook 'steden'. Maar het grote Schaarbeek heeft ook grote problemen. Van de 104.000 Schaarbekenaars eind 1997 moeten er meer dan 2.000 overleven van een ocmw-bestaansminimum. Heel België telt zo'n 80.000 steuntrekkers. Het aantal 'minimexés' in Schaarbeek stijgt bovendien angstwekkend vlug: op 19 augustus 1997 waren er nog 1.289 steuntrekkers of 12,4 per duizend Schaarbekenaars. Zes maand later, eind 1997 waren dat er al 2.000.³ Bovendien zijn meer dan 10.000 Schaarbekenaars aangewezen op stempelgeld én wonen er 70.000 in wat de gemeente zelf omschrijft als 'les quartiers à problèmes'.⁴ Het gemiddeld belastbaar inkomen per Schaarbekenaar ligt bedroevend laag, amper hoger dan in buurgemeente Sint-Joost, de armste gemeente van België. Bovendien blijkt voor heel wat Schaarbekenaars de realiteit nog moeilijker om dragen dan dat ze zich in de cijfers weerspiegelt. Naar nationaliteit treden immers aanzienlijke verschillen op tussen de inkomsten per inwoner. Eén van de belangrijkste factoren die het lage inkomen per inwoner kan verklaren, ligt in de omvang van de huishoudens. De Marokkaanse gezinnen tellen gemiddeld 5,1 personen, de Turkse 4,8, de Belgische 2,1. Globaal gezien profileren de Belgische huishoudens zich als de minst arme. Toch moet ook dat beeld enigszins genuanceerd worden: onder de Belgen bevinden zich aardig wat alleenstaanden, die leven van een pensioen of een bestaansminimum. Zij dienen hun inkomen met niemand te delen, maar ze draaien ook alleen op voor de vaste kosten, zoals de maandelijkse huur van een onderdak. Ook in Schaarbeek blijken de Belgen vlotter dan de niet-Belgen toegang te krijgen tot de sociale woningbouw én

beschikken huurders van sociale woningen – lees: Belgen – over hogere inkomens per inwoner dan zij – lees: de migranten – die op de private woningmarkt (moeten) huren.⁵

Maar: officiële inkomens – uit arbeid of steun – geven niet altijd de volledige realiteit weer. Zo blijken Belgische en Marokkaanse gezinnen die aangewezen zijn op sociale uitkeringen amper andere inkomensbronnen aan te boren. Turkse huishoudens daarentegen schrikken er niet voor terug om, naast de financiële hulp via uitkeringen, ook inkomsten te verwerven uit bijvoorbeeld allerhande klussen. Turkse gezinnen zien er geen graten in nog wat extra graantjes mee te pikken wanneer ze officieel afhankelijk zijn van pakweg het stempelgeld van de pater familias. Wanneer moeder de vrouw ergens in het zwart kan gaan poetsen, zal ze dat doen. Wanneer de Turkse vader een job heeft zal hij er – zoals zijn Belgische collega's – niet voor terugschrikken in de week-ends nog een extraatje te verdienen. De oorzaak van dat opmerkelijke verschil tussen Turkse en Marokkaanse migranten wordt gezocht in de Koran. Marokkanen zouden de Koran, die fraude, diefstal en zelfs het lenen van geld (bijvoorbeeld om een huis te kopen, nvda) verbiedt, strikter interpreteren dan de Turken.⁶

Kortom: voor heel wat Schaarbekenaars staat leven gelijk aan overleven en elk doet dat op zijn eigen manier.

Zo zegt een Marokkaan, 64 jaar, die leeft in een kelderverdieping in Schaarbeek: 'Met meerderen nemen we de auto om aardappelen, boter en melk te kopen in een boerderij op weg naar Antwerpen. Ik breng 20 liter melk mee en verdeel het links en rechts. Hij kost maar 13 frank de liter.'

Een Tunesiër uit Schaarbeek, werkloos sinds zijn 45ste met 4 kinderen: 'Ik heb mijn levensstijl moeten aanpassen. Honderdtwintig frank per dag uitgeven aan brood is niet meer mogelijk. Vroeger kocht ik het bij een Belgische bak-

ker. Ik ga nu naar een Marokkaan omdat ik daar voor 85 frank meer brood kan krijgen gezien het lichter is. De kinderen eten ook met de ogen...'

Een jonge Belgische uit de Ezelsgemeente zegt 'soms te strijken voor de buurvrouw die airhostess is en niet altijd de tijd heeft. Ik vraag daarvoor geen geld, maar wanneer ik niets meer heb mag ik bij haar wat aardappelen halen.'

Een Turkse inwoonster van Schaarbeek verklaart: 'Mijn zoon heeft een appartement gezocht om er met zijn vrouw te wonen. Maar twee kamers kosten 15.000 frank. Dat kunnen ze niet betalen. Ze blijven dus thuis wonen zoals de andere kinderen. Mijn zonen geven hun loon af aan hun vader. Zo kunnen we samen rondkomen.'⁷

Is dit het zoveelste 'bewijs' dat 'de migranten' eropuit zijn 'onze' sociale zekerheid te plunderen? Of dat de verarmde Belgen én migranten er één gezamenlijk doel op na houden: zoveel mogelijk profiteren van én uitkering én allerhande, liefst zwarte klussen? Neen, integendeel. Het bewijst vooral dat wie arm is, of 'bestaansonzeker', wel uitwegen moet zoeken om niet staande te sterven. Het Antwerpse Centrum voor Sociaal Beleid dicteerde het in oktober 1997 zwart op wit: het bestaansminimum is onvoldoende voor gezinnen om rond te komen.⁸ Vooral koppels met kinderen die afhankelijk zijn van werkloosheidsuitkeringen of van OCMW-steun hebben het het hardst te verduren, zo concludeerde het Centrum. Een koppel met twee kinderen dat een privé-woning huurt – in Schaarbeek zijn dat dus vooral de migrantengezinnen – komt met het wettelijk gewaarborgde minimumloon zo'n 11 procent tekort om 'rond te komen', stelt het CSB. Het wordt bovendien alsmaar moeilijker want sinds 1991 is de huurprijs van private woningen onafgebroken sneller gestegen dan het indexcijfer van de consumptieprijzen.⁹

Leeft het gezin van een werkloosheidsuitkering, dan komt het 28 procent tekort, met het bestaansminimum zelfs 33 pro-

cent.¹⁰ Eenoudergezinnen hebben het al quasi even moeilijk om de eindjes aan mekaar te knopen: met de minimale werkloosheidsvergoeding mankeert het zo'n 15 procent, met een OCMW-uitkering 20 procent. En zo'n eenoudergezinnen zijn geen onbekenden in de 19de-eeuwse arbeidersbuurten van Brussel, integendeel.

Nochtans blijken de Turkse migranten uit Schaarbeek succesvoller 'rond te komen' dan hun Marokkaanse evenknieën uit Kuregem. De Turkse Schaarbekenaars zijn immers tot op de dag van vandaag onderdeel gebleven van een sociaal netwerk dat ze uit hun dorpen rond Emirdag mee naar hier hebben gebracht. Veel Turkse cafés uit Schaarbeek nemen simpelweg de plaats in van het dorpscafé van weleer. Zelfs hun voetbalclub FC Emirdag – actief binnen de Koninklijke Belgische Voetbalbond – lijkt zo geïmporteerd. En wie een laag, een onregelmatig of helemaal geen inkomen heeft, kan nog altijd rekenen op de steun of de hulp van de familie.

Dat 'sociale netwerk' maakt dat de Turkse Schaarbekenaars meesters zijn in het 'etnisch ondernemerschap'.¹¹ Dikwijls wordt het startkapitaal voor de zoveelste pitta- of snackbar bijeengesprokkeld binnen de familie- en kennissenkring. Eén of andere buur, vriend of familielid weet altijd wel hoe je fiscaal of technisch een winkel uit de grond moet stampen; het sociale netwerk zorgt ervoor dat je 'goedkoop' kan draaien. Zij die slagen maken het, via het netwerk, weer mogelijk dat anderen aan de slag kunnen. Op die manier is er de voorbije decennia een lokale economie ontstaan waarbinnen solidariteit mogelijk is. De meer welstellende Schaarbekenaars van Turkse origine blijken bovendien in Schaarbeek te blijven. Zij zijn verknocht aan hun gemeente en aan het sociale netwerk dat ze er vinden. Zij zijn niet zoals politicommissaris Johan Demol. Die kwam overdag zijn klus klaren in de Ezelsgemeente, maar trok zich 's avonds terug in de knus-

heid van zijn appartement in het betere Ukkel. Neen, de Turken die uit de armoedespoiraal geraken, blijven in Schaarbeek en helpen, op hun beurt, de armere collega's overleven. Waar niemand iets heeft, kan niemand klussen. Waar de ene het al wat breder heeft dan de andere kan dat wel. En het succes van de geslaagde immigrantenzoon is meteen een voorbeeld voor de volgende generatie.

Toch is dit alles niet meer dan wat het is: een overlevingsstrategie. Maar zelfs dat simpele overleven wordt alsnog moeilijker. Op 5 november 1997, twee dagen voor Said Charki in Kuregem werd afgemaakt, maakte de studiedienst van de Generale Bank bekend dat een gezin, sinds het aantreden van Jean-Luc Dehaene (cvp) als premier, gemiddeld bijna een kwart miljoen frank inleverde.¹² Sedert de eerste regering Dehaene in 1992 aantrad én tot en met de begroting van 1998 vertegenwoordigt het totale pakket aan budgettaire saneringsmaatregelen 950 miljard frank. Die opeenvolgende 'besparingen', waarin de belastingverhogingen zwaarder wegen dan de bezuinigingen, kosten elk gezin gemiddeld 240.000 frank. Overleven in Schaarbeek staat dan ook voor zeer velen synoniem met balanceren op de rand van de armoedeafgrond. Echt nieuw is die situatie niet. Getuige het *L'Oeuvre du Vêtement*, gesticht in 1879 en toentertijd gevestigd op het Schaarbeekse Liedtsplein. Het *L'Oeuvre* spoorde de rijkeluis kinderen uit de gemeente aan kleding te verschaffen aan de arme kinderen uit de gemeentescholen. Jaarlijks hielp de instelling 400 kinderen aan kledij, wat overeenstemde met 10 procent van de toenmalige schoolbevolking.¹³

En al in 1883, onder het bewind van de *Association Libérale*, een progressistisch liberale afsplitsing van de allereerste Schaarbeekse politieke vereniging, de *Réunion électorale*, die de principes van het *Liberaal Congres* van 1846 aanhing, krijgt de Ezelsgemeente zowaar een kinderdagverblijf.

‘Het kinderdagverblijf’, zo dicteren de initiatiefnemers bij de start, ‘heeft als doel de kinderen van de armen gezond eten te verschaffen, aangepast aan hun leeftijd, zuivere lucht, een behoorlijke temperatuur, voortdurende zorgen en een perfecte netheid; zo kunnen de moeders zonder zorgen hard werken.’¹⁴

Vandaag draagt de gemeente evenzeer armoede binnen haar muren als een eeuw geleden. En net als een eeuw geleden ‘overleven’ heel wat Schaarbekenaars mede dankzij de steun van allerhande caritatieve, niet zelden religieuze organisaties en instellingen. Sommige van die organisaties halen regelmatig de media, andere werken al jaren in stilte. Het sociaal-culturele netwerk in Schaarbeek blijkt bovendien tamelijk stabiel. Heel wat organisaties zijn er al operationeel sinds de jaren '70. Een verklaring daarvoor bestaat ook: de Schaarbekenaars hebben mekaar regelmatig ‘gevonden’. Eerst moesten, precies in de jaren '70, massaal veel huishoudens verdwijnen uit de Noordwijk; ze vonden mekaar terug in Schaarbeek. Later troffen ze mekaar in hun strijd tegen burgemeester Nols en bleef de langdurige renovatie van de Brusselse Kruidtuinwijk de bewoners mobiliseren. En de voorbije jaren vonden ze mekaar weer in hun verzet tegen een politiecommissaris die liegt over zijn extreem-rechtse politiek verleden. Bovendien zorgt precies de sociale en economische gemengdheid van Schaarbeek ervoor dat heel wat sociaal-culturele activiteiten kunnen worden uitgebouwd én gedragen door de bewoners zelf. Kortom: Schaarbeek heeft zowel de nodige kennis, ervaring als vrije tijd in huis om sociale en culturele activiteiten op poten te zetten.¹⁵ Dat geldt niet in het minst voor de Turkse gemeenschap van Schaarbeek. De Ezelsgemeente herbergt niet voor niets de ‘Belgisch-Turkse Federatie’, of juister: de Belgische afdeling van de Grijze Wolven én diens voorzitter: Kenan Dag-gün.¹⁶

Maar er zijn ook andere voorbeelden. Heel wat activiteiten zijn bovendien gegroeid uit absolute noodzaak, dikwijls letterlijk om de honger te stillen. Zo vierde *Operatie Thermos* op 17 december 1997 haar tiende verjaardag. *Operatie Thermos* organiseert de verdeling van gratis eten aan het Centraal en het Noordstation. Op piekdagen komen er tot 250 *SDF's*, daklozen, aankloppen. In *De Fontein* krijgen daklozen niet enkel voedsel en kleren, ze kunnen er ook douchen. Maar het nachtasiel moet, zeker tijdens de koude winter, steeds weer mensen weigeren. De Schaarbeekse vestiging van de armenorganisatie *Poverello* ontvangt dagelijks gemiddeld 300 daklozen; de helft daarvan krijgt ook een warme maaltijd.¹⁷

Naast al deze particulier-caritatieve instellingen is er, men zou het haast vergeten, het Schaarbeekse OCMW. En dat heeft de voorbije jaren alsmaar meer middelen nodig om de groeiende armoedespiraal binnen de gemeentegrenzen enigszins te temperen. De voorbije winter opende het Schaarbeekse OCMW het rusthuis *Albert De Latour* voor mensen in nood. In *La Maison de la Solidarité de Schaarbeek* konden ze terecht voor een maaltijd tussen 10.30 en 14.30 uur, zij het enkel op werkdagen.

Op 9 december 1997 keurde het Schaarbeekse college in extremis nog een wijziging in de begroting van 1997 voor het lokale OCMW goed. Het OCMW had nog een extra 56 miljoen frank nodig van het gemeentebestuur; bovenop de 589 miljoen die het reeds voor het jaar 1997 had ontvangen. Het Schaarbeekse OCMW budgetteerde haar uitgaven in 1997 op niet minder dan 3,2 miljard frank. Het gemeentebestuur hoopte het in 1997 te kunnen doen met 5,5 miljard frank, zij het dat daarin – bovenop de uitgaven die het OCMW reeds voor haar rekening nam – ook al 597 miljoen frank was voorzien voor ‘sociale bijstand’, 61 miljoen voor ‘sociale hulp en

gezinsvoorzieningen' en 206 miljoen voor 'volksgezondheid en openbare hygiëne'.

Het Schaarbeekse OCMW krijgt het dan ook alsmaar moeilijker, net als heel wat andere Brusselse gemeenten. In juni 1997 realiseerde de Schaarbeekse schepen voor sociale zaken Xavier Winkel (Ecolo) *Het verslag over de armoede in Schaarbeek*. Het werk, dat niet zonder de nodige tegenwerking, zowel vanuit het Schaarbeekse college als vanuit het OCMW, totstandkwam, laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Sinds 1987 is het aantal rechthebbenden op het bestaansminimum verdubbeld en sinds 1991 stelt men om de 3 jaar een verdubbeling vast.

In zijn rapport maakt de schepen gewag van 50 verenigingen die binnen het grondgebied van Schaarbeek op één of andere manier sociale noden proberen te lenigen. Samen met deze verenigingen concludeert de schepen dat 'het armoedeververschijnsel in Schaarbeek zeker niet verminderd is en dat steeds breder wordende lagen van de bevolking door "broosheid" worden aangetast.' Winkel stelt dat in Schaarbeek een steeds stijgend aantal personen, bij de minste onvoorziene gebeurtenis (ziekte, werkloosheid, scheiding,...) in een precaire toestand terechtkomen. Zo blijkt uit een onderzoek bij de huurders van de sociale woningmaatschappij *De Schaarbeekse Haard* dat 69 procent van de gezinnen-huurders een jaarlijks netto belastbaar inkomen heeft beneden de 500.000 frank. Bovendien blijken de sociale woningen binnen Schaarbeek helemaal niet gericht te zijn op grote – lees: migranten – gezinnen. De prijs van huurwoningen op de private woningmarkt mag dan al ietwat gestabiliseerd lijken, hij blijft te hoog voor een groot aantal Schaarbeekenaars. Zij worden, dixit de schepen, gedwongen in een te kleine woning te leven. Een woning die 'dikwijls niet eens over het minimum aan comfort (verwarming, water) beschikt, waarop elk individu recht heeft.' Het *Verslag* verwijst zelfs naar het *Livre blanc* van de Sociale Coördinatie van Schaarbeek, anno

1997, waarin gewezen wordt op het feit dat steeds meer vrouwen, eenoudergezinnen én nieuwe migranten om sociale steun vragen en dat het niet langer kunnen beheersen van een te grote schuldenberg in Schaarbeek één van de belangrijkste redenen is om steuntrekkend te worden. De schepen vermeldt in zijn verslag de voorstellen die de Sociale Coördinatie doet in haar *Livre blanc*: beter informeren omtrent steunmogelijkheden, de verlaging van de kosten voor kinderopvang of van de maaltijden op school voor gezinnen met drie of meer kinderen, het aanwerven van werklozen door gemeente en OCMW, de uitbouw van een 'schuldendienst' binnen het Schaarbeekse OCMW, het snel toepassen van alle wettelijke maatregelen en het informeren, vormen en begeleiden van de migrantenbevolking.

Zelf maakt hij de opmerking dat 'het gemis aan opleiding niet meer de bepalende factor is voor de werkloosheid'. En hij verklaart: 47 procent van de Schaarbeekse volledig uitkeringsgerechtigde werklozen bezit geen getuigschrift van het lager secundair onderwijs, maar 25 procent heeft een diploma van het hoger secundair onderwijs, 28 procent zelfs een tje van hoger onderwijs. Kortom: niet de scholingsgraad bepaalt of iemand uit Schaarbeek al dan niet werkloos wordt, is of blijft. Misschien speelt de huidskleur of de vreemdklinkende naam een doorslaggevende rol als oorzaak van werkloosheid dan wel de scholingsgraad?

De schepen raakt het onderwerp niet aan. Hij concludeert: 'de armoede bestrijden, betekent strijden voor de democratie.' Maar, zo voegt hij er meteen aan toe: 'dit verslag over de armoede heeft als enig doel het gewestelijk (lees: Brussels) verslag over de armoede kracht bij te zetten, door er de verschillende betrokkenen die dagelijks tegen de uitsluiting strijden erbij te betrekken.'

Kortom: ook al heeft de schepen van Sociale Zaken een berg goede voornemens, er is op korte termijn weinig veran-

dering te verwachten. De 'hoeveelheid' armoede binnen Schaarbeek groeit met de dag en financieel blijft het dweilen met de kraan open.

Boekhoudkundig lijkt Schaarbeek nochtans erg goede cijfers te kunnen voorleggen. De gemeente rekent erop voor 1997 maar liefst 917 miljoen frank meer te incasseren dan ze uitgeeft. Voeg dat samen met de spaarpotjes die de gemeente – boekhoudkundig – in het verleden heeft opgebouwd en de Ezelsgemeente verwachtte, per 31 december 1997, zowaar 1,324 miljard frank overschot te hebben. Zo staat het nog in de oorspronkelijke gemeentebegroting. Maar in de gemeenteraadszitting van 5 november 1997 werd dat voorziene overschot al verminderd naar 1,143 miljard frank. De voorziene uitgaven werden toen meteen vastgelegd op 6,6 miljard frank. Toch stelt burgemeester Francis Duriau op 18 december 1997, in een poging om van de Brusselse regering extra steun te krijgen voor Schaarbeek: 'Wij kijken aan tegen een structureel deficit sinds drie jaar. Schaarbeek spendeert jaarlijks 200 miljoen frank meer dan dat de gemeente aan middelen heeft.'¹⁸

Heeft de burgemeester, bij de goedkeuring van de begroting 1997 cijfers aanvaard waarvan hij wist dat ze onjuist waren? Of probeert hij de Brusselse regering voor te liegen? Geen van beide. De begroting klopt en de burgemeester heeft gelijk.

Een verklaring dient te worden gezocht bij... het Gemeentekrediet. Begin 1997 werd Schaarbeek immers plots 1,067 miljard frank rijker. De gemeente, tot dan één van de grootste gemeentelijke aandeelhouders van het Gemeentekrediet, heeft een deel van haar aandelen in de bank van de gemeenten verkocht. Lang heeft Schaarbeek de opbrengst van die wederverkoop evenwel niet in haar bezit gehad. Honderd miljoen frank werd meteen geïnvesteerd in het gemeentelijk

pensioenfonds; de resterende 968 miljoen frank werden aangewend voor het vroegtijdig aflossen van leningen. Schaarbeek was begin de jaren '80 immers, zoals de vijf Belgische grootsteden, bedolven onder een enorme schuldenlast. De gemeente kon de afbetalingen enkel maar realiseren door telkens weer nieuwe leningen aan te gaan; sommige aan een rentevoet tot 14 procent. De financiële toestand van (onder meer) Schaarbeek bleek in 1983 zo dramatisch dat de toenmalige regering ingreep. Minister van Binnenlandse Zaken en van het Heyzelstadion, Charles-Ferdinand Nothomb (PSC), liet zich inspireren door het IMF, het *Internationaal MuntFonds*, en pakte uit met een Hulpfonds voor noodlijdende gemeenten. Maar precies zoals het IMF dat eist van in financiële nood verkerende landen, zo ook eiste Nothomb van de gemeenten die geld wilden van de federale regering zware, zelfs draconische maatregelen. Schaarbeek kreeg miljarden frank financiële steun, maar moest in ruil voor de centen – een consolidatielening zoals dat heette – een sluitende begroting voorleggen. De gemeente – en vooral haar bevolking – heeft ervoor geboet. Schaarbeek moest simpelweg minstens evenveel ontvangen als het uitgaf. Een terugdraaiing van de investeringen, personeelstopps, hogere belastingvoeten en vooruitgeschoven leninglasten waren er de gevolgen van. Schaarbeek is die zware ingreep nooit echt te boven gekomen. Tot er, begin vorig jaar plots een gedroomde kans kwam: Schaarbeek verkocht voor meer dan 1 miljard frank aandelen in het Gemeentekrediet en midden 1997 reeds werd een tweede pakket aandelen verkocht. De opbrengst daarvan, 686 miljoen frank, is intussen ook al zo goed als opgesoupeerd. De miljoenen gingen niet enkel naar infrastructuur, maar vooral naar het dempen van de put bij het voormalige OCMW-ziekenhuis Paul Brien, pas in 1992 operationeel geworden met 184 bedden. 'New' Paul Brien, één van de negen Brusselse openbare ziekenhuizen, verloor in 1996 157,7 mil-

joen frank, 20 procent van het omzetcijfer, terwijl er 'maar' 79,8 miljoen frank verlies was gepland. In 1997 verloor het Schaarbeekse hospitaal nog eens 120 miljoen frank.¹⁹ De Brusselse interhospitalenkoepel *Iris* stuurde op 29 januari 1997 een regionaal commissaris naar het Schaarbeekse ziekenhuis. Hij diende orde in de financiële zaken van het ziekenhuis te brengen. Eind vorig jaar viel het verdict: bij New Paul Brien verdwijnen 102 van de 311 jobs. Enkel op die manier kan het ziekenhuis tegen 2000 weer break-even draaien. De vakbonden gaven maar aarzelend toe: het was of dit plan aanvaarden of een sanering door de federale overheid riskeren.²⁰ New Paul Brien is, samen met het Brusselse Sint-Pietersziekenhuis – 144 miljoen verlies in 1996, 238 miljoen in 1997 – al jarenlang het zwakke broertje onder de Brusselse openbare ziekenhuizen. Eén en ander heeft te maken met de sociale opdracht die de Iris-ziekenhuizen voor zich zien: ook patiënten verzorgen die het zich in feite niet kunnen permitteren. En dat is in het Brusselse een uitermate precaire opdracht: een derde van de patiënten in de Brusselse openbare ziekenhuizen leeft onder de armoedegrens, vijf procent van hen heeft niet eens een ziekteverzekering en kan een ziekenhuisopname simpelweg niet betalen.²¹ De armoede legt dan ook een zware stempel op de wijze waarop Iris de Brusselse openbare ziekenhuizen saneert. Ook bij New Paul Brien wordt gesnoeid in zowat alle vitale onderdelen van het ziekenhuis: het onthaal, de labo's, de medische diensten, de informatisering en het operatiekwartier. Maar de spoedgevallendienst blijft ook hier grotendeels buiten schot. De reden hoeft niet ver te worden gezocht: arme en bestaansonzekere patiënten stellen een doktersbezoek zo lang mogelijk uit. Meestal zo lang dat ze enkel nog de binnenkant van een ziekenhuis zien via de spoedopname. 'Omdat dat gratis is of omdat de rekening hen pas later wordt toegestuurd', meldt schepen Xavier Winkel in zijn verslag over de armoede in

Schaarbeek. Zo noteerden de Iris-ziekenhuizen in 1996 een achteruitgang van het aantal patiënten op de consultaties met 4,3 procent. Het aantal patiënten bij de spoedopname steeg in datzelfde jaar echter met 5 procent.²² New Paul Brien zag, in 1995, niet minder dan 18.000 mensen via de spoeddienst binnenkomen. Op Belgisch niveau komt New Paul Brien op de eerste plaats, na de universitaire ziekenhuizen, wat het onthaal op de spoeddienst betreft.²³ Paradoxaal genoeg bewijst het toenemende aantal overnachtingen meteen het belang van het ziekenhuis, maar zorgen ze tevens voor de te saneren miljoenenput. Het Schaarbeekse ziekenhuis zit op de bodem. Verder saneren is onmogelijk. Alhoewel: de voorzitter van het ziekenhuis liet eind vorig jaar weten dat ook New Paul Brien 'als openbaar hospitaal – in principe – geen kosten van sociale opdrachten meer zal dragen'.²⁴

Bovendien heeft de sanering van het ziekenhuis, na jarenlang zijn stempel gedrukt te hebben op de begroting van het Schaarbeekse OCMW, nu ook de gemeente in de tang. Het gemeentebestuur én het OCMW hebben immers beloofd de 102 personeelsleden die weg moeten bij het ziekenhuis geleidelijk over te nemen. Tegen juni 1999 moeten ze, op een tiental na, allen onderdak hebben gevonden in de gemeentelijke diensten. Daardoor zal de aanwerving van jongeren weer voor jaren op een laag pitje branden én de door de schepen van sociale zaken voorgestane politiek om werklozen aan te trekken bij gemeente en OCMW ook nog maar weinig kans maken.

Boekhoudkundig lijkt Schaarbeek het voorbije jaar nochtans goede beslissingen te hebben genomen. De sanering van het ziekenhuis is afgerond en de gemeentelijke schuldenlast is, via vervroegde terugbetalingen, danig verlaagd. Maar in ruil heeft de gemeente haar belang in het toch wel erg voortvarende Gemeentekrediet tot het wettelijk toegelaten minimum

beperkt. Het heeft Schaarbeek op korte termijn geen windeieren gelegd. Op lange termijn zou de gemeente door de aandelenverkoop nochtans aardig wat opbrengst kunnen mislopen. Terwijl Schaarbeek begin en midden 1997 een deel van haar aandelenpakket in het Gemeentekrediet verkocht, maakte de Gemeentekrediet-holding Dexia Belgium in de herfst van 1997 haar entree op de termijnmarkt van de Brusselse beurs. Een uitermate geslaagde operatie want het aandeel ontpopte zich als een ware hoogvlieger: de prijs van het aandeel steeg over 1997 met maar liefst 75,8 procent.²⁵ Schaarbeek zelf mocht dan in 1997 al bijna twee miljard frank vangen via haar aandelenverkoop, toch ging de gemeente op 1 januari 1998 nog steeds gebukt onder een schuld van bijna 803 miljoen frank. Kortom: wie in 1998 in Schaarbeek wordt geboren, torst meteen meer dan 7.000 frank gemeentelijke schuld. Het lijkt enorm maar het is, zeker naar Belgische maatstaven, toch wel een aanvaardbaar niveau. Reden te meer voor de Ezelsgemeente om op zaterdag 28 maart 1998 weer uit te pakken met een traditie die twintig jaar eerder was stopgezet: een heuse carnavalstoet.²⁶

DE ONSTUITBARE OPMARS VAN EEN EXTREEM-RECHTSE LANGEAFSTANDSLOPER

In een brief van 11 januari 1982, uitgaande van de hogere directie van het personeel van de rijkswacht, en gericht aan een officier die betrokken was bij het onderzoek naar de wapenroof bij het Speciaal Interventie Eskadron (SIE), 'de groep Dyane', het elitekorps waartoe ook toenmalig rijkswachter Johan Demol behoorde, wordt melding gemaakt van een bijzondere lijst: 'Als bijlage vindt u de lijst van de personeelsleden die in 1979, 1980 en 1981, op eigen verzoek of ambtshalve de rijkswacht hebben verlaten, terwijl ze deel uitmaakten van het Mobiel Legioen...' ¹ zo staat er geschreven.

Bij de lijst van de rijkswachters die op eigen verzoek het korps verlieten ene... Johan Demol. De rijkswacht had in één pennentrek ook gepoogd sommigen op die lijst psychologisch te typeren.

Naast de naam Johan Demol staat geschreven: 'utopisch, wil carrière maken'. ²

Johan Demol heeft inderdaad een indrukwekkende carrière gemaakt. Sinds hij als achttienjarige bij de rijkswacht in dienst trad, is hij bezeten door de utopie van de grote kuis, het schoonvegen van de straten. Buiten loopt en wroet het gespuis en 'de elite onder de elites' zal het gespuis vernietigen.

Dat was de ideologie van het als privé-militie buiten de wet gestelde Front de la Jeunesse, waarvan Johan Demol eind de jaren zeventig lid was. Dat is de ideologie van het Vlaams Blok, waarvan Johan Demol nu lid is.

Wie is die Johan Demol? Johan Joseph Demol wordt op 9 juni in 1957 via de keizersnede geboren in Ukkel, de rijke gemeente aan de zuidkant van Brussel. Zijn ouders, Sébastien Demol en Elza Van den Broeck, zijn begin de jaren vijftig vanuit Alsemberg uitgeweken naar de hoofdstad. Vader Sébastien, een gediplomeerd beenhouwer, start er aan de Alsembergsesteenweg in Ukkel een delicatessenzaak. De winkel verwerft vlug naambekendheid omwille van de heerlijke 'jambon à l'os' en de 'plattekeis'. Vader Demol blijft ook nog actief in de Alsembergse familiezaak: een landbouwbedrijf annex beenhouwerij annex herberg. Vader Sébastien en diens zus komen immers uit een geslacht van rijke herenboeren: veehandelaars met tientallen hectaren land in de streek van Alsemberg en Beersel. Zoon Johan Demol noemt zijn voorouders graag 'gentleman-farmers': rijke boeren met een voorliefde voor paarden. Vandaar ook dat kleine Johan en zijn twee broers later elk een eigen paard zullen hebben, een lievelingsdier gekocht met de opbrengsten van de Alsembergse familiezaak met de toepasselijke naam 'Au repos des Wallons'!

Thuis, in Ukkel, leert kleine Johan 'Brussel-Vloms' van zijn vader en Frans van een Luikse kinderjuffrouw. In de parochieschool Saint-Augustin is hij meteen de beste voor Nederlands en in het zesde studiejaar krijgt hij de eerste prijs voor opstel... in het Frans.

Met de ouderlijke zaak in Ukkel loopt het intussen fout. Vader Demol sluit de deuren en gaat aan de slag als meester-beenhouwer in een grootwarenhuis. Zoon Johan trekt voor het middelbaar onderwijs naar Saint-Jean-Baptiste-de-la-Salle in Sint-Gillis, later naar het college Saint-Pierre.

Kleine Johan droomt dan al luidop van een militaire opleiding. Hij wil naar de cadettenschool! Volgens Vlaams-Blokvolksvertegenwoordiger Filip De Man had Johan Demol 'reeds van in zijn kinderjaren een zekere bewondering voor

"das Militär"!'. Dat komt niet in het minst door zijn grootvader langs moeders kant die brigadecommandant was in Turnhout.

Kleine Johan moet het voorlopig echter zonder militaire opleiding stellen. Hij leeft zich dan maar uit in de sport. Hij rookt niet, drinkt niet, maakt lange ritten te paard en zwemt. En hij loopt. Op zijn vijftiende al doet hij dagelijks, na schooltijd, zijn 20 kilometer. En: hij begint met kendo, de Japanse zwaardsport.

Medio 1975 haalt puber Johan zijn slag thuis: hij mag naar de cadettenschool. Nu begint hij aan zijn carrière. En aan de realisatie van zijn 'utopie'.

In 1979 wordt Demol, dan één van de amper 60 rijkswachters verbonden aan het Speciaal Interventie Eskadron, lid van het extreem-rechtse Front de la Jeunesse. Hij is één van de velen bij de rijkswacht die de stap over de grens van het toelaatbare zet.

Als lid van het Front de la Jeunesse weet Demol zich omringd door andere extreem-rechtse rijkswachters én beschermd door enkele figuren binnen de Generale Staf die met moeite hun sympathie voor het extreem-rechtse gedachtegoed kunnen bedwingen.

En: de bescherming is totaal. Paul Vanden Boeynants (PSC) is dan minister van Defensie, diens 'compagnon de route', baron de Bonvoisin, financiert het lijfblad van het Front de la Jeunesse: *Nouvel Europe Magazine* (NEM). Luitenant-generaal Fernand Béaurir van de rijkswacht, een vriend van Vanden Boeynants, heeft de macht onderzoeken te manipuleren. Johan Demols directe baas bij het SIE, kolonel René Mayerus, deelt zijn extreem-rechtse utopie.

Begin jaren tachtig gaat het echter toch mis met het Front de la Jeunesse. De steeds extremere gewelddadigheid trekt de aandacht van het zo 'verfoeide' parket en de zo 'gehate

politieke klasse'. De extreem-rechtse rijkswachters voelen de grond onder hun voeten te heet worden en vluchten alle kanten op, vooral de kant buiten het korps.

Johan Demol neemt ontslag als rijkswachter op 1 april 1980.

De volgende dag valt de regering-Martens II, datzelfde jaar ook Martens III en Martens IV. Ook in datzelfde jaar haalt België een half miljoen werklozen en regent het bedrijfssluitingen. En begint het Front de la Jeunesse aan haar meest gewelddadige fase.

Op 19 juni 1980 roept de Senaat een commissie in het leven die onderzoek moet verrichten naar de escalatie van extreem-rechts geweld, maar die zich ook tot taak stelt de ordehandhaving door de rijkswacht kritisch te evalueren.

Begin december 1980 werpt de racistische doctrine van het Front de la Jeunesse 'vruchten' af: drie militanten van het Front vermoorden een migrant in een café in Laken. De drie zijn geen onbekenden voor Johan Demol.

Begin mei 1981 worden zowel het Front de la Jeunesse als de Vlaamse Militanten Orde (VMO) veroordeeld als privé-militie.

Op 19 mei 1981 valt het parket binnen in het kasteel van de Bonvoisin en in de kantoren van zijn firma PDG, waarlangs financiële middelen versluisd worden van de CEPIC, de rechterflank van de Franstalige PSC, naar het Front de la Jeunesse.

In juni 1981 zijn een aantal militanten van het Front de la Jeunesse en rijkswachters betrokken bij de brandstichting in de lokalen van het linkse weekblad *Pour*. Eén van de brandstichters is Michel Van Hove, een ex-rijkswachter van het Speciaal Interventie Eskadron.

Maar ook de rijkswacht zelf, en niet in het minst hét elitekorps bij uitstek, dat van Johan Demol, het SIE, kraakt onder

de door het Front de la Jeunesse gepropageerde 'strategie van de spanning'.

Eerst is er de bomaanslag op een voertuig van de BOB, nadien de gewelddadige aanslag op kolonel Vernailen en zijn vrouw. Dan volgt de wapenroof bij het SIE, zonder enige vorm van geweld, zonder enig spoor! Een regelrechte kaakslag voor de rijkswachttop. Later zal blijken dat het doel van extreem-rechts en de wensen van een deel van de Generale Staf van de rijkswacht meer dan dicht bij elkaar aanleunen: versterking van de rijkswacht, uitbreiding van de macht van de rijkswacht tegenover andere politionele korpsen, de stijgende dominantie van de rijkswacht tegenover de justitie.

De gebeurtenissen raken al vlug in een stroomversnelling. Het dieptepunt vormen de overvallen van de Bende van Nijvel die aan ten minste 28 mensen het leven kosten.

De politieke instituties verkeren in shocktoestand, de publieke opinie in verwarring. Het gevoel van onveiligheid neemt toe, zeker in de gemeente waar een verzezen Johan Demol begin jaren negentig ten tonele verschijnt: Schaarbeek!

In Schaarbeek leidt burgemeester Roger Nols een georganiseerd racisme, eerst tegen de Vlamingen, dan tegen 'de migranten'.

Nols is decennialang burgemeester van een gemeente waar de sociale uitsluiting hoogtij viert. Via zijn raciale segregatie verziekt hij elke verhouding tussen autochtonen en allochtonen.

Op die matras strijkt Johan Demol neer, niet gehinderd door veel politieke tegenstand. Integendeel, de lokale politici ontvangen hem met open armen. Demol zal zorgen voor hoge electorale toppen! Johan Demol komt zo zonder kleerscheuren uit de jaren van de 'strategie van de spanning'. Meermaals verdacht van medeplichtigheid bij de wapenroof bij het Speciaal Interventie Eskadron, ontspringt hij de dans.

Demol is dan ook meer dan zo maar een extreem-rechtse militant, een knecht, een uitvoerder. Hij wil zelf leider worden. Hij verlaat de rijkswacht voordat hij in de val van de 'Groep G' (rechtse infiltratie in de rijkswacht) meegesleurd kan worden. En hij keert ook het zinkende schip van Wackenhut (een door de CIA opgezette veiligheidsdienst waarvoor Demol aan de slag zou gaan na zijn ontslag bij de rijkswacht) op tijd de rug toe. Hij trekt naar de universiteit, wordt licentiaat in de rechten én lesgever aan de politie school van Vottem. Daar plant hij het zaad voor zijn latere 'Pretoriaanse Garde' van Schaarbeek.

Maar eerst wordt hij aspirant-officier bij de Brusselse politie. Hij wordt er bevorderd ondanks de rapporten over zijn verleden. De gerechtelijke politie van Brussel én de Staatsveiligheid zijn op de hoogte van zijn extreem-rechtse activiteiten, het belet hem niet hoofdcommissaris te worden van Schaarbeek. Hij wordt er als commissaris bevestigd door minister van Binnenlandse Zaken Louis Tobback.

Johan Demol erft in Schaarbeek een politiekorps met een uitermate slechte reputatie: een derde van de vacatures is niet ingevuld. Het duale 'nolsistische' Schaarbeek wordt hét strijdperk waarbinnen Demol zijn extreem-rechtse visie op 'law and order' kan doordrukken.

En hij hanteert opnieuw 'de strategie van de spanning', een strategie die hij kent uit de tijd toen hij lid was van het Front de la Jeunesse.

Voor politiecommissaris Johan Demol zijn alle inwoners van Schaarbeek, autochtoon of allochtoon, per definitie verdacht. Zijn manschappen moeten de straat op, 'onzichtbaar'. Zijn 'Pretoriaanse Garde' creëert overvalbrigades die in commandostijl deuren intrappen en inwoners geboeid wegvoeren.

'Starsky en Hutch' maken zich meester van de Schaarbeekse straten. Het onveiligheidsgevoel in Schaarbeek neemt

intussen toe: elke toevallige voorbijganger is een potentiële 'flik'. Verontruste Schaarbekenaars, die zich zorgen maken over de democratische kwaliteit van hun gemeentepolitie, worden zonder pardon zelf bedreigd en vervolgd.

En commissaris Demol? Hij drijft 'de strategie van de spanning' ten top. Hij verspreidt de mare dat hij met zijn aanpak de maffia zal uitschakelen, maar fulmineert alleen tegen Turkse en Marokkaanse straatdealers, het kleine grut dat werkt voor de grote jongens.

Wanneer het dagblad *De Morgen* en later het weekblad *Solidaire* het extreem-rechtse verleden van de hoofdcommissaris blootleggen, speelt de lokale overheid de hete brij door naar toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Johan Vande Lanotte. Er volgt een voorlopige sanctionering: het ontslag van Johan Demol.

Demol speelt het 'slachtoffer' van de zo verfoeide 'Belgische politieke klasse'; het Vlaams Blok wordt de zuivere partij die het opneemt voor 'het slachtoffer van de politieke maffia', de 'beste politieman van het land die gewoon zijn werk deed'.

De cirkel is rond. De strategie van de spanning, dé piste van het Front de la Jeunesse, is ten uitvoer gebracht. Door Johan Demol.

Het Vlaams Blok krijgt in de figuur van Johan Demol de perfecte extreem-rechtse lijsttrekker voor de komende Brusselse verkiezingen. En: Demol kan meteen alle maskers afgooien.

In het Vlaams-Blokmagazine van maart 1998 verklaart de ex-hoofdcommissaris: 'Ik begrijp de wazige overtuiging, van zowel de Vlaamse als de Franstalige meerderheidspartijen, dat de islamitische getto's een verrijking zouden zijn voor deze stad, gewoonweg niet.'⁴

Johan Demol wordt, als een hoofdrolspeler, met open armen en gestamp van laarzen binnengehaald in de schoot van de sterkste extreem-rechtse partij van het land.

De man die ooit zijn extreem-rechtse carrière begon als lid van een Front de la Jeunesse dat zich rond het koningshuis en de Belgische staat schaarde, beleeft nu zijn politieke hoogtepunt bij een Vlaams Blok dat zowel het koningshuis als de Belgische staat wil vernietigen.

Dit zijn dan ook de enige verschillen tussen het Vlaams Blok en het Front de la Jeunesse. Als het over de afbraak van de parlementaire democratie gaat, of de strijd tegen het syndicalisme, de haat tegen de multiculturele samenleving, de verheerlijking van de ongelijkheid en de afbouw van de rechtsstaat, spreken ze met dezelfde tong.

Het 'Vlaams' van het Blok interesseert Johan Demol dan ook nauwelijks. De Blok-leiding weet dat als geen ander. Filip De Man schrijft het zo (in zijn propagandabrochure *De zaak Demol. Een commissaris geflikt*): 'Hij (Demol, nvda) informeert zich in de loop van 1997 over de politieke fauna en flora in Brussel. (...) Blijven de twee rechtse partijen: het Front National en het Vlaams Blok. (...) Demol informeert zich terdege en begrijpt alras dat de partij van Féret (Front National, nvda) niet veel meer voorstelt. (...) De echo's die hij bij vrienden en kennissen bijeenprokkelt over het Vlaams Blok, klinken heel anders. (...) Na een indringend gesprek met partijvoorzitter Frank Vanhecke in januari 1998, blijken beiden op dezelfde golflengte te zitten.

Tientallen cameramensen, fotografen en journalisten verdringen elkaar wanneer Vanhecke lidkaart nummer 69.511 aan Johan Demol overhandigt.

Enkele minuten later openbaart Demol zijn 'utopie': 'Ik hoop te mogen zeggen dat ik reeds bewezen heb een vastberaden iemand te zijn. Ik heb de mentaliteit van een langeafstandsloper. Hoelang ik erover zal doen, speelt geen rol, maar ik ben er rotsvast van overtuigd dat ik samen met het Vlaams Blok mijn doel zal bereiken. En dat doel is de corrupten en de

onbekwamen die nu al decennia lang dit land "regeren" van de macht verjagen.'⁵

De Rambo uit de jaren zeventig die toen 'toevallig lid werd van een rechtse club omdat hij smoorverliefd was op een meisje' kan zijn vermomming laten vallen. Hij is nu openlijk wat hij altijd al is geweest: lid van een extreem-rechtse club. Toen in rijkswachttunifform, nu in driedelig pak.

NOCH CHICAGO, NOCH BEIROET

Of Schaarbeek als proeftuin
voor een gelegaliseerd racisme

In januari 1957 kunnen een paar rijkere franskiljonse Brusselaars amper *La Libre Belgique* geloven: de rijzige kok van hotel Cosmopolite op het Brusselse Rogierplein heeft het in Schaarbeek tot gemeenteraadslid geschopt. Dat Roger Nols al sinds 1954 de Ardennen achter zich had gelaten en zich, om den brode, in Schaarbeek had gevestigd, was voor velen geen geheim. Dat hij politiek actief was wist een minderheid ook. Dat hij bij de verkiezingen zou opkomen had hij zelfs van achter zijn kookfornuis uitgebazuind. Maar dat hij ook nog werd verkozen, hadden weinigen voor mogelijk gehouden. Maar soit, zijn zetel werd Roger Nols gegund. Tenslotte had hij het ook niet altijd makkelijk gehad. Neem nog maar de oorlogsjaren die Nols, zo vertelde hij toch, had moeten overleven als 'prisonnier de guerre, prisonnier politique et travailleur déporté'.

Erg veel commotie veroorzaakt de verkiezing van Nols in die beginjaren dan ook niet. Maar die stilte zal vlug plaats ruimen voor een heuse storm. Eentje die razendsnel heel Schaarbeek en weldra het hele land beroert. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1964 wordt Roger Nols immers herkozen en nog datzelfde jaar verbaast hij vriend en vijand: hij wordt lid van het FDF en kiest resoluut voor de extreme francofonie. Een goede keuze, zo blijkt, want na de kiesbeurt van 1970 kan hij zich meteen tooien met de tricolore burgemeestersjerp. Vanaf dan wordt vlug duidelijk waarvoor Roger

Nols staat. In 1975 haalt het nolsisme de wereldpers. In navolging van het Zuid-Afrikaans apartheidsregime installeert Schaarbeek plots 'aparte' loketten. Op het Schaarbeekse gemeentehuis én bij het lokale OCMW mogen Vlamingen en andere 'vreemdelingen' zich niet langer aanbieden aan dezelfde loketten als de Franssprekenden. 'Vreemdelingen' krijgen twee aparte loketten, de Vlamingen moeten het doen met eentje. Het lokale politiekorps zorgt ervoor dat elkeen aan de voor hem of haar bestemde rij aanschuift. Desnoods met harde hand.

De reactie blijft niet uit. De internationale pers grimlacht bij deze treiterige 'language battle in the capital of Europe', maar de Vlaamse elite steigert en bestrijdt het communautaire stokebrandje van Schaarbeek tot in het dan nog nationale parlement. Het hoogste Belgische rechtsorgaan, de Raad van State, noemt de lokettenbeslissing ongrondwettelijk. In juni 1976 rukt Walthère Ganshof van der Meersch uit naar Schaarbeek. Als bijzonder commissaris van de regering verschaft hij er zich manu militari toegang tot het gemeentehuis om er de gewraakte apartheidsbordjes te verwijderen.

Gesterkt door deze 'overwinning' slaan de Nederlandstalige Schaarbekenaars terug. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1976 klitten de Vlaamse politieke partijen samen tot de lijst Schaarbeekse Eenheid. Het Taal Aktie Komitee (TAK) levert zonder schroom de plakploegen voor de lijsttrekker, CVP-gemeenteraadslid Paul De Kerpel. De Vlamingen zien hun zetelaantal stijgen van één naar zes. Nols laat het echter niet aan zijn hart komen: hij rijft 52 procent van de stemmen binnen. Meteen diversifieert hij zijn populistische apartheidspolitiek: hij ruilt zijn taal-racisme – blijkbaar doelbewust – voor wat hij als het migrantenprobleem definieert. De politicus beseft dat het electoraal erg heilzaam kan werken alle pijlen te richten op diegenen die bij verkiezingen toch niks in de pap te brokken hebben. Bovendien lijkt het Eg-

montpact uit 1977 waarover ook het FDF mee heeft onderhandeld, de Vlaams-Waalse tegenstellingen even in de koelkast te zetten. Prompt tovert Nols een nieuwe truc uit zijn hoge hoed: hij weigert nog langer 'vreemdelingen' in te schrijven in zijn gemeente. Aanvankelijk is de verontwaardiging groot, maar al vlug ontdekken de collega-burgemeesters uit de Brusselse deelgemeenten dat de antimigrantentaal aanslaat. Zo worden de verkiezingen van 1982 op gang getrokken op de rug van diegenen die niet eens mogen gaan stemmen.

Zelfs Charles Picqué, notoir PS'er, dan nog verbonden aan de Koning Boudewijnstichting, wordt burgemeester van de 'rooie' gemeente Sint-Gillis onder meer omdat hij zich resoluut opwerpt als de dammenbouwer tegen 'het gevaar van het moslimfundamentalisme dat de westerse gemeenschap bedreigt'.¹ De socialist Picqué zal zelfs meteen het debat openen over de invoering van 'een bloedproef'.²

Nols creëert in zijn Schaarbeek een sfeer waarbinnen de migrantenpopulatie zowat vogelvrij wordt verklaard. En hij doet dat met de autoriteit van de burgemeestersjerp. België kijkt toe, maar onderneemt niets. Zelfs niet wanneer het Schaarbeekse FDF, op kosten van de gemeenschap, racistische pamfletten drukt én huis-aan-huis verspreidt. De gevolgen zaaien zich uit over heel Brussel en op 5 december 1980 beleeft België een hoogtepunt in de vreemdelingenhetze. Die dag wordt in café *La Rotonde* in Laken een Fransman van Algerijnse origine neergeknald. De moord blijkt een militair geplande en uitgevoerde executie. De daders: een extreem-rechts commando. De leider van deze paramilitaire eenheid wordt geïdentificeerd als Jean-Marie Paul, een notoir lid van het Front de la Jeunesse. Ook de Front-leden Alain Weykamp en Béatrice Bosquet worden gelinkt met de moord.

Paul Goossens, toentertijd hoofdredacteur van de krant *De Morgen*, stelt Roger Nols prompt medeverantwoordelijk

voor de executie. 'De fanatici van het fascistisch Front de la Jeunesse hadden het fatale schot misschien nooit gelost indien sommige verkozenen de onverdraagzaamheid tegen de vreemdelingen geen schijn van fatsoen hadden verleend. (...) Aan de moord in Laken draagt de burgemeester van Schaarbeek dan ook mee schuld,' argumenteert Goossens.³

Toenmalig Justitieminister Philippe Moureaux (PS) veroordeelt op een inderhaast bijeengeroepen persconferentie de Laken-moord 'die op tragische wijze de heropleving van het racisme illustreert'.⁴ Amper vier dagen na het fatale schot pakt de regering uit met een wetsontwerp 'tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden'. Daaruit resulteert op 30 juli 1981 de 'antiracismewet'. Nols laat al de commotie over zich heen rollen en vordert prompt van *De Morgen* een schade-eis van 1 miljoen frank. Laster en eerroof, zo dicteert Nols zijn advocaat.

Binnen de muren van Schaarbeek blijft hij intussen ongezouten zijn antimigrantenstandpunt verkondigen. De taal die hij daarbij hanteert, zint zelfs het FDF alsmaar minder en in 1982 komt de breuk. Nols trekt naar de verkiezingen met zijn eigen partij: N.O.L.S. (Nouvelles Orientations pour les Libertés Schaerbeekoises). Op nationaal niveau blijft hij, ondanks het gemor van de Franstalige liberalen, de PRL-lijn steunen. Erg moeilijk heeft hij het daarmee niet. De Brusselse PRL maakt van het antimigrantenstandpunt immers één van haar hoofdthema's bij de gemeenteraadsverkiezingen in 1982. In haar verkiezingsfolder hanteert de Brusselse PRL – in het hoofdstuk 'Het vreemdelingenvraagstuk oplossen' – dezelfde antimigrantenlogica als Nols, zij het dat haar schrijfstijl en woordkeuze enigszins beschaafder klinkt. De PRL zoekt bovendien extra argumenten om het antivreemdelingenstandpunt ook aan haar achterban verkocht te krijgen. Naast het wegwerken van een te grote hoeveelheid niet-Belgische kinderen op de school en het tegengaan van gettovor-

ming, heeft het verminderen van het aantal migranten in de Brusselse gemeenten nog een belangrijk 'voordeel', zo predikt de PRL. De gemeentefinanciën zouden er beter van worden 'omdat de migranten weinig belastingen betalen, infra-gesalarieerd zijn of sociale hulp behoeven.' En dat soort 'behoeven' de Brusselse liberalen niet in hun gemeenten. De lokale PRL-afdelingen doen er voor de verkiezingen nog een schepje bovenop. De PRL van Anderlecht is het duidelijkst: 'De inschrijving van migranten stoppen'. De blauwe kameraden van Koekelberg menen dat het tijd is 'de wilde immigratiegolf waarvan de gemeente het slachtoffer is, te stoppen'.⁵

Nols zelf manifesteert zich echter nogmaals als de onge-naakbare antimigrantenkoning. In zijn verkiezingskrant 'Noch Chicago, noch Beiroet' maakt hij korte metten met de terugkeerpremie die de regering belooft aan migranten die naar hun land van herkomst willen terugkeren. Alsof hij mee het programma van het Vlaams Blok had geschreven, wil hij het dopgeld van de migranten zodanig doen krimpen 'dat ze vanzelf zullen vertrekken'. 'Niet-Belgische delinquenten' wil hij 'meteen over de grens zetten'. Voor Nols moeten alle vreemdelingen buiten. Maar eerst wil hij nog even aan het Belgische sociale zekerheidsstelsel sleutelen want 'ze (de migranten) sturen nu gemiddeld 9.000 frank per maand naar hun land van herkomst, terwijl alsmaar van de kleine pensioentjes voor Belgen geknabbeld wordt.'

De verkiezingen van 1982 groeien uit tot een nooit meer geëvenaard succes voor Nols: hij wordt gebombardeerd tot de allergrootste stemmentrekker in heel Brussel.⁶ Vanaf dat ogenblik wordt de vreemdelingenhaat essentieel onderdeel in het denken en handelen van de modale Brusselse politicus. Tuk op de electorale monsterscore van Roger Nols in Schaarbeek weigeren zowat alle Brusselse gemeenten nog langer

vreemdelingen in te schrijven. Aanvankelijk toont vooral de PRL zich een meester in de vreemdelingenhetze, maar al vlug tappen ook de overige Brusselse partijen uit hetzelfde vaatje.

De PS, die in 1982 nog opteerde voor een 'optimale integratie door opvoeding en informatie en dit zonder breuk met de cultuur van oorsprong', toont zich alras nolsistischer dan de grote leermeester zelf.

De gemeenteraadsverkiezingen van 1988 zijn in aantocht en ook de socialisten ontdekken in 'het vreemdelingenprobleem' een welgekomen propagandamogelijkheid.

De Nols-euforie stijgt in 1985 ten top wanneer de regering de wet-Gol goedkeurt. Justitieminister Jean Gol (PRL) maakt de Nols-aanpak officieel. De beknotting van het inschrijvingsrecht van niet-Belgen wordt verheven van een onwettige handeling van een racistische kok uit Schaarbeek naar een door een parlementaire democratie gedragen beleidsstrategie.

In Schaarbeek triomfeert Nols, in de overige Brusselse gemeenten wordt zijn voorbeeld prompt gevolgd. Zelfs Molenbeek, waar 'linkse rakker' Philippe Moureaux (PS) de burger-vaderlijke lakens uitdeelt, blijft niet achter. Dankzij de wet-Gol kunnen plots zelfs democratische politici zich beginnen te profileren met rabiate antivreemdelingenstandpunten en dito acties. In Schaarbeek panikeert Roger Nols: zijn succes lijkt hem overbodig te maken. Dus dient hij dringend nog straffer uit de hoek te komen dan zijn tegenstrevers. En dat lukt. Op vrijdag 23 mei 1986, omstreeks 16u30 vaardigt Nols plots een samenscholingsverbod uit voor het hele grondgebied van zijn gemeente. Tussen 23 mei 1986 en 10 juni 1986 is het in Schaarbeek verboden zich met meer dan vijf personen op straat te begeven tussen 22 uur en 6 uur 's ochtends. Nols vaardigt het verbod uit zonder de Schaarbeekse gemeenteraad ook maar te consulteren; iets wat normaliter enkel kan wanneer er van 'hoogdringendheid' sprake is.

De Schaarbekenaars, de Brusselaars en tenslotte heel welkend België staan verstomd. Wat blijkt? De periode waarbinnen het samenscholingsverbod van Nols geldt, valt exact samen met de ramadan, de vastenperiode van de moslims. Wat blijkt nog? Nols legitimeert zijn samenscholingsverbod door te verwijzen naar de moord op een privé-bewakingsagent aan het Brusselse Noordstation. De agent werd neergestoken door een 19-jarige Marokkaan na een vrij banale fietsdiefstal. Even lijkt het erop dat Nols wel degelijk voldoende redenen had om 'bij hoogdringendheid' zijn samenscholingsverbod uit te vaardigen. Maar de burgervader wordt al vlug door de feiten gevloerd: Nols tekende zijn samenscholingsverbod op vrijdag 23 mei 1986 om 16 uur; de moord waarnaar hij later mondeling verwijst om dat besluit te rechtvaardigen, gebeurde diezelfde vrijdag 23 mei 1986... om 23u45. De moord vond plaats na de uitvaardiging van de verordening.⁷

Nols is echter niet van zijn stuk te brengen. Dat de periode van zijn samenscholingsverbod samenvalt met de duur van de ramadan doet hij af als 'puur toeval'. Hij dreigt er zelfs mee het verbod te verlengen 'indien we efficiënt blijken te zijn'. Op de mededeling dat moslims tijdens de ramadan slechts eten tussen 21u40 en 3u18 en ook al eens naar de moskee durven te trekken om er te bidden, antwoordt Nols laconiek: 'Als men dat niet in groep doet, is er geen enkel probleem.' Wanneer er hem op gewezen wordt dat een Marokkaanse familie doorgaans meer leden omvat dan een man en een vrouw en het de moslims dus blijkbaar niet is toegestaan 'en familie' te gaan eten of bidden, repliceert Nols: 'Dat moeten we aan de politie overlaten. In de politie hebben we vertrouwen. Zij heeft de gave des onderscheids.'⁸

Die gave wordt ook door de overige Brusselse politici gecultiveerd. Vooral Charles Picqué, op 8 mei 1985 gebombar-

deerd tot de socialistische burgervader van Sint-Gillis, knarsetandt wanneer hij in zijn eigen volkshuis de bejubelingen aan het adres van politiek tegenstrever Roger Nols moet ondergaan. Zeker in het licht van de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 1988 zint hem dat geenszins. Dus trekt hij, zij het aarzelend, de voor de hand liggende conclusie: 'Pleiten voor stemrecht voor vreemdelingen betekent politieke zelfmoord'.⁹ Een hoogst opmerkelijk besluit op een ogenblik dat bekend raakt dat tegen het jaar 2000 één kind op twee dat in Brussel wordt geboren een niet-Belg zal zijn. De socialist Picqué blijkt 'zijn' gat in de markt gevonden te hebben: het integrisme.

Pas burgemeester geworden laat hij weten geen Iraans cultureel centrum te dulden in zijn gemeente. De argumenten die hij daarvoor aanhaalt, gaan van 'het huis is onveilig' tot 'geen integristen in mijn gemeente'. Picqué pakt uit met de mededeling dat hij het Iraans cultureel centrum 'preventief' sluit. De beslissing steunt niet op één of andere wetsovertreding die zou zijn begaan, maar wel omdat de leden van dat centrum 'druk uitoefenden op de handelaars in hun omgeving om geen alcohol meer te verkopen'.¹⁰ Bovendien, zo weet Picqué te melden, 'hadden de integristen opmerkingen op het feit dat een vrouw in een winkel bediende.' Op de vraag hoeveel klachten Picqué dan wel heeft gekregen over het Iraans cultureel centrum is hij duidelijk: 'Eén of twee. Het is zeer beperkt. Maar het is een begin van oppositie tegen de burgerlijke wet.'¹¹

In februari 1986 chargeert Picqué. Wanneer de Iraniërs in het huis dat ze tot cultureel centrum willen uitbouwen, een receptie houden ter viering van 7 jaar Khomeiny-bewind in Iran, trekken rijkswachters een cordon op rond de woning. De actie wordt een totaal non-event, maar Picqué eist van de premier, de ministers van Binnenlandse Zaken, Justitie en Opvoeding én van de Brabantse gouverneur een nationaal

debat over 'het integrisme'. En hij eist de oprichting van 'een onderzoekskommissie ten einde een betere informatie te verkrijgen over de activiteiten van de integristen binnen de Mosulmaanse associatieve beweging.'¹² Terzelfder tijd overtuigt hij zijn Brusselse collega-burgemeesters van de noodzaak om 'gemeenschappelijke maatregelen te nemen tegen Islam-leraars'. De cirkel is daarmee rond. De racistische vreemdelingenhaat van Roger Nols heeft zich een weg gebaad doorheen de Brusselse instituties. Verblind door het electorale succes van de Schaarbeekse burgervader is diens platvloerse xenofobie verheven tot een democratisch gerechtvaardigde strijd tegen alles wat naar moslimfundamentalisme ruikt. Dat daarmee de gehele Brusselse migrantenpopulatie in de criminale of fundamentalistische hoek gecatalogeerd wordt, zal de op stemmenwinst jagende politici een zorg zijn.

'Dit is een kwestie van principe, niet van strategie,' be-zweert Picqué. Hij weet zich daarin gesteund tot op rege-ringsniveau. Was het immers Justitieminister Jean Gol him-self niet die rond de eindejaarsperiode 1984-1985 gewaarschuwd had voor een bommencampagne van de isla-mitische jihad met Brussel als mikpunt? Had Gol zelf niet de hoofdstad omgetoverd tot een belegerde stad om de snode bommenleggers te vlug af te zijn? Ja.¹³ De Brusselse burge-meesters gingen dan ook maar al te graag in op de vraag van Picqué om daadwerkelijk acties te ondernemen tegen een al dan niet vermeend 'moslimfundamentalisme'. Na Sint-Gillis waarschuwen ook Jette, Ukkel en Etterbeek tegen de inte-gristische gevaren, vooral via de leraars islamitische gods-dienst op de scholen. Het Molenbeek van Philippe Moreaux gaat nog een stap verder: de leraars islamitische godsdienst worden tijdelijk geschorst.¹⁴

De Brusselse migrantenpopulatie wordt zo in een mum van tijd gestigmatiseerd en gedemoniseerd. Te midden van de hele hetze wordt maar al te vlug vergeten dat minister Gol

zijn campagne tegen de vermeende jihad-bommenleggers al na twee weken had stopgezet. En dat er nooit enig daadwer-kelijk bewijs werd geleverd voor een mogelijke bommen-campagne. Kabinetsmedewerkers van de Justitieminister die herhaaldelijk en nadrukkelijk door de pers om 'bewijsmateri-aal' werd gevraagd, verwezen uiteindelijk naar artikels in de *Pourquoi Pas?* en het Brusselse huis-aan-huis-blad *Vlan*. En de islamitische godsdienstleraren van Molenbeek kwamen al vlug terug voor de klas te staan. In alle stilte moest men toe-geven dat er niets tegen in te brengen viel.

Terwijl de ps-burgemeesters hun achterstand op Nols probe-ren in te lopen, geniet die vanuit Schaarbeek met volle teugen van zijn gelijk. In de nadagen van april 1986 krijgt hij onver-wacht én misschien wel ongewild de bekroning van zijn car-rière. Op 20 april 1986 marcheren in de Brusselse straten zo'n 4.000 betogers uit protest tegen de Amerikaanse raid op Libië. Een groep van zo'n 300 manifestanten, verzameld rond de foto's van ayatollah Khomeiny en de Libische kolo-nel Kadaffi, poogt de kop van de betoging in te palmen, maar botst op het njet van 'gematigde moslims'. Pers is er amper, maar de anderhalve minuut film die de RTBF als reportage dis-tilleert, brengt de Belgische politici én bevolking helemaal buiten haar zinnen. De regering reageert, bij monde van Jus-titieminister Jean Gol, furieus. Gol noemt zich 'gecho-queerd' en deelt mee dat alle betogers netjes op film zijn vastgelegd door de veiligheidsdiensten. In mei van dat jaar pakt Gol uit met een nieuwe, opzienbarende mededeling: België heeft, naast een aantal Libiërs, ook nog zes 'anderen' het land uitgezet en tegen nog eens dertig 'anderen' een dos-sier geopend. De officiële reden van hun uitwijzing: deelna-me aan een betoging tegen de Amerikaanse raid op Libië. Op de vraag of er al dan niet nog andere redenen zijn voor een dergelijke uitwijzing, weigert Justitie een antwoord.¹⁵ Jean

Gol pakt wel uit met de openbaring dat hij wil nagaan of de betoging van 20 april 1986 niet in strijd is met de antiracismewet van 1981!

De antiracismewet, in 1981 van kracht geworden als een rechtstreeks gevolg van een militair geplande racistische moord, wordt nu tegen de migranten zelf gebruikt. Kortom, racisten hoeven zich niet langer druk te maken om de antiracismewet. Dat wordt in die maand mei van 1986 zelfs door de rechterlijke instanties erkend. Op maandag 26 mei 1986 doet de 21ste kamer van de correctionele rechtbank van Brussel immers een opmerkelijke uitspraak in een zaak van de antiracistische organisatie MRAX (Mouvement contre le Racisme, l'Antisémitisme et la Xénophobie) tegen de anti-migrantenorganisatie Delta.¹⁶ De twee beklaagden, Nicolas Ponti en Jacques Callemyn, worden door de rechter vrijgesproken. Nochtans had Delta, die werkte met de slogan 'niet-Europese immigranten, nee bedankt', via pamfletten verkondigd dat de migranten 'de veiligheid, de welvaart en rust in gevaar hebben gebracht.' Van één van beide beklaagden was bovendien de uitspraak: 'De tijd van de cafépraat is achter de rug, vanaf nu praten wij in het openbaar.'

De rechter dicteert in zijn oordeel dat 'het migrantenprobleem op de eerste plaats een sociaal-economisch probleem is en geen raciaal probleem, en dat kritieken of commentaren in dat verband dan ook niet via de wet-Moureaux (de antiracismewet) gesanctioneerd kunnen worden.'¹⁷

Daarmee staat de wereld meteen helemaal op zijn kop. Eerst slaagt Gol erin de antiracismewet te integreren in een strategie van vreemdelingenhaat, even later slaagt een correctionele rechter erin de antiracismewet te ontkrachten als wapen in de strijd tegen het racisme.

De kruistocht van Roger Nols tegen het vreemdelingenlegioen lijkt succesvol bezegeld. Voor de eerste burger van de

Ezelsgemeente lijkt de strijd gestreden. Maar hij wil wel dat alle 'eer' hem toekomt. In 1987 schrijft hij nogmaals onge-zouten zijn mening neer in het boek: *België in gevaar. De waarheid over de migrantenpolitiek*. Het gemeenteraadslid (1957), de burgemeester (1970) en volksvertegenwoordiger (1971) acht zich nu al de redder van de natie. Het levert hem bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1988 nog 7.668 voorkeurstemmen op. Maar de veteraan is moe en in 1989 houdt Nols het voor bekeken als burgemeester. Als 'gewoon' gemeenteraadslid maakt hij het nog mee dat de regering-Martens VIII in mei 1990 de wet-Gol voor twee jaar verlengt,¹⁸ maar tegelijkertijd migranten van de derde generatie bij de geboorte automatisch de Belgische nationaliteit toekent én de naturalisatie van migranten van de tweede generatie vergemakkelijkt. Op lokaal vlak ergert hij zich, zonder de minste zin voor nuance of dialoog, aan de plotselinge omme-zwaai die zijn eigen partijgenoten lijken te realiseren. Vooral de bocht richting centrum van zijn gewezen luitenant én OCMW-voorzitter, huidig burgemeester Francis Duriau, is Nols een absolute doorn in het oog. Op 11 september 1990 laat Roger Nols de Schaarbeekse gemeenteraad schriftelijk weten ontslag te nemen als gemeenteraadslid. Op een vorige zitting had hij nog alle zeilen bijgezet om een geagendeerd migrantenproject te laten afkeuren.¹⁹ Bij zijn afscheid laat hij weten van de migranten geen strijdthema meer te maken. De strijder is moe gestreden. De liefhebber van enkel de beste whisky heeft bovendien een hartaanval achter de rug. Ook al wil hij dat niet geweten hebben: officieel verlaat hij de Schaarbeekse gemeenteraad omdat hij binnen de muren van de gemeente geen nieuw huis naar zijn zin kan vinden. Hij trekt terug naar waar hij vandaan kwam: de Ardennen.

In het Parlement blijft hij echter zetelen als PRL-kamerlid voor Brussel. Hij neemt er ontslag in februari 1992 en even later staat hij terug aan de poorten van Schaarbeek. Hij komt

er orde op zaken stellen. Wanneer huidig burgemeester Duriau, die intussen alle ex-nolsisten probeert te verenigen op zijn eigen Lijst van de Burgemeester (LB), in volle gemeenteraad verkondigt: 'Je suis un gauchiste', is voor Nols immers de maat vol.²⁰ Hij distantieert zich van de 'ontrouw' geworden nolsisten en begint te flirten met de lokale, liberaal-conservatieve, rechts-patriottische afdeling van de PRL. Hij verkondigt niet enkel aan de gemeenteraadsverkiezingen deel te nemen, maar ook nationaal nogmaals zijn opwachting te maken. Maar bij de gemeenteraadsverkiezingen van 9 oktober 1994 moet Nols als lijstduwer van de Schaarbeekse PRL/VLD-lijst vrede nemen met amper 923 naamstemmen in 'zijn' gemeente. Bovendien worden de liberalen 'onverwacht' in de oppositie gedrongen. Nols concludeert dat het niet de moeite loont om plaats te nemen op de oppositiebanken. En de PRL, die in Nols aanvankelijk nog de stemmachine van weleer zag, gunt hem even later zelfs geen plaatsje meer op de senaatslijst voor de parlemenstverkiezingen van 21 mei 1995. Prompt bombardeert de dan 73-jarige éminence grise de PRL tot een té linkse partij omdat ze 'een taboe heeft op het migrantenvraagstuk'. Op 21 april 1995 maakt de eeuwige 'cheval de retour' zijn politieke comeback bekend: hij wordt tweede op de senaatslijst van het Front National, de Belgische zusterpartij van de Franse formatie van Jean-Marie Le Pen.²¹ Nols neemt er plaats na Daniel Féret, stichter-voorzitter van het Front en al jarenlang een intimus van Nols. En opnieuw haalt Nols zijn oude strijdthema boven: de migranten. 'Er is maar één oplossing: de migranten terug sturen naar hun land van oorsprong.' Voorstanders van een gelijke-kansenbeleid voor migranten en Belgen doet Nols voor de zoveelste keer af als domme 'naïevelingen wiens namen zouden moeten gepubliceerd worden'. En hij steekt zijn bewondering voor Jean-Marie Le Pen niet onder stoelen of banken: 'Ik bewonder Jean-Marie Le Pen en hoop

dat het Front National van docteur Féret kan uitgroeien tot een soortgelijke partij.'²²

In de Senaat is Roger Nols nooit geraakt: het hoofdkiesbureau van het Franstalige kiescollege decideerde dat er was geknoeid bij het verzamelen van de 5.000 handtekeningen die het Front nodig had om aan de verkiezingen te mogen deelnemen. In een arrest van 4 mei 1995 stipuleert de voorzitter van het kiescollege Christian Panier dat de FN-lijst niet wordt aanvaard. Nols vecht die beslissing aan tot voor het Hof van Cassatie maar krijgt nergens gehoor.²³ Prompt spant hij, samen met de vzw Front National, een burgerlijke rechtszaak in tegen zowel Christian Panier als tegen de Belgische staat. De lijst van het FN is geweigerd zonder enige gegronde reden, meent Nols. En dat moet Christian Panier én de Belgische staat 100 miljoen frank kosten.²⁴

Intussen werd in Schaarbeek door meer dan een kwart eeuw nolsisme de voorwaarde gecreëerd voor een beschaafd racisme. De gemeente wordt dé biotoop waarbinnen een politiek van de sterke hand kan gedijen, de proeftuin voor een politiek waarbinnen raciale vooroordelen kunnen worden verdoezeld achter de gevolgen van loodzware sociaal-economische ongelijkheden. In de herfst van zijn leven wordt de fondateur van het nolsisme uitgespuwd, zelfs door zijn vroegere medestanders. Niet omdat ze zijn ideeën zo verwerpelijk vinden, wel omdat de figuur zelf hen niet langer nuttig is. Het nolsisme is salonfähig geworden. Van een beweging tegen de gevestigde orde heeft het zich kunnen upgraden tot de spiegel van de macht. Die macht krijgt in april 1994 een duidelijk gezicht: Johan Demol.

DE WAPENROOF BIJ HET SPECIAAL INTERVENTIE ESKADRON

Of alle wegen leiden naar de rijkswacht

Medio 1975 legt Johan Demol zijn toegangsexamen af voor de cadettenschool van Laken. Hij slaagt en kan op 1 maart 1976 beginnen met het realiseren van zijn jongensdroom: een carrière als officier. In 1977 trekt hij naar het Gewestelijk Vormingscentrum van de rijkswacht in Vottem bij Luik. Na negen maand is hij wachtmeester en kan hij eindelijk verhuizen naar het 2000 man tellende Mobiel Legioen.

De kazerne van dat Mobiel Legioen van de rijkswacht in de Generaal Jacqueslaan in Etterbeek is voor buitenstaanders een oninneembare vesting. Ze oogt als een versterkte burcht, zwaar bewaakt met vooruitgeschoven wachtposten. Die zware bewaking en veiligheidsmaatregelen zoals speciale codes en pasjes zijn noodzakelijk. In de kazerne liggen de meest gesofistikeerde wapens opgestapeld van het Speciaal Interventie Eskadron (SIE), het korps waartoe ook Johan Demol hoorde.

Maar het loopt mis in dit oninneembare fort. Op zondag 3 januari 1982, in de loop van de nacht, wordt de verdwijning opgemerkt van een Mazda, type 929, nummerplaat CZZ 427, die normaal gebruikt wordt door de 'groep Dyane'. Er wordt groot alarm geslagen en bij nader onderzoek blijkt dat er ingebroken is.

Naast de groene Mazda zijn een pak wapens verdwenen: 5 machinegeweren van het merk Heckler und Koch (model MSPA2), 2 seinpistolen, 4 automatische riotguns FN, 10 ma-

chinegeweren van het merk Heckler und Koch (model MP5SD2N met geluidsdemper), 5 geweren van het merk FAL-FN, 28 laders voor machinegeweren van het merk Heckler und Koch, met in elke lader 25 parabellumpatronen van 9 mm en ook nog 1 blauw zwaailicht en 1 grote zaklantaarn van het merk RAY.O-VAC.

Consternatie alom: de daders wisten perfect wat ze deden, wat ze moesten roven en waar ze de juiste wapens zouden vinden. Zij moeten tenminste geweten hebben wanneer er werd gepatrouilleerd. Tussen elke patrouille is er minstens twee uur. Niemand heeft iets gezien of gehoord. Nochtans heersen er uitermate strenge veiligheidsmaatregelen. De ongewenste toegang tot de kazerne moest onmogelijk zijn. Lokalen, magazijnen en wapenopslagplaatsen waren steeds op slot.

Toch slagen inbrekers er dat bewuste weekend in de meest geavanceerde wapens mee te nemen. Allemaal wapens die gebruikt worden bij antiterreuracties. Als de gestolen wapens niet dienden voor de verkoop in de internationale wapenhandel maar voor eigen gebruik dan hadden deze personen grootse plannen! Tenzij de daad op zich belangrijker was dan de buit...

Sommige wapens lagen in kisten die zich bevonden in gesloten kasten. De dieven wisten heel goed in welke kasten ze moesten zoeken. Wat niet nodig was, werd niet meegenomen. Op de tweede verdieping van Blok E van het kwartier de Witte de Haelen werden vijf wagens van het type Taunus Cargo, geopend volgens een methode die men leert tijdens de opleiding bij... het SIE. De aanwezigheid van de wapens van Heckler und Koch was zogenaamd 'top-secret'.

De totale buit werd uiteindelijk verzameld in de garage van het SIE én ingeladen in de dienstwagen. De Mazda reed zonder problemen voorbij de wachtposten.

Op 4 januari 1982 werd de gestolen Mazda teruggevonden op de Generaal de Gaullelaan te Brussel. In de Mazda, even-

als in de vijf andere opengebroken wagens zijn nooit vingerafdrukken gevonden. Pikant detail: in de Mazda hadden de dieven wel kwistig het pepervat gehanteerd. Dat had niets te maken met hun culinaire voorkeuren, maar alles met het feit dat daardoor de speurhonden hun speurzin verloren!

Achteraf zouden de wachtposten van de kazerne van Etterbeek verklaren dat de Mazda bevolkt was met mensen in 'rijkswachuniform' waardoor zij geen verdenking koesterden.

Deze diefstal in het hol van de leeuw, in de schoot van de rijkswachtelite is, zonder twijfel, de belangrijkste wapendiefstal ooit gepleegd bij de ordediensten van dit land. Het betekende meteen een zware vernedering voor het korps en voor de rijkswachttop.

Trefzeker schetst majoor Bruggeman de verbijstering maar vooral de verslagenheid die er heerste na de diefstal. 'De diefstal had de bedoeling de rijkswacht in diskrediet te brengen. Ik denk dat de rijkswacht nooit méér in diskrediet is gebracht dan toen. Het gaat om de nacht van 31 december 1982. Een diefstal bij de groep Dyane is volgens mij de grootste blamage geweest voor de rijkswacht.'¹

Diezelfde majoor Bruggeman weet maar al te goed dat hier meer aan de hand is dan wat sommigen alleen maar zullen beschouwen als een nogal gedurfde vorm van banditisme. 'Als ik het gedrag van bepaalde groepen van georganiseerde misdaad in andere landen bestudeer, dan geloof ik toch dat het ridiculiseren van de overheid, van de macht en het uitschakelen van bepaalde mensen, beproefde technieken zijn. In andere landen wordt men geconfronteerd met gelijkaardige fenomenen, maar hier gaat het toch om iets heel bijzonders.'²

Dat de rijkswacht liever direct was overgegaan tot een zuiver intern onderzoek is duidelijk. De leiding wist maar al te goed

dat deze wapenroof onmogelijk was zonder 'steun of hulp van binnenuit', indien de roof al niet het werk was van 'rijkswachters zelf' of van 'ex-rijkswachters'!

Op 12 januari 1982 wordt ene majoor Demessemakers door de rijkswachttop belast met het gerechtelijk onderzoek naar dé diefstal. Reeds op 18 februari 1982 wordt hij echter vervangen door luitenant-kolonel Gérard Lhost.

Een opmerkelijke beslissing! Demessemakers heeft namelijk geen banden met het Mobiel Legioen én geen hiërarchische band met de groep Dyane, het SIE. Kortom: iemand die boven alle verdenking staat. Na vier weken schakelt de rijkswacht over op de gewone logica van het korps. Er wordt iemand aangewezen van de organisatie zelf: luitenant-kolonel Lhost. Anderzijds wordt ook een burgerlijke onderzoeksrechter aangesteld, Guy Bellemans.

Wie heeft nu eigenlijk de leiding in het onderzoek?

Majoor Demessemakers: 'Er werd geconcludeerd dat de daders niet noodzakelijk rijkswachters waren. Daarom werd onderzoeksrechter Bellemans als onderzoeksmagistraat aangesteld. Het onderzoek bleef evenwel in handen van het gerechtelijk détachement bij het krijgsauditoraat van Brussel. Het is een gerechtelijk onderzoek dat door de rijkswacht werd uitgevoerd onder het toezicht en de leiding van onderzoeksrechter Bellemans.'³

Alhoewel ook andere politiediensten betrokken worden bij het onderzoek is het toch de rijkswacht zelf die onvervaard de leiding neemt om een onderzoek naar zichzelf te voeren. Demessemakers beweert dat men het zoveel mogelijk intern heeft proberen te houden omdat een buitenstaander zich eerst alle procedurefacetten eigen zou moeten maken waardoor veel tijd verloren zou gaan!

Schrijnend is dat Guy Bellemans, die ooit nog de bijnaam 'de sheriff' kreeg wegens zijn drastische optreden in het onderzoek naar fraude binnen het Belgisch voetbal, nooit greep

gekregen heeft op het onderzoek. Hij is gewoon gebruikt door de rijkswacht als uithangbord.

Voor de Bende-commissie-bis is Bellemans nochtans zeer duidelijk in het spoor dat gevolgd moest worden. 'Het kon niet anders zijn of iemand van de rijkswacht, iemand die de uurroosters, de regels daar kent, betrokken moest zijn bij die diefstal.'⁴

Toch beslist hij het onderzoek niet te laten voeren door speurders van de gerechtelijke politie maar door rijkswachters van het militaire détachement bij het krijgssauditoraat. In een misdaad waar het voor iedere betrokkene duidelijk is dat leden van de rijkswacht betrokken partij zijn, laat de onderzoeksrechter rijkswachters speuren naar andere rijkswachters!

'Voorzover ik mij herinner, heeft de rijkswacht zich opgedrongen in dat dossier,'⁵ meent Bellemans later. Hij verwijst naar de heersende politieoorlog waardoor het onmogelijk bleek de klus te laten klaren door de gerechtelijke politie. 'Het door de gerechtelijke politie laten doen, is gewoon een oorlogsverklaring. Het is het ene of het andere. Ik kon het door de rijkswacht laten doen met het risico dat zij hun eigen korps zouden beschermen, wat uit dit onderzoek zeker niet bleek. Men kan bij allerlei aspecten vraagtekens plaatsen, maar uit dit onderzoek blijkt zeker niet dat zij de rijkswacht zouden hebben willen beschermen.'⁶

Hier neemt de onderzoeksrechter zijn dromen iets te zeer voor waar. Officieel zal de rijkswachttop verklaren dat ze de sporen naar extreem-rechts grondig heeft onderzocht. In de praktijk zijn die sporen verwaarloosd, afgebroken of weggevaagd. Officieel wordt Guy Bellemans aan het hoofd van het onderzoek geplaatst, in de praktijk beslist de rijkswacht wie wordt verhoord en wie niet; welke sporen worden gevolgd en welke begraven.

Bellemans wil achteraf zijn speurdersteam niet afvallen, maar hij beseft jaren later maar al te goed dat machtiger mensen de echte touwtjes in handen hadden.

'Die enquêteurs, wat zij gedaan hebben, hebben zij zeer goed gedaan. Uit de pv's blijkt dat zij in opdracht van zowel majoor Demessemakers als kolonel Lhost bepaalde onderzoeksverrichtingen gedaan hebben. Buiten ons weten, zonder dat wij ervan op de hoogte zijn, worden er vergaderingen belegd. Dat is toch elementair. Dat gebeurt buiten de werking van de onderzoeksrechter die altijd in zijn kabinet blijft en zeer zelden te velde gaat. Hoe de opdrachten worden uitgevoerd en naast de coördinatievergaderingen is men afhankelijk van zijn enquêteurs. Maar waren zij ook niet gedirigeerd of misbruikt zoals ik? Dat is mogelijk?'⁷

Welke sporen Demessemakers volgde, is zeer onduidelijk. Het rijkswachtpersoneel wordt gescreend, maar wanneer sommigen denken aan een vergeldingsactie van ex-leden van het Nationaal Bureau voor Drugs (NBD) wordt er geen diepgaand onderzoek ingesteld. Het NBD was het jaar ervoor in opspraak gekomen door het onderzoek in de corruptiezaak-François en vooral door de twee aanslagen op de onderzoekers ervan. Op 12 oktober 1981 werd een bom in de koffer van de dienstauto van adjudant Guy Goffinon tot ontploffing gebracht. De aanslag mislukte. Goffinon zat zelf niet in de wagen en de inzittenden werden niet gewond. Op zondag 25 oktober 1981, even na middernacht, na eerst te hebben aangebeld, openden onbekenden het vuur op majoor Vernailen, die de leiding had van het corruptieonderzoek. De voordeur van zijn privé-woning werd letterlijk doorzeefd. De majoor werd tweemaal geraakt, zijn vrouw zal achteraf voor veertig procent invalide blijven. Speurders telde 25 kogelinslagen. De afgevuurde kogels waren kogels die in dit land alleen experimenteel gebruikt zijn tijdens oefeningen door... het SIE.

Er wordt niet onmiddellijk gespeurd naar extreem-rechtse betrokkenheid en helemaal niet naar de medeplichtigheid van extreem-rechtse rijkswachters. Majoor Demessemakers beweert zelfs nog nooit gehoord te hebben van het bestaan van extreem-rechtse rijkswachters!

'Op dat ogenblik was er eigenlijk geen enkele precieze, concrete aanduiding van het behoren tot extremistische groeperingen. Die informatie had ik alleszins in het geheel niet. Daarom werden de opdrachten in verband met extremisme vrij breed gehouden. Specifieke informatie naar extreem-rechtse aanhorigheden in de rijkswacht had ik niet. Nogmaals, ik had op dat ogenblik nog niet de minste informatie dat er activiteit van extreem-rechts binnen de rijkswacht zou zijn. Als wij het binnen de rijkswacht bekeken, gingen wij ervan uit dat het gezien de omstandigheden bijna onmogelijk was dat er geen betrokkenheid zou zijn geweest. De link met extreem-rechts binnen de rijkswacht is echter nooit gemaakt.'⁸

Demessemakers houdt zich van de domme wanneer het over extreem-rechtse connecties gaat. Daarentegen is hij wél alert voor extreem-links. 'Ik heb aan de mensen van de BOB in Brussel gevraagd ook aan de ETA en de RAF te denken.'⁹

Terwijl men goed beseft dat de roof uitgevoerd moet zijn door of met steun van (ex)-rijkswachters duikt men liever in enkele fantastische pistes richting Rote Armee Fraktion.

Elk spoor naar betrokken extreem-rechtse (ex)-rijkswachters moet worden gegomd. Het zou een blamage zijn voor de rijkswacht die reeds geruime tijd onder democratisch vuur ligt. De rijkswachttop probeert het onderzoek zelf te controleren, slechts voor de schijn wordt een gerechtelijk onderzoek toegelaten. Terwijl dat gerechtelijk onderzoek wordt gemanipuleerd, worden, via intern onderzoek, 'gevaarlijke sporen' uitgewist of weggesaneerd.

Is dit té ver gezocht? Heeft het helemaal niets te maken met Johan Demol? Het heeft alles te maken met Johan Demol! Laat ons daarvoor simpelweg luisteren naar de verklaringen van luitenant-kolonel Gérard Lhost.

Lhost, het hoofd van het SIE, is op het ogenblik dat de wapendiefstal in Etterbeek ontdekt wordt met vakantie. Hij wordt uit zijn bed gehaald en geïnformeerd over de wapenroof. Hij duikt in zijn uniform en nog voor hij bij de kazerne arriveert, geeft hij telefonisch het bevel om surveillance-eenheden te laten uitrukken naar het lokaal van 'Forces Nouvelles'. Wanneer hij in de kazerne de ware toedracht en het tijdstip van de roof verneemt, trekt hij, opnieuw telefonisch, zijn opdracht tot huiszoeking eensklaps in. Dit is toch hetgeen Gérard Lhost de leden van de Bendecommissie-bis op de mouw speldt.

Terwijl iemand als Demessemakers helemaal niet aan extreem-rechts denkt, zoekt de toenmalige tweede in rang van het SIE direct in de richting van 'Forces Nouvelles', de electorale politieke vleugel van het Front de la Jeunesse. Lhost wil dan ook meteen een huiszoeking in de uitvalsbasis van FJ-leider Francis Dossogne: de Bunker op de Materiaalkaai. Toch beslist hij nog diezelfde nacht de inval af te blazen. Waarom? Wat doet Lhost, die meer dan wie ook overtuigd is van betrokkenheid van rijkswachters (of ex-rijkswachters) bij de wapenroof, van gedachten veranderen?

Angst? Waarvoor? Voor wie? Waarom wijst iemand eerst naar extreem-rechts om even later dat spoor op zijn beloop te laten? Zijn er nog telefoons geweest waarvan we het bestaan niet afweten?

'Ik heb niet gezegd dat ik extreem-rechtse kringen minder interessant vond. Als u de toenmalige rijkswacht bekijkt, voor de val van de Berlijnse muur, waren er waarschijnlijk meer rijkswachters die banden hadden met extreem-rechts dan met

extreem-links. Daarom heb ik de ABT's gestuurd (de surveillance-eenheden die uiteindelijk nooit vertrokken zijn),¹⁰ stelt Lhost. Kortom: als hoofd van het SIE gaat hij ervan uit dat het heel normaal is dat rijkswachters in de jaren tachtig banden hebben met extreem-rechts. Hij vindt dat echter niet verontrustend genoeg om sporen naar extreem-rechtse rijkswachters verder te onderzoeken.

'Ik ken het kwartier van het Mobiel Legioen, en ik wist dat de diefstal niet zonder hulp van binnenuit gepleegd had kunnen worden. Er moesten dus wel rijkswachters – de daders of mededaders van de diefstal dan wel de tipgevers van de dieven – bij betrokken zijn. Want om het kwartier binnen te dringen, naar de plaats te gaan waar de wapens lagen en ze buiten te smokkelen, moet men de plaats en de gewoonten kennen. Vast staat dat we nooit de hypothese hebben uitgesloten dat er rijkswachters bij de diefstal betrokken konden zijn; integendeel.'¹¹

Lhost blijft wel overtuigd dat de betrokkenheid van rijkswachters (of ex-rijkswachters) buiten kijf staat. Zonder hulp van binnenuit kan zulk een gewaagde onderneming immers niet slagen.

Alhoewel er een burgerlijk onderzoeksrechter is aangesteld onder wiens leiding het onderzoek zou moeten verlopen en Lhost eigenlijk in vakantie is, treft hij direct maatregelen. Hij richt een coördinatiegroep binnen de rijkswacht op 'om de onderzoeksrechter meer middelen ter beschikking te stellen'. Het lijkt erop dat Lhost een parallel (intern) onderzoek heeft verricht. Ook al ontkent hij dat in alle toonaarden. En terwijl onderzoeksrechter Bellemans formeel het onderzoek leidt, geeft Lhost de BOB de opdracht te beginnen zoeken 'in kringen van wapensmokkelaars'. Tijdens een verhoor voor de commissie geeft hij toe onderzoeksrechter Bellemans slechts eenmaal te hebben ontmoet. Met andere woorden: het hoofd van het SIE weet gewoon niet waarmee de onderzoeks-

rechter bezig is. Hij gaat zijn eigen gang. Even denkt hij aan extreem-rechts, trekt dan resoluut de handrem op en laat het onderzoek verdwalen in het moeras van het 'milieu des armés'. Het onderzoek naar de wapenroof valt zo stil. Tot op 21 april 1983 een nota van de Generale Staf van de rijkswacht, gericht aan de districtcommandanten, vraagt het onderzoek nieuw leven in te blazen.

Enkele uittreksels uit deze nota maken duidelijk dat de Generale Staf zich nogal geblameerd voelt door de misdaden van de voorbije jaren waarin het korps telkenmale is vernerd.

'De criminele zaken vermeld in referentie blijven tot op heden onopgelost, niettegenstaande de geleverde inspanningen. Bovendien schijnen de onderzoekers weinig of geen vooruitgang meer te boeken. Het hoeft geen betoog dat het hier gaat om de meest zware zaken waarmee de Gendarmerie de jongste tijd werd geconfronteerd. Enkele gevallen zijn zelfs enig in onze annalen. De omstandigheden waarin ze zich voordeden alsmede de zware agressiviteit waarmee ze gepaard gingen hebben het commando ertoe aangezet destijds het hele potentieel van de rijkswacht ter beschikking te stellen om een oplossing te vinden. Eens te meer wordt U gevraagd de nodige en hernieuwde impuls te geven.'¹²

In plaats van een hernieuwde impuls blijkt enkele weken later dat deze nota slechts de zwanenzang is van het onderzoek. Op 30 mei 1983 vordert de procureur des konings de beëindiging van het onderzoek naar de wapenroof bij het SIE. Op 15 juni 1983 worden de boeken dichtgeklapt...

Maar dat gebeurt pas nadat luitenant-kolonel Gérard Lhost op 3 mei 1983 nog een volledig negatief antwoord op de nota verstuurt. Lhost ziet geen hernieuwde impulsen op zich afkomen. Dat kan ook niet: hij heeft de vergaderingen met verschillende vertegenwoordigers van de voornaamste BOB-diensten van het land reeds op 27 april 1982 opgeschort 'bij

een gebrek aan positieve elementen'. Alle sporen die hij sindsdien is blijven natrekken, hebben volgens hem niets opgeleverd. Lhost stelt heel nadrukkelijk dat 'de tussenkomst van het extreem-rechtse milieu negatief' is gebleken.

Terwijl bijna iedereen overtuigd is dat de daders in het rijkswachtmilieu (of ex-rijkswachtmilieu) moeten worden gezocht, sluit Lhost de boeken. Zou het mogelijk zijn dat Gérard Lhost, door sommigen verdacht zelf sympathie te koesteren voor extreem-rechts, bepaalde verdachten de handen boven het hoofd houdt?

Op 4 oktober 1984 ontvangt luitenant-kolonel Gérard Lhost een rapport getekend door majoor Kensier, districtcommandant van Brussel. Alhoewel het onderzoek naar de wapenroof bij het SIE geleid werd door onderzoeksrechter Guy Bellemans en reeds afgesloten was op 31 januari 1984, is dit rapport duidelijk gericht aan Lhost als 'hoofd van het onderzoek'.

Ongeveer een jaar eerder had Lhost zijn dossier over de wapendiefstal overgemaakt aan commandant Alain Lemasson van het district Brussel naar aanleiding van 'de zaak Marbaix'.

Lucien Marbaix was wachtmeester bij het SIE ten tijde van de wapendiefstal.

Het rapport van Kensier opent met belangrijke informatie over deze Lucien Marbaix.

'1. Nadat men er was achter gekomen dat wachtmeester Marbaix (Logistiek Eskadron Mobiel Legioen) lid was van de 'Westland New Post' (WNP), werden het hoofd van de veiligheid OPS van het district Brussel alsook de Sec Info van de BOB van Brussel ertoe gebracht kennis te nemen van de onderzoekstaken die werden verricht in het kader van de wapendiefstal in de garages van het ML in januari 1982.'

Er wordt verder aandacht besteed aan het feit dat wachtmeester Marbaix beweert dat zijn codekaart, die hem toe-

gang tot het kwartier verschaft, gestolen is. Er is echter geen enkel spoor van aangifte van deze diefstal te vinden bij de adjudant van het kwartier.

Tijdens het verhoor van Gérard Lhost door voorzitter Tony Van Parijs in de Tweede Bende-commissie ging het er soms bitsig aan toe.

Lhost: 'Er werd niet echt een onderzoek verricht naar de banden tussen de leden van het SIE en extreem-rechtse kringen. Het onderzoek was vooral gericht op de vraag of ex-leden van het SIE verantwoordelijk konden zijn voor de diefstal.'

Van Parijs: 'Werd u op een bepaald ogenblik van het gerechtelijk onderzoek verzocht na te gaan of SIE-leden deel uitmaakten van extreem-rechtse bewegingen?'

Lhost: 'Niet voorzover ik weet. De onderzoeksrechter heeft me nooit enige opdracht in het raam van het gerechtelijk onderzoek gegeven.'

Van Parijs: 'Ik bedoelde niet alleen de onderzoeksrechter. Ik heb het over het hele gerechtelijk onderzoek. Werd u, toen u daar aanwezig was, door iemand verzocht onderzoek te doen naar SIE-leden die tot extreem-rechtse kringen behoorden.'

Lhost: 'Ik weet het niet meer. Dat is zestien jaar geleden. Ik herinner me niet dat iemand mij verzocht heeft om in het bijzonder onderzoek te voeren naar SIE-leden die tot extreem-rechtse kringen behoorden.'

Van Parijs: 'U bent gedurende jaren begaan geweest met deze zaak; u heeft initiatieven genomen. U heeft initiatieven genomen toen u de piste van de wapenhandel volgde. Zodra een piste naar extreem-rechts leidt, bestaat die interesse niet meer.'

Lhost: 'De reden heeft niets vandoen met het feit dat een piste naar extreem-rechts leidt, maar met het feit dat ik andere functies waarneem en dat ik daarop dien toe te zien.'¹³

Het lijkt er steeds meer op dat Gérard Lhost de indruk wou wekken een spoor naar extreem-rechtse betrokkenheid te hebben gevolgd zonder dat ook ooit echt te hebben gedaan!

Olivier Deleuze (Ecolo) had dit meer dan waarschijnlijk door toen hij Gérard Lhost tijdens een verhoor voor de Bende-commissie op de rooster legde.

Deleuze: 'U, als hoofd van de groep Dyane, hebt dus onmiddellijk als volgt geredeneerd: "We hebben hier de groep Dyane, het gaat waarschijnlijk om rijkswachters of voormalige rijkswachters, extreem-rechts, Forces Nouvelles. Op naar Forces Nouvelles".'

Lhost: 'Dat was inderdaad mijn reactie, die voortvloeide uit jarenlange ervaring.'

Deleuze: 'Welke ervaring? Het verbaast ons een beetje – zonder een oordeel te willen vellen over die redenering – u, als hoofd van de groep Dyane, te horen zeggen dat u onmiddellijk een verband zag tussen de groep Dyane, rijkswachters, extreem-rechts en Forces Nouvelles. Aangezien we in een democratie leven, hadden we graag vernomen op welke elementen uw redenering berustte.'

Lhost: 'Eigenlijk is het heel simpel. Ik verneem dat er wapens zijn gestolen bij het SIE. Mijn eerste gedachte is dat de dader iemand is die toegang tot interne informatie heeft gehad. Met een dergelijke reactie kan je verscheidene kanten uit.'

Deleuze: 'De wapens worden gestolen. U zegt: "Diefstal bij het SIE, rijkswachters, extreem-rechts, Forces Nouvelles." Als ik het goed begrijp is extreem-rechts dus volgens u – althans in 1982 – "geen groepering van 50 idioten". (Deleuze verwijst hier naar een uitspraak van de Procureur des Konings van Nijvel, Deprêtre, die voor de onderzoekscommissie is komen verklaren dat Albert Raes, de administrateur-generaal van de Staatsveiligheid, hem ooit gezegd heeft dat

extreem-rechts in België slechts een verzameling zou zijn van 50 idioten.) 'Het is ernstiger; het is zelfs zo ernstig dat het hoofd van de groep Dyane zijn manschappen onmiddellijk naar Forces Nouvelles stuurt. Ik veronderstel dus dat u redeneert dat het niet om "50 idioten" gaat.'

Lhost: 'Waarom Forces Nouvelles? Omdat ik in Luik geen andere rechtse beweging kende.'

De voorzitter: 'Verklaar u nader...'

Lhost: 'Als ik het me goed herinner, zijn er in Luik gedurende vijf jaar problemen geweest betreffende Forces Nouvelles. Ik kende die beweging dan ook.'¹⁴

Majoor Demessemakers valt, wanneer hij voor diezelfde Bende-commissie, met het zogenaamde bevel tot huiszoeking bij het Front de la Jeunesse van Gérard Lhost wordt geconfronteerd, in elk geval bijna uit zijn stoel van opperste verbazing. Demessemakers heeft van dat bevel nooit iets vernomen!

'Mijnheer de voorzitter, ik verneem dit nu van u. Ik heb er op geen enkel ogenblik kennis van gekregen dat dit gebeurd is. Ik neem aan dat dit dan in de nacht van de ontdekking moet zijn gebeurd. Ik heb dat echter nooit geweten en ik heb ook geen enkele andere precisering in de richting van extreem-rechts binnen de rijksmacht ontvangen. Als wij het binnen de rijksmacht bekeken, gingen wij ervan uit dat het gezien de omstandigheden bijna onmogelijk was dat er geen betrokkenheid zou zijn geweest. De link met extreem-rechts binnen de rijksmacht is nooit gemaakt. Het ging meer in de richting van extremisme in het algemeen,'¹⁵ zo oppert Demessemakers. De verbazing van Demessemakers zet de getuigenis van Lhost op toch wel heel losse schroeven.

Hetzelfde gebeurt nogmaals wanneer François Raes tegenover *De Morgen*-journalist Walter De Bock zijn dagboeknotities blootgeeft. Ex-BOB'er Raes was ten tijde van de wapenroof lid van de ABT-patrouilles die van Gérard Lhost het

bevel gekregen zouden hebben om de geroofde wapens te gaan zoeken in de lokalen van het Front de la Jeunesse.

Volgens François Raes is zulk bevel nooit gekomen. Bovendien zou het onuitvoerbaar geweest zijn omdat op dat ogenblik voor de drie ABT-patrouilles slechts één bruikbaar dienstvoertuig beschikbaar was. Nog interessanter wordt het wanneer, nog altijd volgens Raes, de ABT-patrouilles over de wapenroof officieel slechts werden ingelicht 48 uur na de vaststelling van de feiten. Terwijl Lhost beweert het bevel tot huiszoeking direct te hebben gegeven...

Niemand lijkt van dat bevel echter iets af te weten. Het lijkt er dan ook steeds meer op dat Gérard Lhost dat bevel nooit gegeven heeft. Of het verzonnen heeft...

Nochtans hield Lhost zijn verklaring staande voor de Bende-commissie-bis. Onder ede.

Toch heeft Lhost het onderzoek naar de wapenroof van 'extreem-rechtse sporen' weggemanipuleerd en de speurtocht in allerlei andere richtingen gestuurd. Tot het zelfs zijn baas, kolonel Roger Aelbrecht, de eerste in bevel bij het Mobiel Legioen, te machtig werd. Het was Aelbrecht die Lhost uiteindelijk tot de orde riep.

Nochtans was de extreem-rechtse piste Lhost misschien wel onbemand maar helemaal niet onbekend. Dat blijkt zwart op wit uit een aan de Generale Staf van de rijkswacht gerichte vertrouwelijke nota van 3 mei 1983, door Lhost zelf ondertekend.

In die nota schrijft Lhost: 'De meest recente piste vond haar oorsprong in het district van Bergen. Ze heeft betrekking op een mogelijke wapenhandel met Frankrijk waarbij wapens tevoorschijn komen die mogelijk van het SIE afkomstig zouden kunnen zijn. Men heeft het ook weer over een ex-rijkswachter die lid was van het SIE en die een van de eerste verdachten was: Godin. De districtcommandant van Bergen en diens BOB-team volgen deze zaak op de voet.'

Spijtig genoeg heeft de commissie geen onderzoek verricht naar de berichten over de 'goede contacten' die Gérard Lhost in zijn Luikse tijd als districtcommandant onderhield met – inderdaad – leden van Forces Nouvelles. Lhost was indertijd een beschermeling van kolonel Ghislain Soumoy, groepscommandant van eerst het Mobiel Legioen van Vottem later van de rijkswacht in Luik. Soumoy was ook geen onbekende voor extreem-rechts.

'Soumoy onderhield destijds in het Luikse openlijk contacten met wapenhandelaars, huurlingen en extreem-rechtse figuren. Hij richtte toen bij het Mobiel Legioen in Luik een erg speciale eenheid op bestaande uit paracommando's en bestemd voor de bestrijding van banditisme en terrorisme. Deze eenheid ging dermate agressief en wild te werk dat er spoedig tijdens hun interventies verschillende doden, zowel burgers als rijkswachters, vielen. De staf was uiteindelijk verplicht om de eenheid van Soumoy, een lokale mini-editie van de groep Dyane, te ontbinden.'¹⁶

Ook voor Johan Demol is Vottem geen onbekende plaats. De vraag is zelfs of Demol in het Luikse niet de mosterd heeft gehaald voor de 'Pretoriaanse Garde' waarmee hij zich in Schaarbeek omringde. Hoofdcommissaris Demol bouwt in Schaarbeek immers ook zulk een mini-editie van de groep Dyane uit. Hij schoolt er de gemeentepolitie om tot een echt paramilitair getraind commando. Uit andere korpsen trekt hij meer dan waarschijnlijk jonge extreem-rechtse krachten uit om zijn garde te verstevigen.

In Luik had Soumoy vooral beschermelingen ondergebracht in zijn 'speciale eenheid'. Zo was er onderofficier Hubert Defourny, een wapenfreak die niet vies was van wapensmokkel. Na een tweede arrestatie wegens vermeende internationale wapensmokkel verliet Defourny de rijkswacht. Hij kon zijn extreem-rechtse bloedgroep echter niet

loochenen en richtte zijn eigen extreem-rechtse partij op. In 1995 werd hij tijdens de provincieraadsverkiezingen verkozen tot raadslid in Luik.

En Gérard Lhost?

'Einde 1985 verliet kolonel Lhost plots de rijkswacht. Hij stapte over naar de veiligheidsdienst van de minister-raad van de Europese Unie in Brussel. Zijn nieuwe werkring is toevallig ook weer een verzamelpunt van een reeks Belgen die voordien behoorden tot de rijkswacht of andere politiediensten. Een half dozijn staat bekend voor hun extreem-rechtse sympathieën. Toen Lhost daar begin 1987 terecht kwam – hij werkt er vandaag nog steeds – vond hij er als collega's onder meer ex-politieman Pierre Eveillard (ex-kabinet Vanden Boeynants), Robert Thomas (een specialist inzake 'politiek geweld' die in de jaren '70 en '80 trainingslessen gaf aan extreem-rechtse groepen zoals Front de la Jeunesse en WNP) en de inmiddels overleden Roland Maffioli (ex-lid van de politieke sectie van de Brusselsese BOB die de neonazi Paul Latinus hielp infiltreren in de Staatsveiligheid).'¹⁷

Maar terug naar de wapenroof van Etterbeek.

De verklaringen van rijkswachters Demessemakers en Lemasson voor de Tweede Bende-commissie wijzen inderdaad op het tegendeel van de verklaringen van Lhost.

Kolonel Alain Lemasson, de huidige commandant van de rijkswachtsschool, wijst de leden van de Bende-commissie-bis op het bestaan van het 'rapport-Kensier'.

Het rapport-Kensier is in feite opgesteld door Lemasson die zijn onderzoek naar extreem-rechtse figuren binnen de rijkswacht heeft aangevat naar aanleiding van het dossier-Marbaix.

De zaak-Marbaix begint in december 1983. Kolonel Lemasson stuit, na tips van de Staatsveiligheid, op een relatie

tussen Lucien Marbaix, een rijkswachter van het SIE en WNP, Westland New Post.

'Destijds stond ik aan het hoofd van de afdeling "handelingen" van het district Brussel, dus die welke zich in hoofdzaak met problemen van "openbare orde" bezighield. De afdeling "handelingen" van de BOB, meer in het bijzonder de speurders die zich vooral bezighielden met extremistische en subversieve bewegingen, hingen derhalve van mij af. Ik kreeg in december 1983 een inlichting toegespeeld die van de Veiligheid van de Staat afkomstig was. Het betrof een lijst waarop de leden vermeld stonden van een scoutsgroep die zich "Phoenix" noemde. Die groep werd geleid door Libert en was eigenlijk de scoutsgroep van WNP. Enkele weken of maanden voordien hadden we het bestaan ervan ontdekt. Onder de leden van die groep bevonden zich ook de broers Marbaix, twee tieners van 16-17 jaar. Korte tijd daarna vernamen we dat die twee jongens de zonen waren van de wachtmeester bij de rijkswacht, Marbaix Lucien, die gekazerneerd was bij het Mobiel Legioen en die ook belast was met de kazernering.'¹⁸

Lemasson wendt zich tot Kensier met de vraag om een huiszoeking te mogen uitvoeren bij Marbaix. Zij vragen aan onderzoeksrechter Lyna een huiszoekingsbevel en maken haar meer dan duidelijk dat die huiszoeking zou kaderen in het onderzoek naar de wapenroof bij het SIE van 1982.

'Ingevolge deze huiszoeking en aangezien wij nog steeds met dat verhaal over de diefstal bij het SIE in ons hoofd zaten, kregen wij het ongelukkige idee contact op te nemen met kolonel Lhost die naar mijn weten hoofd van het onderzoek was.'¹⁹

Het werd Lemasson direct duidelijk dat Lhost het extreem-rechtse spoor gewoon terzijde geschoven had.

'Het heeft mij getroffen en het heeft vooral de twee personeelsleden die mij bijstonden getroffen toen ze het zagen; ze zeiden: "Hoe is het mogelijk, het is niet te geloven, men be-

sluit dat het om een negatieve piste gaat in verband met extreem-rechts en wij, die belast zijn met het onderzoek naar die bewegingen van extreem-rechts, worden zelfs niet geraadpleegd".²⁰

Volgens Lemasson was Marbaix een interessante piste. Eerst en vooral omdat hij als wachtmeester verantwoordelijk was voor de kazernering en daardoor de kazerne op zijn duimpje kende. Helemaal interessant wordt het wanneer men te weten komt dat Marbaix enkele weken voor de wapenroof de verdwijning van zijn codekaart, waardoor hij toegang had tot de kazerne, heeft gemeld. Niemand vond het de moeite om daar grondig onderzoek naar te verrichten. Het 'verlies' van die toegangskaart had tenminste de aandacht van de speurders moeten trekken. Twee jaar na de roof wordt Lemasson geconfronteerd met het feit dat Marbaix in zijn vrije uren militeert bij de neonaziklub van Paul Latinus, het WNP.

Zo kwam Lemasson op het spoor van nog een aantal ex-rijkswachters die meer dan normale betrekkingen aanknoopt hadden tijdens hun loopbaan met extreem-rechtse organisaties. Toen Lemasson in 1984 het onderzoek wou heropenen, stootte hij tot zijn grote verbazing op het feit dat majoor Demessemakers en kolonel Lhost de sporen naar extreem-rechts braak hadden laten liggen!

Lemasson stelde een rapport op waarin hij verwees naar de gegevens die voorhanden waren bij de Brusselse BOB over extreem-rechtse rijkswachters van het Mobiel Legioen en zond het naar Gérard Lhost, in de hoop dat die het onderzoek nieuw leven zou inblazen. Het bleek valse hoop. Lhost zond het rapport door naar luitenant-kolonel Luyten die toen behoorde tot de staf van het Centraal Bureau voor Opsporingen.

Minstens nog twee andere hogere officieren kennen de inhoud van het rapport: op 5 oktober 1984 werd het rapport voor gezien getekend door de commandant van de groep

Brabant Vander Borght, op 9 oktober door de commandant van het gebied Brabant Berchmans! Alles wijst erop dat niet alleen Lhost, maar ook de hoogste rijkswachtleiding niets meer hebben ondernomen na ontvangst en lezing van het belangrijke rapport van Lemasson.

Na de relaties van een viertal rijkswachters en ex-rijkswachters tot extreem-rechts te hebben blootgelegd in verhouding tot de wapenroof bij het SIE laten Kensier/Lemasson een duidelijke waarschuwing horen.

'Hoewel al die vaststellingen natuurlijk geen bewijsmateriaal zijn, kunnen ze ertoe aanzetten de diefstal bij het SIE uit een ander oogpunt te bekijken. Met zijn acties wou de WNP inderdaad een gevoel van onveiligheid creëren bij de officiële instellingen, teneinde een versterking van de veiligheidsdiensten te bewerkstelligen. Het bekendste geval is de diefstal van de NAVO-telex in Evere. In het verlengde van dit denkspoor is het niet uitgesloten dat de wapendiefstal bij het SIE gepleegd werd volgens dezelfde ideologische principes: de diefstal in het hart zelf van een van onze elitediensten, namelijk het SIE – dat werd opgericht om het terrorisme te bestrijden – moest aantonen dat ons veiligheidssysteem te wensen overlaat'.²¹

Die slotzinnen van het rapport zouden de Generale Staf van de rijkswacht in rep en roer hebben moeten zetten. Misschien is dat ook wel gebeurd. Maar dan wel met andere gevolgen dan degene waarop Alain Lemasson zat te wachten. Want wat volgde was de wet van de stilte. Tot de brutale misdaden van de 'Bende van Nijvel' alle sporen opnieuw oprakelden.

In 1986 zou Lemasson zijn rapport doorsturen naar kolonel Michaux, de coördinator van de 'Bende van Nijvel'-onderzoeken.

'In het dossier van de Bende van Nijvel sloot men ook de piste van extreem-rechts niet uit. Wanneer men geconfron-

teerd wordt met zulke ernstige feiten, kan men niks ononderzocht laten. Het is met dat doel voor ogen dat ik, via kolonel Michaux, mijn documentatie heb overgezonden aan de cel "Bende van Nijvel".²²

Toen daar de speurders Bihay en Balfroid, tot dan door iedereen geprezen, dicht in de buurt van extreem-rechts kwamen, werden ze door de Procureur des Konings, Deprêtre, zodanig gepest en vernederd dat ze het uiteindelijk voor bekeken hielden.

Deprêtre wou 'bandieten' klissen. Extreem-rechts was slechts 'een handvol idioten' die niks met de Bende te maken hadden! En de rol van extreem-rechtse rijkswachters ontmaskeren stond bovendien helemaal niet op de agenda van de rijkswachttop, integendeel.

EEN RIJKSWACHTER WORDT POLITIEAGENT

Dat er sympathie bestond voor extreem-rechts in het rijks-wachtkorps en de rijkswachttop in de jaren zeventig en tachtig is geen geheim.

Enkele rake uitspraken hierover komen van Arsène Pint, vandaag een gepensioneerd rijkswachtofficier, maar in de jaren zeventig en tachtig niet één van de minsten in het korps. Pint was medeoprichter van de beruchte antiterroristenbrigade van de rijkswacht, het Speciaal Interventie Eskadron, het korps van Johan Demol.

Pint is ervan overtuigd dat zijn korps in de jaren zeventig en tachtig vol zat met extreem-rechtse sympathisanten en militanten. Bovendien liet Arsène Pint er tegenover de Bendecommissie-bis niet de minste twijfel over bestaan dat de Generale Staf geen enkel verhaal wou horen over extreem-rechts in het korps.

'Er werd niet over extreem-rechts gesproken. Men kon wel spreken over extreem-links en links terrorisme, maar niet over rechts. Men heeft op een bepaald moment rondgelopen met de thesis dat het terrorisme van de CCC twee gezichten had. Maar dat waren onderwerpen waar men best niet openlijk over sprak. Dat was politiek en daar hield men zich niet mee bezig. Over het al dan niet bestaan van de Groep G heb ik slechts later iets vernomen in de Deltagroep. Gedurende de periode dat ik in Brussel werkte heb ik nooit gehoord dat er problemen waren bij de Brusselse BOB die politiek getint waren.'¹

Als voorzitter Tony Van Parys hem voor de Bendecommissie vraagt of het feit dat hij niets wist over 'extreem-

rechts' in de rijkswacht te wijten was aan de onbespreekbaarheid van het onderwerp of omdat effectief 'extreem-rechts' binnen de rijkswacht niet bestond, antwoordt Pint nog kordater: 'Het was volgens mij niet bespreekbaar. En als er een vermoeden in die richting bestond, werden de nodige stappen gezet in alle discretie, zonder dat de buitenwereld daarvan op de hoogte werd gesteld. Want dat zou het laatste zijn geweest, dat er in de rijkswacht kernen waren van extreem-rechts of extreem-links, dat wij geïnfiltrerd waren. Dat was in die periode voor de hiërarchie ondenkbaar.'²

Er is een uitspraak van Arsène Pint tegenover journalist Geert Van Doorne in dagblad *Het Volk* over infiltratie in de rijkswacht: 'Natuurlijk werd de rijkswacht niet door extreem-rechts geïnfiltrerd. Wij zijn zelf rechts!'³

In *Humo* zal Pint dat nog eens bevestigen: 'De gendarmerie is rechts. Waar rekruteren wij onze mensen? Toch niet bij dat deel van de bevolking dat het niet eens is met het systeem? Die willen toch geen deel uitmaken van het repressie-apparaat?'⁴

Kolonel René Mayerus, met Pint de oprichter van het SIE, was een groot beschermer van extreem-rechtse figuren binnen het korps. Hij was ook verantwoordelijk voor het binnenhalen van Jean-Francis Ferrari-Calmette, de Franse rechts-extremist, om training te geven aan de manschappen van de Dyane. Calmette gaf ook training aan de troepen van het Front de la Jeunesse en later aan de neonazi's van Westland New Post (WNP). Hij was ook goed bevriend met Madani Bouhouche, die tevens kolonel Mayerus tot zijn 'vriendenkring' mocht rekenen. Calmette was verantwoordelijk voor de rekrutering en training van de privé-veiligheidsagenten van nv Wackenhut. Deze veiligheidsdienst werd ingezet in het Brusselse shoppingcomplex van City 2 en kwam meer dan eens in het nieuws wegens agressieve gewelddadigheid

tegenover jonge migranten. Later zou blijken dat Wackenhut een speerpunt was van de Amerikaanse Geheime Diensten. De CIA was in die jaren nogal geïnteresseerd in informatie over de bewegingen van links in België. De hete jaren van de Koude Oorlog verschaften een goed alibi om alles wat links of progressief was in kaart te brengen. Die klus werd geklaard door extreem-rechtse rijkswachters. Zij zaten immers aan de bron van de informatie.

Opmerkelijk is dat Johan Demol, de latere hoofdcommissaris van Schaarbeek, en op dat ogenblik lid van het SIE, op 1 april 1980, de dag van zijn vertrek bij de rijkswacht, aan zijn leiding verklaart dat hij een job op het oog heeft in 'de privé'. Als privébewaker.

Bij Jean-Francis Ferrari-Calmette. Bij de nv Wackenhut.

Met zijn ontslag lijkt Demol te ontsnappen aan een net dat meer en meer werd dichtgehaald.

Rijkswachtkolonel Alain Lemasson doet daarover een boekje open. Lemasson blijft tot vandaag overtuigd dat, wanneer de onderzoekers van de wapenroof bij Demols SIE ooit contact hadden gelegd met de informatiesectie van de Brusselse BOB, er een doorbraak had kunnen gebeuren; niet enkel omtrent de daders van de wapenroof, maar eveneens omtrent de latere aanslagen van de Bende van Nijvel.

'Indien de informatie-sectie van de BOB geraadpleegd was geweest, denk ik dat men in het begin veel verder had kunnen gaan met het onderzoek in verband met de namen die genoemd werden in het verslag dat ik op 4 oktober 1984 heb opgesteld. We hadden misschien een tekortkoming kunnen vermijden – we hebben toch het recht om ons vragen te stellen – zoals het uitblijven van huiszoekingen bij één van hen die in dat verslag genoemd worden.'⁵

Wie is die 'één van hen'? Dat openbaart een geheim rapport, opgemaakt door kolonel Alain Lemasson:

'1. Het ware interessant nota te nemen van de volgende punten die in die studie aan bod komen:

a) Op 19 januari 1982 heeft de CBO een namenlijst doorgespeeld waarop de genoemden voorkomen.'

Het rapport-Lemasson geeft voorts een gedetailleerde beschrijving van 4 ex-rijkswachters die banden hebben of hadden met extreem-rechts én verdacht worden van betrokkenheid bij de wapenroof.

Eén van de beschrijvingen gaat als volgt:

'...., geboren op, woonachtig te De betrokkene is lid geweest van het SIE tot 1 april 1980, datum waarop hij het korps (....) heeft verlaten.

Nadat (....) de rijkswacht had verlaten om bij (....) als (....) te werken, is het ons ingevallen dat de betrokkene lid was van het FI, een inlichting die de Sec Info van de BOB van Brussel destijds doorspeelde aan (....).

Op het tijdstip dat hij de rijkswacht verlaat, verklaart (....) dat hem een betrekking is aangeboden in een bedrijf dat zich nog in een oprichtingsfase bevindt.

De verantwoordelijke persoon van dat bedrijf, dat zich zou gaan bezighouden met de beveiliging van prominenten, was een zekere Ferrari-Calmette, die niet alleen heel goed bevriend was met wijlen Paul Latinus (hoofd van het WNP), maar ook een actieve rol speelde in die beweging (Cf. Operatie Esperanza: Bijlage 2). Bovendien was de betrokkene geen onbekende voor onze diensten; hij had immers nog oosterse vechtsportles gegeven aan de leden van het FI.

Bij (....) werd geen huiszoeking verricht omdat hij (....)'⁶

Wie is deze rijkswachter die lid geweest zou zijn van het Front de la Jeunesse en warme broodjes wilde bakken met Ferrari-Calmette, eveneens geen onbekende voor gewelddadig extreem-rechts?

Welke rijkswachter verliet het SIE op 1 april 1980? Bij welke ex-rijkswachter werd uiteindelijk de huiszoeking naar aanleiding van de wapenroof bij het SIE afgeblazen?

Wel, op 1 april 1980 nam rijkswachter Johan Demol ontslag bij het SIE. Hij liet verstaan te gaan werken bij het privé-bewakingsbedrijf Wackenhut waarvoor ene Ferrari-Calmette het personeel rekruteerde en trainde.

Maar er is meer. Lemasson legt immers ook de relaties bloot tussen een aantal personen die in een vroeger leven deel hebben uitgemaakt van het elitekorps SIE terwijl ze ook allen deel uitmaakten van de 'elite' van extreem-rechts, het Front de la Jeunesse of de Westland New Post.

'3. Uit wat voorafgaat blijkt dat er een verband bestaat tussen alle bovenvermelde personen, namelijk hun sympathie voor of het feit dat ze lid zijn van een extreem-rechtse beweging. Bovendien zijn (...), (...) en (...) nog lid geweest van het SIE, en zou (...) nog met Marbaix zijn opgetrokken nadat hij de rijkswacht had verlaten.'⁷

Als we deze namen even invullen krijgen we reeds een duidelijker staalkaart van de invloed van extreem-rechts binnen de rijkswacht in de jaren zeventig en tachtig:

... Bovendien zijn Demol, Godin en Van Hove nog lid geweest van het SIE, en zou Godin nog met Marbaix zijn opgetrokken nadat hij de rijkswacht had verlaten...⁸

Uit het rapport blijkt bovendien dat het CBO van de rijkswacht op 19 januari 1982 wel degelijk een lijst met verdachte rijkswachters had doorgespeeld naar de onderzoekscel van Demessemakers.

Het gaat over een kale lijst zonder informatie waarop de namen prijken van zes ex-rijkswachters die volgens het CBO duidelijk als eersten in aanmerking kwamen om verhoord te worden naar aanleiding van de wapenroof. Waarom juist die zes en geen anderen is niet meteen duidelijk. Maar: één van

die zes verdachten is opnieuw... Johan Demol! Op basis van deze informatie worden ten andere huiszoekingsbevelen uitgeschreven.

Op 22 januari 1982 maken de speurders zich klaar. Er heeft een huiszoeking plaats – met toestemming van de betrokkene – bij Godin, die naast Demol op de lijst fungeert. De speurders vinden er niets belangrijks. De huiszoeking op het adres avenue Coghén, nummer 103 te Ukkel wordt echter op het allerlaatste ogenblik afgeblazen.

En wie woont op het nummer 103, avenue Coghén in Ukkel? Precies: Johan Demol.

Zegt Demessemakers: 'We lieten die huiszoeking vallen omdat Demol was overgestapt naar de Brusselse stadspolitie. Er bestond een ongeschreven afspraak dat rijkswacht en politie elkaar met rust lieten.'⁹

Kortom: het is de rijkswacht die op eigen houtje beslist om ex-collega Johan Demol niet te verhoren en niet met een huiszoeking te vereren. Maar: stond het onderzoek niet onder leiding van onderzoeksrechter Guy Bellemans? Bellemans: 'Als men dat zegt, dat één van die oud-leden van de groep Dyane zich heeft gerecycleerd, en dan adjunct-commissaris is geworden, ja, en dat is nu toevallig die Johan Demol die daarna, tien jaar later in de publiciteit komt, dan is dat vervelend, maar op dat moment...'

Tony Van Parys (voorzitter Bendecommissie-bis): 'Is dat een reden om *geen* huiszoeking te doen? Het feit dat men aspirant-officier is bij de gemeentelijke politie?'

Bellemans: 'Daar kunt ge over discutenen.'¹⁰

Op het ogenblik zelf werd er echter niet over 'gediscuteerd'. Adjudant Van Lierde van de BOB Brussel maakte immers op 22 januari 1982 een proces-verbaal over aan onderzoeksrechter Bellemans waarin vermeld wordt dat op een coördinatievergadering (van 19 januari) besloten is dat er huiszoekingen met toestemming zouden worden uitgevoerd

bij 5 personen. Onder deze 5 personen bevonden zich alleszins Godin en Demol.

Demessemakers tekende trouwens in zijn verslag van 22 januari 1982 ook met zoveel woorden aan dat de BOB van Brussel huiszoekingen zou verrichten bij die 5 personen.

Onder meer uit het pv 446 van 22 januari 1982 van de BOB Brussel blijkt dat niemand anders dan Madani Bouhouche is betrokken bij het onderzoek. Maar ook dat uiteindelijk maar vier van de vijf huiszoekingen plaatsvinden. De vijfde verdachte, Johan Demol, blijft buiten schot!

Onderzoeksrechter Guy Bellemans wordt hiervan wel op de hoogte gebracht: '(...) en de huiszoeking die zou worden uitgevoerd bij de genaamde Demol Johan (...) wij vernomen hebben dat voornoemde aspirant-officier zou zijn bij de politie. Na contact te hebben opgenomen met voornoemde persoon hebben wij vernomen dat hij wel degelijk officier van politie is bij de 6e Divisie. Gezien de huidige functie van Demol Johan hebben wij het niet nuttig geoordeeld een huiszoeking uit te voeren.'¹¹

Het kan dus. Een onderzoeksrechter beveelt een aantal huiszoekingen in één van de belangrijkste diefstallen die dit land ooit gekend heeft, zijn ondergeschikten op het terrein blazen één van die huiszoekingen af en de onderzoeksrechter legt zich neer bij deze gang van zaken. Hij protesteert zelfs niet! En dat doet ook de top van de rijkswacht niet.

Je kunt dus verdacht worden van een zeer belangrijke misdaad, het feit alleen dat je nog actief lid bent van het politiekorps is genoeg om alle verdenkingen te bevriezen!

Demol ontsnapte reeds eerder aan de onderzoeksdans. Op 4 maart 1981 gaf eerste substituut André Vandoren van het parket in Brussel opdracht 'te onderzoeken of Demol Johan lid was/is van het FJ en wat zijn rol was in deze beweging'. Wij schrijven een jaar na het vertrek van Demol uit de rijkswacht. We zijn nog negen maanden voor de wapenroof bij

het SIE. Ook deze opdracht is nooit uitgevoerd. In de kantlijn van document 35.98.1346 zijn onderaan rechts twee handgeschreven nota's bijgevoegd. De eerste nota luidt: 'Moet niet verhoord worden.' De tweede nota luidt: 'Stuk verwijderen.' Eerste substituut Vandoren heeft nooit antwoord gekregen.

Kortom: rijkswachter Johan Demol ontdekt na zijn ontslag uit het korps dé truc om alle onderzoeken naar zijn extreemrechtse connecties en zijn betrokkenheid bij een beruchte wapenroof onder de vloermat te vegen. Hij wordt politieagent.

In het begin van de jaren tachtig slaagt hij voor de proeven bij de Brusselse stadspolitie en wordt aspirant-officier. Hij wil echter hogerop in de hiërarchie. Hij begint te studeren om examens te kunnen afleggen voor de Centrale Jury op het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hij verwerkt de leerstof van twee jaar binnen een jaar en behaalt in april 1982 zijn brevet van commissaris. Dat laat hem toe op 1 juli 1983 benoemd te worden tot adjunct-commissaris bij de Brusselse stadspolitie. Hij wordt ingeschakeld bij de directe mobiele brigades. Intussen begint hij ook les te geven aan de politie-school in Evere, waardoor hij veel jonge agenten, inspecteurs en officieren leert kennen. Hij zal er les geven tot 1994. Hij blijft echter verstoken van de weg naar de top en beseft dat alleen een universitair diploma die weg zal openen. Hij schrijft zich in bij de ULB en vijf jaar lang studeert hij rechten na zijn dagtaak. In 1992 behaalt hij het diploma van licentiaat in de rechten. Hij verhuist naar de dienst 'Geschillen en Disciplinaire Zaken' waar hij zich ontpopt tot een kei in het afwentelen van klachten tegen politiemensen waardoor veel van zijn collega's ontkomen aan tuchtsancties.

Hij moet nu nog de laatste hindernis nemen naar de top: hoofdcommissaris van Brussel. Daarvoor moet hij nog een robbertje uitvechten met een tweede kandidaat die zich aandient: commissaris Roland Van Reusel. Demol beseft al gauw dat hij geen schijn van kans maakt tegen Van Reusel

die gesteund wordt door de Brusselse socialisten. Hij moet dit strijdperk verlaten en op zoek gaan naar een ander slagveld om uiteindelijk zijn ultieme slag te kunnen slaan.

Hoofdcommissaris Matthijs van Schaarbeek gaat met pensioen en Schaarbeek voldoet aan alle gestelde eisen. Demol is de grote favoriet van politiecommissaris Marchal, een goede vriend van Nols. Als Demol Schaarbeek als volgende etappe uitkiest, stelt Marchal de jonge Demol aan Nols voor. Eerst is er nog wat twijfel omdat Demol getrouwd is met een vrouw uit een socialistisch nest, maar wanneer alle onzekerheden zijn opgelost, draait Nols bij. Nols probeert Demol aan Duriau te verpatsen, die eerst een beetje tegenstribbelt omdat hij geen bevelen meer van de oude patron wil ontvangen. Duriau is gepokt en gemazeld in het nolsisme, maar sinds hij in 1992 burgemeester werd, heeft hij het harde nolsisme de rug toegekeerd. Er circuleren echter geruchten dat Nols over nogal wat informatie beschikt over bepaalde praktijken uit de tijd toen Duriau nog voorzitter van het OCMW van Schaarbeek was. Duriau bezwijkt en haalt Demol binnen als redder van het politiekorps.

Er zijn nog een tiental kandidaten, maar na het rekruteringsexamen wordt Johan Demol op de eerste plaats van de lijst gezet. Bernard Guillaume, die tijdens de verkiezingen van 1994 met burgemeester Duriau in de clinch wil gaan als lijsttrekker van de PRL, schuift een eigen kandidaat naar voor. Dat is Albrecht Boven, de rechterhand van de hoofdcommissaris Matthijs, die in juli 1993 met pensioen vertrekt.

Nols verzamelt nog eenmaal zijn troepen en verplicht de PRL-fractie voor Johan Demol te stemmen. Guillaume verliest en niets staat de benoeming van Demol nu nog in de weg. Op 14 februari ondertekent Louis Tobback in zijn hoedanigheid van minister van Binnenlandse Zaken het Koninklijk Besluit waarin zelfs vermeld wordt dat 'de heer Demol steeds op voorbeeldige wijze zijn functies uitoefent'.

Duriau draagt Demol voor op 4 mei 1994 en krijgt uiteindelijk zijn zin met de steun van Nols en de PRL-oppositieleden.

Demol heeft zijn lange weg door de instituties voltooid en nu is het nog eventjes wachten op het verdwijnen van hoofdcommissaris Matthijs om alle registers open te trekken.

JOHAN DEMOL EN HET MYSTERIE VAN HET COMITÉ D'OUWENDIJK

Volgens eigen propaganda is Ouwendijck, een instituut vol tradities en waarden, ontstaan in 1950 in 's Gravenzande, niet ver van Den Haag. De leerlingen, jonge Belgen, volgen er lessen Nederlands en worden ingewijd in de sporten, het theater en de muziek, onder de leiding van Joke Poot van Ouwendijck, geholpen door haar echtgenoot, Wilhem Poot van Ouwendijck.

In 1978 worden leden van het Comité D'Ouwendijck ontvangen op kasteel Belvédère door de prinsen van Luik en hun kinderen, prinses Astrid en de prinsen Philip en Laurent.

Op 15 november 1979 ontvangen de heer en mevrouw van Ouwendijck zelfs uit de handen van de koning de onderscheiding van Ridder van Orde van de Kroon voor diensten verleend aan de jeugd van dit land.

Eén van de oud-leerlingen van het Instituut, Patrick Huart, richt op 15 februari 1979 de vereniging zonder winstgevend doel Comité D'Ouwendijck op, om ontmoetingen in een sfeer van kameraadschap te bevorderen tussen de oud-leerlingen van het Instituut en natuurlijk om de waarden en tradities, de belangrijkste principes van onze democratie, zoals de rechtsstaat en de vrijheid, te verdedigen.

In Bijlage IV van het verslag van de Tweede parlementaire Bende commissie krijgt een passage op pagina 66 onze speciale aandacht. De passage gaat over de inzage van allerlei stukken en documenten die bij het dossier-Mendez zijn gevoegd: 'Verder is door ons vastgesteld dat de dossiers over

Amory, Bouhouche, Latinus, Demol, Bultot, de "Tueurs du Brabant", Faez Al Ajjaz, Beijer, Lekeu en anderen wel meer en minder interessante (pers)-berichten, verhalen, tips van informanten, enzovoort bevatten, maar zeker geen aanwijzingen voor of bewijzen voor de daadwerkelijke betrokkenheid van deze (ex)-rijkswachters bij de misdaden van de "Bende van Nijvel"... De enige relevante inlichting die zich in de betrokken dossiers bevindt, betreft het feit dat in een nota van 10 juni 1983 werd geschreven dat "Jean Demol du Centre Universitaire de la Gendarmerie (Vottem)" lid was van de "conseil consultatif" en de "conseil commémoratif" van het Comité D'Ouwendijck.¹

Zou Johan Demol zo bezeten zijn van de rechtsstaat en de vrijheid of was hij eind jaren zeventig, begin jaren tachtig zulk een grote fan van het koningshuis en de symbolen van de monarchie?

Niet iedereen die cultuur en de Nederlandse taal wil promoten gaat met Paul Vanden Boeynants samen in een vereniging zonder winstgevend doel zitten! Paul Vanden Boeynants die de Nederlandse taal wil promoten begin jaren tachtig in de schoot van de CEPIC?

De onderzoekers van de Tweede Bendecommissie vonden het niet de moeite hier verder op in te gaan. Voor hen was het 'Comité D'Ouwendijck' een ongevaarlijke rechtse denktank, een rechts clubje dat niet tot destabilisering van de staat kon leiden. Misschien vonden zij het allemaal de moeite niet omdat er te veel heilige huisjes zouden moeten sneuvelen bij een nader onderzoek naar de werkelijke inhoud en draagwijdte van het 'culturele gezelschap' dat zich hulde in de nevelen van het Comité D'Ouwendijck.

Dat Johan Demol begin jaren tachtig opduikt in de rangen van dit comité, bewijst vooral dat onze aspirant-officier ook in de jaren waarop hij zich een weg naar de top baant, niet heeft stilgezeten en zijn 'oude idealen' niet heeft verloochend.

Reeds begin jaren tachtig maakte de leider van WNP (Westland New Post), Paul Latinus, gewag van een explosief dossier-Comité D'Ouwendijck. Zowel het dossier-Pinon (over de roze balletten) als het dossier-D'Ouwendijck beschouwde hij als zijn 'levensverzekering'.

Het heeft niet mogen baten. Het lichaam van Latinus werd op 24 april 1984 door zijn vriendin gevonden. De officiële versie van de doodsoorzaak luidt: dood door verhänging. Zelfmoord dus, maar velen weten beter.

Wat is toch dat Comité D'Ouwendijck? Laten we eerst kijken naar de officiële versie.

Volgens de statuten van 21 september 1980 (verschenen in het Staatsblad) heeft de vereniging tot doel: a) de wil om onze democratie en onze vrijheden te verdedigen b) de verknochtheid uit te drukken aan onze constitutionele monarchie, symbool van onze nationale eenheid en c) de promotie van culturele activiteiten zowel op het educatief domein (de verspreiding van de Nederlandse taal) als het artistieke domein (theater, muziek, sport, poëzie en schilderkunst).

Ziedaar een ambitieus programma en wanneer kleiduifschieters in dit land zelfs een vereniging vormen zonder winstgevend doel, waarom zouden enkele aanbidders van het koningshuis en haar symbolen dat niet mogen doen?

Het Comité oogt ook voortreffelijk in vorm en samenstelling.

Voorzitter en stichter is een zekere Patrick Huart die samen met enkele Franstalige studenten de tweetaligheid in ons land wil bevorderen.

'Huart neemt dan ook actief deel aan een reeks herdenkingsplechtigheden voor het 150-jarig bestaan van België in 1980. Directeur-generaal van het Comité werd in juni '79 prins Lamoral de Ligne uit de bekende adellijke familie die nauw verwant is met het Belgische en Luxemburgse vorstenhuis.'²

De poppetjes rond het Comité dat zich inzet voor de Belgische dynastie en de eenheid van het land gaan evenwel aan het dansen wanneer in 1983 een aantal WNP-activisten in het onderzoek naar het reilen en zeilen van de privé-militie op de rooster worden gelegd. Enkele militanten leggen aan de verbaasde speurders verklaringen af over geheime bijeenkomsten van een Comité genaamd D'Ouwendijck waarvoor zij op een paramilitaire manier moesten instaan voor de bewaking en de veiligheid.

Le Soir en *De Morgen* maken in oktober 1983 melding van een 'Comité D'Ouwendijck dat onder het mom van patriottische en culturele activiteiten bijeenkomsten belegde tussen rechtse politici en extreem-rechtse officieren uit leger en rijkswacht'.³

Het wordt nu toch belangrijk de ledenlijst van het Comité eens nader te onderzoeken en ja, hij kon natuurlijk niet ontbreken op dit extreem-rechts appèl: op 15 maart 1980 wordt Paul Vanden Boeynants ere-voorzitter van het 'Comité commémoratif D'Ouwendijck' ter gelegenheid van de 150ste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid.

Dit verschijnt in een bijlage van het Staatsblad van 20 november 1980 waarin de laatste zin luidt: 'het ere-voorzitterschap wordt aangeboden indien hij zo goed wil zijn dit te aanvaarden aan zijn koninklijke hoogheid prins Philip.'

In dezelfde bijlage van het Staatsblad van 8 mei 1980 waarin het 'Comité commémoratif' D'Ouwendijck wordt geïnstalleerd onder het ere-voorzitterschap van Paul Vanden Boeynants wordt ook een ex-rijkswachter vermeld die behoorde tot de Groep G en lid geweest is van het extreem-rechtse Front de la Jeunesse: een zekere Jean Demol.

Het is de Johan Demol die een maand eerder het Speciaal Interventie Eskadron van de rijkswacht verlaten heeft, begin jaren tachtig nog fier zijn Franstalige voornaam hanteert en zich onomwonden schaart rondom het koningshuis en de eenheid van het land.

Eind jaren negentig zal hij zich alleen nog Johan noemen en samen met zijn kameraden van het Vlaams Blok fulmineren tegen het koningshuis en ijveren voor de tweedeling van het land.

In hetzelfde 'Comité commémoratif' van 8 mei 1980 zetelt ook een zekere Jean-Paul Dumont, een bekend advocaat in extreem-rechtse kringen. Dumont is lid van de CEPIC en tevens gemeenteraadslid voor de PSC in Ukkel. Tijdens het grote proces tegen het Front de la Jeunesse zal hij medestichter Daniel Gilson verdedigen. Wanneer het weekblad *Pour* begin 1981 Paul Latinus beschuldigt van infiltratie voor de Staatsveiligheid in linkse organisaties, neemt Latinus de wijk naar Zuid-Amerika. Bij zijn terugkomst neemt hij een advocaat onder de arm: Jean-Paul Dumont. In april 1981 brandt de uitgeverij en drukkerij *Pour* af na een aanslag. Eén van de beste vrienden van Johan Demol, ex-rijkswachter Michel Van Hove, blijkt later één van de daders te zijn.

Nader onderzoek leert ons dat de zogenaamde stichter-voorzitter Patrick Huart ook geen onbekende is voor extreem-rechts. Hij is een goede vriend van Paul Vanden Boeynants en op het ogenblik van de oprichting van het Comité werkzaam als redacteur op het ministerie van Landsverdediging. José Desmarets (PSC) is op dat ogenblik minister. Huart heeft extreem-rechtse sympathieën en onderhoudt vooral goede contacten in kringen van Belgische legerofficieren en begin jaren tachtig wordt ook hij gemeenteraadslid voor de PSC in Schaarbeek.

Al deze contacten stellen hem in staat een bijeenkomst van het Comité, een ontmoeting tussen rechtse politici en extreem-rechtse officieren uit rijkswacht en leger, te beleggen binnen de muren van een legerkazerne in Tervuren.

Op de agenda die avond zal beslist niet het bevorderen van de Nederlandse taal of een gesprek over theater of sport hebben gestaan. We hebben er het raden naar wat er allemaal be-

sproken en bedisseld is, feit is dat de vergadering paramilitair werd bewaakt door de ordediensten van het WNP.

Hoe is het mogelijk dat de ordediensten van een neonazi-organisatie, getraind door Ferrari-Calmette, op een militair domein instaan voor de veiligheid van extreem-rechtse rijkswachters, militairen en politici?

Stond de diefstal van de geheime NAVO-telexen door Michel Libert en andere leden van WNP in Evere misschien op de agenda van die avond? De diefstal van de telexen zou een van de belangrijkste stunts worden van WNP en een directe aanval op de Staatsveiligheid inluiden.

Kon WNP rekenen op steun en protectie uit de extreem-rechtse kringen van justitie, politiek, leger en rijkswacht? Dat WNP twee jaar lang kon doorgaan met de diefstallen zonder ontdekt te worden en voor sommige acties nog steun kreeg van 'leden' van de Staatsveiligheid die zogezegd geïnfiltrerd waren in WNP, zegt waarschijnlijk genoeg. De extreem-rechtse privé-militie kon zich eind jaren zeventig tot midden jaren tachtig zeker en vast verheugen op belangstelling en bescherming vanuit leger en rijkswacht.

Zou het kunnen zijn dat het zo onschuldig ogende Comité D'Ouwendijck gewoon een parallelle organisatie was van WNP, uiteindelijk even paramilitair georganiseerd, maar naar buiten toe perfect cultureel politiek correct georkestreerd, waardoor extreem-rechtse figuren met hoge functies elkaar konden ontmoeten zonder gevaar te lopen geassocieerd te worden met de stoottroepen van Paul Latinus en Michel Libert?

Het is een feit dat WNP beschikte over een van de nazi's afgekeken Sicherheits Polizei, de SIPO, die zowel instond voor bewakingen van sommige privé-woningen als voor huiszoekingen en morele pressie bij personen die niet direct bevelen van de leiding wilden opvolgen.

Het Comité D'Ouwendijck onder leiding van Patrick Huart beschikte over een aparte militaire organisatie met eenhe-

den van 'rangers' en 'marines', met een interne veiligheidsdienst, zelfs met geïnformatiseerde telefoonverbindingen en afdelingen in Frankrijk en Nederland, zo schreef de journalist René Haquin in *Le Soir*.⁴

Patrick Huart deed het verhaal van Haquin af als pure fantasie en benadrukte nog eens dat de vereniging gesticht was met jongeren van 13 tot 17 jaar, helemaal geen terroristen, en dat zijn culturele vereniging openstond voor alle jongeren, voor iedereen. Hij dreigde met een recht van antwoord dat ingeslikt werd toen Haquin hem een aantal documenten voorlegde, waarvan sommige door Huart zelf ondertekend.

In die documenten is wel degelijk sprake van een paramilitaire structuur van 'rangers' en 'marines' en van de interne veiligheidsdienst. Maar de documenten maken ook gewag van het overbrengen van geheime boodschappen, paramilitaire activiteiten zoals trainingskampen, het uitvoeren van bewakingsdiensten tijdens geheime vergaderingen, enz. Voorwaar een stevige structuur voor het promoten van de Nederlandse taal, theater en muziek.

Is het zo vreemd dat Johan Demol in dat uitgelezen gezelschap verkeerde? De man die via een romance met Marie-Christine Falla tot de Nationale Raad van het Front de la Jeunesse was doorgedrongen, wilde inderdaad begin jaren tachtig nieuwe wegen bewandelen. Hij had bescherming nodig en die zocht hij in de machtige armen van het Comité D'Ouwendijck. En veel leden van het 'Beschermcomité' waren inderdaad machtig.

Na alle commotie rondom de minder fraaie kanten van het Comité D'Ouwendijck ging de dans gewoon door. Allerlei bekentenissen van ex-WNP-leden over de vervlechting tussen extreem-rechts en het Comité weerhielden de politieke elites van dit land er niet van hun steun te verlenen aan de activiteiten van het Comité.

Op de uitnodiging van een cultureel spektakel in het Cultureel Centrum van Oudergem, op vrijdag 23 januari 1987, georganiseerd door de 'Dienst van Feesten en Ceremonies, de directie van buitenlandse betrekkingen en schone kunsten van Comité D'Ouwendijck', in samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken en de gemeente Oudergem, prijkt een waslijst 'beschermheren'. We vinden er François Léotard, Frans minister van Cultuur en Jack Lang, ex-Frans minister van Cultuur terug.

En bij de Belgische beschermheren?

De onvermijdelijke Paul Vanden Boeynants wordt geflankeerd door Willy Claes, Edmund Leburton en Guy Spitaels, allemaal Ministers van Staat. Twee vice-premiers, Jean Gol en Philippe Maystadt, worden vervoegd door een reeks ministers zoals Herman De Croo, Michel Hansenne, François-Xavier de Donnéa, Pierre Mainil, Philippe Monfils en Joseph Michel. Op de lijst prijken ook nog de namen van Hervé Brouhon, Guy Cudell, Etienne Davignon, José Desmarets, Philippe Moureaux, Charles-Ferdinand Nothomb, Henri Simonet en Roger Nols.

Al deze autoriteiten worden verwelkomd door een afdeling van het Koninklijk Korps van de Kadetten van de Marine die hen eer zullen bewijzen, zo kondigt de uitnodiging aan.

Slechts één dame heeft de eer 'beschermvrouw' te mogen zijn: mevrouw Cécile Goor, staatssecretaris en natuurlijk ook lid van de CEPIC binnen de PSC.

Paul Latinus is begin jaren tachtig werkzaam geweest op het kabinet van mevrouw Goor.

In 1997 zal Johan Demol een lid van het beschermcomité van Comité D'Ouwendijck, de huidige burgemeester van Brussel-Stad, François-Xavier de Donnéa, beschuldigen van banden met de maffia, hetgeen zal leiden tot een klacht bij het parket. Demol heeft de oude politieke garde, op wiens vleugels hij aan de top van 's lands zevende politiekorps gekomen is, de rug toegekeerd.

DEMOL IN LETHAL WEAPON 2

Of een bekende (verfranse) Vlaming is opgestaan

Op de avond van 22 mei 1995 zitten een paar honderdduizend Vlamingen aan de buis gekluisterd te kijken naar een Belgische versie van Dirty Harry. Dirty Harry was een Amerikaanse politieman zonder scrupules die 'elk geboefte en alle tuig van de richel' uit de straten dreef met alle mogelijke middelen, meer onwettige dan wettige. Clint Eastwood gaf vijf keer opnieuw gestalte aan de filmfiguur van Dirty Harry.

Sinds 22 mei 1995 kent België haar eigen versie van vuilgebekte Harry. Op die avond lanceert het VTM-magazine Telefacts de mythe van de onbaatzuchtige, onverschrokken en onvermoeibare strijder tegen misdaad en onrecht in de woelige straten van Brussel. Hij is hoofdcommissaris van politie, zit keurig in het pak, leunt zelfzeker achterover en blikt onvervaard in de camera.

Je ziet een wijk in verval, de camera glijdt langs rijtjeshuizen, allemaal een beetje groezelig.

Je ziet migranten – vooral jongeren die je normaal op school verwacht – opgewonden pratend deals afsluiten en onderhandelingen voeren. Eentje speelt met een vuurwapen, anderen tellen geld in briefjes. Suggestief wordt duidelijk gemaakt dat je naar drugdealers in actie zit te kijken. De camera toont politiemensen in burger, verscholen in bestelbusjes, die door verrekijkers turen en jonge migranten bespieden.

Een dramatische stem vertelt: 'In de Brusselse gemeente Schaarbeek terroriseren dealers de buurt met hun drughandel. Niet alleen Belgische, maar ook Franse en Duitse junkies

komen zich hier bevoorraden omdat de verdovende middelen goedkoop zijn. Verslaafden rijden op en af, na een eerste contact met de klant verdwijnt de dealer in een pand om het goedje op te halen. Tien minuten later volgt de verkoop op een andere plaats in de buurt.'

De toon is gezet. Dan verschijnt de kersverse hoofdcommissaris in beeld, gezeten voor een filmposter. Het is de propagandaposter voor de keiharde actiethriller 'Lethal Weapon 2' waarin het politieduo Mel Gibson en Danny Glover alle politiereglementen aan zijn laars lapt en de misdadigers letterlijk en figuurlijk van de straat schiet.

'Alles draait om het geld. Sommigen dealen uit noodzaak om hun eigen verslaving te kunnen betalen, maar de meerderheid droomt van dure auto's zoals BMW's, cabriolets en Golf GTI's, en van dure juwelen en gouden kettingen. Ze zijn 17, 18, 19, 20 jaar en verdienen door te dealen 10 à 15.000 frank per dag.'¹

De camera brengt ons weer in de straten. Via fluitsignalen worden dealers gewaarschuwd dat de politie in aantocht is. Anderen laten het alarmsysteem in hun auto afgaan als waarschuwingssignaal. We zien het observatieteam van de Schaarbeekse politie in actie. Ze observeren 'hoofddealers en helpers' met steun van tevreden buurtbewoners. In drie uur tijd kunnen ze 12 deals filmen waarbij 12 dosissen van telkens 1 gram heroïne worden verhandeld.

Vanuit een geblindeerde wagen wordt de handel en wandel van zowel kopers als verkopers geobserveerd. Via een radioverbinding wordt het aanhoudingsteam in stelling gebracht en naar de juiste plaats geleid. Dan springen de politiemannen in burger uit de wagen. Enkele jonge migranten worden verplicht hun armen en benen te spreiden tegen de muur. Ze krijgen de handboeien om en worden afgevoerd.

Een politiemann verdedigt waarom ook minderjarigen worden aangehouden. 'Het is zelfs zeer belangrijk. Je kunt zo'n

minderjarige 1, 2, 3, 4 of 5 keer aanhouden en hij maakt telkens even kennis met politie en gerecht. Op een zeker ogenblik wordt hij meerderjarig en komt hij toch voor een rechtbank te staan. Het is ook zo dat tijdens de ondervragingen, elke keer opnieuw, minderjarigen de neiging hebben om zaken te beginnen vertellen over meerderjarigen en dat is natuurlijk meegenomen. Onze strijd is niet frustrerend. We gaan door tot er geen drugs meer zijn in Schaarbeek, maar dat zal nooit gebeuren. Er is dus altijd werk aan de winkel.'²

Een paar verdachten, die zich verplaatsen in een rode mini-Cooper, worden intussen gevolgd. De mini-Cooper wordt ingesloten en de inzittenden aangehouden. Het blijken twee meisjes te zijn, rechtsstudenten van 18 en 19 jaar, die zopas marihuana en heroïne hebben gekocht.

De camera glijdt opnieuw langs straten en pleintjes, stopt op het Lehonplein waar hij inzoomt op enkele jonge migranten waarbij er één voortdurend een vuurwapen hanteert. Of hij daarmee dreigt of een spelletje speelt is niet duidelijk. Intussen zegt een stem dat het observatieteam na weken speurwerk ontdekt heeft dat op het Lehonplein een heroïnebende aan het werk is.

Direct wordt ingezoomd op politieagenten in een schietstand. Er wordt duidelijk gemaakt dat de Schaarbeekse narcoticabrigade om de twee weken komt oefenen op de schietstand. Vandaag wordt een bankoverval gesimuleerd. Vier overvallers hebben een bank beroofd en een aantal slachtoffers gemaakt. Doel van de oefening: het liquideren van de vier overvallers. Hier wordt niet meer onderhandeld. De agenten openen het vuur op vier houten overvallers en een oorverdovend geknal barst los.

De hoofdcommissaris kijkt ons weer in de ogen, achter hem nog steeds de grijnzende gezichten van Gibson en Glover.

'Elke interventie is gevaarlijk. Maar we weten waar we heen gaan, we weten met wie we te maken krijgen en wat we

kunnen verwachten. Een politieagent die opgeroepen wordt om tussen te komen tijdens een burenruzie loopt misschien meer gevaar want hij weet niet wat er achter die deuren gebeurt. We nemen voldoende veiligheidsmaatregelen, zowel voor onszelf als voor onze medeburgers. Wij zijn gewapend maar genoeg ervaren.³

De hoofdcommissaris wordt langzaam maar zeker één met de filmposter achter hem. Nu krijgen we volop de troepen van de hoofdcommissaris te zien bij een briefing op het politiecommissariaat. De 16 leden van de drugsectie worden voorgesteld, zwaar geselecteerd en tot de tanden bewapend. De verschillende secties worden voorbereid op een grote actie op het Lehonplein waar de heroïnebende opgerold moet worden. Iedereen krijgt een vaste taak.

De hoofdcommissaris, gekleed in joggingpak, spreekt de manschappen toe.

Zijn boodschap is helder en eenvoudig: 'Indien men niet reageert op het kortstondig aanbellen dan beuken we de boel gewoon in.'⁴

Het is alsof de hoofdcommissaris de verbouwereerde kijker die een kritische vraag wou stellen voor wil zijn: 'Dat rechtvaardigt zich gewoonweg omdat men anders binnenin eventuele materiële bewijzen zoals drugs kan laten verdwijnen. We mogen ze die tijd niet geven.'⁵

'Bieden ze weerstand, dan bieden wij nog grotere weerstand.'⁶

Undercover-agenten duiken in anonieme bestelwagens en snellen naar het Lehonplein. Het 'kortstondig aanbellen' is inderdaad slechts schijn, want direct worden deuren ingestampt. Je hoort gekraak en stukken deur vallen in alle richtingen. De aanwezigen worden op de grond gelegd en geboeid.

Intussen worden alle straathoecken afgezet. Een ordemacht met drughonden is indrukwekkend in het straatbeeld aanwe-

zig. Terwijl de camera over de machtsontplooiing dwaalt, probeert een stem onze kennis te verrijken.

'Bijna de helft van de delicten wordt gepleegd door minderjarigen. Bendeleiders zetten ze vooral in omdat ze weten dat ze door de toepassing van de wet op de jeugdbescherming reeds na enkele weken opnieuw vrijkomen. Zeventig procent van de inbeslaggenomen drugs behoort tot de harddrug heroïne. Eén vijfde is hasj en de rest is marihuana en cocaïne.'

We bevinden ons opnieuw midden in de hitte van de strijd. Een jonge drugdealer wordt vanuit een snackbar naar een politiewagen geleid. De agent in burger duwt de jonge migrant in de auto en keert zich tot de politieagenten die de arrestant zullen begeleiden: 'De orders zijn simpel. Wanneer hij zijn bek opentrekt, slaan jullie er op.'⁷

De boodschap aan de kijker is zeer duidelijk: geen medelijden met verdachten, want het zijn toch maar criminelen. Het is een rit op een glijbaan. Men wil 'geen medelijden met criminelen', maar men bekommt uiteindelijk dat er 'geen rechten moeten zijn voor verdachten'.

Johan Demol, nog steeds in joggingpak, komt naar buiten gewandeld met in zijn hand een zwarte plasticzak. Hij schudt de zak leeg voor de camera van VTM. Hij laat zijn handen glijden door de inhoud: zakjes drugs en veel geld in briefjes.

Intussen worden de auto's van de verdachten getakeld en weggesleept. De camera zoomt in op de gezichten van verbijsterde, verontwaardigde en wenende ouders. Een ontredende moeder wordt getoond wiens zoon voor haar ogen uit de snackbar is weggevoerd. De vraag wordt gesteld of zij zich geen zorgen maakt over het feit dat haar zoon die naar school gaat, zich toch een auto en twee motoren kan veroorloven. Op het politiecommissariaat wordt ondertussen de verzamelde buit tentoongesteld: alarmpistolen, messen,

drugs, wapens. De buit moet het gelijk van Johan Demol bewijzen.

Zoals in elke actiethriller komen we ook nu terecht in het politiecommissariaat. Het is er een drukte van jewelste, het lijkt wel Hill Street Blues. De verdachten worden beschuldigd, maar ontkennen alles. Ze weten nog niet dat hun activiteiten gefilmd zijn door de observatieploeg. Ze proberen stoer te doen tegen hun ondervragers, die soms hun beheersing dreigen te verliezen bij deze onwilligheid en tegenstand.

Nog eenmaal zien we Demol, maar nu in zijn uniform van hoofdcommissaris.

'Het is een nationale sport geworden. Wanneer de politie tussenbeide komt en blijkbaar efficiënt, dan legt men het liefst direct klacht neer tegen de politie, voor allerlei feiten. Dat werkt inderdaad zeer demotiverend voor het personeel.'⁸

We vertoeven nog even bij de verhoren.

Een verdachte blijft – tegen alle verzamelde observatiebewijzen in – hardnekkig ontkennen.

De ondervrager wordt boos en een tweede ondervrager verliest zijn geduld. 'We gaan u de cel ingooien en er u morgenvroeg pas uithalen. Dan kunt ge wat nadenken!'⁹

We keren terug naar de straten van Schaarbeek. 'Op vijf maanden tijd werden zeventig drugdealers ter beschikking gesteld van de onderzoeksrechter. De politie stelde meer dan 600 processen-verbaal op wegens het bezit van verdovende middelen. Andere politiecommissarissen in Brussel klagen over de aanpak van de Schaarbeekse collega's. Door hun succes verleggen meer en meer dealers hun werkterrein naar andere gemeenten.'

De contouren van Schaarbeek verdwijnen in de nacht.

De volgende dag is Johan Demol en zijn compromisloze aanpak van de misdaad in Schaarbeek het gesprek van de dag. In het café, bij de bakker, bij de kapper.

De eerste die in de rij staat aan te schuiven voor een interview met de bekendste hoofdcommissaris van het land is het Vlaams Blok.

Zijn mediastrategie is voorlopig gelukt.

DE MYTHE VAN DE ONKREUKBARE SUPERFLIK

Het Brussel van de negentien gemeenten telt 4.000 politieagenten, waarvan Brussel-Stad er 1.700 voor haar rekening neemt. Schaarbeek volgt met 400 agenten, en is daarmee het zevende politiekorps van het land.

De hoofdcommissaris van Schaarbeek, Johan Demol, steekt de tevredenheid over zichzelf niet onder stoelen of banken. Hij en hij alleen heeft het Schaarbeekse korps gerehabiliteerd en van de ondergang gered. 'Anderhalf jaar geleden had Schaarbeek een sterk verouderd korps, dat onder de helft van de effectieven zat. Toen ik hier kwam, heb ik het roer helemaal omgegooid, onder meer door jongeren aan te trekken en door de structuur te veranderen. Het korps heeft zijn motivatie teruggevonden, want iedereen heeft verantwoordelijkheid. Politiekorpsen zijn traditioneel verdeeld in afdelingen, die weinig contact hebben met elkaar. Wij centraliseren de effectieven, maar decentraliseren het bevel. Wij hebben verschillende directies met een eigen opdracht, eigen manschappen en eigen middelen. Op die manier vermijden we dat de afdelingen in hun ivoren toren blijven zitten. Dat is modern politiewerk, gestoeld op mensen met een goede algemene vorming en een degelijke professionele training.'¹

Terwijl de meeste politiecommissarissen in het land in de schaduw blijven en zich met mondjesmaat voor televisiecamera's en radiomicrofoons laten slepen, zoekt de Schaarbeekse hoofdcommissaris de mediabelangstelling op.

'Ik koos bewust voor jonge mensen. Omdat we onder hen de juiste mensen met de goede motivatie vinden. Starsky &

Hutch-methoden? Mijn bewondering gaat veelal uit naar de Onkreukbaren. Sean Connery, die in de film tegen Kevin Costner zegt dat je de appel moet plukken voor hij van de boom valt: dat is bij hervorming van de politie een onweerlegbare waarheid. Daarom heb ik de jonge agenten ook nooit met de ancients gemengd. Wie de enthousiaste jeugd met de gelauwerde politiebeambten mengt, kweekt ontmoediging. Ik zag het maanden geleden gebeuren bij het Brusselse korps, waar nieuwkomers in het beste geval de deur bewaken en als meest verantwoordelijke taak een fotokopie mogen maken. Binnen het half jaar zijn ze al hun aanstekelijke enthousiasme kwijt.'²

Dat is een verhaal dat de hoofdcommissaris het liefst opdist aan journalisten die soms kritiekloos aan zijn lippen hangen.

'Waarom zouden we Demol een jeugdzonde verwijten, als we er geen probleem van maken dat een gewezen anarchist minister van Binnenlandse Zaken is, bevoegd voor veiligheid? Waar gaat het om in de kwestie Demol, als er niets tegen hem kan worden ingebracht dan een kortstondig lidmaatschap van een organisatie waarvan we nu weten dat ze niet deugde? Het gaat erom of Demol zijn job van hoofdcommissaris goed uitvoert. Tot dusver is het tegendeel nooit bewezen.'³ Luc Van Der Kelen in *Het Laatste Nieuws*.

Demol wordt gebombardeerd tot een idool, een superflik die op zijn eentje de maffia zou bestrijden, die de ultieme methode gevonden heeft om de 'war on drugs' op straat te winnen. Zelfs in zijn moeilijkste momenten, na zijn eerste schorsing, lukt het hem nog die rol onbeschroomd te spelen.

'Ik heb over mijn verleden niets willen zeggen omdat ik mijn hoofd wou redden en vooral omdat het de Schaarbeekse politie zou kunnen discrediteren. (...) Toen ik in Schaarbeek arriveerde, ontsnapten volledige wijken aan de controle van de politie. Op drie jaar tijd hebben wij het vertrouwen van de

burgers herwonnen. (...) Men wil een einde maken aan mijn carrière en aan mijn sociaal leven. Maar ik beschouw deze straf als een eer. Ik ben de enige om weerstand te bieden aan de mafia.'⁴

Er sijpelden nochtans druppelsgewijs meer en meer berichten binnen over allerlei daden waarbij leden van het Schaarbeekse korps regelmatig op een gewelddadige manier hun boekje te buiten gingen. Een actie die een keerpunt zou blijken in het denken van velen over de praktijken van de Schaarbeekse hoofdcommissaris is de 'Operatie Muleta'. De bijnaam van de operatie is 'de druiven van de gramschap'.

Op 7 mei 1996 vanaf 16 uur in de namiddag zetten rondom de Josaphatstraat tientallen agenten alle punten af. Het is een koude, regenachtige namiddag, maar voor de bewoners van de Josaphatstraat en omliggende straten wordt het vooral een avond met veel lawaai, loeiende sirenes, provocerende uitkijkposten en wapengekletter. Een zeventigtal politieagenten en officieren nemen deel aan de operatie. Volgens burgemeester Duriau en Johan Demol is de operatie vooral bedoeld om de bevolking gerust te stellen. Het lijkt een rare manier om de bevolking gerust te stellen: tot de tanden bewapende Schaarbeekse politieagenten die tussen 16 uur en middernacht ongeveer 200 identiteitscontroles verrichten en 49 'verdachten' voor verificatie naar het bureau meenemen. Met een overdaad aan scheldpartijen, getrek en geduw, het inzetten van politiewagens zonder zitbanken en veel te lange detenties.

Enkele verdachten, waaronder minderjarige kinderen van twaalf jaar, allemaal migrantenjongeren, blijven 's nachts urenlang met handboeien vastgeketend aan de radiatoren in de wachtzaal van het commissariaat in de Paleisstraat.

Op maandag 5 augustus 1996 zijn er getuigen die opmerken hoe politieagenten een Afrikaan afranselen. Na een ruzie

wil een patrouille de man meenemen naar het bureau. Wanneer hij limonade morst op de broek van een politieman breekt de hel los.

Twee dagen later, op 7 augustus wordt een jonge punker op de Daillylaan uitgedaagd door een woedende politieman. Iemand die getuige is van de scène en gechoqueerd is door de brutaliteiten probeert zelf tussen te komen en de politieagenten te kalmeren. De politie ontkent alle aantijgingen en Johan Demol beweert dat zijn mensen te gedisciplineerd zijn om zo te handelen.

In de nacht van 9 op 10 augustus 1996 lijkt het wel alsof alle stoppen doorslaan.

Zoals alle vrijdagavonden ontvangt Charles Debue, de uitbater van het restaurant 'Het Paradijs van de Buik' in de Paviljoenstraat, zijn vrienden. Het is feest in het restaurant als Charles Debue voor enkele uren 'Charly Lewis' wordt en een zangrecital geeft ter ere van zijn grote idool Johnny Halliday. Om 2 uur melden twee politieagenten zich aan omdat een buurman klaagt over nachtlawaai.

'Enkele minuten later zijn er vier of vijf politiewagens gearriveerd, met draaiende politielampen. Een tiental agenten is uitgestapt, met zwarte handschoenen aan en de matrak in de gebalde hand. Ik heb enkele woorden gewisseld met één van hen, waardoor ik geen handboeien omkreeg. Eenmaal buiten het restaurant werd ik onder het gas gespoten en kreeg ik verschillende matrakslagen en stampen.'⁵

Een vriend van Charles Debue, waarvan we alleen de voornaam Jacky kennen, probeert tussen te komen, maar ondergaat dezelfde behandeling. De twee worden meegenomen naar de cellen op het Collignonplein, waarna ze toch in een hospitaal belanden alvorens te verschijnen voor het parket in Brussel. Zaterdagmorgen rond halfelf worden Charles Debue en zijn vriend vrijgelaten. Dit is de versie van Charles Debue en die is gestaafd door verschillende getuigen. Ook het me-

disch attest spreekt van wonden aan de wenkbrauwboog en bloeduitstortingen en blauwe plekken over alle delen van het lichaam.

Maar weer heeft de hoofdcommissaris een andere versie. 'Particulieren hebben ons opgebeld voor nachtlawaai. Een patrouille heeft zich aangemeld bij Het Paradijs van de Buik, maar heeft bij de uitbater van de zaak geen gehoor gevonden. Daarop hebben wij vier patrouilles gestuurd. Er heeft zich een kleine kloppartij voorgedaan met de uitbater. Wij zien ons verplicht een proces-verbaal op te stellen voor slagen toegebracht aan en weerspanning tegenover de politie.'⁶

De substituut van de procureur hecht toch nogal belang aan het verhaal van Charles Debue en vraagt een bijkomend onderzoek. De adjunct-commissaris wordt verhoord waarna de substituut beslist een gerechtelijk onderzoek te openen.

Johan Demol blijft overtuigd dat er geen deontologische fout is gemaakt door zijn korps. Het onderzoek zal doodlopen op een muur van vastberaden zwijgzaamheid.

Reeds in 1995, toen Johan Demol en zijn korps op het hoogtepunt van hun roem stonden, waren er minder opgetogen geluiden en meer verontrustende berichten te horen.

De Gerechtelijke Politie van Nijvel startte in februari 1995 een onderzoek naar de mogelijke betrokkenheid van leden van het Schaarbeekse korps bij een onverkwikkelijke zaak.

In mei 1994 wordt namelijk een lijk opgevest uit de Pasendalevaart in Nieuwpoort. Het blijkt om een Rus te gaan die gewurgd is langs de snelweg Brussel-Parijs. De dader, een andere Rus, dumpt het lijk in Nieuwpoort. Dankzij een tip uit het 'prostitutiemilieu' lost de Schaarbeekse politie de moordzaak op. De Schaarbeekse agenten weigeren echter de naam te vermelden van hun tipgeefster. Volgens onderzoeksrechter Cruysmans is zij niet alleen een getuige, maar ook een medeverdachte. Hij vraagt zich af of de Schaarbeekse

agenten de verdachte tot getuige omgeturnd hebben terwijl ze voor haar bewezen diensten ook nog eens betaald zou zijn met drugs. Maar de onderzoeksrechter kan niets bewijzen en maakt het gerechtelijk dossier over.

Er bestaat ook een nota van 21 december 1995, waarin vermeldt wordt dat 'het personeel van de DAR evolueert binnen een arbeidssysteem die geen enkele vorm van controle op de activiteiten nog toelaat, vooral de buitenhuisactiviteiten'.

Er bestaat een rapport van 7 oktober 1996 waarin verschillende burgers klachten uiten wegens slagen en verwondingen zonder aanleiding.

Wat heeft burgemeester Duriau met deze rapporten gedaan? Hij heeft zijn uitverkoren poulain beschermd, de rapporten genegeerd en de opsteller ervan zelfs laten overplaatsen. Niet alleen burgemeester Duriau, maar het hele politieke wereldje van de gemeente schaarde zich in het begin rondom de nieuwe aanpak van Johan Demol. Bij fotosessies kropen de burgemeester en schepenen dan ook het liefst zo dicht mogelijk tegen de hoge borst van Johan Demol aan.

'Dezelfde schepenen, die nu op mij spuwen, lieten mij naar al hun recepties en officiële ontvangsten komen, om met mij uit te pakken: Dames en heren, dit is de man die onze gemeente opnieuw leefbaar heeft gemaakt!'⁷

Demol was na een tijd zo onaantastbaar geworden bij de burgemeester dat hij zelfs gebruik mocht maken van diens dienstwagen. De hoofdcommissaris liet zich maar al te graag rondrijden in de luxe-limousine met airconditioning. Burgemeester Duriau hield vol 'dat zijn keuze op Johan Demol gevallen was omdat hij zwaar onder de indruk was van diens doortastendheid.'⁸

Niemand heeft de hoofdcommissaris een strobreed in de weg gelegd, integendeel, toen de eerste berichten binnenliepen over minder glorieuze politiepraktijken stonden de bur-

gemeester en de politieke meerderheid klaar om Demol en zijn korps te verdedigen.

Pas toen de hoofdcommissaris in mei 1995 een interview gaf aan het maandblad van het Vlaams Blok ging hij voor veel politici over de schreef. Voor de meeste partijen, zeker voor de Franstalige, was hier de limiet bereikt: je kunt niet openlijk heulen met de politieke vijand.

Op 27 juni 1996 legden zestien agenten en twee aspirant-officieren de eed af, waardoor het personeelskader helemaal opgevuld was tot 383 eenheden, voor het eerst in jaren.

'Toen ik hier twee jaar geleden aangesteld werd, was het korps geslonken tot 160 man. Nu zijn we met dubbel zoveel. We hebben dan ook een uitzonderlijk jong korps. Toen ik hier aankwam waren de meeste agenten over de vijftig.'⁹

In 1993 kwam het korps nog op straat om te protesteren en zijn misnoegdheid te uiten over het gemeentebestuur. In 1996 kwam een flink deel op straat om zich achter hun hoofdcommissaris te scharen.

Tijdens een ontmoeting met Johan Demol, georganiseerd door de CVP van Etterbeek, verdedigde de commissaris zijn omstreden aanpak. Hij had het over een 'moderne politie'. Dat klonk nogal verleidelijk in tijden van 'nieuwe politieke cultuur'. Hoe zag die 'moderne politie' van Johan Demol eruit in de dagelijkse praktijk? 'Mijn agenten rijden anoniem, in anonieme wagens.'¹⁰

Het einde van de wijkagenten en van geüniformeerde agenten? Wijkwerking is voor Demol alleszins totaal uit den boze en de wijkcommissariaten worden dan ook gesloten. De oudere rechercheurs worden weggesaneerd. Demol kan met die mensen niets aanvangen. Zijn charisma slaat beter aan bij sommige jonge rekruten en agenten.

Op de politieschool kan hij nu al zijn invloed aanwenden om deze rekruten te selecteren. Later zal de oppositie Duriau ter verantwoording roepen omdat hij aan Demol carte blanche gegeven zou hebben om die speciale politie-eenheid te organiseren.

Die politie-eenheid draagt de naam POA (Peloton voor Observatie en Actie). Het is een recherche-eenheid die bestaat uit agenten in burger. Ze vormen een politie binnen de politie en zijn aan geen enkele controle onderworpen. Het POA is gespecialiseerd in spektakel-acties zonder al te veel respect voor de rechten voor de verdachten.

Hoe verkrijgt je zulk een elitekorps binnen het korps? Door zware training op militaristische leest. Demol (en een deel van zijn korps) is zelf ooit getraind door de specialist van extreem-rechts, karateleraar Ferrari-Calmette. Het komt er nu op aan een nieuwe leraar aan te trekken die de jonge rekruten moet voorbereiden op een heilige oorlog tegen de drugs.

Demol is nooit vies geweest van aangebrande vriendschappen. In een zaal in Sint-Genesius-Rode vindt Demol een specialist in brutale gevechtstechnieken, een zekere François Toussaint.

Het korps Opsporingen bestaat uit drie grote cellen. In de eerste cel gaan twee ploegen de drugcriminaliteit te lijf; in de tweede cel speuren twee ploegen naar autodieven en inbrekers. De financiële cel, de derde, probeert witwas-operaties bloot te leggen of tenminste linken te leggen met verdachte financiële transacties of frauduleuze activiteiten van verdachten.

Het paradepaardje van de hoofdcommissaris is de gerechtelijke brigade, die hij omdoopt tot DAR, Directie voor Actie en Recherche. De DAR valt uiteen in twee helften: de onderdirectie van de recherche die bestaat uit veertien leden en het Peloton voor Observatie en Actie, het beruchte POA, bestaande uit een vijftigtal agenten in burger die op straat niet opval-

len en gemachtigd zijn alle soorten misdrijven op te sporen via voortdurende controle en observatie.

'Observatie is ons sterkste wapen. We kijken, filmen, fotograferen, noteren nummerplaten en winnen inlichtingen in bij informanten, tot het dossier genoeg gewicht heeft om bij het parket huiszoekingsbevelen te bedingen.'¹¹

'De criminaliteit verplaatst zich. De buurgemeenten zullen ook naar andere methoden moeten grijpen. En op termijn het hele Belgische politiewezen. De criminaliteit is te groot geworden, omdat de ordediensten te lang naar zichzelf gezocht hebben. De politie en de korpsleidingen hebben te lang in de tamme sfeer van de jaren vijftig geleefd.'¹²

De Schaarbeekse interculturele bemiddelaars zitten zo tussen twee vuren geprangd. Ofwel kiezen ze voor de bevolking en dan moeten ze zich afkeren van deze politiemethodes. Als ze zich afkeren van deze politiemethodes, dan keren ze zich af van het gemeentelijk beleid. Want de Operatie Muleta is met volle overgave verdedigd door burgemeester Duriau.

'Ik zoek niemand speciaal te beschermen, maar volgens mij was deze operatie noodzakelijk. Het is op de vraag van de bewoners zelf (enkele handelaars, nvda) dat we gereageerd hebben. Na de operatie heb ik zelfs vanwege de interculturele bemiddelaars, die in direct contact staan met de wijk, felicitaties mogen ontvangen. Men moet eindelijk eens weten wat men wil: aan de ene kant komen mensen klagen over begane fouten en aan de andere kant ontvangen we felicitaties. Ik heb zelfs nog geen enkele kritiek mogen beluisteren vanuit Ecolo dat ze om een intern onderzoek zouden vragen. Mochten er fouten begaan zijn vanwege de politie, dan zal ik echter niet aarzelen om sancties te treffen.'¹³

Natuurlijk willen ook de Schaarbeekse ouders het druggebruik aan banden leggen. Natuurlijk willen de wijkbewoners

de maffia weg uit de buurt. Natuurlijk willen de bewoners een veiliger leven, zonder aanrandingen en schietpartijen. Maar die veiligheid biedt Johan Demol niet. Hij fungeert via zijn spektakelpolitie alleen als bliksemafleider. In de schaduw van die bliksem doen de grote jongens gewoon hun werk. En hij weet zich sterk, want hij wordt gedekt door zijn burgemeester.

'We moeten ons toch vooral de zware stress voorstellen waarin onze politiemensen moeten functioneren. Ik heb een intern onderzoek bevolen en er is geen enkele zware overtreding vastgesteld vanwege de politiediensten. Het is een moeilijke wijk waarin de drughandel nog niet beteugeld is.'¹⁴

Dacht de burgemeester misschien dat de drughandel zou beteugeld worden via de Operatie Muleta? Is hij zich dan helemaal niet bewust dat het vooral de democratie en haar instellingen zelf is die beteugeld wordt door de 'war on drugs'? Interessant is de vergelijking tussen de 'war on drugs' in de straten van Schaarbeek en de 'war on drugs' in enkele grote Amerikaanse steden.

McNamara was politiechef over grote korpsen in steden zoals Kansas City en San José en is nu verbonden aan het Hoover-instituut van de bekende Stanford University. Hij bestudeert reeds lang de gevolgen van de oorlog tegen drugs.

'Politieagenten laten zich omkopen door drugverkopers, maar er zijn ook politieagenten die zelf gangsters worden en drugs gaan verkopen. Dit ondermijnt het vertrouwen van de bevolking in de politie en is één van de belangrijkste oorzaken waarom de oorlog tegen drugs zo'n fiasco is.'

'Hoe actiever we optraden tegen drugs, hoe duurder ze werden, zodat verslaafden meer misdaden moesten begaan om aan een dosis te geraken. De oorlog tegen drugs heeft het perverse effect dat hij de drughandel enorm winstgevend maakt. Juist daarom kan hij niet gewonnen worden.'

'Ik denk niet dat het publiek de oorlog tegen drugs zou dulden als die even intens tegen blanken werd gevoerd.'

'Als men agenten inprent dat ze soldaten zijn in een heilige oorlog tegen drugs, dan gaan ze zich zo gedragen. Sinds de jaren tachtig zien we een groeiende militarisering van de politie.'

En zoals in elke oorlog zijn er brutaliteiten en onschuldige slachtoffers. De politie heeft de neiging om de bevolking waartussen de vijand zich verbergt ook als vijand te beschouwen, zodat de bevolking op haar beurt de politie als een vijand ziet. Efficiënt politiewerk wordt dan onmogelijk.'

'In Manhattan, was er onlangs een vuurgevecht tussen politie en drugdealers; vlakbij een school waar net 600 kinderen buitenkwamen. Als bij wonder vielen er geen doden. "Was de politie niet bezorgd over de kinderen?" vroeg een journalist. "We doen dit juist voor de kinderen," antwoordde de woordvoerder van de politie. Kan het nog absurder?'¹⁵

De raakpunten met de strategie van Johan Demol zijn indrukwekkend. Arrestaties bij de vleet. Demol pocht reeds jaren met zijn 800 arrestaties. Hebben die arrestaties de impact van de maffia op de drughandel verminderd? Integendeel. Na elke "spektakelactie" van Demol en Cie stijgen de prijzen op straat, waardoor de kleine criminaliteit stijgt, hetgeen de wijken onveiliger maakt.

Onder het duo Demol-Duriau is het politiebudget gestegen van 300 naar 560 miljoen frank. Terwijl Demol met 560 miljoen gaat lopen, moeten drie departementen – jeugdzaken, sociale zaken en onderwijs – het samen stellen met 450 miljoen frank.

Als room op het toetje beslist het Schaarbeekse college tot de bouw van een gloednieuw politiecommissariaat. Prijskaartje: 895 miljoen frank.

En dan is er de omstreden training van de Schaarbeekse politie in gevechtstechnieken. Sommigen, waaronder de trainer

zelf, hebben zich volgens sommige getuigen schuldig gemaakt aan opzettelijke slagen en verwondingen. Niet tegenover verdachten, maar tegenover rekruten, die ooit deel moesten uitmaken van de Sectie Speciale Interventies (sis).

Van François Toussaint kunnen we het voorlopig zelf niet meer vernemen want die heeft direct na de schorsing van Demol zijn biezen gepakt, richting Afrika. Daar is altijd wel werk te vinden voor iemand die misdaadbestrijders opleidt met terroristische methodes. Tegen deze Toussaint, die door Demol werd aangetrokken als leraar, werd in het verleden reeds meermaals proces-verbaal opgesteld wegens slagen en verwondingen, maar ook wegens illegaal bezit van oorlogswapens en wapentrafiëk.

Onder de leiding van de tweede man in bevel onder Demol, Luc Breydels, chef van de gerechtelijke brigade, werd voor de DAR materiaal gekocht voor telefoonaftap. Niet alleen burgers werden slachtoffer van deze praktijken, maar ook collega-politiemensen die niet tot de favoriete clan van Demol behoorden.

Johan Demol heeft altijd gedweept met cijfers en statistieken. Eén vorm van kleine overtredingen steeg tijdens zijn ambtsperiode alleszins opzienbarend: het aantal fout geparkeerde wagens.

'Kort na het aantreden van Demol als hoofdcommissaris besloot de gemeente Schaarbeek voortaan voor het wegslepen van wagens alleen nog een beroep te doen op de garage Dierickx. Twee andere takelfirma's, die daar in het verleden voor zorgden, werden bedankt voor hun diensten. Om een onbekende reden steeg vanaf toen het aantal weggesleepte auto's in Schaarbeek zo fenomenaal dat de firma Dierickx haar takelwagenpark meer dan verdubbelde. Er werd kennelijk grootscheeps misbruik gemaakt van de bestaande wetgeving. Zelfs auto's waarvoor geen geld in de parkeermeter

was gestopt, werden in Schaarbeek weggesleept. Jaarlijks werden er, tot voor kort, in deze gemeente op die manier naar schatting tussen de achtduizend en tienduizend auto's weggetakeld. De wet bepaalt nochtans dat alleen voertuigen die echt het verkeer hinderen, bij politiebevel en op kosten van de eigenaar mogen worden weggesleept.¹⁶

Garage Dierickx was gewoon een onderdeel van het systeem Demol. Voor zijn spectaculaire undercover-acties had Demol veel snelle en onherkenbare voertuigen nodig. Hij had daar geen geld voor en de gemeente ook niet, want het was een illegaal systeem. Maar hij kon over kant en klare wagens beschikken die door Dierickx werden uitgerust. De trouwe manschappen van Demol konden voor een vriendenprijsje bij garage Dierickx terecht voor een privé-wagen.

Voor spektakelpolitie en keiharde aanpak waren niet alleen snelle wagens maar ook geld nodig. Er moest een zwarte kas komen. Sommigen spijzen hun zwarte kas met mosselsoupers of barbecues. De DAR van Demol deed dat met illegale praktijken. Het viel het parket op dat ondanks het hoge aantal aanhoudingen van drugdealers en inbeslagnames van drugs slechts minieme hoeveelheden geld en drugs de griffie bereikten. Een deel van het geld en de drugs verdween tussen het commissariaat en de griffie. De drugs waren nodig om de verslaafde informanten te kunnen uitbetalen. Het geld was onder andere nodig voor de opleiding van de jonge rekruten van de SIS (Sectie Speciale Interventies) in wording.

Demol droomde ervan zo vlug mogelijk over te kunnen gaan tot antiterrorismebestrijding. Daarom moesten zijn jongens op stage in New York. Dat is peperduur. In januari 1997 stuurt Demol zeven rekruten onder leiding van de onvermijdelijke mepper Toussaint naar de Verenigde Staten waar ze een training in stadsguerrilla volgen. Hij maakt zijn troepen klaar om de oorlog in de straten van Schaarbeek op te voeren.

Want Schaarbeek is zijn Bronx en in zijn Bronx woedt alle dagen oorlog.

Op zaterdag 5 juli 1997 schiet Ludo De Keersmaecker zich thuis met zijn eigen dienstwapen, de beruchte Glock, een kogel door het hoofd. De Keersmaecker is een jonge agent van het Schaarbeekse POA. Samen met een collega die hij vertrouwt schrijft hij een afscheidsbrief voor burgemeester Duriau en een briefje voor zijn vriendin dat hij haar al zijn bezittingen nalaat. 'Toen ik die zaterdagmorgen thuiskwam na een nachtdienst (zelf is ze hulpagente nvda), lag er een briefje op tafel dat ik alles kreeg. Ik maakte er grapjes over. Hij zei ook dat er een belangrijke brief in de secretaire lag, die hij de avond ervoor had geschreven samen met een collega. Toen ik even naar het toilet ging, hoorde ik het schot. Toen pas besefte ik dat ik een week lang zijn zelfmoord had helpen voorbereiden. Die laatste week was een hel. Hij was wanhopig, werd paranoïde, kotste van de zenuwen. De avond ervoor belde ik een goede collega, omdat ik hem niet alleen wou laten met Laura (hun tweejarig dochtertje nvda), maar zelfs die wou hij niet zien. Zijn collega belde me later op de avond dat hij kalmer was en dat ze samen een verslag hadden opgesteld dat ze maandag naar de burgemeester zouden brengen. Ludo wist zeer goed dat hij dan niet meer zou leven.'¹⁷

In zijn afscheidsrapport aan de burgemeester maakt De Keersmaecker gewag van illegale praktijken waarvan hij getuige was tijdens zijn diensturen. Hij vermeldt zowel de namen van collega's als van superieuren.

Hij schrijft dat politiemensen van de DAR ijverig, veel te ijverig samenwerkten met de Bulgaarse maffia. Het gaat eigenlijk over diensten verlenen aan de maffia. De Bulgaarse maffia in Schaarbeek smokkelde Bulgaarse en Poolse meisjes clandestien België binnen voor de prostitutie. Politie mensen zorgden ervoor dat hun papieren geregulariseerd werden.

In ruil mochten ze af en toe gebruik maken van de gratis diensten van de meisjes.

'Ludo stond onder zware druk van een aantal collega's. In zijn afscheidsbrief noemt hij naam en toenaam en somt hij een aantal feiten op. Die mensen belden hem op, ze wilden dat hij bepaalde zaken deed voor hen. Ze vreesden dat hij hen zou verklikken en wilden hem bij hun duistere zaakjes betrekken, zoniet zouden zij hem beschuldigen. Ludo zag zijn carrière in het water vallen. Hij was ten einde raad want hij had een zeer grote beroepsfierheid en was veertien dagen ervoor geslaagd in het eerste jaar van de officiersopleiding. Zijn chefs waren op de hoogte, maar die hebben niets gedaan.'¹⁸

Collega's van Ludo De Keersmaecker probeerden de jonge agent mee te sleuren in hun samenwerking met de vrouwenhandel. Daarvoor waren alle middelen goed. Op een zeker ogenblik werd hem zelfs een prostituee in de armen geduwd. Toen de collega's zagen dat De Keersmaecker niet te vermurwen was, begrepen zij dat hij een bedreiging vormde voor hun praktijken. Hij werd geïntimideerd op het commissariaat en thuis achtervolgd met bedreigende telefoons. Tot hij begaf. Hij wist dat het nooit zou stoppen en maakte er zelf een einde aan. Hij heeft zijn integriteit met de dood gekocht.

Johan Demol heeft Ludo De Keersmaecker niet vermoord. Hij zal zelfs nooit verantwoordelijk gesteld worden voor zijn dood. Toch kan men schrijven: Ludo De Keersmaecker is ten onder gegaan aan de militaristische geest van het Schaarbeekse korps.

DE HOOFDCOMMISSARIS IN DE VUURLIJN

Maandagmorgen, 15 januari 1996. Het schepencollege van Schaarbeek is in spoedberaad bijeen onder leiding van burgemeester Francis Duriau. Er is paniek uitgebroken in de rangen van de politieke bestuurders van de Brusselse deelgemeente na een onthullend artikel in *De Morgen*. In de zaterdageditie van die krant maakte Walter De Bock onder de kop *Het zwart verleden van commissaris Demol*¹ en via de publicatie van een rijkswachtrapport van 4 oktober 1984 bekend dat Johan Demol eind jaren zeventig en begin jaren tachtig lid zou zijn geweest van het extreem-rechtse 'Front de la Jeunesse'.

Die Johan Demol uit het rijkswachtrapport is inderdaad Johan Demol, intussen hoofdcommissaris van Schaarbeek.

De bestuurders van Schaarbeek, die altijd vierkant achter hun 'beruchte' commissaris hebben gestaan, willen zo vlug mogelijk duidelijkheid en zijn ervan overtuigd dat 'hun commissaris' onschuldig is. Dit ruikt weer eens naar een 'linkse' samenzwering om hun populaire hoofdcommissaris te breken. Ook de meeste Franstalige dagbladen scharen zich die maandagmorgen achter de commissaris die ze de voorbije twee jaar de hemel ingeschreven hebben.

'Bent u ooit militant geweest van extreem-rechts', vraagt het college aan de belaagde commissaris. De commissaris antwoordt vastberaden: 'Neen, ik ben nooit lid geweest noch van een extreem-rechtse partij of beweging'.

Diezelfde morgen, terwijl Demol hardnekkig de aantijgingen ontkent voor het college, publiceert Walter De Bock een

tweede artikel onder de titel: 'Leider FJ: "Demol was betalend lid"'.²

De Morgen heeft beslag kunnen leggen op een proces-verbaal uit 1989 waarbij tijdens een verhoor in het onderzoek naar de 'Bende van Nijvel' Francis Dossogne verklaart dat Johan Demol inderdaad betalend lid was van het Front de la Jeunesse.

Direct na de speciale zitting van het college stuurt het gemeentebestuur een perscommuniqué de wereld in waarin ze haar verbazing uitdrukt over de beschuldigingen aan het adres van de hoofdcommissaris. Het college vraagt een onderzoek zodat deze onverkwikkelijke zaak zo spoedig mogelijk opgehelderd zou worden en schaaft zich nogmaals achter de doortastende aanpak van de commissaris. In het persbericht staat ook nog te lezen dat de 'hoofdcommissaris nooit racistische taal heeft gebruikt of zijn sympathie voor extreem-rechts heeft getoond'.

Burgemeester Duriau verklaart aan *De Morgen*: 'Tot vier keer toe heb ik Demol gevraagd of hij lid geweest is van een extreem-rechtse partij. Tot vier keer toe heeft hij formeel ontkend. Als de informatie van uw krant juist is, zou dat zeer verontrustend zijn. Maar ik heb geen reden om aan te nemen dat Demol liegt.'³

De burgemeester staat pal achter zijn favoriete 'poulain' en blikt naar de hogere overheid.

De bal wordt voor het eerst in het kamp van de minister van Binnenlandse Zaken gerold. Die reageert prompt en geeft het Comité P, de onderzoeksinstantie die instaat voor de interne controle op het politiekorps, de opdracht een onderzoek uit te voeren. Een jaar later heeft het Comité P nog niets gevonden dat de stellingen van Walter De Bock zou kunnen ondersteunen. Het Comité P dient bij de minister een interim-verslag in waarvan de inhoud hoegenaamd niet belastend is

voor de hoofdcommissaris. Het college van burgemeester en schepenen in Schaarbeek begint langzaam te bekomen van de schrik. Alles zal uiteindelijk wel een storm in een glas water gebleken zijn.

In tientallen interviews na de artikels van De Bock ontkent Demol bij hoog en bij laag ooit iets te maken te hebben gehad met extreem-rechts. Hij beschuldigt zelfs de rijkswacht ervan een complot in elkaar te hebben geflanst als revanche. De commissaris is namelijk ooit lid geweest van de rijkswacht, maar is later overgestapt naar de politie waardoor hij, zo heet het, als een verrader wordt aanzien in rijkswachtran-gen.

Het enige wat hij uiteindelijk toegeeft is dat hij ooit een abonnement genomen heeft op het *Nouvel Europe Magazine*, maar dan vooral om van het gezanik van Francis Dossogne af te zijn. Francis Dossogne was de onbetwistbare leider van het Front de la Jeunesse in de jaren zeventig.

Ook dit 'akkefietje' wordt door burgemeester Duriau met de politieke mantel der liefde toegedekt: 'Bon, ik krijg ook het blad van het Front National in mijn brievenbus, hoewel ik daar niet om gevraagd heb. Ik wil extreem-rechts niet diaboliseren. Als die mensen me aanspreken, sta ik hen te woord. Dus onderhoud ik ook contacten met extreem-rechts. In het geval van Demol spreekt men van meer dan tien jaar geleden. Iedereen kan zich vergissen. Kijk naar Mitterand, van wie achteraf toch gebleken is dat hij een goede democraat was.'⁴

Is dit het begin van de terugtocht? De burgemeester doet alleszins flink zijn best om de politieke misdadigheid van extreem-rechts te minimaliseren. Duriau, gepokt en gemazeld in het racistische en extreem-rechtse nolsisme, maakt gebruik van een bekende truc: neem een politicus, kijk naar zijn 'verdacht' verleden en bewijs dat het uiteindelijk toch nog allemaal goed gekomen is! Ook in een extreem-rechtse sym-

pathisant klopt nog altijd een democratisch hart. Toch lijkt Duriau niet helemaal zeker van zijn zaak. Hij verwijst naar de jeugdige leeftijd van zijn commissaris op het ogenblik waarop de beschuldigingen zich afspelen en heeft het over een 'jeugdzonde'.

Niet iedereen is altijd in staat zijn vrienden te kiezen, maar politieke vrienden verdient men meestal zelf. Er dringt zich een 'politieke vriend' op de voorgrond die Demol in deze dagen van beproeving kan missen als kiespijn. Zijn naam is Patrick Sessler, ooit verkozen in de Schaarbeekse gemeenteraad voor het extreem-rechtse Front National, maar intussen zetelend als onafhankelijk gemeenteraadslid. Sessler neemt de pen ter hand: 'Ik kom uit de rangen van het Front de la Jeunesse, maar ik zeg formeel dat Demol nooit lid geweest is van die organisatie. Als Demol zich morgen verkiesbaar zou stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen, zou hij burgemeester kunnen worden en zou ik trots zijn tot zijn meerderheid te behoren.'⁵

Is Sessler misschien ook op zoek naar een electoraal boegbeeld? Patrick Sessler is helemaal geen onbekende bij Franstalig extreem-rechts. Hij heeft er reeds een indrukwekkende loopbaan opzitten: op het einde van de jaren zeventig maakte hij inderdaad deel uit van het Front de la Jeunesse. Als de beschuldigingen van De Bock juist zijn moeten Sessler en Demol bijna op elkaars schoot hebben gezeten in het Front de la Jeunesse. Nadien wordt Sessler actief militant in de Parti des Forces Nouvelles (PFN), de politieke arm van het Front waar nogal wat neonazi's deel van uitmaken. Deze kleine formatie lanceerde in het Franstalige landsgedeelte de negationistische theorieën van Faurisson waarbij steevast de holocaust van de nazi's ontkend wordt.

In maart 1989 pakt de PFN op de twintigste Brusselse Internationale Boekenbeurs uit met een stand vol negationistische

literatuur en met geschriften van Leon Dégrelle en Adolf Hitler. Enkele tijd later blaast Sessler de PFN via een perscommuniqué op en vervoegt hij de rangen van het Front National Belge van dokter Daniel Féret. Daniel Gilson, een van de oude leiders van het Front de la Jeunesse (naast Francis Dosogne), probeert de PFN nog een tijdje overeind te houden, maar vervoegt weldra ook de rangen van het FNB van Féret. Zo worden de oude strijdmakkers van het eerste uur opnieuw kompanen.

Maar na persoonlijke onenigheden met Féret verlaat Sessler ook het FNB. Hij zetelt in Schaarbeek als onafhankelijke en houdt zich intussen onledig met het proberen samenbrengen van verschillende richtingen binnen de Franstalige gevarieerde extreem-rechtse familie. Hij stampet twee organisaties uit de grond, 'SOS-Identité' en 'Association de Défense de la Démocratie Directe' (ADDD), die als intellectuele speerpunten moeten fungeren om de politieke ontmoeting van de extreem-rechtse fracties te organiseren. Die fracties zijn onder meer het Vlaams Blok, Agir, Assault, maar ook de intellectuelen van Nieuw Rechts georganiseerd in 'EROE' en 'Club du Beffroi' en de meer klassieke rechterzijde, de PSC 2000 onder leiding van de gebroeders Jean en Bernard de Marcken de Merken. Deze rabiante broeders hebben altijd deel uitgemaakt van de PSC en hun nieuwe hobbyclub laat hen toe allerlei avonden te organiseren in Etterbeek waar oud-CEPIC-leden en jonge extremistische haantjes elkaar ontmoeten.

In 1985 laat Sessler zich fotograferen op het graf van de Spaanse dictator Franco. Sessler is op die foto helemaal in het zwart gekleed en brengt er onbeschroomd de Hitlergroet.

Dat deze Patrick Sessler onvervaard de verdediging op zich neemt van de belaagde commissaris kan geen toeval zijn: oude kameraden moeten nu eenmaal elkaar ondersteunen en zeker in moeilijke dagen.

Op dinsdagmorgen 25 februari 1997 om 8 uur stapt onderzoeksrechter Damien Vandermeersch, begeleid door substituut Rita Dieudonné, verantwoordelijk voor tuchtonderzoeken, vergezeld van een twintigtal officieren van de gerechtelijke politie, binnen in het Schaarbeekse hoofdcommissariaat aan het Collignonplein.

Ook de hoofdcommissaris wordt wakker gebeld. Aan zijn deur staan enkele speurders vergezeld van de procureur des konings Benoît Dejemeppe. De speurders doorzoeken het bureau van de hoofdcommissaris waarna hij zelf langdurig wordt verhoord, zonder in staat van beschuldiging te worden gesteld. De speurders nemen verschillende documenten in beslag en de aanwezige officieren worden voor ondervraging meegenomen. Aan de grootscheepse actie nemen meer dan vijftig speurders deel en er worden 67 mensen, zowel politieagenten als burgers, voorgeleid voor verhoor. Het bevel tot huiszoeking vermeldt een onderzoek naar schriftvervalsing, heling en geldverduistering.

Het onderzoek is vooral gericht tegen de agenten van de Schaarbeekse gerechtelijke brigade. Aan de basis van de gerechtelijke inval liggen beschuldigingen van een ex-lid van deze brigade die zijn vroegere collega's beschuldigt van verduistering en heling, van opzettelijke slagen en verwondingen en het aansporen tot het gebruik van verdovende middelen.

In totaal worden tien personen in staat van verdenking gesteld: vijf agenten van de DAR, twee burgers en drie informanten uit het criminele milieu. De tien worden niet aangehouden, maar de vijf agenten mogen zolang het onderzoek loopt geen contact onderhouden met het politiecommissariaat en met de andere verdachten.

Demol en Duriau wisten maar al te goed dat er een gerechtelijk onderzoek stond aan te komen. Misschien hadden ze het

iets minder grootscheeps verwacht, maar ze vielen helemaal niet uit de lucht. Ze wisten reeds van november 1996 dat een aantal agenten naar de vertrouwensmagistraat waren gestapt met onthullingen over wandaden in de schoot van hun DAR. Op de dag van de gerechtelijke inval in februari 1997 heeft Demol zijn uitleg alleszins klaar:

'Dit is een opgeblazen nep-dossier. Als bewijzen worden gevonden, zullen we een tuchtsanctie opleggen. Maar we zullen evenzo maatregelen nemen als blijkt dat de agenten die de zaak hebben aangeklaagd, bewust hebben gelogen om persoonlijke vetes met collega's te beslechten.'⁶

De 'verklikkers' (een aantal rechtschapen politiemensen die het gesjoemel niet meer kunnen aanzien) zijn alvast gewaarschuwd: 'Het is jammer dat vierhonderd personen moeten lijden onder de mogelijke misstappen van enkelen. Ik heb vanochtend de beschuldigingen vernomen. Dat lijkt ernstig, maar wat achter die koude formuleringen (valsheid in geschrifte, verduistering, slagen en verwondingen, enz.) schuilt, is niet zo erg. De feiten balanceren op het randje van een deontologische fout en een misdrijf, maar het gaat over zaken die in elk stedelijk korps voorkomen.'⁷

Een veelbeproefd Demol-recept is de actie voorstellen als het zoveelste bewijs van de grote samenzwering tegen het beste politiekorps van het land. Zijn korps.

'Ik zie de huiszoeking van gisteren als een zoveelste poging om mijn korps te destabiliseren. Blijkbaar kunnen sommigen niet verkroppen dat onze methodes in de strijd tegen de criminaliteit succes opleveren.'⁸

'Officieel weet ik niet wat er aan de hand is, maar ik vermoed natuurlijk wel een en ander. Een tijd geleden is een mistevreden politiemann die van de gerechtelijke brigade naar de geüniformeerde politie overgeplaatst werd, allerlei dingen gaan vertellen aan het gerecht. Als hij gelijk heeft, hebben ze bij de gerechtelijke brigade op ongeoorloofde wijze een

zwarte kas bijeengespaard. Als dat klopt, dan kunnen de verantwoordelijken daarvoor van mij ook disciplinaire sancties verwachten. Als het gerecht concludeert dat die beweringen niet kloppen, dan kan diegene die de roddels heeft verspreid, echter ook één en ander verwachten.⁹

'De "onthullingen" zijn slechts het werk van enkele verbit-terden, een kleine groep van activisten, van malcontenten in de schoot van het korps zelf.'¹⁰

De man die naar de vertrouwensmagistraat is gestapt, is commissaris Jean-Pierre Henin.

Henin is 35 maanden lang de kabinetschef geweest van de Schaarbeekse hoofdcommissaris en is een gerenommeerd politiemans. Henin kan het gesjoemel niet meer aanzien en hij doet wat hij vindt dat zijn plicht is. Hij stapt naar het parket om het in te lichten over de systematische onregelmatigheden binnen het korps. Enkele maanden na de gerechtelijke actie, in mei 1997, wordt Henin gepromoveerd door Demol. Hij mag de verkeerscirculatie in de gemeente regelen! Deze 'promotie' krijgt de steun van burgemeester Duriau, die niet tegen de haren van zijn hoofdcommissaris durft instrijken.

Burgemeester Duriau tapt daarbij uit hetzelfde vaatje als Demol: 'We hebben een interne cel gecreëerd om toe te laten aan de hoofdcommissaris en mezelf eventuele problemen in de schoot van het korps te weten te komen. De interne cel kreeg de opdracht ons te wijzen op het feit of er inderdaad een malaise bij de gerechtelijke brigade bestond en dat er illegale acties werden getolereerd. De interne cel heeft haar werk niet gedaan. We zullen nu orde op zaken moeten stellen in deze cel. Wanneer ik de conclusies van het onderzoek weet, zal ik de maatregelen nemen die zich mettertijd opdringen.'¹¹

Burgemeester en hoofdcommissaris spelen hier een meesterlijk spel met de gerechtelijke diensten. Natuurlijk was De-

mol op de hoogte, hij organiseerde het netwerk. En Duriau? Door dik en dun, in goede en slechte tijden, sleept hij zich door het 'verstandshuwelijk' met Demol.

Eén van de vijf agenten die door onderzoeksrechter Vandermeersch in beschuldiging wordt gesteld is adjunct-commissaris Luc Breydels, de onbetwiste rechterhand van Demol. Tot eind 1996 leidde Breydels de DAR waarna hij 'wegens privé-problemen' werd overgeplaatst naar de geüniformeerde politie.

Breydels zou ooit toegelaten hebben dat een prostituee drugs kreeg toegediend op het politiebureau, hij zou de telefoontaps georganiseerd hebben, hij zou de organisator zijn van het systeem waarbij slechts een gedeelte van in beslag genomen geld en drugs bij de griffie werd neergelegd.

Toen Demol in januari 1996 door de onthullingen over zijn extreem-rechtse verleden in nauwe schoentjes kwam te staan, verzamelden tweehonderd van zijn politiemensen op het Collignonplein om hun steun te betuigen aan hun patron. Luc Breydels nam de honneurs waar in naam van de 'collega's'.

'Wij zijn hier te samen om een man te eren en te getuigen van ons respect en onze vriendschap voor onze hoofdcommissaris. Wij willen hier niet de politieke overheid beïnvloeden of voeding geven aan de politieoorlog. Wij willen gewoon laten weten aan de bevolking en aan de collega's dat wij onze commissaris steunen, die laffelijk en onrechtvaardig is aangevallen. Wij feliciteren onszelf omdat wij het geluk hebben Johan Demol als chef te hebben, die dynamisch, open en loyaal is. Mijnheer de hoofdcommissaris, wij bedanken u dat u ons het plezier hebt geschonken bij de politie te mogen werken.'¹²

Na de ontboezemingen van Henin weet Demol maar al te goed wat komen zal. Hij informeert Duriau en vraagt een onderhoud aan bij de Brusselse procureur-generaal Van Ouden-

hove. Op 7 februari 1997, 18 dagen voor de grote inval van het parket in het commissariaat, ontvangt procureur-generaal Van Oudenhove hoofdcommissaris Johan Demol, vergezeld door zijn commissarissen Boven en Lejuste.

Bij die gelegenheid begint Demol zelf over de wantoestanden binnen de gerechtelijke brigade en overhandigt hij Van Oudenhove twee processen-verbaal die door hem zijn opgesteld. Die processen-verbaal behandelen het achterhouden van in beslag genomen drugs en een concreet voorval waarbij een informante van het korps, die ook prostituee en druggebruikster is, van politiemensen drugs krijgt aan een goedkope prijs. Die drugs zouden zijn geleverd door Luc Breydels.

Demol schuift gewoon de zwarte piet door naar zijn trouwe rechterhand. Hij gaat drie weken voor de gerechtelijke inval zijn rechterhand verklikken bij het parket. Enkele maanden later zal ook Breydels getuigenissen afleggen bij het parket die bezwarend zouden kunnen zijn voor de hoofdcommissaris. Misschien heeft hij dan een ander idee gekregen over zijn 'dynamische, open en loyale' chef?

DE WOLKBREUK BREEKT OPEN

Of al loopt de leugen nog zo snel...

Sommige verklaringen van Demol klinken achteraf meer dan cynisch.

'Dat keiharde imago is me opgeplakt door de media. Wat wij eigenlijk doen in Schaarbeek is echt politiewerk, maar dan met het grootste respect voor de legale regels. Er is geen wandaad meer te bespeuren binnen het korps sinds ik aan het hoofd sta van de politie van Schaarbeek. Ik verzeker u dat er geen enkel ander korps is in het gewest Brussel waarin de legale regels zo scrupuleus gerespecteerd worden als binnen mijn korps.'¹

Op 23 februari 1994 had een zelfzekere Duriau zijn nieuwe aanwinst aan de pers gepresenteerd. 'Ik hoop, dank zij hem, het imago van onze politie opnieuw te verheffen.'²

Toen begin jaren negentig de kersverse minister van Binnenlandse Zaken, Louis Tobback, een onaangekondigd blitzbezoek bracht aan Schaarbeek, kon hij met eigen ogen vaststellen dat er inderdaad 'een verkeerde mentaliteit door het korps waaide'. Toen hij de kleedkamer van de politie moest passeren zag hij in de garderobe meer dan voldoende kentekens van het Front National. Demol maakte die insignes overbodig. Hij heeft het rechts-extremisme ingebouwd in de dagelijkse praktijk.

Na de grootscheepse gerechtelijke actie van februari 1997 schreef Frank Vanhecke, voorzitter van het Vlaams Blok, een brief naar de hoofdcommissaris om hem een riem onder het hart te steken: 'Laat u niet ontmoedigen, commissaris. U

voert onze voorstellen waar u kunt immers in de praktijk uit...'³

Als het van de voorzitter van het Vlaams Blok zou afhangen kreeg Demol direct de leiding van een politiekorps voor de 19 Brusselse gemeenten. 'Ik feliciteer Demol alleen maar omdat hij ons programma uitvoert in zijn gemeente. De mensen in het Brusselse dragen hem daarvoor op handen.'⁴

In de lente van 1997 pakken zich toch zwarte en dreigende wolken samen boven het stadhuis van Schaarbeek: op 28 mei blokkeert het weekblad *Solidair* van de Partij van de Arbeid: 'Commissaris Demol: lid van Front de la Jeunesse én van nazi-Groep G.'

Dit keer kan het gemeentebestuur van Schaarbeek de beschuldigingen niet zomaar wegwuiven of naast zich neerleggen. Want bij het artikel staat zwart op wit een lidkaart van het Front de la Jeunesse afgedrukt. Die lidkaart vermeldt duidelijk de naam Johan Demol, is gedateerd op 10 februari 1979 en versierd met Demols handtekening. Op 10 februari 1979 werd Johan Demol niet alleen lid van het fascistische Front de la Jeunesse, maar was hij tevens werkzaam als rijkswachter bij het SIE, het Speciaal Interventie Eskadron, beweert *Solidair*.

Nu sluipt de twijfel pas echt in de rangen van de Schaarbeekse gemeenteraad.

Verschillende kranten nemen het bericht van *Solidair* over terwijl kranten zoals *Gazet van Antwerpen* en *Het Laatste Nieuws*, die tot nu toe Demol verdedigd hebben, knarsetanvend de linkerzijde beschuldigen van een samenzwering tegenover een burger boven alle verdenking.

Demol probeert in de meest bevriende pers nog eventjes de gemakkelijkste piste uit: de lidkaart afgedrukt in *Solidair* is vals.

Op 29 mei 1997 verschijnt Johan Demol voor zijn burgemeester die hem steeds tegen alle kritikasters en tegen de politieke oppositie met hand en tand verdedigd heeft. Dit keer bevestigt de commissaris dat hij tijdens de jaren 1979 en 1980 lid is geweest van het Front de la Jeunesse. Hij roept zijn jeugdige leeftijd in als excuus en bestempelt het als een kortstondige jeugdzonde.

De ontmaskering van Demol als lid van het FJ is mogelijk geweest door het onderzoek naar het reilen en zeilen van de Bonvoisin.

Francis Dossogne, stichter en aanvoerder van het FJ, stond jarenlang op de loonlijst van een van de firma's van de baron. Onderzoeksrechter Jean-Claude Van Espen gaf in 1989 opdracht voor een huiszoeking bij de vader van Dossogne, ex-kolonel Victor Dossogne. In een metalen koffer vonden de speurders een lijst met vertrouwelijke documenten van het Front, waaronder ledenlijsten. Tussen vele tientallen leerling-officieren en onderofficieren van leger en rijkswacht prijkte de naam van Johan Demol.

Duriau, alhoewel beledigd door de jarenlange leugens van zijn commissaris, probeert nog even tijd te winnen. Hij is gecharmeerd door de theorie van de jeugdzonde en hoopt als nog zijn beschermeling te kunnen redden. Hij stuurt hem op 'verlof' en denkt zo de verhitte gemoederen te kunnen bedaren.

Een week later publiceert *Solidair* aanwezigheidslijsten waaruit blijkt dat Johan Demol minstens dertien keer het nationaal secretariaat van het Front de la Jeunesse bezocht heeft in de periode 1979-80 waarbij minstens zeven keer ook Francis Dossogne aanwezig was.

Demol probeert een aantal nieuwe invalshoeken uit. Invalshoeken die vooral moeten laten uitschijnen dat hij eerder een beetje sullig en naïef was en niet de racistische extreem-

rechtse militant zoals sommige journalisten hem afschilderen. Hij lanceert een romantisch motief. Hij is lid geworden 'uit sentimentele overwegingen'. Wegens een grote verliefdheid. Het zal je maar overkomen: je behoort tot de antiterroristische elite-eenheid van de Dyane en je wordt verliefd op een lid van een terroristische organisatie. Om zijn liefde te kunnen ontmoeten kon hij niet anders dan af en toe een pint gaan drinken in de Bunker van het FJ. Dat hij daar meestal omringd was door een stel criminele knapen is louter toeval. 'Liefde maakt blind', dat is hetgeen de commissaris zou willen doen geloven.

Tot vandaag ontkent Demol niet alleen dat het FJ bestond uit een aantal criminelen, maar ook dat het überhaupt extreem-rechts was. 'Ik heb nooit de indruk gekregen dat het FJ een extreem-rechtse of neonazistische beweging was. Het was een club van rechts-katholieke jongeren. Veelal waren het studenten of oud-studenten van de UCL.'⁵

Dan doet hij een boekje open over het FJ waarbij blijkt dat hij wel degelijk ogen in zijn kop had.

'Die studenten konden na hun studies aan de slag bij PSC-kabinetten. Het FJ werd gefinancierd door het CEPIC, de studiedienst van de rechtse vleugel binnen de PSC.'⁶

Deze ontboezeming staat haaks op het sentimentele en naïeve imago dat hij zich wil aanmeten. Wil hij misschien een signaal zenden naar vroegere broodheren, steunpilaren, beschermers, opdrachtgevers? Wil hij bepaalde figuren bang maken door te laten doorschemeren dat hij veel meer weet en dat hij ook bereid is te spreken als het moet?

Duriau krijgt intussen steeds meer tegenstand, zelfs in de rangen van de politieke meerderheid.

Hij voelt zich persoonlijk belazerd en belogen. Hij is vooral doodsbang voor politiek gezichtsverlies want hij wil koste wat kost de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 winnen. Hij kan de politieke sneeuwlawine niet meer stoppen. Ervan

overtuigd dat de oppositie deze zaak ten volle zal benutten, moet hij zijn beschermende handen onttrekken aan zijn 'supercop'.

Het Comité P kan ook al niet langer passief blijven toekijken en komt eindelijk in actie. Op 30 mei staat Johan Demol opnieuw voor het Comité P. Deze keer staat hij onder 'ede' en verklaart hij effectief lid te zijn geweest van het FJ. Op 25 juni 1997 maakt het Comité P het eindrapport over aan de minister van Binnenlandse Zaken. Het comité verklaart hierin dat de gepubliceerde documenten authentiek zijn en dat Johan Demol inderdaad een militant van het FJ geweest is in 1979-1980.

Het comité beveelt een betere screening aan voor personen die in aanmerking komen om een belangrijke functie in stedelijke diensten uit te oefenen.

Sommige leden van het college eisen nu het ontslag van Demol. Niet wegens zijn lidmaatschap van het FJ, maar omdat hij 'meineed' gepleegd zou hebben. Demol spartelt als een duiveltje in een wijwatervat: hij heeft nooit onder ede gestaan in 1996, niet voor het college en niet voor het Comité P. Van meineed kan dus geen sprake zijn.

Op de eerstvolgende gemeenteraadszitting gaat het er hard aan toe. De oppositie eist niet alleen het ontslag van de 'populaire' commissaris, maar daarbovenop het ontslag van burgemeester Duriau. Deze heeft Demol binnengehaald, carte blanche gegeven en de hand boven het hoofd gehouden. Zelfs na de eerste geruchten over minder correcte politiepraktijken, na de inval van het parket op zoek naar 'verdwenen' geld en drugs en na de omstreken zelfmoord van een politiemann.

De Schaarbeekse oppositie heeft na vele jaren een unaniem vijand gevonden: 'Mijnheer Duriau is het vrijwillig instrument geweest voor een duidelijke, door de heer Demol

gewilde extreem-rechtse politiek. De rust moet dringend terugkeren bij de Schaarbeekse politie, daarom moeten zowel de geschorste commissaris Johan Demol als burgemeester Duriau aftreden.⁷

Waar zijn de verdedigers van de commissaris?

Er zijn een aantal jonge politiemensen, meestal binnengehaald door Demol zelf, die achter hun commissaris blijven staan. Zij behoren tot de speciale politie-eenheid, de 'Pretoriaanse Wacht', die zonder zich aan de rechtsregels te storen migranten en allerlei 'verdachten' tot de orde roept. Voor deze 'Pretoriaanse Wacht' is elke migrant sowieso verdacht en elke verdachte sowieso een drugdealer. Later zal blijken dat iedere inwoner van Schaarbeek in de ogen van Demol en zijn speciale politie-eenheid 'verdacht' was tot het tegendeel bewezen was. Deze politiemensen zetten een petitie-actie op touw waartegen vooral de liberale vakbond VSOA reageert omdat zij vinden dat 'politiemensen moreel onder druk worden gezet om te tekenen. De actie wordt geleid door officieren en het is zeer moeilijk om tegenover uw directe overste te weigeren de petitie te ondertekenen'.

En dan is er het extreem-rechtse duo, Patrick Sessler en Fernande Philippart. Dit duo laat een strooibiljet ter ondersteuning van de commissaris in 40.000 brievenbussen van Schaarbeek droppen. Sessler en Philippart zijn de enige oppositieleiden in Schaarbeek die hun vertrouwen in Demol niet opblazen. Zij willen de bewoners van Schaarbeek doen geloven dat hun commissaris schitterend werk heeft geleverd, dat hij het banditisme en de criminaliteit daadwerkelijk aan banden heeft gelegd en Schaarbeek veiliger heeft gemaakt. Sessler is in zijn jeugd lid van het Front de la Jeunesse geweest en beiden behoorden tot het fascistische Front National van Daniel Féret, tot ze ruzie kregen en als onafhankelijken gingen zetelen. "

Terwijl het mediadebat zich over het welles-nietes van de 'nooit gepleegde meened' buigt en sommige kranten nog steeds de vele 'verdiensten' van de commissaris in het zonnetje zetten, roert het Vlaams Blok krijgslustig de trom.

Op een meeting in Antwerpen bijt senator Wim Verreycken de spits af. 'De duiven boven Borgerhout vliegen allemaal ondersteboven. Omdat anders hun ring wordt gepikt.' Stormachtig applaus. Daarna trekt Filip Dewinter alle registers open: 'Laat ons klaar en duidelijk zijn. Voor het Blok is Antwerpen de culturele en economische hoofdstad van Vlaanderen, niet de parking van alles wat marginaal en crimineel is uit de Maghreb-landen. Terwijl multiculturele paraprofessionelen de boel met medeweten van de traditionele partijen verknoeien, terroriseert Marokkaans schorremorrie wijken en buurten. Ik zie maar één oplossing: de komst van de Schaarbeekse commissaris Johan Demol naar Antwerpen, om de augiasstal uit te mesten.'⁸

Filip De Man ruikt zijn kans, maar vooraleer de euforie kan losbarsten moet 'de dader' eerst nog 'geslachttofferd' worden. De man die nu voor velen een onbetrouwbare leugenaar geworden is moet via enkele handige ingrepen de grootste politieke martelaar van dit land worden. De extreem-rechtse wolf in politie-uniform moet op de slachtbank terecht komen van de 'maffiose' politieke klasse.

Alle beschuldigingen aan het adres van Demol worden op een hoopje geveegd onder het motto 'Operatie Beschadiging'. Men probeert te bewijzen dat hier een heroïsche strijd tussen David en Goliath wordt gevoerd, tussen een goedmeurende en hardwerkende politiemans en het Belgisch establishment. In alle artikels plaatst het Blok het onveilige volk en het heldhaftige politiekorps tegenover de arrogantie van de justitie en de corruptie van de politieke klasse. Wanneer de eerste kritieken verschijnen op de criminaliteitsbestrijding van de commissaris doet het Blok alles om per se te bewijzen

dat de misdaadcijfers in Schaarbeek spectaculair gedaald zijn.

Lid zijn van een extreem-rechtse organisatie als rijkswachter wordt omgebogen tot 'een privé-zaak'. De enige opmerking van Filip De Man is dat 'Demol lid was in 1979 van een vereniging die nog niet verboden was'. Volgens het Blok moest Demol wel liegen in deze barre tijden van 'politiek correct denken'.

Johan Vande Lanotte, minister van Binnenlandse Zaken, laat op 5 juni de koning een KB ondertekenen waardoor de hoofdcommissaris geschorst wordt voor vier maanden. Deze schorsing moet Vande Lanotte de tijd geven eventjes de kat uit de boom te kijken en misschien wel de bal terug naar de gemeenteraad van Schaarbeek te spelen.

Van deze 'brugperiode' maakt het Blok gebruik om een tweetalige vierkleurenfolder over de zaak-Demol op 400.000 exemplaren te bussen in Brussel. De verkiezingscampagne lijkt begonnen.

Vande Lanotte weet dat hij binnen korte tijd een definitieve beslissing moet nemen: de schorsing omzetten in ontslag is hetgeen de Schaarbeekse gemeenteraad het liefst zou verkiezen. Blokvoorzitter Frank Vanhecke blaast zijn hete adem in de nek van de minister: 'Als hij een historische dwaasheid wil begaan, heeft hij nu alle kans!'⁹

In juli 1997 laat de commissaris zich in een interview in *La Dernière Heure* verleiden tot de uitspraak dat hij erover nadenkt 'voor het Vlaams Blok op te komen wanneer men hem broodrooft.' De angst voor een electorale nederlaag dringt nu ook door tot in de partijen van de Brusselse gewestregering.

Alle deuren bij het Blok staan open voor de commissaris uit Schaarbeek.

Op 23 september 1997 roept Duriau een buitengewone zitting van de gemeenteraad bijeen om de terugkeer van Demol naar Schaarbeek te beletten.

'Alle gemeenteraadsleden spuwden hem uit. Allen, behalve wij.'¹⁰ 'Wij' zijn Fernande Philippart en Patrick Sessler.

Het is juist dat de meerderheid Demol veel te laat heeft uitgespuwd, na hem veel te lang te hebben verdedigd in het kielzog van de burgemeester. Maar extreem-rechts kan hem niet uitspuwen, want anders spuwen ze zichzelf uit.

'Waarom wil men de carrière van een integer, intelligent, moedig en efficiënt man kraken? In een land waar corruptie, laksheid, lafheid en incompetentie hoogtij vieren is Johan Demol een symbool van verzet. Toch blijven deze bloedhonden (alle andere politieke partijen uitgezonderd het Vlaams Blok, nvda) blaffen en hebben ze gezworen dat ze Demol zullen nekken. Blijkbaar kan de mening van de overgrote meerderheid van de Schaarbekenaars hen niet schelen, blijkbaar hebben Wet en Recht geen belang voor hen. Deze hatelijke houding bewijst hoezeer de politieke dwergen verwijderd staan van de bekommernissen van hun kiezers. Zij verkiezen blijkbaar de "Nieuwe Belgen", die hen aan de nodige stemmen moeten helpen bij de volgende verkiezingen. Wat neerkomt op het verraden van het eigen volk. Wij weten alleszins dat zij na de "witte marsen" zullen moeten afrekenen met de echte Schaarbekenaars. Zij steunen hun hoofdcommissaris, zij verkiezen Orde en Wet boven chaos en zeggen: "Nooit meer zonder Demol!"'¹¹ In juli 1996 werd het Schaarbeekse gemeenteraadslid Sessler reeds veroordeeld voor inbreuken op de wet-Moureaux wegens racistische uitlatingen. Zijn steun aan Demol is dan ook geen toeval of een foutje. Hij is een provocateur die het lonken naar extreem-rechts niet kan laten.

De verdeling van de Schaarbeekse bevolking in 'Nieuwe Belgen' en 'echte Schaarbekenaars' was fundamenteel voor de strategie van Demol.

'Dat Demol openlijk de aanwerving afkeurde van allochtone politieagenten betekende niet alleen een oorlogsverklaring tegen dit segment van de bevolking. Deze commissaris

weigerde gewoon het federale beleid uit te voeren. Deze politiecommissaris stelde zelf de wet.¹²

Demol: 'Ik ben er zeker van dat ik met een aantal van mijn onderzoeken te dicht in het vaarwater van de maffia kwam. Ik heb de rosse buurt van de Aarschotstraat hard aangepakt en dat heeft de maffia pijn gedaan in haar portemonnee. Daar is het allemaal mee begonnen. Daarom moest ik weg. De maffia heeft pionnen op alle sleutelposities bij rijks-wacht, gerechtelijke politie en parket. Zij hebben mij doen vallen.'¹³

Het merkwaardige van die redenering is dat altijd anderen gecorrumpeerd zijn door de maffia, maar nooit het eigen korps. De onkreukbaren zitten altijd in de eigen gelederen. Wij hebben schone handen en de rest is een afgedankte mand met rotte appels.

'Ofwel is het pure jaloezie omdat we zulke goede resultaten hebben behaald, ofwel is het een ordinaire actie vanuit het criminele milieu. We kennen toch allen het systeem zoals het in Italië tot op vandaag op poten is gezet en "Mani Pulite" wordt genoemd: een verbond tussen de misdaad, de pers en het gerecht. Ik zeg niets, maar we zullen het onderzoeken.'¹⁴

Is Demol wel zo tekeergegaan tegen de maffia? Over de drugmaffia hebben we het reeds gehad. En de prostitutie-maffia?

Eind maart 1997 valt Demol met zijn DAR de prostitutie-bars van de Aarschotstraat binnen. Zonder verordeningen of wettelijke mogelijkheden om nog in orde te raken met hygiënische voorschriften of veiligheidsreglementen laat hij direct 28 bars sluiten. De meeste meisjes komen plotseling op straat te staan. Volgens Duriau zijn de bars met niets in orde en mogen ze terug openen na verbouwingswerken en voorafgaande controle door de politiediensten.

De prostituees laten door een deurwaarder vaststellen dat in de meeste gevallen de sluitingsbevelen niet zijn overhandigd aan de betrokkenen. De bars worden volgens hen gesloten zonder enige vorm van legale procedure. De meeste vrouwen en uitbaatsters krijgen slechts enkele minuten om de zaak te sluiten en te verlaten.

Er is tot vandaag niet uitgespit of Demol wel een correct rapport aan Duriau heeft overhandigd. Duriau toont zich achteraf verbaasd over het feit dat de bars gesloten zouden zijn zonder dwangbevelen.

Het is op dat ogenblik 27 maart 1997. Vier weken na de gerechtelijke actie tegen de DAR. Was dit misschien gewoon een wraakoefening?

Volgens een aantal politiecommissarissen in Brussel is het plots sluiten van bars geen enkele oplossing want je treft er vooral de vrouwen mee. Je zet ze op straat, je maakt ze totaal onbeschermd, waardoor geen enkele controle op de vrouwenhandel meer mogelijk is. Verschillende collega's worden beschuldigd van nauwe banden met de Bulgaarse maffia die het merendeel van de bars in de Aarschotstraat controleert.

'Geef mij de manschappen, en de ruimte, en binnen de vier maanden rol ik de Italiaanse maffia op. Ik weet wie ze zijn, wie ze beschermen en waar ze zitten.'¹⁵

Stoere taal. Demol had de manschappen en creëerde zelf de ruimte, maar de maffia is blijven zitten waar ze zat. In het midden van Schaarbeek.

'Het kwade is weer geschied. Alle krediet dat we de laatste drie jaar hebben opgebouwd, zijn we kwijt. Kijk, dat is het grootste probleem: dat onze mensen op straat opnieuw scheldwoorden naar het hoofd geslingerd krijgen. Dat ze uitgelachen worden.'¹⁶

Dat waren Demols eerste woorden na de inval van de gerechtelijke politie. Hier valt hij niet de maffia of zijn favorie-

te drugdealers aan, maar de totale bevolking van Schaarbeek. Buiten loert de vijand en de strijd mag niet verslappen!

Hij heeft dan ook zijn politiemensen het bevel gegeven dat zij onmiddellijk moeten reageren wanneer zij op straat worden uitgelachen. Er moet direct proces-verbaal opgemaakt worden voor smaad aan de politie.

Maar dat belet allemaal niet dat Johan Demol zichzelf op 24 september 1997 uitroept tot 'commissaris van het Schaarbeekse volk'.

'De gemeenteraad is mijn probleem niet. Er is duidelijk een scheur tussen hen en de bevolking. Het is het volk dat mij terug wil. Het wordt tijd dat ik terugkom, zodat ik in het politiekorps terug wat orde op zaken kan stellen.'¹⁷

DEMOL KRIJPT IN DE BUNKER

Of hoe een rijkswachter lid wordt van het Front de la Jeunesse

Veertien dagen vooraleer commissaris Johan Demol, eind 1997, weer aan het werk zou gaan in Schaarbeek, na een schorsing van zeven maanden, verklaart hij: 'Ik ben lid van het Front de la Jeunesse geweest, maar ik heb dat Front nooit als extreem-rechts gezien. In mijn ogen was het Front een verzameling uit de rechtse keuken van de PSC.'¹

Een ongelooflijke uitspraak! Zeker voor een ex-lid van het Speciaal Interventie Eskadron (SIE), een elitecommando binnen de rijkswacht, dat zelf gebrandmerkt wordt als: 'de showmannekes' of 'de luxepaardjes'.

In ieder geval: Johan Demol werd als één van de eerste twaalf rijkswachters gerekruteerd voor dit zestig man tellende elitekorps. Demol raakt probleemloos door de proeven om toe te treden tot het SIE. Niet in het minst omdat hij in het Nationaal Sportcentrum, pal bij de rijkswachtkazerne aan de Kroonlaan in Etterbeek, karate-lessen volgt. De sensei, de leermeester, daar is Claude Goetz, de man die er ook Jean-Claude Van Damme, de latere 'Muscles from Brussels', onder zijn leerlingen telt. Goetz leert er Demol de shotokan, de traditionele karate. Maar Demol wil meer. Hij trekt naar de karateschool van ene Ferrari-Calmette op het Albertplein in Vorst. Calmette leert immers een andere stijl van karate: de kiu-ku-shinkai van het eiland Okinawa. Slagen en stampen hoeven hierbij niet ingehouden te worden! Alleen het hoofd

mag niet worden geraakt. Deze 'opleiding' helpt Demol alvast om doorheen de eerste testen te komen om toegelaten te worden tot het SIE. Nadien volgt nog een opleiding in Marche-les-Dames waar het brevet B van paracommando moet worden gehaald. Na een opleiding tot scherpschutter met het FAL-geweer, de bevrijding van passagiers uit een (oefen)-vliegtuig in Zaventem, de bestorming van een zogezegde gekaapte autobus, discrete bewaking en achtervolgingen, wordt Johan Demol ingedeeld bij een ABT-patrouille in de hoofdstad. ABT staat voor antibanditisme en terrorisme. ABT'ers houden zich enkel bezig met de grote zaken; de kleine criminaliteit is niet voor 'de showmannekes'.

Johan Demol zal later beweren dat hij, binnen een ABT-opdracht verzeilde aan de Materiaalkaai, op het hoofdkwartier van het Front de la Jeunesse. Hij wist dus dat het hier niet om 'klein grut' ging. Zeker in 1979 moet hij dat geweten hebben.

In het rapport van het 'parlementair onderzoek betreffende de problemen in verband met de ordehandhaving en de privé-milities' van 24 juni 1981 lezen we het volgende:

'In de loop van de jaren 1979 en 1980 werd in een reeks gevallen een opsporingsonderzoek ingesteld in het rechtsgebied van het Hof van beroep te Brussel met betrekking tot aanslagen die blijkbaar moeten worden toegeschreven aan een extremistische beweging, bekend onder de naam "Front de la Jeunesse". Onder deze aanslagen kan inzonderheid worden vermeld die van 13 augustus 1979 op de lokalen van de Belgisch-Viëtnameese Vereniging, de opzettelijke brandstichting te Vorst tijdens de nacht van 18 op 19 oktober 1979, gericht tegen "La Maison des Jeunes", de beschadiging op 6 februari 1980 van het gebouw waarin "La Maison des Jeunes" te Schaarbeek gevestigd is. In verband met deze dossiers worden nog steeds opdrachten vervuld. Bij vonnis uitgesproken op 5 juni 1980 heeft de correctionele rechtbank te

Brussel verschillende leden van het 'Front de la Jeunesse' veroordeeld tot gevangenisstraffen van 3 maanden met 3 jaar uitstel en tot geldboetes van 100 frank wegens overtreding van artikel 2bis van de wet van 29 juli 1934 en wegens het dragen en bezitten van verweerwapens en van verboden wapens. De feiten die tot deze veroordeling hebben geleid, zijn begaan te Antwerpen op 30 september 1978 naar aanleiding van een betoging waarnaar zich 17 leden van het "Front de la Jeunesse" hebben willen begeven. Dit is hun belet door het ingrijpen van de rijkswacht die de twee bestelauto's, waarin zij plaats hadden genomen, heeft onderschept voor zij de optocht bereikten. In deze voertuigen zijn inzonderheid petten, gummistokken, een alarmpistool, stokken, drie molotovcocktails, een boksijzer, een met metaal gevulde bol, vijf thunderflashes en zes pijltjes aangetroffen. Van meet af aan hebben de betrokkenen ontkend dat deze voorwerpen hen toebehoorden. Veertien leden van het "Front de la Jeunesse" zijn vrijgesproken omdat er twijfel bestond. "Een twijfel die de beklaagde ten goede moet komen." Aan de andere kant zijn acht dossiers geseponeerd daar het bestaan van activiteiten, die de overtreding vormen van de wetten van 1934 en 1936, niet is aangetoond.'

In de Commissie die in het begin van de jaren tachtig onderzoek deed naar het reilen en zeilen van privé-milities in ons land en die bekend werd onder de naam 'Commissie-Wijninckx' valt op hoe leden van de traditionele politieke partijen niet verder komen dan de analyse dat onze sociale orde bedreigd wordt door extremistische groepjes omdat een oorlog tussen extreem-rechts en extreem-links de stabiliteit van het politieke centrum verstoort. Op geen enkel ogenblik stelt men zich vragen over de reële doelstellingen van het FI of hoe het aan centen komt om lokalen te betalen of een magazine te laten drukken. Laat staan dat sommigen de idee zouden opperen of het niet mogelijk is dat extreem-rechts

ook sympathie genoot bij leden van de ordediensten of bij delen van het leger en de Staatsveiligheid. Over rechtstreeks lidmaatschap van rijkswachters en militairen werd helemaal het mondje gesloten!

Rijkswachtgeneraal Fernand Beaurir, zelf niet onverdacht van extreem-rechtse sympathieën, slaagt er zelfs in om glansrijk als overwinnaar uit deze verhoren te komen. Hij speldt de commissieleden op de mouw wat hij ze op de mouw wil spelden. Over fenomenen zoals 'Westland New Post' (WNP) en 'Groep G', waarnaar tien jaar later de eerste Bende-commissie veelvuldig zou verwijzen, werd in de Commissie-Wijninckx met geen woord gerept.

Toch wordt het Front de la Jeunesse in 1974 precies opgericht om terreur te organiseren. Terreur tegen alles wat links en progressief is, tegen organisaties die zich het lot aantrekken van de onderdrukten in de derde wereld, tegen migranten en kleurlingen. Racisme en anticomunisme stonden het hoogst op de ideologische agenda van het Front. De meeste leden waren getrainde activisten, gefascineerd door geweld! Vanaf 1976 werd in een spiraal van geweld de ideologische agenda zoveel mogelijk omgezet in daden. Bij het Front is de scheidslijn tussen politieke terreur en ordinair banditisme altijd zeer dun geweest.

Maar: Johan Demol weet daar allemaal niets van! Wanneer de krant *De Morgen* begin januari 1996 een geheim rijkswachtrapport publiceert uit 1984 en Johan Demol, de toenmalige hoofdcommissaris van Schaarbeek, beschuldigt lid geweest te zijn van het Front de la Jeunesse, ontkent Demol het lidmaatschap aanvankelijk in alle toonaarden.

Johan Demol doet er heel vergoelijkend over: 'Zo kwam ik eens terecht bij het hoofdkwartier van het Front de la Jeunesse aan de Havenlaan in Brussel waar weer eens proble-

men waren met militieleden. Ik leerde er de FJ-leider Francis Dossogne kennen. Hij was een universitair en journalist en had oog voor de problemen bij de politiediensten. Ik vond hem sympathiek en bleef met hem in contact. Hij werkte voor het *Nouvel Europe Magazine* (NEM), waarop ik zelfs een jaar lang een abonnement nam,' erkent Demol uiteindelijk.²

Demol is op dit ogenblik één van de 60 elite-rijkswachters van België! Hij houdt zich enkel bezig met terreurdaden en zware criminaliteit. Een tussenkomst in het hoofdkwartier van het FJ betekent dus iets meer dan 'problemen met militieleden'. Kortom: Demol wist, minstens, maar al te goed dat het Front de la Jeunesse verdacht werd van terrorisme (of zware criminaliteit). Dat weerhield hem er niet van de leider van deze terreurbende 'een sympathiek man' te vinden en zelfs achteraf 'contact met hem te houden'. Hij beweert niet geweten te hebben dat het Front de la Jeunesse extreem-rechts was. Maar hij neemt wel een jaarabonnement op *Nouvel Europe Magazine* (NEM). Wel: in NEM kon je niet naast extreem-rechts kijken! De oude helden die erin werden vereerd, heetten Degrelle, de leider van de tijdens Wereldoorlog II collaborerende Rex-beweging, Franco, de Spaanse dictator of Augusto Pinochet, de Chileense dictator. De nieuwe politieke helden heetten Almirante, leider van het Italiaanse neofascistische MSI of een nog jonge Jean-Marie Le Pen die aan zijn politieke opmars via het Front National begon. De ideologische helden (volgens het FJ de 'spirituele helden') die werden bewierookt waren de Fransman Charles Maurras, de Spanjaard José Antonio en de Italiaan Julius Evola: drie extreme nationalisten die ijverden voor een 'organisch fascisme'. Voor de leden van Front de la Jeunesse werden er steeds 'zomerkampen' in aan-geprezen onder de naam 'nationalistenkampen'. Tijdens die kampen, in de Ardennen, lag de nadruk op de noodzakelijke 'fysieke training', nodig om het liberalisme en het marxisme te bekampen. Je kon ook via NEM allerlei boeken en platen per

post bestellen. Boeken van Mgr. Lefebvre, de leider van het katholiek integritisme of fundamentalisme die fulmineert tegen al wat protestants, vrijzinnig of verlicht katholiek is. Boeken over Léon Degrelle en Franco, Mussolini, Goebbels, Himmler, Goering en Eva Braun. Boeken voor wapenfreaks. Platen met toespraken van Léon Degrelle of met politieke toespraken van Jean-Marie Le Pen. Elpees met liederen en marsen van de Hitlerjugend. Singles met Duitse militaire muziek of marsen uit het imperiale Rusland. Platen met liturgische muziek van de Russische kerk.

Demol kan zijn 'onschuld' dan ook niet blijven volhouden.

Op de vraag of hij tenminste Francis Dossogne als extreem-rechts zou omschrijven, antwoordt de commissaris ootmoedig: 'Dossogne was duidelijk rechts. Die stak het niet onder stoelen of banken. Maar dat stoorde mij helemaal niet.'³

Het stoorde zeker de jonge elite-rijkswachter Demol niet om contact te blijven houden met Dossogne, af en toe een pint te gaan drinken in het Frontlokaal en – zoals hij achteraf moet bekennen – uiteindelijk zelfs lid te worden van het Front de la Jeunesse. En dat terwijl hij wist dat het Front zich als een 'privé-militie' gedroeg. In woord en daad. Want juist daarom moest hij af en toe met het SIE naar het Frontlokaal aan de Brusselse Materiaalkaai.

Maar er is meer. Een aantal rijkswachters was 'gewoon' lid van het Front de la Jeunesse of, later, van het WNP. Door dit lidmaatschap en de militante betrokkenheid van sommige rijkswachters krijgt extreem-rechts grote invloed bij de rijkswacht en de BOB. Hoe machtiger die rijkswacht wordt, hoe belangrijker ook de voorrangspositie van extreem-rechts.

De eerste parlementaire onderzoekscommissie naar de Bende van Nijvel houdt hier terdege rekening mee. In haar

rapport schrijft de commissie: 'De commissie heeft ook een verontrustend hoog aantal getuigenissen gehoord over het bestaan van uiterst rechtse groepen binnen de politiediensten en over een aantal plannen tot staatsgreep. De commissie meent dat dergelijke geruchten niet lichtvaardig mogen worden opgenomen en dat verder onderzoek en een verhoogde waakzaamheid geboden zijn.'⁴

Hoe is het Front de la Jeunesse ontstaan? En: wie financierde het?

Daarvoor moeten we even terug in de tijd! De studentenrevoltes uit de jaren zestig en de hernieuwde sociale strijd in de bedrijven begin de jaren zeventig maakt sommigen zenuwachtig. De vernieuwde invloed van het marxisme moet kost wat kost gecounterd worden. Een deel van de financiële en politieke wereld vindt het de hoogste tijd om via een krachtig extreem-rechts de opmars van de linkerkant te ontredde. Emile Lecerf, een Franstalige Belgische nazi, ooit initiatiefnemer van *Jeune Europe*, en sinds 1971 hoofdredacteur van *Nouvel Europe Magazine*, lijkt de aangewezen persoon om een nieuwe beweging te structureren.

De financiering gebeurt via de 'vriendenkring' rond de NEM-clubs, de clubs rond *Nouvel Europe Magazine*.

Eén van de belangrijkste 'vrienden' is baron Benoît de Bonvoisin. Hij onderhoudt goede contacten met zowel het nationale als het internationale zakenleven. Tevens behoort de baron tot de intimi van Paul Vanden Boeynants. Vanden Boeynants – kortweg VDB – maakt deel uit van de CEPIC, de rechtse vleugel van de PSC. En: Vanden Boeynants is bevriend met de hoogstegeplaatste rijkswachtofficiërs zoals Robert Bernaert en Fernand Beaurir.

Robert Bernaert is tussen 1971 en 1973 kabinetsmedewerker van VDB op het kabinet van landsverdediging. Hij wordt

in mei 1973 beloond voor bewezen diensten met de post van hoger directeur van de operaties van de rijkswacht. Hij wordt nadien nog inspecteur-generaal van de rijkswacht, generaal-majoor en luitenant-generaal.

Hij is ook lid van de Marnixring, een vereniging waarin vooral Vlaamse industriëlen en bankiers hun extreem-rechtse sympathieën belijden. Bernaert maakt als inspecteur-generaal als enige de rapporten op voor de regering. Dat is de betekenis van de zogenaamde parlementaire controle op de rijkswacht! Bernaert behoort tot de rechtervleugel van de CVP.

Fernand Beurir is ooit begonnen als rijkswacht-officier op het kabinet van Landsverdediging onder CVP-minister P.W. Seghers. Als een absoluut vertrouweling van Vanden Boeynants behoort ook Beurir tot de rechtervleugel van de PSC. In september 1978 wordt hij korpschef. Onder zijn oogluikend toezicht of, minstens, dichtgeknepen ogen begint Francis Dossogne, de man die door Johan Demol steeds wordt omschreven als 'sympathiek', aan de vorming van 'Groep G', een netwerk van extreem-rechtse infiltratie binnen de rijkswacht. Enkele rijkswachters die betrokken zijn bij die eerste infiltratiepoging kunnen op Beurirs bescherming rekenen.

Integere speurders zoals Dussart, Bihay en Balfroid die medio jaren tachtig het spoor van extreem-rechts in de Bende van Nijvel volgen, worden daarentegen buitengepest. Datzelfde lot ondergaat ook rechercheur François Raes, die de corrupte machinaties van commandant Léon François van het NBD, het Nationaal Drugbureau, aan zijn oversten meldt. Commandant François, bekend wegens zijn rechtse en racistische ideeën, wordt verdedigd door... Fernand Beurir. Rechercheur Raes daarentegen wordt vernederd en gepest. Tot hij, totaal uitgeblust en ontmoedigd, het korps verlaat. Tijdens de overvallen van de Bende van Nijvel zal Beurir alles in het werk stellen om het onderzoek naar politieke connec-

ties te dwarsbomen. Volgens hem moeten de daders in het milieu van het ordinaire banditisme worden gezocht. En: Beurir wordt genoemd in de 'poging tot staatsgreep' in 1973; samen met Paul VDB.

Leon Finné, een Brussels bankier én lid van de CEPIC, openbaart die poging tot staatsgreep tegen... commandant Léon François. En zie: diezelfde Finné wordt op 27 september 1987 op de parking van de Delhaize te Overijse vermoord, als 'toevallige consument', door de 'ordinaire bandieten' van de Bende van Nijvel.

Eind december 1983 gaat Fernand Beurir met pensioen. Hij wordt opgevolgd door... Robert Bernaert; het rechtse gedachtegoed aan de top van de rijkswacht blijft verzekerd!

Het Front de la Jeunesse voelt zich zo onaantastbaar, gesteund door machtige vrienden en beschermheren. Het begint nu aan de uitbouw van haar 'stoottroepen'.

Aan de basis van die stoottroepen liggen twee studenten: Francis Dossogne, student in de journalistiek aan de ULB en Daniel Gilson, student aan de UCL. Ze ontmoetten elkaar via de NEM-clubs. 'Het Front de la Jeunesse is ontstaan vanuit een reactie van studenten binnen de universiteiten, meer in het bijzonder op de ULB en de UCL, in een tijdperk waarin het gauchisme triomfeerde en het maoïsme het universitaire milieu domineerde,'⁵ zo verklaart Daniel Gilson het ontstaan van het Front de la Jeunesse. Dossogne en Gilson krijgen van hoofdredacteur Emile Lecerf maandelijks enkele pagina's ter beschikking in diens *Nouvel Europe Magazine*. Eerst heet hun rubriek 'Europe-Université', later 'Europe-Jeunesse'.

Via Europe-Jeunesse én met de financiële steun van de nieuwe vrienden in de Brusselse Dekensstraat, het lokaal van NEM, staat niets nog de oprichting van een extreem-rechtse jongerenbeweging in de weg!

Al gauw beseft ook de tandem Dossogne/Gilson dat praten, vergaderen en conferenties organiseren de zo verhoopte 'nieuwe orde' niet vlug dichterbij zal brengen. Ze propagereën een nieuwe fase in de strijd. Ze gaan 'de straat heroveren'. Die straat heroveren zien ze als voorwaarde om ooit 'de staat te veroveren.'

Zo begint het Front de la Jeunesse aan een reeks aanslagen tegen progressieve organisaties. Het Front verhuurt haar 'ordediensten' aan allerlei rechtse figuren... als ze maar betalen. Ze ficheren in Brussel Zairese studenten, tegenstanders van het Mobuturegime, en houden zo Kinshasha op de hoogte. Mobutu betaalt.

Ze spelen ordedienst bij de verkiezingsmeetings van Vanden Boeynants en zullen zelfs zijn affiches aanplakken. Vanden Boeynants betaalt.

Vanaf 1976 organiseert Francis Dossogne binnen het Front de la Jeunesse een 'Service de Renseignements', een dienst die inlichtingen verzamelt over progressieven, syndicalisten en communisten. Kortom: over de natuurlijke vijanden van de 'nieuwe orde'. Het Front verzamelt zowat 3000 nummerplaten van mensen die 'een progressieve sticker' op hun auto gekleefd hebben. De fichering van nummerplaten is een tijdrovende bezigheid, maar levert vruchten op dankzij de goede contacten met rijkswachtmiddens. Via de centrale rijkswachcomputer wordt immers op elke nummerplaat ook een naam geplakt!

De rekrutering van rijkswachters, liefst leden van hét elitekorps SIE, groeit voor het Front al vlug uit tot absolute voorwaarde voor de toekomstige ontplooiing.

Een eerste poging om een Groep G, een groep extreemrechtse rijkswachters binnen het korps, te organiseren loopt echter na korte tijd op de klippen. De rechtstreekse oorzaak is een rapport van ene adjudant Tratsaert, verbonden aan de info-cel van de Brusselse BOB van 22 oktober 1976, gericht aan diens superieur, majoor Bruggeman.

Adjudant Tratsaert was over de betrokkenheid van extreem-rechtse rijkswachters bij de vorming van 'Groep G' getipt door één van de deelnemende rijkswachters zelf! Waarom deze rijkswachter, Martial Lekeu, de koe de bel aanbond zal nooit duidelijk worden.

Werd de grond onder zijn voeten te heet? Behoorde zijn 'verklikking' tot een plan om bepaalde personen te manipuleren? Wou hij de bescherming binnen de rijkswachttop testen op haar degelijkheid? Niemand weet het. Maar: Lekeu ontvlucht wel België.

Dertien jaar later, Lekeu verschanst zich dan in het Amerikaanse Miami, verklaart hij aan de onderzoekscel van Den dermonde, en dit in het kader van het onderzoek naar de Ben de van Nijvel:

'Ik had vroeger al vergaderingen bijgewoond van het Front de la Jeunesse. Later werd ik voor de Groep G gerekruteerd door Didier Miévis, werkzaam op het CBO (Centraal Bureau voor Opsporingen van de Rijksmacht). Francis Dossogne (de leider van het FJ) woonde de vergaderingen van de Groep G als waarnemer bij. Deze gingen door in nazistijl. Aan de muren hingen hakenkruisen. Ze droegen ss-uniformen. Elkeen kreeg welbepaalde opdrachten. De ene wist veelal niet wat de andere moest doen. Ze wisten dat ze gesteund werden door mensen van de Generale Staf van de Rijksmacht. De bedoeling van de Groep G bestond erin door te dringen tot in alle belangrijke geledingen van de staat, een plan dat over vele jaren gespreid was. In de beginfase zou er gerekruteerd worden in de Generale Staf van de Rijksmacht, bij het Belgisch leger, op de Koninklijke Militaire School en bij bepaalde politici. De organisatie zou moeten uitgroeien tot een soort loge à la P2, extreem-rechts geïnspireerd. De belangrijkste politicus, hem bekend als behorend tot de organisatie, was baron de Bonvoisin. Deze zou de touwtjes in handen gehad hebben. De groep zou stevig ingeplant geweest

zijn in de CEPIC. Eén van de betrachtingen zou ook geweest zijn de rijkswacht dermate te versterken, derwijze dat de gerechtelijke en de gemeentepolitie uiteindelijk zouden opgedoekt worden.⁶

Over de taken van de leden van de Groep G verklapt Lekeu: 'De G-leden kregen bepaalde opdrachten of oefeningen. Zo moesten ze militaire documenten en politieke fiches kopiëren voor Francis Dossogne. Daaronder vielen ook de fiches van adjudant Tratsaert van de info-sectie van BOB-Brussel, die buiten zijn weten werden 'ontleend'. Deze stukken werden doorgespeeld naar de organisatie en naar Dossogne. Het aantal politieke fiches, dat op die manier werd ontvreemd, was zeer aanzienlijk.'⁷

Lekeu citeert ook nog een aantal 'tests' die G-leden moesten uitvoeren en die ook ten uitvoer werden gebracht.

'Het stelen van drie voertuigen van het SIE, er een plezierritje mee maken naar Charleroi en de wagen terugbrengen, zonder dat dit opgemerkt wordt en er sporen worden achtergelaten. Het ontvoeren van drie schildwachten van het Mobiel Legioen, om deze nadien in hun blootje en na hun dienstwapen te hebben gestolen bij de Kazerne terug af te zetten.'⁸

Lekeu rekent ook een aantal andere opvallende feiten, bedoeld om de rijkswacht te 'verlammen', tot die tests. Zo is er de aanslag op een BOB-voertuig, bekend als 'de zaak Goffinon' én de aanslag op majoor Vernaillen.

Lekeu beweert echter dat die laatste twee feiten geïmproviseerde acties waren van individuele G-leden, die daarvoor door de organisatie op de vingers zouden zijn getikt.

Majoor Bruggeman beslist, op basis van het rapport van adjudant Tratsaert, in december 1976 twee betrokken rijkswachters, Didier Miévis en Thierry Maquet, aan de tand te voelen. Tijdens de ondervraging barst Miévis in snikken uit. Hij bekent zijn infiltratiewerk voor het Front de la Jeunesse.

Maar: hij ziet het als een 'jeugdzonde', net als Johan Demol zijn FIJ-lidmaatschap als een 'jeugdzonde' bestempelt.

Miévis beweert samen met Maquet via het lezen van enkele artikels in *Nouvel Europe Magazine* beland te zijn in de Groep G. Die artikels spraken hem aan omdat de rijkswacht langs alle kanten onder vuur lag en in die artikels de rijkswacht tenminste werd verdedigd en gerespecteerd. De auteur van die artikels, Francis Dossogne, wilden Maquet en Miévis wel eens ontmoeten voor een gesprek. Dat gesprek moet nogal wat invloed hebben gehad op de twee rijkswachters want Dossogne kwam met een plan op de proppen dat de rijkswachters zouden meehelpen uitvoeren: de vorming van de Groep G. De G-leden kregen drie opdrachten: eerst andere politiemensen rekruteren en groeperen die er dezelfde extreem-rechtse mening op nahielden. Zo een netwerk opbouwen dat bestand zou zijn tegen een eventuele communistische machtsovername. En: alvast de namen en adressen verzamelen van 'extreem-links' gerichte personen en/of activiteiten.

In de eerste onderzoekscommissie naar de Bende van Nijvel zou majoor Bruggeman verklaren dat Miévis 'hierover door mij geïnterpelleerd ten zeerste schrikt en in snikken uitbarst. Hij verklaart mij dat hij inderdaad omgang heeft met een rechtse groepering, en dit uit idealistische overwegingen van orde en uit antivreemdelingegevoelens.'⁹

Er zijn nog 'idealisten' bij de leiding van het korps, want wie denkt dat Miévis en Maquet een andere baan kunnen gaan zoeken, heeft het mis. Kolonel Reviers beslist dat de verwijdering van de rijkswachters Miévis en Maquet uit het CBO volstaat als maatregel.

Miévis beweert bovendien dat hem nooit verdere uitleg gevraagd is, integendeel. Hij moest vooral zwijgen: 'Men heeft me enkel duidelijk gemaakt dat ik een deontologische fout begaan had en dat ik nooit over deze zaak met iemand mocht praten.'¹⁰

Dit lijkt er verdacht veel op dat sommigen binnen de rijks-wacht ongelukkig zijn met het feit dat deze extreem-rechtse agitatie binnen het korps uitgelekt is. Of tenminste: te vroeg uitgelekt is. De rijkswachtleiding doet haar best om de indruk te wekken dat met de bolwassing en overplaatsing van Mié-vis en Maquet de Groep G binnen het korps opgedoekt is. En: de Bendecommissie-bis doet haar best om de verklaringen hieromtrent van de rijkswachtleiding te geloven! Zo kan het deksel opnieuw op het potje.

1979. Francis Dossogne en zijn troepen zijn verhuisd. Eerst deelden ze een huis met de redactie van *Nouvel Europe Magazine*, nu wordt beslist om, voor de schijn, uit elkaar te gaan.

Het Front wil immers tot keiharde actie overgaan en *Nouvel Europe Magazine* mag niet in de brokken delen. Baron de Bonvoisin komt, via Paul Vanden Boeynants, terecht bij Ada Blaton, een peetvader van het Brusselse bouwmilieu, met een hart dat klopt voor extreem-rechts. Blaton maakt dat het Front kan intrekken in 'de Bunker' op de Materiaalkaai, een gebouw van... de Brusselse stadsdiensten! Het lokaal wordt georganiseerd als een versterkte burcht mét wachtposten én wachtwoorden. Wie zonder lidkaart arriveert, moet zijn paspoort afgeven bij de receptie én wordt minutieus geregistreerd op de bezoekerslijst. In de Bunker worden de acties van het Front de la Jeunesse gepland én voorbereid. En: er komt actie!

Op 24 januari 1979 bestookt een stoottroep van het FJ een betoging in Brussel met rookbommen. De betoging is georganiseerd door vredesactivisten en tegenstanders van het Mobuturegime. Alhoewel het Front uitpuilt van de zonen en dochters van ex-kolonialen steunen ze toch het Mobuturegime. Mobutu is nu eenmaal de pion van het kapitalistische Westen tegen het communisme!

Die pion moet gesteund worden en zijn tegenstanders in elkaar geramd. Zeker als je er ook nog voor wordt betaald. De Zairese ambassadeur in Brussel, ook geen onbekende voor VDB, heeft voor de centen gezorgd. Die ambassadeur draagt de naam Kengo wa Dondo. De aanval kadert in de 'strategie van de spanning' die het Front de la Jeunesse propageert. Een theorie die, eind de jaren zeventig, graag geslikt wordt door extreem-rechtse 'idealisten' binnen de ordediensten en het leger, vooral bij het SIE en bij de Brusselse BOB. De 'strategie van de spanning' moet de tolerante staat destabiliseren. Enkel zo komt er meer ruimte voor een politiek van 'law and order' én voor een versterking van de rijksmacht. Pas wanneer de publieke opinie siddert van angst en de onveiligheid algemeen is, zal men schreeuwen om een 'nieuwe orde'. Op dat ogenblik moet de elite klaarstaan om de macht te grijpen en de orde te vestigen. Zo zien het de ideologen. Hun boodschap slaat aan bij jonge, idealistische rijkswachters. Ook bij Johan Demol.

Op 8 februari 1979 stapt rijkswachter Demol, dan 22, de Bunker aan de Materiaalkaai binnen. Hij kent het gebouw, het Front de la Jeunesse én Francis Dossogne maar al te goed. Demol is in die tijd immers, in het kader van een Anti-Banditisme- en Terreur-brigade van de elitegroep Dyane, reeds meerdere keren op bezoek geweest bij Dossogne en diens kompanen. Leden van ABT-brigades mogen zelf hun zone kiezen waarin ze zullen patrouilleren. En: Demol had nu net de kanaalzone gekozen, de buurt waarbinnen zich de Bunker bevond. Toeval?

Wanneer journalist Walter De Bock in 1996 het extreem-rechtse verleden van de hoofdcommissaris van Schaarbeek onthult én hem ontmaskert als dezelfde Johan Demol die in 1979 lid werd van het Front de la Jeunesse, ontkent de hoofdcommissaris in alle toonaarden. Na enkele dagen erkent hij wel ooit de Bunker bezocht te hebben. Maar dan wel 'binnen het kader van zijn opdracht als lid van een ABT-brigade.'

'Wij werden toen opgeroepen omdat er een incident was gemeld in of rond het hoofdkwartier van het FJ in de buurt van de Brusselse haven. Ik weet niet meer wie juist aan de basis lag van dat incident. Als jonge leden van de antiterreurgroep Dyane werden wij ingezet in het kader van de bestrijding van het banditisme. Dossogne leek mij een persoon waarmee te praten viel. Later gingen wij nog verschillende keren op bezoek in het hoofdkwartier van het FJ wanneer wij in de buurt op patrouille waren. In die buurt waren er toen regelmatig problemen. Bij één van die gelegenheden maakte Dossogne een afspraak met mij. Hij vroeg me om eens naar zijn bureau te komen dat gelegen was in de buurt van het Schumannplein in de Europese wijk. Dossogne werkte daar als journalist. Ik herinner mij dat ik toen een abonnement heb genomen op het weekblad *Nouvel Europe Magazine*. Dat blad was toen ook te vinden in verschillende ministeries. Ik zag daar geen probleem in. Maar sympathisant of lid van het FJ ben ik nooit geweest. Daarin ben ik formeel.'

Privé-detective Francis Dossogne beweert 17 jaar later dat hij het zich allemaal niet meer kan herinneren. 'Johan Demol (...) die naam zegt me niks meer. Dat is ook normaal, het is al zo lang geleden. Het Front had toen ook honderden leden en sympathisanten. De huidige politiecommissaris van Schaarbeek? Heet die ook Johan Demol? Ik weet van niets. Ik zit de laatste jaren vooral in het buitenland en ik lees geen kranten.'

De feiten geven twee grote zekerheden: Dossogne heeft een selectief geheugen en Johan Demol liegt.

Dat Demol op 8 februari 1979 'in functie' of 'in uniform' in de Bunker vertoefde, zou nog mogelijk zijn. Zeker is wel dat Johan Demol op 8 februari 1979 nog geen lid was het Front de la Jeunesse. Hij geeft die dag immers zijn paspoort af aan de balie. Het nummer van zijn identiteitskaart wordt rigoureus geregistreerd in het gastenboek. Nu kunnen er natuurlijk twee

Johan Demols rondlopen in Brussel, maar waarschijnlijk niet met hetzelfde paspoort. Het nummer vermeld in het gastenboek van 8 februari 1979 is AK481-387. Tot nader order is dat het paspoortnummer van de Johan Demol die 15 jaar later hoofdcommissaris van Schaarbeek zal worden.

Was Johan Demol op 8 februari 1979 in de Bunker voor zijn werk? En in uniform? Is het gebruikelijk dat wanneer een ABT-brigade wordt uitgestuurd dat zij degenen zouden zijn die hun paspoort moeten afgeven in plaats van de personen die moeten worden gecontroleerd!?

Helemaal te gek wordt het wanneer het gastenboek openbaart dat direct na Demol geen rijkswachter ingeschreven wordt, maar een figuur die helemaal niet onbekend is in extreem-rechtse milieus. Die persoon heet Michel Libert: een beroepsmilitair, een vertrouweling van Paul Latinus, de man achter Westland New Post (WNP), die ook Emile Lecerf en Madani Bouhouche tot zijn 'vriendenkring' rekent.

Hoe dan ook, het bezoek aan Francis Dossogne en de ontmoeting met Michel Libert moet een grote indruk nagelaten hebben bij rijkswachter Demol. Op 10 februari 1979, amper twee dagen later, keert hij immers reeds terug naar de Bunker. En hij geeft nogmaals zijn paspoort af. Zij het deze keer om lid te worden van het Front de la Jeunesse. Hij vult ter plekke zijn lidkaart in én ondertekent ze.

Johan Demol tekent daarmee ook een belofte. 'Ik engageer mij om te militeren in het Front de la Jeunesse in de mate van al mijn mogelijkheden.'

De inschrijvingsfiche van Demol meldt duidelijk dat militeren in het Front alle kanten uitkan. Er is administratief werk en er zijn de sportieve Ardense 'nationalistenkampen'. Er is ook intrigerender werk: deelname aan militante acties en informatie leveren voor de persdienst van de beweging.

Na de onthulling van Walter De Bock dat Johan Demol lid geweest is van het Front de la Jeunesse, moet de man, dan

hoofdcommissaris van Schaarbeek, op maandag 15 januari 1996 verschijnen voor het college van burgemeester en schepenen van zijn gemeente. Achter gesloten deuren 'verzekert' hij het Schaarbeekse college dat hij nooit, maar dan ook nooit lid geweest is van het Front. Hij tovert wel een uiterst charmant verhaal uit zijn commissarischie: 'Ik werd nooit aangehouden door het Front de la Jeunesse, maar was smoorverliefd geworden op een meisje dat in die milieus verkeerde.'¹³

De commissaris verschaft zich zo een alibi voor zijn bezoeken aan de Bunker, het lokaal van het Front.

Toch blijft hij beducht om met het Front geassocieerd te worden. Hij verzint dan maar een verhaaltje over de moeilijke romance tussen een extreem-rechtse militante en een rijkswachter. 'Het is tijdens een patrouille in de buurt van de haven dat ik dat meisje heb leren kennen en – het is echt waar – ik ben op slag verliefd geworden!'¹⁴

Duikt hij dan met zijn grote liefde de Bunker in?

'Dat heb ik nooit beweerd. Ik ben het meisje blijven ontmoeten, maar steeds buiten het Front de la Jeunesse!' 'Ik herhaal het nog eens: ik heb het Front nooit gefrequentieerd! Het is wel waar dat ik met Francis Dossogne gesproken heb, maar dat was steeds in het kader van opdrachten als rijkswachter. In mijn lange carrière heb ik natuurlijk gesproken met tal van delinquenten maar evengoed met tal van eerlijke mensen.'¹⁵

Demol liegt niet over zijn romance met Marie-Christine Falla, maar zeer zeker over zijn romance met het Front de la Jeunesse! Alhoewel: om de aandacht volop te richten op zijn 'dwaze verliefdheid' neemt hij een loopje met de werkelijkheid. Meer nog: hij minimaliseert het belang van zijn 'vriendin' binnen het Front de la Jeunesse. Demols geliefde van dat ogenblik, Marie-Christine Falla, is niet zomaar een meelopertje, een sympathisante of een gewoon lid van het Front de la Jeunesse, integendeel. Falla behoort tot de harde

kern van het Front. Het Front wordt immers geleid door een 'Nationale Raad' die oorspronkelijk uit zes leden bestond. Binnen die Nationale Raad werd niet alleen de strategie uitgestippeld. De Nationale Raad bereidde ook de, meestal gewelddadige, acties voor.

Wel: Marie-Christine Falla was lid van de Nationale Raad in 1979 op het ogenblik dat Demol lid werd.

Los van het feit dat Demol hoe dan ook verliefd kan geweest zijn op de militante Falla, legt deze verliefdheid hem ook geen windeieren. Via Falla stoot hij onmiddellijk door tot de top van het Front. En: hij is er niet ongewenst. Op 26 april 1979 mag hij zelfs een Nationale Raad, waaraan ook zijn vriendin deelneemt, bijwonen. Mocht het een rijkswachtstrategie geweest zijn om via een romance tot de top van de stoottroepen van extreem-rechts door te dringen, het zou de meest geslaagde infiltratie uit de geschiedenis geweest zijn!

Het was echter geen rijkswachtstrategie die Demol naar de Bunker dreef; wel zijn eigen extreem-rechtse ideologie.

Op 2 juni 1979 vergadert Demol opnieuw in de Bunker. Naast Demol zijn die dag ook Béatrice Bosquet, Jean-Marie Paul en Alain Weykamp in de Bunker. Wat die tweede juni 1979 in de Bunker wordt beslist? In ieder geval vertrekt tien dagen later vanuit de Bunker een FJ-commando gewapend met ijzeren staven. Het commando heeft een duidelijke opdracht: het overvallen van een plakploeg van de Parti Socialiste. De plakploeg wordt bewerkt met de ijzeren staven en twee PS-militanten blijven zwaargewond liggen.

Op 13 augustus 1979 organiseert het Front een aanslag op de lokalen van de Belgisch-Vietnamese Vereniging.

In september 1979 verschijnt Demol opnieuw in de Bunker. Op 8 september vergadert hij met kopstuk Francis Dossogne, op 10 september ontmoet hij er naast Dossogne ook de harde jongens Jean-Marie Paul en Alain Weykamp.

En zie, amper enkele dagen later, in de nacht van 16 op 17 september 1979 wandelt Bernard Hermant, een communistisch militant, na het feest van *De Rode Vaan*, op weg naar huis voorbij de Bunker aan de Materiaalkaai. Hermant wordt ter hoogte van het lokaal aangevallen en drie uren vastgehouden in de Bunker. Hij wordt er geschopt en geslagen. Hij wordt met de dood bedreigd en gefolterd. Op het einde duwen de FJ-militanten zijn hoofd in een emmer water tot hij buiten bewustzijn raakt. Daarna wordt hij de straat opgegooid.

Hermant legt klacht neer bij de politie, het parket start een onderzoek en uiteindelijk wordt Jean-Marie Claus voor de correctionele rechtbank gebracht.

Het raakt allemaal de koude kleren van Johan Demol niet. Zes dagen later, op 22 september, is hij opnieuw van de partij in de Bunker.

Op 30 september 1979 vertrekken vanop de Materiaalkaai twee bestelwagens richting Antwerpen. In de bestelwagens zitten 17 militanten van het Front de la Jeunesse. Onder hen niet de minste: Francis Dossogne, Jean-Marie Paul, Béatrice Bosquet en Jean-Marie Claus. Het Front de la Jeunesse trekt naar Antwerpen om er deel te nemen aan een door de VMO en Voorpost georganiseerde steunbetoging voor het Zuid-Afrikaanse apartheidsregime.

De bestelwagens worden echter onderschept door de rijkswacht; de FJ-militanten, allen in camouflagepakken, voorgeleid. In de wagens ontdekt de rijkswachtpatrouille een volledig wapenarsenaal: zelfgemaakte brandbommen, thunderflashes, helmen, gummistokken, een boksijzer, een alarmpistool, een met metaal gevulde slang en zes pijltjes.

Deze arrestatie vormt de aanleiding voor een groot proces waarbij het Front de la Jeunesse zal worden veroordeeld als privé-militie én uiteindelijk wettelijk verboden zal worden.

In de nacht van 18 op 19 oktober 1979 proberen militanten van het Front echter eerst nog brand te stichten in het 'Maison des Jeunes' van Vorst.

Op 15 november 1979 begint het proces tegen het Front de la Jeunesse voor de correctionele rechtbank.

Toch voelt Demol zich nog steeds veilig en beschermd want op oudejaarsavond 31 december 1979 duikt hij opnieuw de Bunker binnen om er de overgang van oud naar nieuw te vieren in het gezelschap van zijn 'kameraden'.

En zelfs in 1980 vereert Demol de Bunker nog twee keer met zijn aanwezigheid, op 8 en 15 januari.

Even later, op 6 februari 1980, vernielen militanten van het Front het 'Maison des Jeunes' van... Schaarbeek.

Het lijkt wel hét teken voor Demol om niet meer aan de Materiaalkaai te verschijnen. Of juist: zijn naam wordt niet meer ingevuld in het aanwezigheidsregister.

Is het uit met de liefde voor Marie-Christine Falla? Moet de ABT-brigade niet langer de Materiaalkaai controleren? Of is er meer aan de hand?

Zeker is dat Johan Demol geen twee maand later, op 1 april 1980, het Speciaal Interventie Eskadron van de rijkswacht vaarwel zegt.

Precies op tijd, zo lijkt het, want op 5 juni worden verschillende leden van het Front de la Jeunesse door de correctionele rechtbank veroordeeld. Ze krijgen drie maanden celstraf met uitstel en geldboetes wegens het overtreden van de wet uit 1934 op de vorming van privé-milities en wegens het bezitten van verweerwapens en verboden wapens.

Deze gebeurtenissen zullen niet beletten dat de latere hoofdcommissaris van Schaarbeek zestien jaar later de 'jongens en meisjes' van het Front de la Jeunesse zal omschrijven als 'keurig' en Francis Dossogne als een 'hoogst interessant man'.

Meer nog: na de veroordeling van het Front de la Jeunesse als privé-militie én na het ontslag van Johan Demol uit de

rijkswacht volgt de gewelddadigste fase van het Front. Later volgen de sensationele uitpattingen van Westland New Post (WNP) waarin alweer een aantal oude kameraden van Demol actief zijn.

Te midden van al dit extreem-rechts geweld wordt tussen oudejaarsavond 1981 en 3 januari 1982 een spectaculaire wapenroof gepleegd bij het Speciaal Interventie Eskadron, Demols vroegere eenheid.

Die wapenroof vernedert niet alleen de Generale Staf van de rijkswacht. Ze markeert ook het begin van een poging tot destabilisering van de Belgische staat en samenleving via de door het Front zo beleden 'strategie van de spanning'.

Op dat ogenblik is Johan Demol reeds aspirant-politieofficier. Schaarbeek lonkt.

AAN ZIJN POLITIEKE VRIENDEN KENT MEN DEMOL

Of een verhaal van oude en nieuwe vriendschappen

Op maandag 6 oktober 1997 is het een woelige avond in het stadhuis van Schaarbeek. Burgemeester Duriau, ooit de heftigste en laatste verdediger van hoofdcommissaris Demol, komt zwaar onder vuur te liggen. Sommigen eisen zelfs zijn aftreden. Binnen enkele weken loopt de schorsing van de hoofdcommissaris af en alle partijen, zowel uit de meerderheid als uit de oppositie, willen Demol niet meer terug aan het roer van de politie van Schaarbeek.

Alle politici, uitgezonderd Patrick Sessler en Fernande Philippart. De twee fascistische gemeenteraadsleden maken op die maandag 6 oktober 1997 bekend dat zij als enige de terugkeer van de omstreden hoofdcommissaris steunen. Daarop breekt zoveel heibel uit in de gemeenteraadszaal dat de zitting geschorst moet worden. Het zou Demol niet redden, maar zijn vrienden bekennen kleur.

Op 5 december 1997 organiseert Ecolo in Schaarbeek een debatavond over Johan Demol, zijn verleden en zijn politiemethodes. Terwijl de discussie bezig is verschijnt achteraan de zaal Johan Demol himself, begeleid door een dertigtal getrouwen van zijn 'Pretoriaanse Garde', de meest rabiate extreem-rechtse kern van zijn politiemensen, het gemeenteraadslid Patrick Sessler en een paar vertegenwoordigers van het Vlaams Blok. De debatavond wordt uiteindelijk stopgezet, veel mensen verlaten de zaal uit angst voor de confrontatie met deze harde kern.

De 'vrienden' die Demol op die bewuste avond omringen, zijn niet zomaar lukraak gekozen. Het is zijn natuurlijke biotoop, waarin hij zich altijd bewogen heeft, reeds als jonge rijkswachter.

Patrick Sessler en één van zijn nieuwste politieke collega's – Roeland Van Wallegghem – hoeven we intussen niet meer voor te stellen. Die twee verwijzen wel naar een extreem-rechtse continuïteit in zijn vriendschappen.

In maart 1990 zei Serge Moureaux: 'Op basis van de vele dossiers die ik heb gelezen en de vele gesprekken die ik heb gehad, ben ik ervan overtuigd dat één enkele generale staf zowel de Bende van Nijvel, de Westland New Post, ik ga daar zeer ver in, ook de CCC gebruikt en gemanipuleerd heeft om die kolonisering van het staatsapparaat tot stand te brengen.'¹

De Tweede Bende-commissie stelt in haar besluiten dat er wel degelijk onderzoek verricht is naar de betrokkenheid van extreem-rechtse rijkswachters en ex-rijkswachters (zowel na de wapendiefstal bij de Dyane, na de aanslagen door de Bende van Nijvel als na de moord op Juan Mendez) maar dat die onderzoeken nooit de gewenste resultaten hebben opgeleverd.

Het staat vast dat sommige onderzoekers het spoor van extreem-rechtse rijkswachters hebben proberen volgen, maar het staat eveneens vast dat deze onderzoekers ofwel zijn gedwarsboomd in hun onderzoeken, ofwel van het onderzoek gehaald zijn wanneer zij te dicht bij de extreem-rechtse vlam kwamen, ofwel verplaatst, op een zijspoor gezet en zelfs gedumpt zijn. We spreken dan nog niet van het feit dat nooit voldoende gecontroleerd werd dat gewezen onderzoekers zoals Bouhouche, Beijer en Amory, die op zeker ogenblik zelf tot de verdachten behoorden (vb. in de zaak-Mendez, of in de wapendiefstal bij de Dyane, de aanslagen op rijkswachteradjutant Guy Goffinon en kolonel

Herman Vernaillen) sommige onderzoeken kunnen hebben beïnvloed of zelfs in een bepaalde richting gestuurd hebben.

Er zijn zoveel lijnen die lopen van de misdaden van de 'Bende van Nijvel' naar de Brusselse extreem-rechtse milieus dat je soms het bos niet meer kunt vinden door de bomen. Sommige speurders hebben, soms zelfs hardnekkig, die lijnen gevolgd, maar nooit iets kunnen bewijzen. De Tweede Bende-commissie heeft geprobeerd de hypothese dat extreem-rechts, en vooral extreem-rechtse rijkswachters, in grote mate betrokken was bij deze 'strategie van de spanning' te minimaliseren.

Hoe dan ook, de vroegere 'politieke vrienden' of 'collega's' van Johan Demol komen voortdurend bovendien in dit wespennest.

Tijdens een verhoor voor de Bende-commissie verklaart onderzoeksrechter Schlicker: 'Het is toen het onderzoek gaandeweg vooruitging, dat wij hebben gemerkt dat er bij de schietclubs mensen waren die sympathie hadden voor extreem-rechts. Maar wij hebben niet enkel rekening gehouden met de praktische schietclubs. Wij hebben ook aan de bewakingsfirma's gedacht. Op een bepaald moment gaat men zich, in het onderzoek naar de Bende van Nijvel, interesseren voor de schietclubs en vindt men bepaalde mensen terug die bij WNP behoorden. Dat was in 1986. Men ziet dan in het milieu van de schietclubs mensen opduiken die ofwel bij het Front de la Jeunesse waren, ofwel bij WNP.'²

Even later noemt Schlicker enkele namen die ons bekend in de oren klinken wanneer het over extreem-rechts gaat. 'Toen iemand verklaarde dat Bouhouche deel uitmaakte van WNP, heeft men dat eigenaardig gevonden. Maar bij de moord op een maghrebijn door "Paul, Jean Marie" (lid van FJ), in de Rotonde te Laken, hebben wij ontdekt dat hij deel uitmaakte van een schietclub waar Bouhouche instructeur was. Hij ging

uit in het gezelschap van "Weykamp" (nog een lid van FJ). Wij hebben dus verbanden kunnen leggen.³

Twee speurders van de gerechtelijke politie die zich hadden vastgebeten in het extreem-rechtse spoor en die later door de Procureur des Konings te Nijvel, de heer Deprêtre, buitenspel zouden worden gezet, verklaarden: 'Men ziet die persoon (Bouhouche, nvda) te Leopoldsborg, in militaire kleding, met oorlogswapens. Het gaat dus niet om wapens die men om het even waar kan kopen. Er bevinden zich een heleboel personen op de achtergrond, waaronder "Weykamp". Die man geeft les bij bepaalde organismen, met name in "practical shooting". Daar komen soms rijkswachters. Hij staat in contact met een zekere "Ferrari-Calmette" die, volgens bewijsstukken, instructeur is geweest bij de Franse Sureté. Hij maakte deel uit van de Trident-groep, een actiegroep die bij WNP hoorde.'⁴

De naam Ferrari-Calmette loopt zeker als een rode draad doorheen de eerste periode van Johan Demol.

Bij zijn vertrek verklaarde Demol dat zijn nieuwe job erin zou bestaan in een maatschappij in oprichting te werken die zich zou bezighouden met de beveiliging van personaliteiten. De verantwoordelijke van die firma was Ferrari-Calmette, een intieme vriend van wijlen 'Paul Latinus', de leider van Westland New Post.

'Ik kreeg karateles van Ferrari-Calmette, die ook privé-milities trainde. Ik kende Francis Dossogne van het Front de la Jeunesse en ik was een tijdlang abonnee van het rechtse tijdschrift *Nouvel Europe Magazine*.⁵

Met deze woorden ontkende Johan Demol in 1996 ooit lid geweest te zijn van een extreem-rechtse organisatie. Zijn contacten met Francis Calmette achtte hij rijp voor de publieke opinie. Nochtans is Ferrari-Calmette niet de eerste de beste karateleraar.

Dat was ook de onderzoekers Bihay, Balfroid en Dussart, BOB'ers van Waver, opgevallen tijdens hun onderzoek. In hun rapport dat heeft geleid tot hun ruzie met procureur Deprêtre en de leiding van de rijkswacht en uiteindelijk tot hun verwijdering uit de rangen van de rijkswacht, schrijven zij onder de titel *Infiltratie van extreem-rechts in de diensten van de rijkswacht*: 'Binnen' WNP werd een interne politiedienst opgericht waarvan de structuur overeenstemde met die van de nazipolitie tijdens de Tweede Wereldoorlog. De fysieke training van die mensen werd verzorgd door Francis Calmette, leraar gevechtssporten, die nauwe banden had met rijkswachters van het SIE, ex-leden van het Front de la Jeunesse.⁶

Jean-Francis Ferrari-Calmette is niet zomaar een Franse ex-militair, maar was ooit instructeur bij het beruchte extreem-rechtse OAS (Organisation de l'Armée Secrète). Het OAS zat vol met vreemdelingenhaters (zoals Jean-Marie Le Pen) die zich tijdens de bevrijdingsstrijd van het Algerijnse volk vooral bekwaamden in het plegen van bomaanslagen en het martelen van Algerijnse onafhankelijkheidsstrijders.

De slanke en atletisch gebouwde Calmette heeft nooit zijn extreem-rechtse sympathieën onder stoelen of banken gestoken en heeft zijn vreemdelingenhaat kunnen uitleven in allerlei fascistische organisaties. Gezocht door de ordediensten in Frankrijk belandt hij in Brussel waar hij instructeur wordt bij het Front de la Jeunesse.

Door zijn opleiding is hij gespecialiseerd in 'Counter terrorist driving course' en in allerlei commandotechnieken. Hij heeft een voorliefde voor Japanse gevechtssporten waardoor hij ook als instructeur werd aangeworven door allerlei karatescholen in het Brusselse. Hij is echter niet alleen bedreven in het handen- en voetenwerk, maar kan tevens meer dan goed omgaan met messen en vuurwapens.

Via zijn activiteiten in allerlei karatescholen leert hij een aantal rijkswachters kennen met dezelfde extreem-rechtse

sympathieën. Hij wil per se de rijkswacht of de Staatsveiligheid penetreren en wanneer kolonel René Mayerus aan het hoofd komt van het Speciaal Interventie Eskadron in 1974 krijgt hij eindelijk die kans. Mayerus, zelf bekend om zijn extreem-rechtse opvattingen, lanceert Calmette als instructeur voor zijn Dyane-troepen.

Op die manier ontmoet Calmette enkele bekenden uit het extreem-rechtse rijkswachtmilieu, maar na klachten over gewelddadigheden bij het lesgeven moet hij oprasssen. Hij ontmoet bij het SIE ook Johan Demol terug die reeds karateles volgde in zijn sportclub in Brussel. Het lukt hem zelfs de Staatsveiligheid binnen te dringen, want hij wordt chauffeur van de omstreden commissaris Christian Smets bijgenaamd Le Canard.

Smets wordt later beschuldigd van lidmaatschap van Westland New Post waarin hij zelfs de titel van kolonel droeg. Hij beweerde echter alleen geïnfiltreerd te zijn in de organisatie om ze zo beter te kunnen schaduwen. Zijn superieuren wisten echter van niets. Feit blijft dat Smets indertijd training heeft gegeven in schaduwtechnieken aan leden van WNP en dat de chauffeur die hem naar de trainingen bracht inderdaad Ferrari-Calmette was.

Calmette blijft de troepen van Dossogne en Latinus verder trainen en probeert intussen voet aan wal te krijgen bij de sector van de privé-beveiligingsfirma's.

Zo wordt hij instructeur bij Wackenhut waar hij de verantwoordelijkheid krijgt voor de bewaking van City 2, een winkelcomplex in hartje Brussel. De bewakingsfirma wordt geleid door voormalige agenten van CIA en FBI en zal later in opspraak komen wanneer duidelijk wordt dat 'bewaking' slechts de façade is voor allerlei anticomunistische en anti-linkse activiteiten. Het aantrekken van Calmette is dan ook geen toeval, maar een bewuste stap in de strategie van Wackenhut.

Via zijn contacten met Paul Latinus, de leider van WNP, lanceert Calmette allerlei extreem-rechtse figuren in het Amerikaanse bedrijf. Zo vinden we er onder meer Marcel Barbier en Beatrice Bosquet terug, voor Johan Demol zeker geen onbekenden.

Het zijn enkele van zijn extreem-rechtse vrienden uit de Bunker. In City 2 moeten ze vooral heibel zoeken met jonge migranten, zodat Calmette en zijn ordedienst de nodige klappen kan uitdelen. Op die manier wordt het imago van migranten als potentiële criminelen opgefokt en verspreid. Als je uitgesloten minderheden maar lang genoeg sart en pest dan krijg je uiteindelijk wat je wenst.

In 1980 is Calmette betrokken bij de stichting van Delta Security, een firma die zich zal specialiseren in VIP-bescherming. Hij had daar reeds ervaring mee omdat hij in het verleden af en toe gevraagd was zulke bewakingsopdrachten uit te voeren waarbij hij stevast een beroep deed op zijn extreem-rechtse clubgenoten en zelfs rijkswachters die hij getraind had.

Ooit had hij zo ingestaan voor de veiligheid van een aantal neofascistische prominenten tijdens een politiek congres op Europees niveau van de belangrijkste extreem-rechtse partijen. Dat was in de zomer van 1979 in Hotel Métropole in Brussel. Calmette (in gezelschap van rijkswachter Martial Lekeu) moest er onder meer instaan voor de veiligheid van Giorgio Almirante, de toenmalige voorzitter van de Italiaanse neofascistische MSI.

Ook bij verkiezingsmeetings van Paul Vanden Boeynants zorgde hij soms voor de veiligheid, geflankeerd door zijn kompanen van het FJ en betaald door het CEPIC.

In Delta Security waren ook rijkswachters van het SIE betrokken, die op die manier een stuiver konden bijverdienen. Delta Security verkreeg zelfs een veiligheidscontract met het prestigieuze Hiltonhotel, maar na verschillende brutale en

gewelddadige optredens van Calmette en Cie werd dit contract verbroken.

Toen aan Johan Demol gevraagd werd wat hij zou doen na zijn rijkswachtercarrière, antwoordde hij dat hij waarschijnlijk in de privé-beveiliging zou gaan. Het was Delta Security die toen naar Demol lonkte. Dat hij op het beslissende moment deze stap toch niet heeft gezet, heeft vooral te maken met zijn neus voor carrièreplanning.

Eén van de geliefkoosde kompanen van Calmette in die jaren was de ex-paracommando Marcel Barbier. Barbier was lid van het FJ en daarna één van de belangrijkste pijlers in het WNP. In het huis van Barbier kregen leden van WNP in november en december 1981 hun eerste cursussen in schaduwtechnieken van Christian Smets, de commissaris van de Staatsveiligheid. In de loop van januari 1982 werden die cursussen in de praktijk gebracht door het schaduwen van een huis in de Herdersliedenstraat. Die WNP-schaduw cursus werd georganiseerd door Michel Libert op vraag van Paul Latinus. De WNP-leden dachten dat ze bekende Oostblok-spionnen schaduwend. Maar het betrof Alfons Vander Meulen, die daar woonde met zijn vriendin. In die tijd leefde Marcel Barbier samen met Marcelle Gobert, de ex-vrouw van Vander Meulen.

Op 18 februari 1982 werden Vander Meulen en zijn vriendin vermoord aangetroffen, allebei op bijna 'rituele' wijze de keel overgesneden.

Bij een huiszoeking bij Barbier werden wapens gevonden, maar zijn extreem-rechtse kompanen zorgden voor een sluitend alibi en begin april ging de tweede cursus schaduwtechnieken door ten huize van... Marcel Barbier.

Vanaf maart 1982 organiseerde het WNP een diefstal van geheime NAVO-telexberichten, in het kader van een strategie van de spanning. De diefstallen moesten aantonen dat de NAVO niet voorbereid was op agitatie door extreem-links.

In mei 1983 stopten de diefstallen van NAVO-telexen. Op 16 augustus 1983 was Barbier betrokken bij een rel waarbij hij opzettelijk slagen toebrengt aan zijn broer en andere personen, dreigde met een vuurwapen en poogde een voertuig af te persen. Barbier werd aangehouden en bij nieuwe huiszoekingen stootten de speurders op plastic zakken met de ontvreemde NAVO-telexen.

Op die manier ontdekten de speurders ook het bestaan van Westland New Post.

Barbier werd ondervraagd en uiteindelijk werden ook Michel Libert en Paul Latinus omstandig verhoord. Latinus slaagde erin de aandacht van de speurders af te leiden door Marcel Barbier (en kompaan Eric Lammers) te beschuldigen van de dubbele moord in de Herdersliedenstraat.

Op 24 september 1983 bekende Barbier uiteindelijk de beide moorden. Later trok hij zijn bekentenissen in en beweerde bevel tot bekennen gekregen te hebben van Latinus omdat die toch zou zorgen via allerlei connecties en bezwarende dossiers dat hij zou vrijkomen. Enkele maanden later werd Latinus echter 'ge-zelfmoord'.

Op 25 mei 1987 werd Marcel Barbier veroordeeld door het Hof van Assisen van Brabant tot levenslange dwangarbeid.

Eric Lammers, ook lid van het FJ, werd eerst beschuldigd als mededader, maar uiteindelijk vrijgesproken. Hij was in 1985 reeds veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar voor een reeks diefstallen. Bij hem vond de politie een kogelvrij vest dat werd gestolen in 1983 in het bedrijf Wittock-Van Landeghem in Temse. Deze diefstal en moordaanslag wordt toegeschreven aan de Bende van Nijvel. Diezelfde Eric Lammers wordt later veroordeeld voor de moord op twee diamantairs in Antwerpen.

Béatrice Bosquet en Jean-Marie Paul, twee andere goede kennissen uit de Bunker van het FJ zijn, na de moord op Ben

Hamou op 16 december 1980 in café La Rotonde in Brussel, gevlucht naar Paraguay en nooit meer teruggekeerd. Bosquet was zelfs één van de intimi waarmee Johan Demol oudejaarsavond vierde op 31 december 1979 in de Bunker.

Bosquet was van geen kleintje vervaard. Reeds in 1979 was zij betrokken bij een aanslag van het FJ tegen het Comité België-Vietnam waarbij getuigen haar formeel herkenden.

In september 1979 vertrekt vanuit de Bunker een bestelwagen naar Antwerpen. Wegens de opvallende kledij van de meeste inzittenden (allemaal in gevechtuniform) stopt de rijkswacht de bestelwagen nog voor die haar doel, een betoging van VMO en Voorpost, kan bereiken. In de bestelwagen treft de rijkswacht brandbommen, thunderflashes, matraken, messen, kogels, een alarmpistool en motorhelmen aan. De meeste inzittenden zijn 'vrienden' van Demol: Francis Dossogne, Jean-Marie Paul, Jean-Marie Claus. Aan het stuur zit Béatrice Bosquet.

Jean Marie Claus was reeds vanaf 1977 kaderlid van het FJ. In mei 1979 is hij betrokken bij een raid tegen plakploegen van de PS tijdens de kiescampagne. Hij is ook de man die herkend wordt door getuigen na de ontvoering en foltering van de communistische militant Bernard Hermant.

Een goede vriend van Bosquet en Paul is Alain Weykamp, ook iemand die Demol meermaals ontmoette in de lokalen van het Front. Weykamp opende met Madani Bouhouche in de jaren tachtig een schietclub waarin geoefend werd in de discipline van de 'practical shooting'. De practical shooting werd bekend omdat het de favoriete techniek was van de Bende van Nijvel. Alain Weykamp was samen met Bosquet en Jean-Marie Paul bij de moord op Ben Hamou. Ze kwamen juist uit de schietclub.

De man die na Demol de Bunker betrad op 8 februari 1979 is Michel Libert, de derde man in de hiërarchie van Westland New Post.

Begin jaren tachtig moet Libert zich voor de rechtbank verantwoorden voor deelname aan een privé-militie en voor de diefstal van geheime NAVO-telexen.

Libert is bij FJ en later bij WNP verantwoordelijk voor het verzamelen van inlichtingen over allerlei personen en organisaties. Hij is vreselijk computer-minded en speelt graag spionnetje. Aan iedereen die wil luisteren vertelt hij gretig dat hij eigenlijk werkt voor de Staatsveiligheid. De 'fiches' van Libert waren onontbeerlijk voor de acties van FJ of WNP.

Hij gebruikt ook gretig allerlei codenamen zoals 'Wagner' of 'Von Grafenberg'. Libert heeft niet alleen een eeuwige voorkeur voor allerlei Keltische rituelen, maar is ook altijd een vereerder van het Derde Rijk gebleven. Hij was ooit betrokken bij een mislukte poging tot het herstel van het Franco-regime in Spanje.

Libert vertelt later in *De Post* over zijn periode bij WNP: 'Wij waren zo geconditioneerd dat we gewoon alles uitvoerden wat men vroeg' en 'Ik zat in dat soort organisaties sinds mijn zestien jaar. Wij waren zo gedrield. Indien men mij opgedragen had iemand neer te schieten, dan zou ik dat gedaan hebben...' In mindere tijden ontvangt hij de steun van oude 'kameraden'.

Na zijn vertrek uit de BOB in 1984 richt Madani Bouhouche een eigen detectivebureau (ARI) op. De eerste die hij in dienst neemt is Michel Libert. Bouhouche kent nu eenmaal de 'kwaliteiten' van Libert.

Libert deed later ook een boekje open over de financiering van WNP: de ene keer heeft hij het over 'steun van de Amerikanen' en de andere keer over 'steun van de Moon-sekte'. Vast staat dat WNP een percentage verdiende op de verkoop van 'Module Med', in containers verpakte veldhospitalen, aan Arabische landen.

Libert verbindt WNP aan occulte organisaties zoals de Militie van Jezus Christus en de Ordre du Rouvre, maar ook aan

de beruchte World Anti-Communist League en aartshertog Otto Van Habsburg, die hij 'le grand patron' noemt. 'We dachten dat we een ideologische strijd voerden, maar we werden misbruikt door politici en de haute finance.'

Libert is altijd in de weer geweest met het stichten van nieuwe extreem-rechtse clubs zoals het Centre d'études et de recherches socio-biologiques et raciales (CERSBER) en het Europees Consortium-Consortium Européen. In die laatste organisatie bevinden zich ook vrienden van Rost-Van Tonnin-gen, de 'zwarte weduwe' uit Nederland.

Libert ligt ook aan de basis van Les Compagnons du Christ-Graal. De oprichtingsakte vermeldt ook de naam van Lucien Marbaix, onderofficier bij het SIE en kennis van Demol. Marbaix zou later, evenals Demol, in opspraak komen omtrent de wapendiefstal bij het SIE. Hij was één van de leden van WNP die schietpatronen markeerde. Binnen het Mobiel Legioen voerde hij onbeschaamd regelrechte nazipropaganda, zijn kinderen waren zelfs bedrijvig binnen de 'Phoenix'-scouts, een jeugdafdeling van het WNP.

Nog een bekende van Johan Demol binnen het korps was Christian Pattyn, die ook binnen het SIE voor zijn extreem-rechtse sympathieën uitkwam. Hij verliet de rijkswacht voor de gerechtelijke politie, maar belandde uiteindelijk in de Verenigde Staten in een Scientology-sekte.

En: er is nog de grote liefde van Johan Demol bij het FJ: Marie-Christine Falla.

'Het is tijdens een patrouille in de buurt van de Havenlaan dat ik dat meisje heb ontmoet, en het is waar, ik ben verschrikkelijk verliefd geworden. Zij was lid van het FJ, maar ik heb haar steeds ontmoet buiten de lokalen van het Front.'

Onder het mom van de grote liefde maskeert Demol de bezoeken aan zijn geliefde als privé-uitstapjes, terwijl hij intussen ook reeds binnen de Bunker van het Front militeert.

Los van de geslaagde romance tussen de 'extreem-rechtse rijkswachter en de extreem-rechtse militante' verschaft deze relatie Demol toegang tot het kader van het FJ. Falla is niet zomaar een militante, maar een kaderlid en lid van de Nationale Raad van het Front. Zijn 'romance' laat hem zelfs toe een vergadering van de Nationale Raad mee te maken op 26 april 1979. Daar wordt de strategie besproken en worden ook de aanslagen van de militanten voorbereid. Demol krijgt inzicht in de interne werking van extreem-rechts en extreem-rechts heeft een 'invloedrijke vriend' achter de hand bij eventuele moeilijkheden.

Na het uiteenspatten van het Front is ze met de steun van CEPIC-kameraadjes ondergedoken in een keurige carrière in ministriële kabinetten. Ze werd eerst de secretaresse van de kabinetschef van de vice-premier om uiteindelijk te eindigen op het kabinet van Justitieminister Melchior Wathelet (PSC).

En dan is er natuurlijk Michel Van Hove, rijkswachter en vriend van Johan Demol. Samen uit, samen thuis, lijkt hun credo, want ze worden bijna gelijktijdig lid van het Front de la Jeunesse. Johan Demol ontvangt het lidmaatschapsnummer 729 en Michel Van Hove het nummer 776. Ze behoren allebei tot de Groep G binnen de rijkswacht, zijn vervuld van extreem-rechtse idealen en verlaten ongeveer gelijktijdig het korps. Johan Demol heeft men sindsdien niet op uitglijders of fatale misstappen kunnen betrappen waardoor hij de weg naar de top heeft kunnen inslaan.

Op 5 juli 1981 gaat de linkse drukkerij Pour in de vlammen op ten gevolge van een aanslag.

Op 10 september wordt Michel Van Hove aangehouden die onmiddellijk tot bekentenissen overgaat. Zijn mededaders zijn Philippe Van Engeland, een van de spilfiguren van FJ, Fernand Urbain en Yves Trousson, wiens café een verzamelpunt voor extreem-rechtse elementen was.

Michel Van Hove bekent de chauffeur van de brandstichters geweest te zijn en wordt uiteindelijk in beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar met uitstel voor het gedeelte dat hij nog niet uitzat.

Als jaren later de pers op de proppen komt met bewijzen van het lidmaatschap van Demol van FJ, is het zijn vroegere kompaan Michel Van Hove die hem bijstaat in die 'beproevingen'.

De ideologische band tussen al deze mensen en Johan Demol is zeer duidelijk. Maar er zijn ook grote verschillen tussen Demol en alle anderen. Uiteindelijk is de meerderheid op een dood spoor terechtgekomen en de leiders van weleer Latinus, Dossogne en Vanden Boeynants zijn dood of uitgerangereerd.

Demol heeft op tijd begrepen dat de Groep G begin jaren tachtig uitgeteld was nadat te veel moeilijkheden zich opstapelden rond de wandaden van FJ en WNP. Hij heeft de Groep G liefelijk de rug toegekeerd door de rijkswacht te verlaten. Enkele maanden later is het verval begonnen en is Demol heel alleen aan zijn stille maar gestage opmars begonnen.

Midden jaren negentig is Johan Demol de beruchtste en bekendste hoofdcommissaris van politie van dit land. Op het einde van de jaren negentig wordt hij lijsttrekker voor het Vlaams Blok in Brussel.

Op vrijdagavond 6 maart 1998 organiseert 'BIS' een informatieavond in Anderlecht. Guest-star van de avond is de ontslagen 'superflik', aangekondigd als 'the Terminator', Johan Demol.

Demol bevindt zich die avond opnieuw in zijn vertrouwde biotoop. Want BIS staat voor 'Brussel-Identiteit-Veiligheid' (Bruxelles-Identité-Sécurité) en is een francofone extreemrechtse organisatie, lakeien van het Vlaams Blok in Brussel, ontstaan uit de rangen van de Parti des Forces Nouvelles (PFN).

Die partij verdween in 1991 en was neonazistisch en revisionistisch.

Eén van de belangrijke militanten van BIS (en vroeger van PFN) en dus een huidige strijdgenoot is Hubert Defourny, ooit veroordeeld tot drie jaar gevangenis voor wapenhandel.

De kampioen van law and order, Johan Demol is nooit kieskeurig geweest in zijn politieke relaties, nu kan hij het zeker niet meer zijn, want in en rond het Vlaams Blok weet hij zich omringd door allerlei uitschot.

Hij heeft nu openlijk gekozen voor zijn vroegere vriendenkring. Zijn vroegere vriendenkring is zijn huidige vriendenkring.

Johan Demol is thuis van nooit weggeweest.

DE DEKKING VAN EEN COMMISSARIS

Of hoe een burgemeester ziende blind kan zijn

In 1996 telde de hoofdstedelijke politie niet minder dan 96.212 'criminele daden', gaande van kleine straatcriminaliteit, drugdelicten, al dan niet gewelddadige inbraken tot (roof)overvallen. Verontrustend heet het dat de criminaliteit in Brussel tussen 1995 en 1996 met 5,2 procent steeg.

Verschillende deelgemeenten zagen de criminaliteit in 1996 verminderen.

Zo zakte in Sint-Joost-ten-Node en in Sint-Pieters-Woluwe het aantal door de politie geregistreerde feiten met 13,6 procent; in Ukkel en Vorst met respectievelijk 5,5 en 12,5 procent.

In andere Brusselse gemeenten piekte de criminaliteit in 1996. Evere bijvoorbeeld toonde een stijging met 12,4 procent ten opzichte van 1995. Bij de lijst van de stijgers schiet één gemeente als een komeet naar voor: Schaarbeek!

Nadat Johan Demol er in februari 1994 als nieuwbakken politiecommissaris arriveerde, verklaarde hij meteen de oorlog aan de criminelen. Voor Demol & Co klonken de woorden 'crimineel' en 'jonge migrant' als synoniemen. Demols aanpak werd hét te volgen voorbeeld van misdaadbestrijding voor de gehele Vlaamse rechterzijde. In december 1997 bedenkt het Vlaams Blok alle Brusselse brievenbussen met een tweetalige *Open Brief aan de Brusselaars* waarin de aanpak van Demol de hemel wordt ingeprezen. In een begeleidende brief stelt Frederic Erens, de Brusselse Vlaams Blok-voorzitter: 'Johan Demol boekte als hoofdcommissaris van Schaar-

beek resultaten met zijn aanpak van de criminaliteit (...). De Schaarbekenaars durfden terug op straat te komen. Groot is dan ook het onbegrip bij deze burgers te zien dat heel de politieke klasse zich tegen deze successen verzet door Demol weg te willen. Alleen het Vlaams Blok steunde en steunt Johan Demol.'

De Blokkers baseren zich voor die steun op de 'naakte cijfers'.

Bloknoot, het Blok-informatieblad voor Halle, covert in het voorjaar 1998 met de criminaliteitscijfers van Schaarbeek. 'U krijgt van ons de juiste cijfers uit eerste hand en we herinneren eraan dat hoofdcommissaris Demol in juni 1994 zijn GROTE KUIS is begonnen', zo schrijft het Blok. En dan volgen de cijfers. In 1994 werd in Schaarbeek nog in 1.830 woningen ingebroken, in 1996 nog in 1.145. In 1994 werden in Schaarbeek 704 auto's gestolen, in 1996 710. Er vonden 406 gewelddadige diefstallen plaats in 1994 en 398 in 1996. In 1994 werd er 1.730 keer in een auto ingebroken, in 1996 nog 972 keer. In 1994 werden 336 misdadigers door de Schaarbeekse politie ter beschikking gesteld, in 1996 waren er dat 709.

Het Vlaams Blok ziet in deze cijfers het bewijs dat Johan Demol een schitterende 'Grote Kuis' hield in Schaarbeek. En omdat Demol het er zo goed deed, traden de traditionele partijen in actie, zo menen de Blokkers.

Onder de titel 'De zaak Demol duurt voort' bloklettert *Bloknoot*: 'De zogenaamd democratische partijen doen dus dapper verder met hun heksenjacht (tegen Johan Demol, nv-da). De enen zijn verblind door haat, de anderen door de arrogantie van de macht: de extreem-linksen van Ecolo/Agalev die de rechtse commissaris uitspuwen, de Vlamingenhaters van het FDF die al misselijk worden bij het idee dat Demol een Vlaming is, PRL-kopstuk de Donnée die denkt dat hij een zonnekoning is, SP-minister Vande Lanotte die als ex-anar-

chist en ex-druggebruiker geen politieman verdraagt die Recht en Orde wil doen heersen.'

Wel: de feiten geven Demol én het Vlaams Blok ongelijk. Een intern rapport van de Brusselse politie openbaart dat de criminaliteit in Schaarbeek, over het jaar 1996, met maar liefst 41,2 procent steeg.¹ Nergens in het Brusselse werd een dusdanig sterke stijging van de criminaliteit genoteerd als in het Schaarbeek van Demol. Betekent dit dat er meer criminelen actief zijn in Schaarbeek? Of dat er nog meer moet worden geïnvesteerd in de Schaarbeekse politie? Of dat het onveiligheidsgevoel in Schaarbeek nu plots veel groter zou zijn dan elders? Volgens het ministerie van Binnenlandse Zaken alvast niet.

Uit een 10 miljoen frank kostende *Veiligheidsmonitor*, een rondvraag bij de Belgische bevolking, concludeert het ministerie dat burgers zich niet alleen onveilig voelen door de misdrijven waarvan zij het slachtoffer worden, maar ook – én in toenemende mate – door storende 'omgevingsfactoren': geluidsoverlast, vuiligheid, brutaal gedrag en groepsvorming door jongeren.²

De federale Veiligheidsmonitor werd aangevuld met lokale monitoren: studies uitgevoerd in 29 gemeenten; steden en gemeenten die met de federale overheid een veiligheidscontract ondertekenden. Eén van die gemeenten is Schaarbeek.

En wat blijkt? Verloedering van de woonwijken én onaanangepast verkeer in die wijken worden door de ondervraagden als dé veiligheidsproblemen bij uitstek ervaren. Snelle wagens én hondenpoep veroorzaken het meest ergernis bij de burgers. De bevolking heeft het meest te lijden onder vernielingen aan auto's (45 procent), zo meldt de Veiligheidsmonitor, gevolgd door fietsdiefstallen, autodiefstallen en inbraakpogingen. Bij misdrijven tegen individuen scoren de vernielingen en opzettelijke beschadigingen het hoogst. Op de tweede plaats volgen bedreigingen met lichamelijk geweld. 'Overlast van jongeren op straat', 'dronken mensen op

straat', 'geweld', 'bedreiging' en 'lastig gevallen worden op straat' worden amper als redenen voor een al dan niet gegrond onveiligheidsgevoel aangewezen. Algemeen, zo blijkt uit de Veiligheidsmonitor, voelt nog geen 10 procent van de bevolking zich 'altijd' of 'vaak' onveilig. En nog: vrouwen voelen zich (vlugger) onveiliger dan mannen en actieve mensen en hogergeschoolden voelen zich veiliger dan niet-actieven en lagergeschoolden.

Johan Demol die, logischerwijze dezelfde succescijfers naar voor schuift omtrent de criminaliteit in Schaarbeek onder zijn bewind als het Vlaams Blok, geeft wel een magische verklaring voor de criminaliteitsverhoging tussen 1995 en 1996.

Die stijging is zowaar te wijten aan 'het foutief doorgeven van de informatie over de cijfers van 1995, veroorzaakt door de verandering van informatica'. Demol zegt die kennis te halen uit de zitting van de commissie van Binnenlandse Zaken van 1 oktober 1997. Hij zegt er zelfs bij te weten waar deze bewering staat neergeschreven: in de Handelingen Kamer, 1 oktober 1997, blz.15.³

Demols ex-burgemeester Francis Duriau heeft zijn eigen interpretatie van de door de Brusselse politie vastgestelde, spectaculaire stijging van de criminaliteit in zijn Ezelsgemeente: 'De criminaliteit in Schaarbeek is niet gestegen; ze wordt wel beter gedetecteerd'. En nog: 'Deze criminaliteitscijfers dateren uit de periode dat onze gemeentepolitie volledig werd gereorganiseerd. Dankzij extra aanwervingen heeft het korps veel beter kunnen reageren en is het veel efficiënter geworden. Men kan Johan Demol veel verwijten, maar hij heeft de reorganisatie van het politiekorps van Schaarbeek tot een goed einde gebracht.'⁴

Kortom: niet de criminaliteit, wel 'de pakkans' is gestegen sinds Demol in Schaarbeek aan de slag ging. Duriau blijft bo-

vendien, zij het in bedekte termen, het beleid van de door hem als politiecommissaris binnengehaalde Johan Demol verdedigen: 'De preventie van de criminaliteit blijft natuurlijk het ideale, maar op een zeker ogenblik kan het niet anders dan dat er repressief wordt opgetreden.'⁵ Een niet eens betwistbare stelling die ook Demol steeds heeft beleden. Alleen vertoonden Duriau noch Demol veel interesse voor het preventieve. Zo vallen de 18 Schaarbeekse straathoekwerkers onder de bevoegdheid van de schepen van jeugdzaken en niet onder die van het hoofd van de politie, burgemeester Francis Duriau.

Toen het door de federale overheid opgelegde veiligheidscontract werd bediscussieerd, kwamen ook de samenlevingscontracten aan bod. De federale overheid voorzag niet-onaardige budgetten voor het sociale luik, centen die de lokale politiediensten ten goede zouden komen.

Toch luisterde burgemeester Duriau naar zijn commissaris Demol die stelde dat hij 'een agent was, geen sociaal assistent'.

'Johan Demol wou de straathoekwerkers niet onder zijn bevoegdheid', zo herinnert het Schaarbeekse SP-gemeenteraadslid Dirk Van de Putte zich. Ook al bemerkt hij meteen een voordeel in Demols houding: 'De Schaarbeekse straathoekwerkers worden tenminste niet gezien als een verlengstuk van de politie, als "verklikkers".'

Toch heeft ook Van de Putte de grootste bedenkingen bij het politieke reilen en zeilen van zijn gemeente. 'Om het met een boutade te zeggen: in Schaarbeek is uiterst-rechts al lang geleden aan de macht geraakt. Wat een man als Roger Nols, en in zijn kielzog het nog steeds gedijende nolsisme, heeft aangericht in deze duale gemeente, kan niemand echt inschatten.'

Iedereen kent wel voorbeelden van hoe het er de voorbije jaren in de gemeente is aan toe gegaan, van hoe het rechtse

populisme van de meeste lokale bewindslui henzelf geen windeieren gelegd heeft, maar de gemeente in een steeds grotere schulden- en racismespiraal ondergedompeld heeft.

'Haha, er worden in onze gemeente oudjes lastig gevallen wanneer ze op de banken in het park zitten! Dan breken we toch gewoon de zitbanken uit!' Zo reageerden in de jaren '70 de nolsisten. En, niet te vergeten: de 'democratische' partijen die meer dan eens bereid werden gevonden met Nols een coalitie aan te gaan. Hetzelfde gebeurde toen er protesten kwamen over het aanhoudende geweld op één bepaalde gemeentelijke school. De schoolpoort ging dicht en zie: er was geen geklaag meer over geweld op de school. En toen de gemeente in geldnood raakte, waren het opnieuw de scholen die er het eerst van langs kregen. De Nederlandstalige gemeentelijke school sneuvelde onder de besparingswoede en in de nog resterende schoolgebouwen werd niet langer geïnvesteerd. De gevolgen zijn ernaar. Het huidige college draait nu op voor de politieke strategie die in het verleden de bovenhand haalde. Dat bleek nog maar eens toen dringende werken dienden te worden uitgevoerd aan een schoolgebouw aan de Josaphatstraat. De gevolgen van een decennialange verwaarlozing maakten dat alleen al de factuur voor de opmetingen door de architect aangedikt raakte tot een slordige 30 miljoen frank. Het Nederlandstalige lager gemeenschapsonderwijs in Schaarbeek ziet haar leerlingenaantal intussen nochtans niet angstwekkend dalen, integendeel. Een ogenschijnlijk contradictorische vaststelling in een gemeente waar de Nederlandstalige bevolking zienderogen afneemt. Dat beweren alvast de Nederlandstalige 'Schaerbeekois'. Harde bewijzen daaromtrent zijn er niet; in Brussel mag nu eenmaal geen talentelling worden gehouden. Het zou de communautaire gemoederen naar een kookpunt brengen. Toch slaagt het Schaarbeekse college er als enige instantie in om cijfers te plakken op het precieze percentage van Nederlandstaligen in de gemeente.

'Wat de identiteitsbewijzen voor kinderen betreft, werden 2.845 kaarten, dat is 96%, opgesteld in het Frans en 121, dus 4%, in het Nederlands. 1.981 (95,9%) reispasjes werden afgeleverd in het Frans en 85 (4,1%) in het Nederlands. Bovendien werden 3.808 rijbewijzen uitgereikt in het Frans, dat is 94,9%, tegenover 205 of 5,1% in het Nederlands.'⁶

Als die cijfers waarheidsgetrouw zijn – en er is niet de minste reden om daaraan te twijfelen – dan lijkt het wel alsof de Vlamingen in Schaarbeek een nog grotere minoriteit zijn dan Turken en Marokkanen. Dat de Nederlandstalige scholen desondanks niet leeglopen heeft alles te maken met de kwaliteit van het onderwijs. Na de 'sanering' van het gemeentelijk onderwijs in Schaarbeek bezweken de vrije scholen onder proppensvolle klaslokalen. De gemeenschapsscholen daarentegen konden bouwen op een betere 'omkadering', zeg maar meer leerkrachten per aantal leerlingen. Dat maakt dat anno 1998 het Nederlandstalige kleuter- en lager gemeenschapsonderwijs in Schaarbeek aardig wat te danken heeft aan de input van kinderen uit zogeheten taalgemengde of anderstalige gezinnen; een evolutie die in alle Nederlandstalige scholen van de hoofdstad eerder al werd vastgesteld. De officiële telling op 1 februari 1998 constateerde dat het Nederlandstalige kleuteronderwijs in Brussel voor 58 procent wordt bevolkt door kinderen uit een homogeen Frans of anderstalig gezin; in het lager onderwijs zijn er dat 43,2 procent.⁷

Grappig is dit wel: het Schaarbeekse nolsisme, gebouwd op een rabiate vreemdelingenhaat en een fervent anti-Vlamingengevoel, maakt dat migrantenkinderen gedegen worden onderwezen in Nederlandstalige scholen!

Voor alle duidelijkheid: de nolsisten van toen zijn de tot stellige democraten gepropageerde gemeentebestuurders van vandaag.

Tal van ambtenaren, waaronder 'les flamands de service' die het soms tot op het kabinet van de burgemeester hebben gebracht, zullen, in gedempte woordspraak, voor waarheid verkondigen dat niemand anders dan de huidige burgemeester Francis Duriau grotendeels het auteurschap mag opeisen van het politieke testament dat Roger Nols in 1987 publiceerde. Duriau, jarenlang Nols' rechterhand én diens voorzitter van het Schaarbeekse OCMW, heeft niet luidkeels zitten protesteren toen Nols, op het einde van zijn bewind, niemand minder dan Jean-Marie Le Pen, de voorzitter van het Franse Front National, uitnodigde om vanop het gemeentelijk zwembad op het Houffalizeplein, de Schaarbekenaars toe te spreken. Maar Duriau is evenmin de man die, zoals zijn voorganger Nols, de Vlamingen aparte loketten oplegt.

'Toch', klagen enkele Nederlandstalige oppositieleiden uit de gemeenteraad, 'wanneer je in de raad een tussenkomst houdt in het Nederlands doet hij alsof hij het niet begrijpt. We weten niet of het echt zo is dan wel dat hij het speelt. Dat maakt het extra moeilijk: alle teksten, zeker de conclusies van onze interpellaties, moeten we vertalen. Omdat we niet zeker zijn dat de burgemeester ze zelfs maar begrijpt, of wil begrijpen, als we dat niet doen.'

Als persoon geldt 'docteur Duriau' als een 'aardig man'; als burgemeester heeft hij Johan Demol onvoorwaardelijk de hand boven het hoofd gehouden. Officieel zelfs tot op dinsdag 16 december 1997. Die dag pakt Duriau uit met een schorsing voor zijn commissaris Demol. Wat toen slechts zijdelings werd geopenbaard, was dat het Schaarbeekse college, op voorstel van diezelfde Duriau, reeds op 2 december 1997 had beslist tot een audit van het Schaarbeekse politiekorps. Meer nog: het college besliste in één ruk te vragen aan het ministerie van Binnenlandse Zaken, lees: aan Johan Van de Lanotte (SP), de 2 miljoen frank kostende audit mee te fi-

nancieren. De beslissing tot deze audit is terug te vinden in de notulen van het schepencollege onder het nummer 707/290. De burgemeester laat niet de minste onduidelijkheid over zijn bedoelingen met de externe audit; een werkje dat zo'n 6 tot 8 maand in beslag zal nemen. De notulen stellen letterlijk: 'Om het functioneren van het politiekorps te examineren, dient een audit te worden uitgevoerd door een private organisatie.' En nog: 'Het doel (van deze audit) is na te gaan of de missies (van het politiekorps) worden gerealiseerd, of het inzetten van de manschappen (al dan niet) rechtmatig is gebeurd én na te gaan hoe in de toekomst het politiekorps een nieuwe organisatiestructuur kan worden opgelegd.'

Opmerkelijk toch dat burgemeester Duriau op zijn inderhaast bijeengeroepen persconferentie van 16 december 1997 amper melding maakt van deze door hemzelf voorgestelde en goedgekeurde audit. Zijn eigen schepenen houdt hij op 2 december 1997 nog voor dat het belangrijk is te laten onderzoeken of zijn eigen politiekorps geen nieuwe structuur moet krijgen. Dergelijke herstructurering is blijkbaar noodzakelijk ook al heeft Johan Demol de voorgaande jaren één van 's lands grootste politiekorpsen op paramilitaire wijze gereorganiseerd. Dat gegeven werd door de Schaarbeekse bewindslui maandenlang aan de kant geschoven. Tot op een extra gemeenteraad in september 1997 alle Schaarbeekse partijen, met uitzondering van het Front National, blijkbaar het licht zien. Plots vragen de Schaarbeekse partijen PSC, PS, IDS-SP, FDF, Ecolo, Agalev, PRL-VLD en CVP hun vertegenwoordigers in het federale parlement de Schaarbeekse politiecommissaris te wraken! Volgens de partijen wijzen verschillende feiten erop dat er zich in het Schaarbeekse politiekorps een aantal individuen bevinden die zijn gerekruteerd door Demol, die meningen van het Vlaams Blok delen 'en de werking van een gemeentepolitie die achter de democratische beginselen staat, onmogelijk maken'.⁸

Burgemeester Duriau laat de pers op 16 december 1997 geloven dat hij Johan Demol voor vier maanden schorst omdat de Brusselse procureur-generaal André Van Oudenhove hem op 15 december 1997 schriftelijk suggereert dat te doen! En zelfs op 16 december, na de audit-beslissing, stelt Duriau categoriek dat de schorsing van Demol 'geen sanctie is'. En nog: 'Ik wil van Demol evenmin een slachtoffer maken van politieke manipulatie.'⁹

Nog opmerkelijker is dat het idee van een audit voor de Schaarbeekse politie feitelijk niet eens aan het brein van burgemeester Francis Duriau is ontsproten. Reeds in oktober 1997 vragen de Schaarbeekse gemeenteraadsleden Dirk Van de Putte en Georges Verzin, beiden zetelend in de oppositie voor de IDS-SP-fractie, om een onderzoek naar de werking van de Schaarbeekse politie. 'Binnen de huidige context is er nood aan een objectieve analyse. De gemeente lijkt bereid de politie dichter bij de bevolking te brengen', zo analyseren ze de Schaarbeekse situatie. Alleen doen de gemeenteraadsleden hun audit-voorstel in oktober 1997 aan minister van Binnenlandse Zaken Johan Vande Lanotte (sp) én stellen ze dat best het Comité P, specifiek belast met intern onderzoek bij de politie, ook het korps van Schaarbeek eens tot op het bot onderzoekt.

'Commissaris Johan Demol heeft, met de impliciete en expliciete steun van burgemeester Duriau, het politiebeleid structureel gewijzigd', schrijven de raadsleden aan Vande Lanotte. 'Een audit moet ons in staat stellen een noodzakelijke hervorming door te voeren,' stellen ze verder.

Meteen wijzen de briefschrijvers de minister op de rol van Johan Demol in het Schaarbeekse politiekorps: de aankoop van paramilitair materiaal, de spectaculaire acties waarbij kinderen van amper 12 jaar urenlang geboeid werden aan de radiatoren in het politiecommissariaat, de machtsconcentratie in het centraal commissariaat ten nadele van de buurtcommissariaten...

En ze hebben het uitdrukkelijk over de verantwoordelijkheid van de burgemeester: 'Duriau heeft al meerdere waarschuwingen gekregen. Nu lijkt hij een beetje van houding te zijn veranderd, maar dat is toch behoorlijk laat. Als Demol terugkeert zonder een herorganisatie van de politie, verandert er niets.' Meteen reiken ze minister Johan Vande Lanotte een wapen aan om burgemeester Duriau te treffen: artikel 82 van de Gemeentewet. Dat artikel stelt dat een burgemeester ontslagen of geschorst kan worden wegens ernstige nalatigheid.

Blijkbaar kan of wil de minister zijn geestesgenoten niet op hun wensen bedienen, integendeel.

Meent de minister dat de Schaarbeekse burgemeester geen 'ernstige nalatigheid' heeft begaan in de affaire-Demol? Of meent hij van wel, maar acht hij het – ondanks de Gemeentewet – niet opportuun om de man te ontslaan of te schorsen? En zo ja, waarom dan wel?

Minister Vande Lanotte van zijn kant laat zijn beide Schaarbeekse geestesgenoten van oktober 1997 tot januari 1998 in de kou staan. Daardoor geeft hij burgemeester Duriau de gedroomde kans om zich uit de nesten te werken. Op de persconferentie waarop burgemeester Duriau de 'preventieve schorsing' van zijn commissaris meedeelt, maakt hij immers in één ruk ook gehakt van zijn politieke belagers. Het voorstel om het Comité P met de audit-opdracht te belasten, veegt hij van tafel omdat 'dat comité te gepolitiseerd is én veel te langzaam reageert'.¹⁰ Minister Vande Lanotte, die Duriau al die maanden een beschermende hand boven het hoofd heeft gehouden, wacht ook een afstraffing: 'Johan Vande Lanotte heeft niet gereageerd op de brief van procureur-generaal Van Oudenhove, zelfs niet op mijn meermaals herhaalde vraag hem eens te kunnen ontmoeten. Akte nemend van de stilte van de zijde van de minister van Binnenlandse Zaken, bezorg ik dit dossier in ieder geval aan de eerste minister.'¹¹

Duriau wijst er minister Vande Lanotte op dat hij, de minister, als enige een echte sanctie kan uitspreken tegen commissaris Demol.

Meer nog: minister Vande Lanotte is ook de enige die burgemeester Duriau om mogelijke ernstige nalatigheden zou kunnen schorsen of ontslaan. Maar dat meldt de burgemeester netjes niet. Vande Lanotte handelt ook na deze aanval op zijn geijkte manier: hij blijft stoïcijns aan de kant staan, angstig als hij is om van Demol een politiek martelaar te maken. De minister laat wel weten dat 'wanneer mijnheer Duriau zegt dat commissaris Demol zou hebben gefaald in de reorganisatie van zijn politie, het wel eens zou kunnen dat hij (Francis Duriau) daarin zelf een deel van de verantwoordelijkheid draagt door het niet goed uitoefenen van zijn controlerende macht'. Voor de rest deelt de minister mee dat hij 'ingehend vanaf vandaag en dat gedurende twee maand niets meer zal zeggen over de affaire-Demol omdat er een rechtszaak lopende is'.¹²

Het stilzwijgen wordt de minister niet in dank afgenomen, niet door de Franstalige pers, maar nog minder door de Schaarbeekse jongeren. 'We zijn verraden door de autoriteiten... Men heeft het zo gearrangeerd opdat Demol terug zou kunnen komen. We zijn allen gemanipuleerd geworden. De politie, de burgemeester, de gemeente. Het is een echt complot', zo reageren de Schaarbeekse jongeren.¹³ Duriau kan, dankzij het stilzwijgende immobilisme van Vande Lanotte, zijn slag slaan. Hij pakt groots uit met de schorsing van Demol en daardoor lijkt het wel alsof enkel en alleen burgemeester Duriau categoriek stelling durft nemen tegen de commissaris.

De waarheid oogt totaal anders: Duriau verschuilt zich achter Van Oudenhove, achter de Brusselse burgemeester François-Xavier de Donnée, achter nagenoeg iedereen. Bovendien lijkt het zelfs even alsof Duriau de enige is die echt

iets durft te ondernemen tegen enkele scheefgegroeide situaties binnen het Schaarbeekse politiekorps. De burgemeester die in februari 1994, bij het aantreden van Johan Demol, nog gewillig het aantal Schaarbeekse agenten verdubbelde, pikt nu niet enkel het idee van een externe audit, hij geeft commissaris ad-interim Albrecht Boven bovendien prompt de opdracht zijn politie om te vormen tot een 'echte buurtpolitie'. Om dat te realiseren, zo verklaart Duriau, 'zal Schaarbeek politiepatrouilles de straat opsturen, speciaal belast met de opdracht het contact met de burger te optimaliseren.' Opmerkelijk toch, temeer daar Duriau's voormalige hoofdcommissaris, Johan Demol, vriend en vijand om de oren sloeg met de bewering dat 'de wijkagenten onder mijn beleid 12 procent van het personeel vormden, wat het hoogste percentage is van Brussel-19'.¹⁴

Meer nog: plots ziet burgemeester Duriau dingen waarvoor hij de voorbije jaren blind bleek: 'De paramilitaire interventies van de Schaarbeekse politie beantwoorden helemaal niet aan een gemeentelijke politie', concludeert Duriau.¹⁵

Het Vlaams Blok, dat naar eigen zeggen bij de Gewestraadsverkiezingen van 21 mei 1995 in het kanton Schaarbeek 25% van de Vlaamse stemmen haalde én in Schaarbeek over een 'bloeiende' afdeling beschikt, reageert furieus.¹⁶ De partij zegt de 'ezelsstamp' voor Demol niet te pikken en de Brusselse campagneleider van de extreem-rechtse partij, kamerlid Filip de Man, belooft in januari 1998 een grote steunbetoging te houden voor Johan Demol.¹⁷

Democratisch denkend België daarentegen reageert enigszins tevreden: Francis Duriau lijkt wel een herboren democratisch inzicht te hebben verworven.

Men vergeet dat de burgemeester de activiteiten van commissaris Johan Demol de voorgaande jaren altijd voor de vol-

le 100 procent heeft gesteund, zelfs wanneer die hoogstens een schijn van democratie voorhielden én ze meer dan eens dienden om de verborgen agenda van Demol veilig te stellen. Zo fulmineerde Demol al sinds zijn aantreden tegen de prostitutie aan de Schaarbeekse Aarlenstraat. Een wapenfeit waarmee hij nu maar al te graag uitpakt. Niets aan de hand natuurlijk, tenzij dan dat in België vrouwenhandel illegaal is, maar prostitutie wettelijk toegelaten. Wanneer het Brusselse parket en de gerechtelijke politie begin 1996 voorstellen in het Brusselse gedoogzones voor prostitutie af te bakenen, treedt Demol in volle actie. Terwijl zijn Brusselse collega's menen dat prostitutie beter te controleren valt wanneer ze inderdaad binnen bepaalde gedoogzones kan worden gehouden, gaat Demol er in 'zijn' Aarlenstraat met de erg grove borstel door. De actie komt zo hard aan dat zowel het Brusselse parket als de Brusselse pers lui de actie van Demol bestempelen als een 'contre-attaque' tegen de voorgestelde gedoogpolitiek. Bovendien verdenken zijn Brusselse collega's Demol ervan dat hij zich met de invallen in 'zijn' hoerenbuurt wil wreken. Demol pikt het immers niet dat er een onderzoek loopt naar het reilen en zeilen binnen 'zijn' hoofdcommissariaat op de 'place Collignon'. Demol wordt echter ook deze keer gedekt door zijn politieke baas: Duriau verklaart dat zijn agenten de prostitutiebars enkel hebben gecontroleerd op hun drankvergunningen, een administratieve bevoegdheid van de burgemeester.¹⁸

'Duriau, en niemand anders draagt de politieke verantwoordelijkheid voor de initiatieven van Demol', analyseert SP-gemeenteraadslid Van de Putte, 'Hij heeft nooit tegen zijn commissaris gezegd "Stop. Hier zijt ge over de democratische schreef gegaan".'

Kortom: de burgemeester, en hij alleen, is, als hoofd van de Schaarbeekse politie, ten volle politiek verantwoordelijk voor wat de technici Demol ten uitvoer heeft gebracht.

Het lijkt wel alsof het opportunisme hoogtij viert op het Schaarbeekse gemeentehuis. Demol wordt al die jaren gesteund: niet enkel door burgemeester Duriau maar, in extremis, door de hele Schaarbeekse politieke meerderheid. Tot wanneer het echt niet anders meer kan en Demol met hetzelfde gemak genadeloos wordt gedropt. Deze totale politieke ommezwaai verklaren vanuit plat opportunisme zou makkelijk zijn. De waarheid is enigszins anders. En des te gevaarlijker. Ze ligt verweven in het politieke reilen en zeilen van België's grootste gemeente.

EEN GEMEENTE ALS PROEFTUIN VOOR DE NATIONALE POLITIEK

Of hoe het FDF in Schaarbeek 'brusselt'

Wie refereert aan Schaarbeek krijgt nogal vlug te horen dat deze gemeente wordt bestuurd door het FDF, het Brusselse francofone front. Schaarbeek wordt nochtans bestuurd door een coalitie bestaande uit LB, de lijst van de burgemeester, een amalgaam van onder meer vroegere nolsisten en CVP'ers, het FDF, de PS, de PSC én Ecolo/Agalev. Op de oppositiebanken zitten IDS-SP, het Front National én de PRL/VLD, de grootste fractie binnen de gemeenteraad. Kortom: Schaarbeek wordt geregeerd door een anti-PRL-coalitie. Wie zich even in het politieke verleden van Schaarbeek onderdompelt, zal al vlug de juistheid van deze stelling bijtreden. Hij of zij zal gezapig erkennen dat politiek in Schaarbeek, zoals in zovele gemeenten, weinig met standpunten of programma's, dan wel met persoonlijke vooroordelen, ruzies of vetes vandoen heeft. Dat de PRL na de laatste verkiezingen uit de coalitie geweerd diende te worden, behoeft weinig uitleg: de PRL was de partij waarachter Roger Nols zich, op federaal niveau, jarenlang had geschaard. Zoals pubers ooit in opstand komen tegen hun vader zouden bij de eerste post-Nols-verkiezingen diens luitenanten zich van hun meester afkeren. Francis Duriau, jarenlang de rechterhand van Nols, pakte bovendien uit met zijn eigen lijst: de Lijst van de Burgemeester (LB). Waarom dat echt nodig was, is op het eerste gezicht onduidelijk, temeer omdat de lijst van de burgemeester reeds voor de verkiezingen een pre-akkoord had afgesloten met... het FDF.

Echt verbazingwekkend is één en ander niet: heel wat kandidaten op de LB-lijst zijn gekend als FDF'ers. Burgemeester Francis Duriau, bevoegd voor de politie en 'de Schone Kunsten', bekleedt een zitje in de regionale FDF-structuren. In 1994 kandideerde hij trouwens voor de Brusselse raad op een FDF-lijst. Toch had én heeft zo'n burgemeesterlijst electorale voordelen. Een begenadigd Vlaams advocaat én CVP'er zou bijvoorbeeld – met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid – nooit te overtuigen zijn om op een FDF-lijst te fungeren. Zo iemand kan natuurlijk wel worden overgehaald om 'als onafhankelijke' op een burgemeesterlijst te kandideren. Dat gebeurt in Schaarbeek en de man, Edward De Jaegher, is tot op heden als schepen onder meer verantwoordelijk voor de 'Vlaamse Gemeenschap'. Na 12 jaar als gemeenteraadslid op de oppositiebanken gefrequenteerd te hebben, mocht deze CVP'er, dankzij zijn overstap naar de lijst van de burgemeester, eindelijk op een schepenzetel plaatsnemen. Ook een voormalig PSC'er zou moeilijker te bewegen zijn tot een openlijke overstap naar het FDF, maar wel naar een lijst van de burgemeester. Dat is wat gebeurde met Jacques Nimal, ook al een advocaat. Hij begon in 1982 als schepen, bekeerde zich in die jaren tot het nolsisme en verzekert zich sinds 1988 van een schepenpost door telkens bij de juiste partij, in dit geval die van de burgemeester, een plaatsje te bemachtigen. Hij is vandaag schepen van Financiën. Tenslotte: Claude Paulet. Hij bestiert Openbare Werken in Schaarbeek en is altijd een 'compagnon de guerre' geweest van eerst Roger Nols en nu Francis Duriau, precies zoals Christain Germain, schepen van Pensioenen. Germain geldt als een 'nolsiste pur et dur' wiens meest gesmaakte politieke activiteit er in 1997 in bestond 250 Schaarbeekse senioren te begeleiden naar een heuse Oberbayern-dag in het Luxemburgse Weiswampach. Het was een activiteit die ook de burgemeester niet aan zich liet voorbijgaan.¹

Het FDF zelf levert in Schaarbeek drie schepenen. Eerste schepen Bernard Clerfayt, verantwoordelijk voor het urbanisme in de gemeente, geldt als de feitelijke baas van Schaarbeek. Jean-Pierre Van Gorp, een gezapig en goedlachs man, is in Schaarbeek verantwoordelijk voor de Burgerlijke Stand, de Bevolking, de Middenstand en de Informatie. Van Gorp heet in de loop der jaren naar het centrum van het politieke spectrum geëvolueerd te zijn. Als jongeling sympathiseerde hij met de antibelastingpartij RAD/UDRT; in 1988 verscheen hij plots op de lijst van Nols. Hij voerde er toen campagne in tweespan met Fernande Ledur, een kompaan die later aansloot bij het Front National, waar ze intussen weer uit is verdwenen. Van Gorp en Ledur fabriceerden in die verkiezingsdagen een pamflet waar het racisme van afdroop. Fernande Ledur opereert momenteel onder haar echte naam: Philippart én ze is erg populair onder de Schaarbeekse gepensioneerden. Fernande Philippart werd in oktober 1994, samen met vier anderen, waaronder Patrick Sessler, toen parlementair medewerker van Daniel Féret, intimus van Roger Nols en voorzitter voor het leven van het Front National, voor datzelfde Front verkozen als gemeenteraadslid van Schaarbeek. Op 12 mei 1995 echter geven ze al in Brussel een persconferentie waarbij de oprichting van een nieuwe extreem-rechtse partij wordt aangekondigd: de AR ofte de Alliance Radicale. Naast Fernande Philippart en Patrick Sessler is ook Nicole Lemmens één van de oprichters van de AR. Lemmens, voor het Front National tot gemeenteraadslid verkozen in Brusselstad, brengt bij haar eedafliegging in het Brusselse stadhuis de Hitlergroet. Patrick Sessler, zoals Fernande Philippart nog steeds in Schaarbeek zetelend als onafhankelijk gemeenteraadslid, raakt in 1997 betrokken bij een zaak voor de Brusselse correctionele rechtbank. De aanklacht: aanzetten tot rassenhaat. Opmerkelijk bij dit alles: uit een brief van AR-secretaris Armand Fillieux blijkt dat de zaal waarin de perscon-

ferentie van de nieuwe politieke formatie wordt gegeven, is betaald door... het Vlaams Blok.²

Schepen voor Jeugdzaken, Integratie en Preventie in Schaarbeek is de FDF'er Michel De Herde. Hij doet het, gezien de bescheiden middelen, niet eens onaardig. Dat geeft zelfs de oppositie hem mee.

Ook de Franstalige christen-democraten hebben één zitje in het Schaarbeekse schepencollege. Etienne Noel tekent voor de Tewerkstelling, de Economische Expansie, Europa, KMO's en de Erediensten. De Franstalige christen-democraat Noel is er zich van bewust dat de Schaarbeekse topambtenaren perfect tweetalig dienen te zijn. Zelf geeft hij dan ook het voorbeeld. Zo schrijft hij in het gemeentelijk infoblad omtrent Fair-Play, een project dat gelijke kansen voor mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt wil bevorderen volgende, inspirerende tekst: '...Het ministerie, de schaarbeekse Schepenschap van Economie en de Plaatselijk Agentschap voor Tewerkstelling en Vorming zijn niet aan dit initiatief ongevoelig gebleven: een onderzoek is nu aan de gang. De uitslagen van dit onderzoek zullen in de loop van december in de Gemeentehuis van Schaarbeek voorgelegd worden...'³

De PSC-schepen heet 'eerder rechts' wat nogal eens tot spanningen leidt met de PSC-fractie leider in de gemeenteraad, iemand uit de kringen van de MOC, de Franstalige Kristelijke Werklieden Beweging. De PS, die niet in een coalitie wou zonder dat ook Ecolo/Agalev toetrad, heeft, in de persoon van Roland De Linge, de niet-onbelangrijke schepen van Onderwijs mogen leveren. Toch speelt De Linge niet zozeer in de Schaarbeekse gemeenteraad een belangrijke rol, maar wel op een hoger niveau. De verkiezingscoalitie Ecolo/Agalev bracht met Xavier Winkel een zwaar gewicht – zeker naar Schaarbeekse maatstaven – in het college. Winkel, een ex-parlements lid, is verantwoordelijk voor Sport, Cultuur, Sociale en Gezinszaken en Humanitair

re acties. Dat de Groenen uiteindelijk toetraden tot een college waar het, volgens hun eigen zeggen, nog steeds bulkt van 'nolsisten met soms een modern gezicht' heeft alles te maken met enig pragmatisme. De Groenen beweren stevast dat zij zich, meteen na de VTM-reportage over de Schaarbeekse politie, tot in het college hebben gekeerd tegen de politiecommissaris. Ook nadat het PVDA-weekblad *Solidair* op 28 mei 1997 de formele bewijzen leverde van Demols lidmaatschap van het Front de la Jeunesse, kon de Ecolo-schepen zijn collega's in het Schaarbeekse college niet overhalen om sancties te nemen tegen Johan Demol. Op de collegevergadering van 3 juni 1997, de eerste na de publicatie in *Solidair*, stelde Xavier Winkel een voorlopige schorsing voor, 'in afwachting van een definitieve beslissing'. Opnieuw gingen de collega's-schepenen én de burgemeester niet op zijn voorstel in!⁴

Pas nadat duidelijk werd dat Johan Demol, op federaal niveau, nog enkel steun vond bij het Vlaams Blok ging het Schaarbeekse FDF aan het denken. Toen Ecolo/Agalev ermee dreigde heel de gemeente te laten weten dat 'het FDF in Schaarbeek een Vlaams Blokker als politiecommissaris gedoogde' zou Xavier Winkel de druk op burgemeester Duriau pas echt hebben kunnen opvoeren. Hij kreeg daarvoor, na lange aarzeling, openlijk de steun van eerste schepen Bernard Clerfayt, zoon van de vroegere FDF-voorzitter en lid van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Clerfayt weet zich in zijn werk in Schaarbeek danig 'gesteund' door huidig FDF-voorzitter Olivier Mangain, die zich op meer dan één anti-Demol-demonstratie vertoonde. Schaarbeek is bovendien geen onbelangrijke gemeente voor het francofone FDF. Terwijl de partij zich op Brussels niveau heeft verankerd in een kartel met de PRL, kan ze in de Ezelsgemeente onafhankelijk haar weg gaan: de PRL zit er in de oppositie en de lijst van de burgemeester ageert als een FDF-doorslag.

De tandem Clerfayt-Maingain maakt daar dankbaar gebruik van. In zoverre zelfs dat heel wat oppositieleiden het Schaarbeekse FDF een ongebreidelde profileringsdrang verwijten. Telkens het FDF in de Gewestregering of op federaal niveau haar gelijk niet haalt, keurt de Schaarbeekse gemeenteraad wel één of andere motie goed waarin het gelijk van het FDF terdege wordt bevestigd. Schaarbeek én het FDF kunnen zich dat permitteren zonder de banbliksems van vooral het Brussels Gewest over zich heen te krijgen. En zonder de PRL, medebestuurder in zowel Brussel-stad als in de Brusselse regering, in de coalitie op te nemen. En dat heeft niets te maken met tovenarij, wel met typisch Schaarbeekse politiek. Neem nu een man als Roland De Ligne, de Schaarbeekse PS-onderwijsschepen. Politiek gezien een absolute lichtgewicht. Iets wat hijzelf maar al te goed inziet, vandaar zijn voorwaarde enkel en alleen in de meerderheid te stappen indien Duriau ook de intrede van Eco-lo/Agalev wou aanvaarden. Maar De Ligne is een zeer interessant man omdat hij, professioneel, een voet binnen heeft bij de gewestelijke dienst die de voogdij heeft over de gemeenten. Kortom: De Ligne kan mee de besluiten controleren van Duriau. Niet dat dat niet in de grootste eerlijkheid en onafhankelijkheid zou gebeuren, verre van. Maar het geeft toch altijd een leuker gevoel dat een collega-schepen de besluiten op een hoger echelon natrekt dan bijvoorbeeld iemand van de oppositie, zoals dat eerder het geval was toen ook IDS-boegbeeld Georges Verzin die voogdijdienst bemande. Bovendien kan Schaarbeek op Brussels niveau zonder enige twijfel ook rekenen op de steun van het Schaarbeekse PSC-gemeenteraadslid Denis Grimberghs. Grimberghs, de ex-kabinetschef van de voormalige zwaar in opspraak gekomen Brusselse PSC-minister Jean-Louis Thys, heeft immers ook een zitje in de Brusselse Hoofdstedelijke Raad.

Een en ander verklaart waarom de PRL in Schaarbeek niet a priori in de meerderheid hoefde te zetelen; het was niet nood-

zakelijk voor de PRL noch voor de partijen die er vandaag de dienst uitmaken. De PRL houdt er, via het FDF, een vinger in de pap, terwijl de Schaarbeekse meerderheid ook op gewestelijk niveau voldoende tentakels heeft om niet ten onder te gaan in een procedureslag met de voogdij-overheid.

Vandaar dat in Schaarbeek de grootste fractie, die van PRL/VLD, rustig op de oppositiebanken kon worden geduwd. Ze heeft er het gezelschap van het Front National én van de IDS-SP-fractie.

Net voor de laatste gemeenteraadsverkiezingen stelden zowel SP als IDS uitdrukkelijk dat ze in geen geval in een coalitie zouden stappen met Francis Duriau. De reden: zijn 'lijst van de burgemeester' bulkte nog steeds van de nolsisten. Omgekeerd liet ook Francis Duriau weten dat hij in geen geval zou beginnen flirten met IDS-SP. Een echt politiek-ideologische ondergrond had deze beslissing niet, wel een persoonlijke. IDS staat voor Initiative pour le Développement de Schaarbeek en wordt gedragen door huidig gemeenteraadslid Georges Verzin. Verzin, een voormalig FDF'er, ligt al jaren in de clinch met alles wat zich rond Roger Nols bewoog, en niet in het minst met diens voormalige rechterhand Francis Duriau. Zo ligt dat nu eenmaal onder gemeentelijke politici.

DE NIEUWE KLAREN VAN DE KEIZER

Op 24 februari 1998 barst het Internationaal Perscentrum uit zijn voegen. Journalisten, fotografen, cameramensen en belangstellenden verdringen elkaar voor de beste plaatsen.

Wordt er een internationale vedette verwacht of wordt er melding gemaakt van een internationale gebeurtenis?

Neen, het is gewoon de Brusselse politiek die eventjes in het middelpunt van de belangstelling staat. Vandaag wordt een ex-hoofdcommissaris van Schaarbeek, ex-lid van de Groep G binnen de rijkswacht en ex-lid van het Front de la Jeunesse, lid van het Vlaams Blok en tevens lijsttrekker voor Brussel voor diezelfde partij tijdens de komende verkiezingen.

Het Vlaams Blok zet een 'symbool' in de bloemetjes.

'Hij is voor ons inderdaad een symbool. Hij verpersoonlijkt het feit dat een kordate aanpak van de criminaliteit inderdaad mogelijk is en resultaten oplevert. Hij verpersoonlijkt het feit dat velen in Vlaanderen weigeren nog langer te buigen voor de wet van het "cordon sanitaire" tegen het Vlaams Blok. Hij verpersoonlijkt het feit dat ook verfranste Vlamingen in Brussel terug voor Vlaanderen gewonnen kunnen worden. Hij verpersoonlijkt de rebellie van vele brave burgers tegen de totale verrotting van de macht van de Belgische staat.'¹

Het lijkt te veel voor één man, zelfs voor één mensenleven. Deze man heeft dan ook meer dan negen levens.

'Sommigen noemen hem Dirty Harry of zelfs Robocop. Hij kreeg al zoveel namen, maar ik noem hem The Terminator.'²

Applaus van de vrienden.

Grote affiches met in oranje letters 'Welkom Demol' siëren de muren. Op de achtergrond een blauwe politiekepie. Het is nog net niet 'Demol ziet U'!

In aanwezigheid van alle belangrijke kopstukken van het Blok zoals Filip Dewinter, Filip De Man, Joris Van Hauthem ontvangt Johan Demol uit de handen van voorzitter Frank Vanhecke zijn lidkaart die het nummer 69.511 draagt.

Demol is eindelijk thuis. Hij is zo lang op weg geweest op zoek naar de beste plaats in de top van het rechts-extremisme. Hij kiest voor de veilige schoot van de één van de sterkste extreem-rechtse partijen van Europa en kan zijn knellende ambtenarenimago nu afleggen. Hij rukt zijn laatste masker af en toont eindelijk wat hij altijd geweest is: een rechts-extremist. Het heeft hem twintig jaar gekost om open en bloot zichzelf te kunnen zijn.

Een jaar geleden stond hij nog aan het toppunt van zijn roem als profeet van law en order, maar om nog hoger te kunnen stijgen op de extreem-rechtse politieke ladder, moest hij eerst zeer diep vallen. De hoofdcommissaris moest eerst een martelaar van extreem-rechts worden, geslachtofferd op het altaar van de 'traditionele' partijen.

'De cynische machthebbers van België hebben gedacht de onkreukbare politieman Johan Demol weerloos langs de achterdeur te kunnen buitenschoppen. Het Vlaams Blok zal ervoor zorgen dat Johan Demol langs de voorkeur Brussel terug binnenkomt. De slag om Brussel is begonnen,' dramatiseert Frank Vanhecke.³

Zijn martelaarschap wordt dik in de verf gezet: de man die ooit onverschrokken de maffia te lijf ging en de beschermer was van de Schaarbekenaars is gebroedroofd.

'De ontslagen politieman kan het immers vergeten om ooit nog te dienen bij een politiekorps en hij mag zelfs in de komende vijf jaar geen job aanvaarden in de veiligheidssector.

Johan Demol zou zelfs geen geldkoerier kunnen worden als hij dat wou. Er is trouwens niet alleen sprake van broodroof, maar ook van een regelrechte financiële terreur tegen het gezin Demol.⁴

Hij kan ook niet gaan stempelen omdat zijn vrouw half-tijds werkt als bediende. De ex-hoofdcommissaris leeft van een bestaansminimum en het gezin had deze moeilijke tijd niet kunnen doorworstelen zonder steun van de ouders. Het is de plicht van het Blok om nu voor Demol en zijn gezin te zorgen: in ruil voor het kleur bekennen krijgt de bekwame politiemans voorlopig een staffunctie in de partij aangeboden, als universitair medewerker gespecialiseerd in criminaliteit. Het sociaal gejammer van het Blok over de uitstoting van Demol steekt fel af tegen de asociale standpunten van het Blok wanneer het over gewone werklozen en steuntrekkers gaat.

'Het was voor de partijvoorzitter dan ook een morele plicht en een eer om de dappere en ongebroken politiemans te verwelkomen in onze grote familie!'⁵

De ontslagen politiemans komt niet in de eerste plaats om een zo hoog mogelijke politieke carrière te ambiëren, maar omdat hij gewoon op zoek is naar wat nestwarmte.

'Toen ik door Frank Vanhecke op het partijkwartier uitgenodigd werd, heeft hij mij tientallen medewerkers voorgesteld. Ik heb daar kunnen constateren dat het Vlaams Blok een partij is met jonge en dynamische mensen die er iets willen van maken. Dat is een stijl die mij ten zeerste bevalt. De ondernemingsgeest die er heerst, herinnert mij trouwens aan wat mijn politiekorps in Schaarbeek was: gemotiveerde mensen die wilden en mochten werken.'⁶

Jong, dynamisch en extreem-rechts, hij herkent de geur van het nest maar al te goed.

De cultivering van het slachtofferschap is nodig om het effect – van de ridder die geen enkele blaam treft, maar desondanks door de vijand wordt uitgespuwd – te vergroten.

Na Filip Dewinter moet Demol de grootste electorale troef van het Blok worden.

'Het Vlaams Blok kan in Brussel – waar het overheidsgeknoei en de problemen nog veel groter zijn dan in Antwerpen – ook een Filip Dewinter lanceren.'⁷

Demol moet een echte stemmentrekker worden, niet alleen naar de Vlamingen in Brussel toe, maar ook naar de Franstaligen, die nu ineens allemaal verfranse Vlamingen genoemd worden in de nieuwe terminologie van het Blok.

Demol wordt zelf gepresenteerd als een verfranse Vlaming die teruggekeerd is naar de ouderlijke identiteit en nu opnieuw Vlaming is geworden.

Het Blok wil de grootste Vlaamse partij worden in Brussel en moet daarom via een uitgekiende verleidingstactiek een pak Franstaligen over de electorale meet halen. Johan Demol is de rattenvanger van dienst wiens fluitje bekende deuntjes speelt die ook bij Franstalige Brusselaars goed in het gehoor liggen zoals 'alleen de keiharde aanpak van de criminaliteit loont en zal van Brussel opnieuw een veilige stad maken' en 'het is de plicht van iedere eerlijke burger een corrupt systeem te bekampen waar men de politiemensen die hun werk doen van de baan veegt en waar criminelen beschermd worden'.

Demol geeft simpele voorzetten die het goed doen bij burgers die de voorbije jaren zo bang gemaakt zijn dat ze bereid zijn de democratie op te offeren aan de aanpak van de criminaliteit: het systeem is zonder enige nuance corrupt en beschermt criminelen. Wij burgers zijn eerlijk en als we de politie ongecontroleerd hun werk laten doen wordt Brussel nog ooit een veilige stad. En de man die dat zal waarmaken staat hier voor u. U moet wel nog even op mijn partij stemmen en dan kunnen we er samen keihard tegenaan gaan.

De voorzitter van het Blok draait zich politiek in alle bochten om het nieuwste deuntje populair te maken bij de Fransta-

ligen. Je kunt wel rechts en racistisch zijn, maar hoe stem je als Franstalige op een partij die Brussel wil binnenlijven bij Vlaanderen?

'De Franstalige Brusselaars zijn niet onze politieke tegenstanders. Ook zij storen zich aan criminaliteit en vreemdelingtoestanden. Brussel heeft enkel toekomst als hoofdstad van Vlaanderen. Wij garanderen de Franstaligen niet alleen welvaart, maar ook respect voor hun taal en cultuur.'⁸

Om zoiets te moeten aanvaarden uit de mond van een rabiate rechtse Vlaams-nationalist als Vanhecke moet je echt wel zeer lichtgelovig zijn.

Cynisch is dat Vanhecke in zijn extreem-rechtse snotjaren ging betogen in Schaarbeek tegen de lokettenpolitiek van het nolsisme, terwijl hij nu Demol omarmt die zijn populariteit grotendeels te danken heeft aan de puinhoop die het nolsisme heeft achtergelaten in Schaarbeek.

Geloven de Brusselaars nu echt dat Brussel het Vlaams Blok wat kan schelen en vooral dat de culturele rechten van de Franstalige Brusselaars het Blok ineens aan het hart ligt?

'Als we aan de macht komen in Brussel, en als dat leidt tot Vlaamse onafhankelijkheid, zullen we daar geen traan om laten.'⁹

Voor het Vlaams Blok is Johan Demol niet zomaar een stemmentrekker, maar bovenal een breekijzer dat via de politieke onbestuurbaarheid van Brussel eindelijk de separatistische droom van het Blok kan waarmaken. Demol moet voor de langverwachte barst in België zorgen. Hij was een Franstalige die vlug zijn identiteitskaart (op bevel van het Blok?) heeft ingeruild voor een Nederlandstalig exemplaar. Demol is de politieke barst van België.

Met de huidige twee Blokvertegenwoordigers op tien Vlaamse afgevaardigden in Brussel kan het Vlaams Blok niets forceren. Het Blok speculeert op een politieke aardverschuiving waardoor het in Brussel politiek incontournable wordt.

'Wij willen sterk genoeg worden om als Vlaamse partij in de Brusselse regering te worden opgenomen, ofwel alle andere partijen, net als in Antwerpen, tot een anti-Blokcoalitie te dwingen!'¹⁰

Demol is niet alleen een electoraal boegbeeld, maar ook de enige die het cordon sanitaire zou kunnen doorbreken. Als dat niet lukt, moeten alle partijen met elkaar in hetzelfde schuitje en dat zal in de Brusselse situatie geen sinecure zijn. Op die manier krijgt het Blok wel een electorale vrijbrief voor de verkiezingen van 2004 waarin het hoopt af te stevenen op een klinkende overwinning en een machtsovername. De martelaar moet het cordon sanitaire openwrikken.

Hij is een stemmentrekker omdat hij hamert op de populaire populistische thema's van extreem-rechts: 'veiligheid', 'criminaliteit', 'migranten', 'drugs', 'corruptie' en 'law and order'.

Hij moet er wel alles aan doen om de 'verfransde Vlamingen' niet tegen zich te krijgen en zich niet op taalthema's en communautaire problemen te profileren.

'Ik stel mij garant voor de rechten van beide taalgroepen, maar ik zal mij vooral bekommeren om de veiligheid en de criminaliteit in Brussel.'¹¹

Zijn voorzitter drukt het nog iets duidelijker uit.

'Vlaanderen kan de autochtone Brusselaars een oplossing bieden rond thema's waar zij zeer gevoelig voor zijn: de strijd tegen de ver-Europeanisering, tegen de opmars van kasba's en soukhs, tegen de criminaliteit, tegen de onaantoonbare belastingdruk.'¹²

Dit is het neoliberale extreem-rechtse gedachtegoed in een notendop.

De bestrijding van de criminaliteit en de problemen met migranten moeten de eis voor een onafhankelijk Vlaanderen even doen vergeten en toch de Franstalige twijfelaars over de streep trekken waardoor ze meewerken aan hun eigen ondergang.

Tijdens een interview in het Vlaams-Blokmagazine kan Demol zijn afkeer van Wallonië niet onder stoelen of banken steken. 'Ik ben een geboren en getogen Brusselaar en daar ben ik fier op. Ik heb mij heel mijn leven Vlaming gevoeld. Ik zou me anderzijds niet kunnen inbeelden een Waal te zijn. Dat is, tussen haakjes, ook de reden waarom ik mijn zoon naar een Vlaamse school stuur...' ¹³

Zou hij zich ook een Vlaming gevoeld hebben in de Bunker van het Front de la Jeunesse?

Zou hij het vernederen en folteren van migrantenjongeren bedreven hebben vanuit een Vlaamse reflex? Demol moest simpelweg aanvaardbaar gemaakt worden voor de Vlaams-nationale achterban van het Blok.

Kamerlid Gerolf Annemans wordt zelfs ingeschakeld om de Vlaamse identiteit van Demol nog wat dikker in de verf te zetten.

'Demol is inderdaad een verfranste Vlaming die voor het Franse taalregime koos. Hij deed dat omwille van zijn carrière. Maar hij is intussen een goede Vlaming geworden. Hij stuurt zijn kinderen naar Vlaamse scholen.' ¹⁴

Zo wordt in een gekibbel tussen het Blok en democratische partijen de extreem-rechtse identiteit op de achtergrond geplaatst ten voordele van een Vlaamse identiteit. Zo wordt Demol gewoon een goede Vlaamse huisvader die zijn kinderen naar een Vlaamse school brengt.

Die goede Vlaamse huisvader wil terug naar de 'roots' van het Blok: de agressie, de keiharde aanpak, de grote kuis.

Te midden van de euforische kopstukken ontvangt hij op het einde van de persconferentie uit de handen van Vanhecke de bekende oranje bokshandschoenen, het symbool van 'zwarte zondag' 24 november 1991. Hij lacht breeduit en steekt de handschoenen omhoog, minutenlang poserend voor

de fotografen. Hij weet dat dit de foto wordt. Dit wordt ook zijn boodschap.

Rambo is terug en wordt eventjes Rocky die als het moet met geweld de corrupte farizeeërs (de democratische partijen) uit de tempel (de Brusselse gewestregering) zal drijven.

'De bokshandschoenen staan voor de politieke muilpeer die hij aan de traditionele schandaalpartijen zal uitdelen,' glundert Vanhecke. ¹⁵

Heeft Demol nu zelf in zijn politieke kaarten laten kijken tijdens deze persconferentie? Hij heeft inderdaad een evolutie doorgemaakt van het Front de la Jeunesse naar het Vlaams Blok.

Van een unitaristische, royalistische, belgicistische, racistische extreem-rechtse organisatie naar een antiroyalistische, antibelgicistische, racistische extreem-rechtse partij. Van een organisatie die nauw aanleunde bij de fundamentalistische katholieke rechterzijde naar een partij die zowel vrijzinnigen als gelovigen probeert te verlokken.

Van een Europese Franstalige extreem-rechtse organisatie naar een anti-Europese Vlaams-nationalistische extreem-rechtse partij.

Van een Franstalige neoliberale organisatie naar een Vlaamsnationalistische neoliberale partij. Of zoals Demol het zelf verwoordt: 'Brussel moet uitgroeien tot het Singapore van onze regio.' ¹⁶

Volgens velen is dat een merkwaardige en spectaculaire evolutie.

Journalisten stellen zich vragen bij het 'chaotische' parcours van Demol.

Ook hier bedriegt de schijn.

Demol interesseert zich geen moer voor België, voor het koningshuis of voor taalperikelen. Belgicist of Vlaams-nationalist zijn begrippen die hem koud laten. Vrijzinnig of ka-

tholiek zijn is ook niet zijn bekommernis. Ook voor of tegen Europa zal hij zijn slaap niet laten.

Zijn progressie is slechts een schijnevolutie: hij heeft een racistische extreem-rechtse organisatie ingeruild voor een racistische extreem-rechtse partij.

Daarin voelt hij zich als een vis in het water.

Zijn parcours is een lijnrecht parcours gespreid over twintig jaar: het verwerven van macht om de democratische krachten te fnuiken en een autoritaire maatschappij te vestigen gebaseerd op 'law and order'.

Sommige journalisten stelden na de persconferentie verbijsterd vast dat Demol geen enkele moeite had met het migrantenstandpunt van het Vlaams Blok.

In het migrantenstandpunt zijn de migranten de oorzaak van ongeveer alle maatschappelijke problemen zoals werkloosheid, drugs, criminaliteit en onveiligheid.

Filip De Man stelde dan ook onomwonden dat 'de grote kuis in de hoofdstad vanaf nu gesymboliseerd wordt door de figuur van Johan Demol.'¹⁷

Demol heeft nog niets anders gedaan in zijn loopbaan dan het migrantenstandpunt van het Blok in de praktijk om te zetten. Hij was lid van het FI, dat zich gespecialiseerd had in aanslagen tegen migranten en progressieven. Hetgeen op een zeker ogenblik zelfs geleid heeft tot moord.

Hij heeft een elitekorps, een soort Pretoriaanse Garde, in Schaarbeek georganiseerd. Dat elitekorps was niet min of meer de private extreem-rechtse knokploeg van Johan Demol waarmee hij de jacht op de Schaarbeekse migrantengemeenschap onder het mom van de strijd tegen de drugs heeft geopend. Hij heeft de maffia niet bestreden, hij heeft migranten vernederd, opgejaagd en zoveel mogelijk geplaatst waar hij vindt dat migranten thuishoren: in de gevangenis.

Waarom steigen journalisten en politici ineens? Omdat hij voor het Vlaams Blok kiest?

Er is geen enkele andere uitweg meer voor succes dan als extreem-rechtse militant.

Hij kon alleen nog terecht bij het Franstalige Front National van Daniel Féret.

Demol weet uit de praktijk in Schaarbeek maar al te goed dat het FN versnipperd en verdeeld is in elkaar rivaliserende kleine groupuscules. Hij weet dat je zo de macht niet kunt uithollen of veroveren. In 1994 werden in de negentien Brusselse gemeenten nog 47 FN-gemeenteraadsleden verkozen. De meesten hebben er niets van terechtgebracht of hebben met ruzie de partij verlaten.

De enige twee in Schaarbeek die Demol tot het einde toe hebben verdedigd, Sessler en Phillipart, zetelen als onafhankelijken en het lijkt er eerder naar dat ze in de toekomst zelf de verleidelijke lokroep van het Vlaams Blok zullen beantwoorden dan terug te keren naar de schoot van Franstalig extreem-rechts.

Johan Demol is intelligent en was niet van plan om een stap terug te zetten.

In de politiek gaan betekent zo vlug mogelijk macht verwerven om zijn plannen ten uitvoer te kunnen brengen en wraak te nemen op de democratische partijen. Hij koos gewoon eieren voor zijn geld. Alleen het Blok kan hem vandaag die eieren bieden.

Demol heeft jarenlang de migrantenstandpunten van het Blok uitgevoerd zonder lid van het Blok te zijn. De tijd was er nog niet rijp voor en zijn voorbereidend werk in Schaarbeek was nog niet afgelopen.

'Ik begrijp de wazige overtuiging, van zowel de Vlaamse als de Franstalige meerderheidspartijen, dat de islamitische getto's een verrijking zouden zijn voor deze stad, gewoonweg niet.'¹⁸

Je proeft zijn weerzin tegen de multiculturele samenleving, maar in een keurige politieke publicatie zet hij nog eventjes de hand op de rem.

Hij is niet zomaar 'het werktuig in een racistische strategie' zoals sommige journalisten beweren, een marionet. Hij is omhoog geklauterd naar de top van extreem-rechts in dit land via de racistische strategie.

Tijdens zijn eerste echte meeting in Anderlecht voor 'eigen publiek' kan hij zich pas goed laten gaan. Hij ontpopt zich als een 'racist pur sang'. Alleen het eigen 'rechtse' volk is belangrijk.

'Al die overbodige straatwerkers, buurtwerkers en noem maar op. Al die functies die dankzij subsidiëring door de overheid, door u, de belastingbetaler, worden betaald. Zij komen met hun eeuwige klachten: want men doet niets voor hen, men laat deze wijk verloederen. Alsof men ooit zoiets heeft gedaan voor u, uw ouders en uw kinderen.'¹⁹

Demol trekt alleen de kaart van de repressie en weigert de preventie.

Dat repressie ook geld kost vertelt hij niet aan zijn publiek.

Hij is een leugenaar en blijft liegen. Investeren in preventie waardoor minder jongeren naar de gevangenis moeten is op langere termijn goedkoper dan investeren in repressie waardoor vooral de gevangenen vol raken, hetgeen de belastingbetaler volop zal moeten betalen.

Johan Demol is een extreem-rechtse racist die fascistische oplossingen wil voor maatschappelijke problemen. Daarom werd hij lid van de Groep G binnen de rijkswacht. Daarom vervoegde hij de rangen van Francis Dossogne en Cie. Daarom werd hij hoofdcommissaris van Schaarbeek. Daarom vervoegt hij op 24 februari 1998 voor alle persfotografen en perscamera's van het land het Vlaams Blok.

'Ik hoop te mogen zeggen dat ik reeds bewezen heb een vastberaden iemand te zijn. Ik heb de mentaliteit van een langafstandsloper. Hoelang ik erover zal doen, speelt geen rol, maar ik ben er rotsvast van overtuigd dat ik samen met het Vlaams Blok mijn doel zal bereiken. En dat doel is de corrup-

ten en de onbekwamen die nu al decennia dit land "regeren" van de macht verjagen.'²⁰

Het echte duiveltje springt uit het Vlaams-Blokdoosje. 'The Terminator' Demol timmert reeds meer dan twintig jaar vastberaden aan de extreem-rechtse weg met als doel het laten imploderen van de sociale democratie.

Veel 'corrupten' en 'onbekwamen' hebben hem in de voorbije twintig jaar weinig of niets in de weg gelegd. Integendeel. Hij heeft voldoende steun genoten vanuit allerlei politieke hoeken en gaten.

Hij heeft de lange afstand naar de top kunnen lopen dankzij de sociaal-maatschappelijke puinhoop die democratische partijen hebben gecreëerd door zich te plooiën naar de keiharde wetten van de neoliberale markt.

Nu staat hij grijnzend klaar in de extreem-rechtse coulissen van de afbrokkelende verzorgingsstaat.

De nieuwe kleren van de keizer zijn oud. Hij draagt nog steeds hetzelfde extreem-rechtse plunje als de dag waarop hij zijn lidkaart van het Front de la Jeunesse in ontvangst nam. Het oogt keuriger en stijlvoller, maar hoe gladgestreken de plooiën ook mogen zijn, het staat stijf van extreem-rechts gedachtegoed.

De keizer is klaar voor de slag om Brussel.

DE LANGE AANLOOP NAAR 13 JUNI 1999

Het Vlaams Blok haalde bij de Brusselse verkiezingen van 1995 12.500 van de ruim 57.700 stemmen die werden uitgebracht op Vlaamse partijen. Met dat stemmenaantal schoot het Blok meteen omhoog als tweede grootste Vlaamse partij in Brussel. Het Blok bleek zelfs bijna 1.500 stemmen sterker dan de VLD en was niet eens zo ver verwijderd van een derde zetel. De SP haalde krap twee zetels, de VU één enkele. Agalev haalde niet eens één verkozenen. De CVP bleef, met 13.586 stemmen, de grootste Vlaamse partij in Brussel. De enige Vlaamse politicus die binnen het Brusselse forum enige bekendheid genoot, heeft zelf ontslag genomen: Vic Anciaux (VU). De Vlaams-Brusselse politici worden in de wandelgangen van het Brussels parlement niet voor niets smalend op één hoop gegooid. Men kent ze er als 'de tien kleine negertjes'. Bij die 'negertjes' horen ook de Blok-verkozenen. Maar met Johan Demol verzekert dat Blok zich van een boegbeeld dat wél door de modale Brusselaars is gekend! Maar betekent dat automatisch dat het Vlaams Blok straks in Brussel 'incontournable' wordt? Alles hangt ervan af waar Demol stemmen kan weggapen! Indien de liegende ex-commissaris Franstaligen op het Vlaams Blok doet stemmen, stijgt het aantal Vlaamse zetels in het Brusselse parlement. Zelfs wanneer het Blok haar zetelaantal van 2 naar 4 verdubbelt, hoeft het nog niet 'incontournable' te zijn. Het betekent enkel dat het Blok bijvoorbeeld 4 zetels heeft op 11 of 12 Vlaamse zetels. Dat is niet incontournable. Als de democratische partijen op 13 juni 1999 geen zetel verliezen, of slechts

één, blijft het Blok geïsoleerd achter. Het dwingt de overige Vlaamse partijen in Brussel wel tot een 'Antwerpse coalitie'. Demol moet daarom vooral in het aquarium van de Vlaamse Brusselaars stemmen gaan vissen, wil hij het Blok incontournable maken. Op zich behoort dat best tot de mogelijkheden: zowel SP, VLD en CVP haalden bij de verkiezingen van 1995 hun extra zetel met de hakken over de sloot. Als we enkel de cijfers bekijken, kan het dus. Blijft nog maar de vraag of Demol – toch een ex-lid van het Front de la Jeunesse – massaal VU-, CVP- en SP-stemmers kan bekoren.¹

Maar dat alles laat de Vlaamse politici koud. Bij gebrek aan een daadwerkelijke anti-Blok-strategie gaat het kleuterachtige gekibbel tussen enerzijds de CVP en de SP, de Vlaamse partijen die in de Brusselse meerderheid zetelen, en anderzijds de huidige oppositie van VLD en VU onverdroten voort. Zonder strategie overheerst nog enkel de electorale paniek. En die is er. Al op 25 februari 1998, daags na de Demol-persconferentie van het Blok, zet CVP-voorzitter Marc Van Peel het lijsttrekkerschap van Jos Chabert bij de verkiezingen voor het Brussels Gewest op 13 juni 1999 op losse schroeven. Chabert, reeds sinds de definitieve oprichting van het Brussels Gewest in 1989 hét CVP-'boegbeeld' in de hoofdstedelijke regio, moet blijkbaar plaatsruimen omdat het Blok met het veronderstelde stemmenkanon Demol op de propfen komt.

SP-voorzitter Louis Tobback had reeds voor het officiële huwelijk tussen Demol en het Blok schoon schip gemaakt binnen zijn Brusselse partij-afdeling. De ex-minister die in 1994 Johan Demol in zijn functie van Schaarbeekse politie-commissaris bekrachtigde, schuift aanvankelijk voormalig Vlaams minister Anne Van Asbroeck naar voor als lijsttrekker in 1999. Maar Van Asbroeck mag dan, als eerste in de geschiedenis van de natie, bevallen zijn terwijl ze minister was, voor het overige heeft ze weinig het nieuws gehaald. Haar

opvolgster, de CVP-ster Brigitte Grouwels, een naar Brussel uitgeweken Limburgse, maakte een sterkere indruk tijdens de Brusselse hoogspanning als gevolg van het ontslag van staatssecretaris Vic Anciaux (VU). In de beste politieke geplogenheden wordt achter de SP-schermen druk gelobbyd om met de sterkste stempaaarden naar de verkiezingen van 1999 te trekken.

Huidig Brussels SP-minister Rufin Grijp leek eerst 'afgeschreven', maar nadien weer de onvolprezen en onbetwistbare nummer één voor de SP, een partij die sinds februari 1998 zowaar over een aparte Brusselse federatie beschikt. 'We hebben niet de rijkdom om stemmentrekkers opzij te zetten', zo bombardeerde SP-voorzitter Louis Tobback eensklaps Rufin Grijp opnieuw als toekomstig lijsttrekker. Anne Van Asbroeck leek aan de kant geschoven te worden, maar dat was buiten de SP-logica gerekend. Verduidelijkt Tobback: 'Anne Van Asbroeck heb ik een verkiesbare plaats in Brussel beloofd, op de tweede plaats bijvoorbeeld.'²

VLD-voorzitter Guy Verhofstadt propageert in het Brusselse zijn voormalige woordvoerder Guy Vanhengel, die hij eerder al als 'ministeriabel' voorstelde.

En terwijl Agalev het voorlopig lijkt te houden bij de West-Vlaamse immigrante Adelheid Byttebier ziet het opkomende Brusselse VU-gezicht Sven Gatz zijn eerste plaats al stevig ondermijnd door niemand minder dan Bert Anciaux. Amper een paar dagen na de bekendmaking dat het Blok in Brussel ten strijde wil trekken met Johan Demol laat Bert Anciaux weten dat hij niet enkel de Europese en de Senaatslijst van de VU wil trekken, maar ook die voor Brussel. 'Bertje' wil er opkomen aan het hoofd van een kartel bestaande uit de VU van... Bert Anciaux en ID 21, het vernieuwingsproject van... Bert Anciaux. 'Mogelijk aangevuld met andere partijen', aldus... Bert Anciaux. Een slap argument om niet te moeten toegeven dat hij met zijn besluit de mogelijke SP-VU-

Agalev-alliantie in Brussel laat exploderen. VU, Agalev en SP presenteerden, lang voor de overstap van Johan Demol, een gemeenschappelijk stadsproject voor Brussel. Een kartel bij de komende Brussels Gewestraadsverkiezingen leek de evidente uitloper van het 'stadsproject' waarover de Brusselse SP, VU en Agalev al sinds 1995 gesprekken voeren. Vooral Agalev, dat, in tegenstelling tot de gemeenteraadsverkiezingen in Brussel, voor het Brusselse parlement niet in tweespan kan opkomen met Ecolo, mikt met een dergelijk SP-VU-Agalev-kartel op een uitweg uit het Brusselse wespennest. Anciaux zet de Groenen echter mooi voor schut: als ze een kartel willen, zal het er eentje zijn dat hij trekt.

Sinds de vrijpartij tussen Demol en het Brusselse Blok officieel is, zijn zowat alle Vlaamse partijen in Brussel aan een interne broedertwist begonnen. Van Asbroeck werd blijkbaar erg makkelijk op haar (tweede) plaats gezet. Jos Chabert werd, na een onderhoud met CVP-voorzitter Marc Van Peel, op 3 maart 1998, voor de derde opeenvolgende keer tot lijsttrekker in Brussel gerehabiliteerd.³

De Brusselse VLD bakt het het bruinst. Het Brusselse VLD-parlements lid Guy Vanhengel meldt eind februari 1998 in een brief aan de Brusselse parlementsvoorzitter Armand de Decker (PRL) dat Leo Goovaerts niet langer fractievoorzitter is van de VLD in Brussel. 'Er bestaat in de fractie geen overeenkomst over de manier waarop Goovaerts werkt als fractieleider', meldt Vanhengel. Het klinkt allemaal bijzonder ernstig. Alleen: de Brusselse VLD-fractie telt twee verkozenen, Leo Goovaerts en Guy Vanhengel. Concluderend: binnen de fractie, Guy Vanhengel dus, bestaat geen overeenstemming over de wijze waarop de fractieleider, Leo Goovaerts dus, functioneert. Blijkt dat niemand minder dan VLD-voorzitter Guy Verhofstadt op de hoogte was van de brief van zijn ex-woordvoerder Guy Vanhengel aan de Brus-

selse parlamentsvoorzitter. 'Het is een zaak van de VLD-fractie in Brussel zelf. Een fractie (lees: Vanhengel) kiest zelf haar voorzitter', zo luidt het in een reactie van Verhofstadt. Bovendien heeft Guy Vanhengel niets geleerd uit de afgang die zijn Antwerpse collega-liberaal Ward Beysen opliep. Die profileerde de Antwerpse VLD een tijdlang als een 'imitatie-Blok': hij hoopte Blok-stemmen te kunnen recupereren door het Vlaams Blok na te apen. Toch probeert ook Vanhengel in het Brusselse nog Vlaams-nationalistischer te regeren dan het Blok. Zo maakte Vanhengel een eenvoudig rekensommetje over het aantal onderdanen van de Europese Unie dat in 2000 mag stemmen bij de verkiezingen in de 19 Brusselse gemeenten. Dankzij die wiskundige oefening ontwaart Vanhengel zowaar een nieuwe, ongenaakbare vijand voor de Vlamingen in Brussel: de Latijnen! 'In de 19 gemeenten zijn er 134.359 vreemdelingen uit de Europese Unie op 950.597 inwoners (14%). In een verkiezing betekent dat wat', reveleert Vanhengel in *Het Laatste Nieuws* van 16 februari 1998. Vanhengel panikeert voor dit Latijnse overwicht: 'Onder de EU-onderdanen die straks mogen stemmen zijn 24% Fransen, 22% Italianen, 17% Spanjaarden en 12% Portugezen. Samen vormen zij bijna driekwart van de EU-inwoners.' Vanhengel vreest dat die allemaal gaan stemmen voor Franstalige partijen en eist dan ook een 'gewaarborgde Vlaamse minderheid'. 'Bijvoorbeeld een gewaarborgd aantal gemeenteraadsleden, minstens één eerste schepen en één OCMW-lid', aldus Vanhengel. Ten tijde van de Nieuwe Politieke Cultuur en de bijeenkomsten in Zaal F van de Senaat werd een andere taal gesproken! En dat niet enkel door VLD-voorzitter Guy Verhofstadt, maar evenzeer door Bert Anciaux. Die pakt eerst uit met de mededeling dat hij in 1999 drie lijsten wil trekken en schaat zich een week later zonder blikken of blozen achter een federaal cumulatieverbod voor politici!⁴

Opmerkelijk is dat Vlaams minister Brigitte Grouwels (CVP), bevoegd voor de Brusselse Aangelegenheden, het ontslag van Demol betreurt. Zij blijft geloven in de mythe van de superflik.

'Ik had veel liever gehad dat hij aan het hoofd van de Schaarbeekse politie was gebleven. Vele mensen in Schaarbeek zeggen me dat ze zeer tevreden waren over Demol. De politie werd onder Demol opnieuw een aanspreekpunt en trad efficiënt en correct op, wat vroeger niet het geval was. Ik zeg dat eerlijk. Maar nu hij bij het Blok is, zullen wij aantonen dat voor ons de veiligheid ook een prioriteit is. Wij schuiven daarbij ons eigen plan naar voor, en wij zullen ons ook meertalig tot de Brusselaars wenden.'⁵

De minister betreurt voal Demols overstap naar de verkeerde partij. Had hij nu toch maar voor de CVP gekozen.

Enkele maanden later zit de minister voor de eerste keer in haar leven op de eerste rij tijdens de IJzerbedevaart haar Vlaams-nationalisme te koesteren. Ze zal achteraf meedelen dat het een aangename ervaring was die ze aan iedere Vlaming kan aanraden. Later haalt ze opnieuw het nieuws door de kop te nemen van de CVP-dissidenten die in het verweer gaan tegen het toekennen van het stemrecht voor Europese vreemdelingen.

De Vlaamse politici in Brussel laten zich al decennialang vangen door de communautaire agenda. Filip Rogiers (*De Morgen*) analyseert het als volgt: 'Lapidair samengevat moeten ze kiezen tussen het Brusselse volk en de taal. Willen ze met hun communautair "gematigde" Franstalige collega's voluit kiezen voor de sociale problemen van alle Brusselaars, dan worden ze tegelijkertijd door de communautaire scherp-slijperij van het FDF en de eigen Vlaamse rechterflank weer naar het idee van het taalfront gedreven.'⁶

Toenmalig SP-voorzitter Louis Tobback verzucht dan ook al een tijdje dat de Vlaamse Brusselaars uit hun 'Vlaamse co-

con' moeten breken. Wie die wensdroom al lang in de praktijk heeft omgezet, is het Vlaams Blok. Ondanks haar naam schrikt het Blok er niet voor terug om, in de taal van Voltaire, alle Brusselaars te bestoken met hun ideeën. En dat die niet van enig racisme ontdaan zijn, getuigt de klacht van 500 Brusselaars, waaronder Brusselse SP-, VU-, CVP-, PS- en PSC-parlementsleden tegen een racistische 'open brief' van het Vlaams Blok aan alle Brusselaars. Het Brusselse gerecht vond in de open brief 'zowel materiële als morele elementen die een inbreuk op de racismewet inhouden'. De hoogste Brusselse gerechtelijke instanties, in casu procureur des konings Benoît Dejemeppe en procureur-generaal André Van Oudenhove, beslisten echter de zaak 'voorlopig' te seponeren. In een onderhoud met acht Brusselse parlementsleden op 3 maart 1998 stelde Dejemeppe 'dat de racistische uitspraken via gedrukte pamfletten werden verspreid en de overtreding van de wet op het racisme zo een drukpersmisdrijf werd'. Dat de geconstateerde overtreding op de racismewet van het Brusselse Blok door het gerecht wordt geseponeerd, heeft alles te maken met 'de omslachtigheid van de assisenprocedure'!⁷

Het Blok en nu dus ook Demol kan dus ongestraft alle Brusselaars bewerken met haar op papier gezette teksten die, citaat, materiële en morele elementen bevatten die een inbreuk op de racismewet inhouden. Een klacht indienen helpt niet omdat de gerechtelijke instanties de procedures voor het assisenhof te omslachtig vinden!

Het enige antwoord dat de Vlaams-Brusselse politieke partijen weten te verzinnen, is dat ze nu ook campagne gaan voeren bij de niet-Vlaamse Brusselaars. In de sporen van het Blok treden ze dan ook maar uit hun Vlaamse cocon. Het electoralisme vraagt erom. Gevolg: de strijd om de zetelverdeling tussen de Vlaamse partijen in het Brusselse parlement zal volgend jaar worden uitgevochten met de stemmen van

de anderstaligen. Net als het Blok mikken ook CVP, SP en VLD niet langer uitsluitend op de Brusselse Vlamingen, maar op alle Brusselaars. Vlamingen, Franstaligen, migranten of Europeanen: plots doet het er niet langer toe, als ze maar kunnen stemmen. De SP heeft intussen al beslist zich als dé anti-Blokp partij te presenteren, de VLD voorziet een meertalige editie van de VLD-Burgerkrant voor de Brusselaars.⁸

Na de vorige verkiezingen van 21 mei 1995, die voor de uitredende CVP en SP even desastreus waren als die van Zwarte Zondag 24 november 1991, ging de uitredende Brusselse coalitie simpelweg opnieuw over tot de orde van de dag. Er was maar één uitzondering: aan Franstalige kant werden in Brussel de christen-democraten van de PSC geruild voor de PRL-liberalen. Maar aan Vlaamse kant bleef ook in Brussel alles bij het oude. Er verschenen zelfs geen nieuwe gezichten op het toneel. De oudgedienden van de allereerste autonome Brusselse regering, Jos Chabert (CVP), Rufin Grijp (SP) en Vic Anciaux (VU) zakten nog wat verder in hun pluchen zetel. De Vlamingen regeerden in Brussel verder alsof er niets aan de hand was. 'Dat was tweemaal fout', meent Stefaan Huysentruyt, politiek redacteur van *De Financieel Economische Tijd*: 'Vooreerst omdat door de intrede van PRL/FDF in de Brusselse regering het zo opgehemelde concensusmodel werd begraven, iets waar inmiddels alvast de VU, zij het rijkelijk laat, haar conclusies heeft uitgetrokken. Secundo, omdat zo verder het bedje werd gespreid voor het Vlaams Blok.'⁹

Op de hoofdkwartieren van de Vlaamse partijen is het hoofdstuk Brussel geseponeerd. Daar breekt men zich nu de kop in hoeverre een Demol-effect zijn weerslag kan hebben op de stemintenties in heel Vlaanderen. Blijkbaar panikerende de partijhoofdkwartieren over het feit dat het huwelijk tussen het Blok en Demol wel eens de lange aanloop naar Superzondag van 13 juni 1999 volledig gaat beheersen. Het is mogelijk!

Al bij al lijkt het te zeer een tragikomedie. Eentje waarvan de traditionele politiek het scenario mee vorm heeft gegeven. Een extreem-rechtse, Vlaams-nationalistische, separatistische partij maakt een omstreden politicommissaris die loog over zijn lidmaatschap van een extreem-rechtse, unitaristische francofone militie, tot haar boegbeeld. Het Blok, toch de partij van het 'eigen volk eerst', hoopt zo voldoende Franstalige stemmen binnen te rijven opdat de politieke fundamenteën onder het Brussels Gewest kunnen worden getorpedeerd. En meteen de Belgische staat kan barsten. Of, om het duidelijk te stellen: het doel heiligt de middelen. Voor het Vlaams Blok zelfs alle middelen.

HET VLAAMS BLOK VERFRANST

De 'Alte Kameraden' komen weer samen

Dertien mei 1998. In een café in de schaduw van de Hallen van Schaarbeek, organiseert het Vlaams Blok een persconferentie. Achter het spreekgestoelte enkele bekenden: ex-politicommissaris Johan Demol, volksvertegenwoordiger Filip De Man en... het Schaarbeekse gemeenteraadslid Patrick Sessler.

Patrick Sessler, ooit kompaan van Nadine Lemmens, het Brusselse raadslid dat de Hitlergroet bracht in het Brusselse stadhuis én eerder veroordeeld op basis van de wet tegen het racisme, heeft blijkbaar zijn voormalige politieke én persoonlijke vriend uit het Belgicistische Front National, Frederik Erens, vervoegd. Erens is momenteel de voorzitter van het Vlaams Blok in Brussel. Patrick Sessler organiseert de sociale zitdagen van de nieuwbakken Schaarbeekse politicus Johan Demol.¹

'Het Vlaams Blok vormt in Brussel de ruggengraat van de nationalistische militanten,' zo stelt Sessler op de persconferentie. Hij presenteert er het programma waarmee het Blok in Brussel de macht wil verwerven. Een tweetalig programma onder de titel: 'Schandalig – Scandaleux'.²

'Wij zijn klaar om te regeren zodat iedereen de wet zal respecteren, vooral de Maghrebijnen,' fulmineert Filip De Man. En nog: 'Als de anderen ons weigeren op te nemen in de Brusselse regering, is dat hun verantwoordelijkheid.'

Meteen offreert De Man de aanwezige journalisten een exemplaar van de nieuwe Blok-periodiek voor Schaarbeek:

'In het Verzet – Résistant'. 'Tenslotte zijn wij het echte verzet tegen het establishment,' declareert De Man.

Voormalig Europees parlementair medewerker van Front National-voorzitter Daniel Féret, Patrick Sessler, is sinds enige tijd dé man achter het Franstalige 'comité de soutien au Vlaams Blok'. Die steun bezorgt het Vlaams Blok nu echter heel wat problemen! Naast het door Sessler georkestreerde 'comité' beschikt het Blok in Brussel immers nog over een Franstalige steunpilaar: het BIS (Bruxelles-Identité-Sécurité). Dat BIS is de organisatie van onder meer Pieter Kerstens, Robert Steuckers én Hubert Defourny, een wegens wapenhandel veroordeelde ex-rijkswachter die in het Luikse de 'führer' uithangt van de extreem-rechtse splintergroep REF. REF steunt Johan Demol al jaren onvoorwaardelijk. En: BIS slaagt erin de Franstalige extreem-rechtse zijde te doen overlopen naar het Vlaams Blok. Niet zozeer omdat ze voor een onafhankelijk Vlaanderen zijn, integendeel.³

'Er vormen zich synergieën rond de persoon van Johan Demol. We vinden mekaar op thema's als veiligheid en immigratie,' verklaart Patrick Sessler.⁴

In zoverre zelfs dat tot en met voormalige FDF'ers de steungroepen van het Vlaams Blok vervoegen. De partij begint in Brussel dan ook steeds meer te gelijken op 'un auberge espagnol', beweren sommigen.⁵

Maar het binnenrijven van Franstalig extreem-rechts zorgt ook binnen het Vlaams Blok voor problemen. Op 22 juni 1998 komt het dan ook tot een klinkende ruzie binnen de top van het Vlaams Blok. De groep rond Filip De Man verdedigt er de publicatie van een uitsluitend Franstalige uitgave van het Blok voor Brusselaars. Een idee dat op een resoluut veto stoot van onder meer de Brusselse volksvertegenwoordiger Joris Van Hauthem en de Antwerpse senator Wim Verreycken.⁶ In diezelfde maand eindigt ook abrupt de medewerking van Johan Demol aan *Polémique*, een Belgicistisch week-

blad waarin Demol sinds april 1998 elke week een tribune pleegde. *Polémique*, dat als geen ander de 'eenheid van het land' én de Belgische monarchie verdedigt, was een van de opmerkelijke standhouders tijdens een bijeenkomst, in juni 1998, op een meeting van BIS, toch de Brusselse steunpilaar van het separatistische Vlaams Blok. De oprichter van *Polémique*, Alain Escada, ooit vice-voorzitter van BEB (Belgique-Europe-België), nadien lid van het Front National van Daniel Féret, schuilt nu bij het Vlaams Blok. Reeds in oktober 1994 stelde Escada dat de 'unionistische façade van het Front National in mekaar stort de dag dat de mogelijkheid zich voordoet om een alliantie aan te gaan met het Vlaams Blok.'⁷

Is het nu zover?

In ieder geval plegen, naast Johan Demol, ook de leiders van de Brusselse Vlaams-Bloksteunpilaar, BIS, Pieter Kerstens en Robert Steuckers, regelmatig artikels in *Polémique*.

Hun BIS is ontstaan op de puinen van de politieke arm van het Front de la Jeunesse: le Parti des Forces Nouvelles. Forces Nouvelles roept al sinds 1989 op te stemmen voor... het Vlaams Blok.

Maar: wat is er op die Blok-bijeenkomst van 22 juni 1998 beslist? Wel: dat de Brusselse partijafdeling een louter Franstalig blad op de markt mag brengen. Maar dat er geen enkele verwijzing naar het Vlaams Blok mag zijn. Meer zelfs: de verantwoordelijke uitgever mag op geen enkele wijze in verband kunnen worden gebracht met het Blok. Het blad is er. Het luistert naar de naam: *Le Tocsin* (De Alarmklok). *Le Tocsin* wordt voorgesteld als het magazine van Johan Demol, ook al luidt het dat het officieel het orgaan is van het comité van... Patrick Sessler.⁸ Zoals te verwachten bulkt *Le Tocsin* van de racistische propaganda.

En nog in diezelfde maand juni 1998, pakken een Brusselse politie-officier en een voormalige rijkswachter uit met de verwittiging dat het Vlaams Blok de Brusselse ordediensten

steeds meer infiltreert. Philippe Chalon, een politieofficier van de brigade van Sint-Pieters-Woluwe, openbaart: 'Bij de Brusselse gerechtelijke politie zijn tientallen manschappen openlijk lid van het Vlaams Blok. Reageren is onmogelijk want het Blok is een legale partij.'⁹

Frans Balfroid, een gepensioneerd rijkswachter van Waver, een van de speurders naar de Bende van Nijvel, onderschrijft de these van Chalon. Meer nog: 'Een van de verantwoordelijken belast met de informatie omtrent extreem-rechts bij de rijkswacht is lid van het Vlaams Blok. Hij was aanwezig op de IJzerbedevaart. Hij speelde er tamboer! Ik heb dat aan de hiërarchie meegedeeld, maar heb daar te horen gekregen dat de betrokkene niet extreem-rechts is, maar dat hij bezig was met een infiltratieopdracht. Dat is onjuist.'¹⁰

Johan Demol, intussen actief als Blok-medewerker voor het Vlaams Parlement, lijkt zo weer terug in zijn gekende biotoop. Alleen wordt hij deze keer geruggensteund door een 'legale' partij.

Zijn vroegere extreem-rechtse vrienden worden vandaag als het paard van Troje binnengehaald door het Vlaams Blok. Op 'de moeder van alle verkiezingen', 13 juni 1999, gaan ze samen het gevecht aan. Het gevecht met de democratie.

Bijlage

HET ONTSTAAN VAN EEN GETTO

Of waarom Turken houden van het Noordstation

'Jij hebt er toch geen last van dat ik graag veel look eet of Chinese thee drink? Maar als het om een Turk of een Marokkaan gaat wordt dat plotseling wél belangrijk. Dan is het eten van lamsvlees een teken van "anders" zijn', stelt Schaarbeekenaar Chris Kesteloot.¹ Kesteloot, 44, is als sociaal geograaf verbonden aan de KULeuven en de Brusselse universiteit ULB. Amper enkele weken nadat niet-geüniformeerde rijkswachters drugdealer Saïd Charki op 7 november 1997 in Anderlecht vanuit een anonieme VW Vento 11 kogels door zijn lijf jagen, roept Kesteloot op tot een radicaal 'Marshallplan' voor de Brusselse achtergestelde gebieden. Antwerpen telt 45 achtergestelde buurten en krijgt van de Vlaamse overheid 1 miljard frank. Brussel, met 178 buurten die voldoen aan de notie 'achtergesteld', krijgt 80 miljoen frank van Vlaanderen.² De rellen, zowel in Vorst in 1991 als in Anderlecht en Schaarbeek in 1997, hebben een sociaal-economische basis, verdedigt de sociaal geograaf. Hij ziet maar één oplossing voor de probleemwijken zoals die van Anderlecht en Schaarbeek: 'de economische capaciteit van de achtergestelde buurten de hoogte induwen via harde investeringen'.³

Criminaliteit heeft niets te maken met nationaliteit, drugs dealen is niet goed te praten, maar is onderdeel van een parallelle economie, van een overlevingsstrategie, stelt de wetenschapper. Hij weet precies waarover hij het heeft. Meer zelfs: de hoogste Belgische gezagsdragers – lees: de Belgische regering – hadden reeds enkele maanden voordien van Keste-

loot en diens collega's van het Leuvense Instituut voor Sociale en Economische Geografie een officieel rapport kunnen inzien omtrent de 'overlevingsstrategieën in twee Brusselse wijken'.

In dat rapport wordt, zwart op wit, de schrijnende sociaal-economische situatie in Schaarbeek en in Kuregem, Anderlecht beschreven. 'De geografische dimensie van de dualisering in de maatschappij' titelen de vorsers hun rapport dat is opgesteld in opdracht van de Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, een overheidsinstantie ressorterend onder de directe bevoegdheid van de federale regering.

In hun besluit vinden de wetenschappers er geen doekjes om: 'Deze analyse toont (ook) de grenzen van het lokaal beleid aan. De dualisering (van de maatschappij) wordt niet afgeremd zonder minstens twee diepgaande structurele maatregelen, in de sfeer van de marktruil en van de herverdeling. Met name zijn de herverdeling van de arbeidstijd of het basisinkomen enerzijds en de toegang tot volledig burgerschap met politieke rechten anderzijds, de twee dringendste agendapunten op het federale en internationale politiek niveau.'⁴

Of de federale ministers Kesteloots rapport ooit hebben gelezen blijft zeer de vraag. Of ze zijn oproep tot een heus Marshallplan ernstig nemen een nog grotere. Immers, na de Anderlechtse rellen van vrijdag 7 november 1997 is er niet één federale minister die, met het rapport-Kesteloot onder de arm, verdedigt dat er in Kuregem massaal dient te worden geïnvesteerd. Alhoewel, daags na de rellen in Anderlecht al, belooft de Brusselse Gewestregering 400 miljoen frank uit haar Urgentiefonds te pompen in haar 'stedelijke getto's'; zo waar iets meer dan 0,5 procent van het totale Brusselse budget.⁵ Toch wil de Gewestregering, bij monde van Charles Picqué (PS), dat ook de federale regering haar duit in het zakje doet. Hij vraagt extra miljoenen voor de 'dynamisering

van de gedegradeerde zones'.⁶ De federale ministerraad beslist daarop, in haar zitting van 11 december 1997, 175 miljoen frank 'extra' vrij te maken voor 'buurtgerichte investeringen in (onder meer) veertien Brusselse risicowijken'.⁷

Echt 'extra' zijn die miljoenen niet: ze behoren tot de 2 miljard frank federale dotatie die het Brussels Gewest in 1998 sowieso zou hebben gekregen. Dat geld moet Brussel aanwenden om haar hoofdstedelijke en internationale rol te versterken. Maar zelfs premier Jean-Luc Dehaene verwijt de Brusselaars de federale gelden vooral te gebruiken voor openbare werken.⁸ De 175 'extra' miljoen zijn niets anders dan de centen waarvoor in 1997 nog geen echte bestemming was gevonden.⁹ Of zoals *Le Soir* op 19 december 1997 concludeert: 'Les 175 millions correspondent au solde non utilisé pour 1998.' Meteen worden ook de zogeheten 'veiligheids- en samenlevingscontracten', een uitvloeisel van de regeringsverklaring van 5 juni 1990, voor 1998 bedacht met 2 miljard frank. Die veiligheidscontracten worden door de federale ministerraad niet enkel verlengd, maar ook 'bijgestuurd' met een luik werkgelegenheid. Zo kunnen (moeten) in 1998 veertien gemeenten, waarvan vijf in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, vijftien (15!) laaggeschoolden deeltijds aan het werk zetten voor specifiek gemeentelijke taken, die 'de netheid, de veiligheid en de strijd tegen het vandalisme' moeten verbeteren.¹⁰ Ook de Brusselse regering lijkt de boodschap enigszins begrepen te hebben: van de tien Brusselse gemeenten die hopen in de miljoenenpot te mogen graaien, resten er uiteindelijk vijf: Anderlecht, Schaarbeek, Molenbeek, Brussel-stad en Vorst/Sint-Gillis. Maar, zo waarschuwt Charles Picqué: de gemeenten mogen niet enkel de kaart van de renovatie trekken, de creatie van jobs dient een belangrijke rol te spelen in de ingediende projecten.¹¹

De realiteit laat echter een ander beeld zien. De 400 miljoen frank – met federale én gemeentelijke gelden worden

het er 600 – zijn bedoeld om ‘onze stedelijke getto’s te revitaliseren’.¹² In concreto bouwt de Brusselse regering met deze steun verder op de door haarzelf, in 1994, gelanceerde ‘wijkcontracten’. Volgens die contracten zou er massaal worden geïnvesteerd in de Brusselse ‘quartiers défavorisés’. Er zouden sociale woningen worden opgetrokken, openbare gebouwen zouden worden gerenoveerd en er zou worden gewerkt aan het creëren van jobs. Kortom: een wijkcontract zou zowel de buurt (de stenen) als de mens renoveren. Eind 1997 is er van die mooie woorden weinig te merken. Volgens de plannen uit 1994 moeten er tegen 2005 1.056 nieuwe sociale woningen verschijnen in de Brusselse probleemwijken. Of dat cijfer ook zal worden gehaald, blijft zeer de vraag. In 1994 werden zes wijkcontracten gelanceerd. De gemeenten Vorst, Elsene, Sint-Gillis, Brussel-stad, Anderlecht en Molenbeek voorzagen 650 sociale woningen. Maar eind 1997 waren er daarvan amper 100 gerealiseerd, 150 waren in aanbouw.¹³ Met Schaarbeek, Anderlecht en Brussel-stad werden in juni 1997 nieuwe wijkcontracten afgesloten. Vooraleer daar daadwerkelijk iets van de grond zal komen, is het eind 1998. Zo hopen de optimisten. Hét probleem voor de realisatie van de wijkcontracten blijft de geringe interesse vanwege de private investeerders. In 1994 pompten de Brusselse overheid en de gemeenten gezamenlijk 3,5 miljard frank in de wijkcontracten. Voor de bouw van de sociale woningen rekende de overheid op 3 miljard frank van ‘de privé’, hetzij private ondernemers of sociale huisvestingsmaatschappijen. Eind 1997 hadden die net iets meer dan een miljard ingebracht. Op het vlak van de renovatie van de publieke ruimte hebben de wijkcontracten ook nog weinig concreets opgeleverd, behalve dan grote verkeerssellende. Over de ‘rayon’ tewerkstelling is er uitermate weinig te vertellen: tussen 1994 en 1997 werden er, via de wijkcontracten, 40 jobs – sommigen beweren zelfs 50 – gecreëerd. De Brusselse regering

voert zo, net na de Anderlechtse rellen, wel een pikante nieuwigheid in. Paul Vermeyleen, ‘Monsieur contrat de quartier’ op het kabinet van Charles Picqué, concludeert dat er onder de Brusselse gemeenten ‘goede en slechte leerlingen zijn’.¹⁴ Prompt besluit de regering tot de oprichting van de vzw ‘Quartiers d’initiatives’. Zo weet de regering reeds in 1997 centen vrij te maken voor werken die pas in 1998 zullen worden beslist. Tegelijkertijd wordt besloten de fondsen niet langer paritair te verdelen onder de Brusselse gemeenten. Steun aan enkele gemeenten wordt ‘prioritair’, die aan Anderlecht en Molenbeek wordt evenwel ‘surprioritair’. En die gemeenten zullen dan ook eerst en om ter meest geld krijgen. Dat moet maken, zo beslissen de Brusselse politici, dat nog dit jaar de bouwkundige renovatie er ‘een reële visibiliteit’ krijgt. Kortom: de Brusselse politici willen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 kunnen uitpakken met mooie prentjes. Op het gemeentehuis van Schaarbeek klinkt een andere klok. Het heet er dat Schaarbeek, waar het FDF grotendeels het mooie weer bepaalt, ‘politiek’ vergeten is door het door de ps geleide ‘Brussel’. En er wordt verwezen naar de ps’er Eric Tomas, als Brussels staatssecretaris binnen het Brussels Gewest bevoegd voor het taxivervoer... en de Sociale Huisvesting. Tomas is in oktober 1997 door de lokale afdeling van de ps voorgedragen als lijsttrekker voor de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2000 in... Anderlecht.¹⁵ Eén en ander doet een Brusselse kranteneditorialist dan ook besluiten dat zelfs na de dood van Saïd Charki de politieke spelletjes de bovenhand halen: ‘Het probleem van de urbane getto’s is zo oud als de creatie van het Brussels Gewest. De naam “plan retard” is dan ook juister dan de benaming “plan d’urgence”.’¹⁶ Ondanks deze kritiek ordonneren de Brusselse excellenties, op hun laatste bijeenkomst voor het kerstverlof 1997 én in het kader van de met de federale overheid af te sluiten veiligheidscontracten, een extra 152 miljoen frank te

pompen in de hoofdstedelijke politiekorpsen. Amper een maand na de dood van Saïd Charki krijgen de 19 Brusselse politiekorpsen 114 miljoen frank om 'in de vorm van premies te verdelen onder hun agenten, op basis van gepresteerde dagen'. Zes gemeenten, waaronder Schaarbeek, worden bedacht met 30 miljoen 'voor de renovatie van hun commissariaten', de Brusselse politieschool krijgt 6 miljoen.¹⁷

Over stemrecht voor migranten wordt na de 'veldslag na dood dealer'¹⁸ door geen enkele politicus gesproken. Integendeel. Minister van Binnenlandse Zaken Johan Vande Lanotte (SP), die de kosten voor het inzetten van de rijkswacht in de dagen volgend op de dood van Charki berekent op 9,1 miljoen frank, ziet maar één oplossing: rijkswachtversterkingen. Erg origineel is dat niet: zijn voorganger en nu ook opvolger, Louis Tobback, bedacht hetzelfde na de rellen in Vorst in 1991. 'Reeds in 1991 heb ik op vergaderingen met de burgemeesters getracht de 19 politiekorpsen in Brussel te doen samenwerken. Maar wat blijkt: als er in Brussel wat misloopt, heeft men nog altijd de rijkswacht nodig. Brussel heeft nood aan een goed geoliede stadspolitie,' steunt Tobback dan ook zijn voormalige kabinetschef Vande Lanotte na de rellen in Anderlecht.¹⁹

Sociaal geograaf Chris Kesteloot reageert: 'Brussel heeft vooral nood aan jobs. En aan democratie. Democratie betekent dat de samenstelling van de politieke klasse overeenstemt met de samenstelling van de bevolking. Dat heeft met nationaliteit niets te maken. Waarom mogen de Eurocraten straks wel stemmen, maar de Marokkanen en de Turken – sommigen zijn hier al generaties lang – niet?'

Precies. De Italianen, Spanjaarden, Grieken, Turken en Marokkanen arriveerden hier in een golf van arbeidsmigratie: ze kregen net die jobs waarvoor geen Belgen meer werden gevonden. Om voldoende gastarbeiders te bekomen sloot ons land bilaterale akkoorden met tal van staten. Die

akkoorden hadden naast een tewerkstellingsluik dikwijls ook een sociaal en cultureel luik. In het culturele luik werd onder meer bepaald dat de migranten onderricht moesten krijgen in de eigen taal én over hun cultuur; onderricht dat mee werd georganiseerd door de landen van herkomst in het kader van naschoolse vorming.²⁰ België was er dus echt wel op gebrand om grote contingenten gastarbeiders aan te trekken. En dat had zo zijn redenen. De gastarbeiders waren immers niet enkel noodzakelijk voor de klussen waarvoor de Belgen in die Golden Sixties hun neus ophaalden; ze dienden ook de bevolking van het land op peil te houden. België besliste in de jaren '60 namelijk niet zomaar tot een versnelde gezinshereniging van de gastarbeiders. De beslissing kwam er nadat de Franse demograaf Alfred Sauvy, in opdracht van de toenmalige Belgische regering, onomstotelijk voorrekende dat zonder de inbreng van migranten België én vooral Wallonië afstevende op een demografische catastrofe.

Vandaag echter tellen die 'Nieuwe Belgen' cijfermatig enkel mee voor de rijkswachtstatistieken. Omdat stemrecht verbonden blijft aan nationaliteit is in Kuregem minder dan 40 procent van de bevolking stemgerechtigd. Rond het Anderlechtse Lemmensplein is dat nog geen 15 procent. Schaarbeek telt 37 procent niet-Belgen. Daarvan zijn 13 procent onderdanen van de Europese Unie.

De gevolgen zijn desastreus. De buurten waarin de niet-stemgerechtigde Nieuwe Belgen – samen met de verarmde 'Oude Belgen' – in het Brusselse zitten samengehokt, tellen eenvoudigweg niet mee. De 19de-eeuwse sikkels van arbeidersbuurten in het Brusselse is geworden tot één getto; niet enkel geografisch maar, vooral, in de hoofden van haar bewoners.

Neem nu Kuregem. Wanneer op 7 november 1997 de vermeende drugdealer Saïd Charki onder een regen van rijkswachtkogels sneuvelt, ziet de buurt spontaan een nieuwe or-

ganisatie ontstaan. Een tiental vrouwen uit Kuregem vormen de 'citoyennes responsables', of, in slecht Nederlands, de 'verantwoordelijke burgeressen'. 'We willen niet structureel blijven bestaan. We zijn spontaan opgericht, naar aanleiding van de rellen hier. Daaruit bleek dat vrouwen veel te zeggen hebben. Maar er wordt weinig naar hen geluisterd', zo klinkt het. Deze keer moet er geluisterd worden, zo luidt de vrouwenstem. In een mum van tijd schrijven de 'citoyennes responsables' een dertig pagina's tellend beleidsprogramma dat prompt wordt bezorgd aan het Anderlechtse college van burgemeester en schepenen. De vrouwen werken zowaar een 'Marshallplan' uit, niet enkel voor Kuregem, maar voor het gehele Brussels Gewest. Ze eisen minder repressie en meer preventie, geven blijken van een groot wantrouwen tegenover de bewindslieden, willen een betere schoolinfrastructuur, werk in de eigen wijk én opvang van drugverslaafden. Bovendien laken de vrouwen de veiligheidscontracten die, volgens hen, uitgewerkt worden zonder inspraak van de bevolking en vooral de politieke structuren ten goede komen.

En zie, wat door elkeen voor onmogelijk werd gehouden, is – pas na de dood van Saïd Charki – wél mogelijk: de vrouwen van Kuregem mogen op visite bij de burgemeester van Anderlecht. Zelfs minister Johan Vande Lanotte wordt verwacht op de ontmoeting op woensdag 26 november 1997, maar hij zegt zijn komst evenwel af.²¹

Begin februari 1998, honderd dagen na de dood van Saïd Charki, maken de 'citoyennes responsables' de balans op van hun actie. 'Negen van onze tien voorstellen heeft de Anderlechtse gemeenteraad aanvaard', zeggen Béatrice Filée en Arab Fouzia, beiden citoyennes responsables, niet zonder trots.²² Het gemeentebestuur bezorgt huis-aan-huis een brochure met informatie over de werking van de gemeentelijke diensten, belooft Kuregem te verfraaien, maakt zich sterk voor de bouw van meer sociale woningen en belooft onder-

steuning van lokale sport- en andere verenigingen. Het Lemmensplein wordt opgekuist, moslimkinderen krijgen op school maaltijden aangepast aan hun godsdienst en Anderlecht krijgt er dertig extra preventiewerkers bij. Bovendien belooft de gemeente 'transparantie' over de middelen die in de gemeente gepompt worden.

Eén eis van de Kuregemse vrouwen wordt door de Anderlechtse gemeenteraad afgevoerd: er komen geen excuses als de politie haar macht misbruikt.

Op een laatste eis wordt wél ingegaan. Het betreft zowel een opmerkelijke eis als een opmerkelijke toegeving vanwege de Anderlechtse gemeenteraad. De Kuregemse vrouwen willen immers dat het verkeersbord met de vermelding: 'Bienvenue Anderlecht – Welkom' bij het binnenkomen van de gemeente, in Kuregem, zijn rechtmatige plaats krijgt. Wie vanuit Brussel Anderlecht binnenrijdt, zal zich dat bord herinneren aan het begin van de Wayezstraat, de sjiekere winkelstraat van de gemeente. Nochtans zou dat bord al twee kilometer eerder moeten staan, aan de Bergensepoort. Daar begint immers Kuregem, de 19de-eeuwse arbeiderswijk van Anderlecht, dé migrantenwijk. Maar al die jaren heeft de lokale overheid gedaan alsof dat Kuregem – en dus haar inwoners – niet bestond. Of minstens geen onderdeel uitmaakten van hun gemeente. Terwijl burgemeester Christian D'Hoogh (ps) schermde met het argument dat het bord aan de Wayezstraat stond omdat de handelaars ermee voor betaald hadden, groeide in Kuregem het uitsluitingsgevoel. Zelfs op de verkeersborden bestonden ze niet! Jarenlang had de lokale overheid het vertikt om het bord daar te plaatsen waar het hoorde: aan Kuregem. Die van Kuregem hadden electoraal toch niets te betekenen! Pas nadat Saïd Charki's dood de lont aan het vuur stak, kon het plots wel.

Intussen hebben de Marokkanen van het Anderlechtse getto en de Turken van het Schaarbeekse getto hun lot wel allang

in eigen handen genomen. En het moet gezegd: die van Schaarbeek doen dat beter dan die van Anderlecht. Dat heeft zo zijn redenen. De illusie uit de jaren zestig – dat economische groei ook automatisch meer jobs betekent – is verdwenen. De Turkse gemeenschap van Schaarbeek vangt dat beter op dan de Marokkaanse uit Kuregem. De Turken uit Schaarbeek komen voornamelijk uit dorpen rond de centraal-zuidelijke stad Emirdag (net zoals de Turkse gemeenschap in Gent), de Marokkanen zijn individueel naar hier gekomen; gerekruteerd door de Belgische overheid in de Marokkaanse steden. De Turken hebben beter geleerd 'hun plan te trekken': ze hebben overlevingsstrategieën opgebouwd.

De Schaarbeekse Turken teren op een sociaal netwerk dat het etnisch ondernemerschap bevordert. Dikwijls zorgt de familie voor het noodzakelijke startkapitaal om 'een business' te beginnen. Onder Turken functioneert de 'wederkerigheid' – de geldloze economie waar je dienst met wederdienst betaalt – ook veel beter. Bovendien blijkt dat in Schaarbeek en Sint-Joost, in de volksmond toch de 'Turkse wijk van Brussel' genoemd, de Turken nergens de meerderheid van de bevolking uitmaken. De Turken hebben zich over het hele grondgebied verspreid, ze hebben niet zelf hun getto gecreëerd. In de Collignon-, Houffalize- en Vanderlindenbuurt blijft het aandeel van de Turken onder de 15 procent. In de buurten langs de Josaphatstraat, de Koninklijke Sint-Mariastraat, de Brabantstraat en de Paleizenstraat in Schaarbeek vormen ze meer dan een kwart van de inwoners. Gepiekt wordt in de L'olivierbuurt: daar tekenen Turken voor 41 procent van de buurtbewoners, het totaal aantal niet-Belgen bedraagt er meer dan 70 procent; rond de Sint-Franciscusbuurt is dat nagenoeg 81 procent.²³

Migranten lijken dus toch wel een voorliefde te hebben voor gemeenten als Schaarbeek en Anderlecht? Aanvanke-lijk wel, ja. De Anderlechtse arbeidersbuurten, vooral de

Dauwwijk, zien de eerste migranten verschijnen in het begin van deze eeuw. Het zijn (West-)Vlamingen die als zelfstandigen een leven proberen uit te bouwen. Tegelijkertijd zakken heel wat rijke Poolse joden af naar de Gouden Driehoek, het bouwblok begrensd door de Zelfregeringsstraat, de Limnanderstraat en de Crickxstraat.

Schaarbeek krijgt reeds in de vorige eeuw een stroom migranten te slikken. Ze komen uit Klein-Brabant en worden er vooral actief als handelaars in gevogelte. Ze bevoorraden zich rechtstreeks bij hun familie in de landbouwgemeenten rond Brussel. Het zijn die Vlamingen die Schaarbeek bombarderen tot de 'Ezelsgemeente'. Schaarbeek telt dan nog massaal veel weiden en daar grazen de ezels op die door de handelaars als lastdieren worden ingezet om de hoofdstad te bevoorraden met, vooral, verse levensmiddelen. Schaarbeek heet de groentetuin van de hoofdstad. Het Belgische witloof wordt er 'uitgevonden' en de befaamde Schaarbeekse krieken zijn het noodzakelijke ingrediënt van de echte gueuze! In de jaren '30 arriveren in Schaarbeek de eerste Italiaanse migranten, grotendeels afkomstig uit Noord-Italië en allen op de vlucht voor het Mussolini-regime. Even later arriveren de Spanjaarden, de Grieken, de Turken en de Marokkanen. Die kwamen naar 'België'; ze opteerden nooit specifiek voor een verblijf in Anderlecht, Schaarbeek, Sint-Joost of noem maar op. Het is simpelweg de sterke concurrentie tussen de West-Europese landen om – in een context van sterke economische groei – goedkope buitenlandse arbeidskrachten aan te trekken, die heeft gemaakt dat Kuregem vanaf de tweede helft van de jaren '60 een thuishaven werd voor de Marokkaanse inwijkelingen terwijl de Turkse gastarbeiders daarentegen vooral bleven hangen in en rond Schaarbeek.

De verklaring hoeft niet ver te worden gezocht, stelt sociaal geograaf Chris Kesteloot. De Italianen en later de Marokkanen arriveerden in Brussel via het Zuidstation; de Turken

daarentegen zagen Brussel voor de eerste keer toen ze afstapten van de uit Duitsland komende trein in het Noordstation. De oorspronkelijk tijdelijke inwijkelingen, grotendeels alleenstaande mannen, zochten vooral goedkoop logies en vielen daarvoor maar al te graag terug op kennissen en vrienden die de Grote Stap al hadden gewaagd. Ze vonden onderdak in de onmiddellijke buurt, dikwijls op aanraden van – of zelfs bij – landgenoten én vooral in die buurten waar de goedkope woningen nog niet waren ingenomen door de reeds eerder gearriveerde Italianen en Spanjaarden. Bovendien probeerden de nieuwkomers dicht in de buurt van respectievelijk het Noord- en het Zuidstation te blijven. Ook dat had een sociaal-economische reden: de gastarbeiders hadden de trein nodig om naar hun werk te trekken in de Waalse mijnen of in de industrieas van de Zennevallei, van Vilvoorde tot Soignies. Bovendien is gebleken dat migranten niet eerst een grondige marktstudie maken omtrent de vraag in welke staten en/of gemeenten de vrijgevigste sociale voorzieningen bestaan, maar dat ze zich bij voorkeur vestigen waar reeds mensen met eenzelfde taal en/of cultuur wonen.²⁴ Kortom: Marokkanen en Turken bleven hangen rondom de twee Brusselse stations.

Toch werden ze in de loop der jaren steeds verder verjaagd van hun eerste verblijfplaatsen. De in de jaren '60 op gang gekomen grondspeculatie dwarde de verschillende migrantengroepen naar die plaatsen waar ze vandaag nog steeds verblijven. De Turken die zich aanvankelijk langs beide zijden van de spoorweg rond het Noordstation hadden gevestigd, werden de eerste slachtoffers van de grootschalige grondspeculaties. Toen immobiliënspeculant Charles 'Charlie' De Pauw en politicus Paul Vanden Boeynants (PSC) grof gewin zagen in de uitbouw van een Brussels World Trade Center, werden de Turkse inwijkelingen de dupe. De ongenadige sloop van de Noordwijk verjoeg nagenoeg 11.000 migranten

naar de hoger gelegen buurten aan de Haachtsesteenweg in Schaarbeek. Anderen trokken nog verder, over de waterscheidingskam, langsheen de Josaphatstraat. Tegelijkertijd barstte in Brussel de 'Euro-forie' los. Midden de jaren '80, toen de economische heropleving een volgende speculatiegolf losmaakte in het oosten van Brussel – denk aan het Europa-project in de Leopoldswijk – werden stelselmatig grote oppervlakten prijsgegeven aan de speculanten. Brussel bouwde niet langer voor mensen, maar voor Eurocraten. Kantoren en nieuwe wegen verjoegen de inwoners. De bouw- en speculatiewoede én de opkomst van de Eurocratie maakte bovendien dat de huurprijzen in het Brusselse verdubbelden. Gemeenten als Schaarbeek en Sint-Joost-ten-Node kwamen daarbij zwaar onder druk te staan, ook al omdat precies die gemeenten, samen met de stad Brussel, maar al te graag verkochten aan promotor Charlie De Pauw.²⁵ Bovendien werd een groot deel van Schaarbeek zelf geofferd aan de uitbouw van onder meer het spoorwegennet. Dat gebeurt tot op de dag van vandaag. Alleen is de economische situatie radicaal omgeslagen en heeft de jarenlange speculatiedrift in het Brusselse de sociale samenstelling van de stad drastisch veranderd. Terwijl de 'gastarbeiders', de grootste slachtoffers van de jobuitstoot in de jaren '70, niet meer uit de verpauperde buurten weg geraken, trekken de nog enigszins bemiddelde Belgen, zodra ze het ook maar kunnen, naar de Brusselse rand, ook al heet het nu dat jonge gezinnen, tweeverdieners, weer naar de hoofdstad terugkeren.

Dat belet echter niet dat de kinderen van de Vlaamse migranten in Schaarbeek, gearriveerd voor of na de Tweede Wereldoorlog, sinds de jaren '70 Schaarbeek de rug toekeren. Wie blijft zijn de armere, dikwijls oudere Belgen én de migranten. De eerste generatie Marokkanen en Turken had geen baksteen in de maag; zij wilden sparen om 'ooit' terug te keren. Maar ook die illusie zijn ze kwijt. Ook de eerste ge-

neratie Marokkanen en Turken zal hier blijven én hier zeventig jaar worden. Bovendien is heel hun verblijf in België gekenmerkt geweest door sociale verdringing. Ze hadden aanvankelijk wel werk, maar overal waar ze zich vestigden, werden ze na een tijdje verjaagd. Mensen moesten plaatsruimen voor financieel interessantere kantoren. Stelt Chris Kesteloot: 'De migranten werden, ten gevolge van de speculatie, naar het oosten van Brussel gedrongen, naar Vorst en Molenbeek. Ze kwamen er terecht in reeds overbevolkte buurten waar de behuizing slecht is en de druk op de schaarse sociale voorzieningen onhoudbaar. Dat heeft geleid tot een ophoping van frustraties; zowel bij de ouders als bij de migrantenkinderen. Precies die opgehoopte én opgekropte frustraties, een gevolg precies van die sociale verdringing, waren de oorzaak van de "migrantenrellen" in Vorst in 1991. Niet het racisme dat toen veel heviger en openlijker leefde in Schaarbeek.'²⁶

In de buurten waar ze vandaag leven, proberen steeds meer migranten eigenaar te worden van een woning. Zo kunnen ze ontsnappen aan de huisjesmelkers of er zelf een worden. Maar het is ook een, zij het onzekere manier om zich in te decken tegen de nog voortdurende speculatiedrift in het Brusselse. Zo raakte nog op 1 april 1998 bekend dat Patrick en Alain De Pauw, de zonen van de roemruchte Charly De Pauw, weer plannen hebben met de Brusselse Noordwijk. Charly De Pauw verjoeg er in de jaren '70 de migrantenbevolking, zijn zonen plukken daar nu de vruchten van. En ze hebben nieuwe plannen. Via hun vastgoedimperium CDP – de afkorting staat voor Compagnie de Promotions, maar verwijst ook naar de initialen van vader Charly De Pauw – hebben ze in februari 1998 180.000 m² Belgisch vastgoed verkocht aan de Duitse beursgenoteerde vastgoedgroep IVG. De belangrijkste aandeelhouder van IVG is niemand minder dan de Belgische holding Gevaert met een participatie van meer dan 10 procent. De aan de Duitsers verkochte vastgoedporte-

feuille omhelst vooral commerciële eigendommen in de Brusselse Noordwijk. Eén van de paradepaardjes die de gebroeders De Pauw voor een onbekend bedrag verpatsten, is het zogeheten Ferraris-gebouw. Dat gebouw, 42.500 m² groot, werd in 1997 door Batipromo, een filiaal van CDP, afgeleverd aan... de Vlaamse Gemeenschap. Na de verkoop behoudt CDP nog een vastgoedpatrimonium van 170.000 m² in portefeuille. Ook dat volume bevindt zich grotendeels in de Noordwijk. De gebroeders De Pauw beslisten tot de verkoop omdat ze centen nodig hebben voor nieuwe projecten. 'CDP heeft verschillende projecten in de pijplijn, onder meer in de Noordwijk', openbaarde Marc Ooms, die voor het beurshuis Petercam de transactie met de Duitsers begeleidde.²⁷

Maar de migranten willen niet enkel een huis om zich in te decken tegen speculatie en te hoge huurprijzen. Ze beseffen steeds duidelijker dat hun toekomst niet langer in Emirdag ligt, maar hier, in Schaarbeek.

Alleen wordt het, zowel voor de minder begoede migrant als voor zijn collega-Belg, met de dag moeilijker om nog een betaalbaar huis te vinden. Terwijl de (goedkope) woningmarkt, net als de arbeidsmarkt, de voorbije decennia enkel maar gekrompen is, neemt het aantal gegadigden toe. De voorbije jaren zijn immers zowel Kuregem als Schaarbeek 'aankomstwijken' geworden voor weer nieuwe groepen legale én illegale migranten. Het gaat daarbij vooral om Polen, die na de val van het IJzeren Gordijn naar het Westen trokken, maar ook om Portugezen, Centraal-Afrikanen en ex-Joegoslaven die de oorlog in hun land ontvluchtten. De Turkse horecazaken langsheen de Haachtsesteenweg zouden nu al heel wat – vooral Poolse – vrouwen 'informeel' tewerkstellen. Zo geven de Nieuwe Belgen de Nieuwste Belgen van hetzelfde laken een broek. Idem dito wat betreft de woongelegenheden: de laatste nieuwkomers leven meestal op kleine kamertjes waar de prijs-kwaliteitverhouding volledig zoek

is. In Kuregem werd, in 1994, tot 20.000 frank per maand gevraagd voor een uit drie plaatsen bestaande huurwoning zonder keuken of badkamer.²⁸ In Schaarbeek werd begin de jaren '90 reeds een gemiddelde huurprijs van 9.144 frank genoteerd. De gemeente, die de Koninklijke Baan – de weg die de Belgische vorsten plegen te gebruiken tussen het Koninklijk Paleis en hun verblijf in Laken – over haar grondgebied ziet slingeren, telt prachtige herenhuizen. Maar het aantal bellen op vele deuren doet vermoeden hoe het leven erachter die muren moet uitzien.

Om zich in te dekken tegen dikwijls uit de pan swingende huurprijsverhogingen, maar ook om enige woonstabiliteit te creëren, kopen steeds meer migranten een goedkoop huis in (hun) verloederde buurt, dat ze eigenhandig renoveren. De Turkse Schaarbekenaars zetten, zo blijkt, vlugger de stap tot het aankopen van een eigen woning dan de Marokkaanse Anderlechtenaars. De laatste volkstelling (1991) onthult dat in Kuregem (Anderlecht) slechts 1 op 4 woningen door de eigenaar bewoond wordt; in Schaarbeek is dat 2 op 5. In het gehele Brussels Gewest, zo openbaart diezelfde volkstelling, is het aandeel eigenaars onder de Turken tussen 1981 en 1991 toegenomen van 13 naar 37 procent; bij de Marokkanen respectievelijk van 12 naar 30 procent.²⁹

Kortom: de gasten van toen zijn blijvers geworden. Of, zoals Chris Kesteloot het stelt: 'De arbeiderswijken in het Brusselse zijn niet leeg gelopen omdat de migranten er zich hebben gevestigd. De migranten hebben er goedkope, zij het slechte woningen gevonden omdat de Belgen de buurten massaal verlieten.'

België heeft een arbeidsmigratie gekend: er werden gasten naar hier gehaald om te werken. Gastarbeiders kwamen naar hier omdat zij ginder geen werk hadden terwijl de Belgische economie riep om arbeidskrachten. Vandaag staat België voor de grote opdracht ook een bevolkingsmigratie te re-

aliseren: de tijdelijke gastarbeiders van toen dienen vandaag politiek én sociaal gemigreerd te worden. Maar de Belgische politieke klasse spreekt nog steeds in termen van 'wij' en 'zij'. De migranten, zelfs hun kinderen die hier geboren zijn, moeten blijkbaar nog steeds bewijzen dat ze het verdienen om hier te 'mogen' leven.

Sinds de dood van de Marokkaanse Loubna Benaïssa 'mogen' ze hier toch al begraven worden. Toen de verdwenen Loubna Benaïssa in de kelder van haar vermeende moordenaar Patrick Derochette werd ontdekt, kwam in Brussel al vlug de discussie los over een 'moslimkerkhof': een begraafplaats waar moslims, geheel volgens hun geloofsovertuiging én binnen de mogelijkheden die de Belgische wet toestaat, zouden kunnen worden begraven. Echt makkelijk is dat niet. Sommige geloofsgemeenschappen, zoals de islamitische en de joodse, wensen immers eeuwigdurende concessies voor hun overledenen. Maar dergelijke eeuwigdurende concessies zijn in België bij wet van 20 juli 1971... afgeschaft. België kent wel nog concessies die 50 jaar duren. Zo net na de commotie rond de dood van Loubna Benaïssa speelden de Brusselse burgemeesters met de idee een intercommunale begraafplaats te realiseren; eentje voor alle moslims uit het Brusselse, ja zelfs voor die van daarbuiten. Op 15 januari 1998 moeide de Kamer zich in het debat. Minister Johan Vande Lanotte pakte er uit met een wijziging op de wetgeving op de begraafplaatsen. Via een circulaire deed hij de Belgische burgemeesters tegelijkertijd nog eens uit de doeken waaraan de gemeenten zich hebben te houden op hun kerkhoven. Begraafplaatsen zijn in België tenslotte een gemeentelijke aangelegenheid. En: begraafplaatsen moeten 'neutraal' zijn; iedereen moet er terecht kunnen. Er kan zelfs geen sprake zijn van gescheiden percelen voor de verschillende geloofsgroepen. Wel zouden moslims – zoals de overige geloofsgroepen – een apart

plaatsje kunnen krijgen, zoals nu de overleden kinderen of de oud-strijders.³⁰

Maar vooraleer de Kamer de wetswijziging ook nog maar had besproken, gooide de conferentie van Brusselse burge-meesters, die op dezelfde dag vergaderde, roet in het eten. Er was bij de negentien burgervaders plots geen eensgezindheid meer omtrent de oprichting van een intercommunaal kerkhof.

'Eens te meer hebben we moeten constateren dat onze meningen verschillen. Na het drama-Benaïssa leek iedereen akkoord om dit probleem op regionaal niveau op te lossen, vandaag is die unanimiteit verdwenen', zo verduidelijkte de Molenbeekse burgemeester Philippe Moureaux (ps) na afloop van de bijeenkomst.³¹

Kortom, er is geen sprake meer van een intercommunale begraafplaats voor moslims. Iedere gemeente moet dus weer op eigen kracht voort. Moureaux liet meteen weten dat er op het kerkhof van zijn Molenbeek geen plaats meer is. Het kerkhof van Anderlecht is ook overbezet. Schaarbeek daarentegen staat het verst in de creatie van een 'moslimperceel'. De gemeente is zelfs bereid 'moslimpercelen' te verkopen of in bruikleen te geven aan buurgemeenten.

Intussen heeft ook de Senaat zich over het voorstel van minister Vande Lanotte gebogen. En daar bleek het debat veel levendiger dan in de Kamer. Want zie: in plaats van een vereenvoudiging van de wet op de begraafplaatsen bleek dat Vande Lanotte zowaar een verstrenging zou beogen. Vande Lanotte repte met geen woord over de mogelijkheid om concessies voor meer dan vijftig jaar toe te staan – om ze enigszins 'eeuwigdurend' te maken – integendeel. De minister wou de reglementering dusdanig verstrengen dat een verlenging van de concessie telkens opnieuw dient te worden aangevraagd. Bovendien wou Vande Lanotte het wettelijk kader van de grafconcessies aanpassen: gemeenten zouden al na vijf jaar een graf mogen verwijderen.³²

Met andere woorden: de kerkhofwet van Vande Lanotte gaat radicaal in tegen de wensen van de islamitische en joodse geloofsgemeenschappen. Die hadden er, tijdens een hoorzitting, in de eerste week van maart 1998, bij de senatoren noch tans op aangedrongen de gemeenten te verplichten een eeuwigdurende concessie toe te staan aan elkeen die dat wenst. Bij de bespreking in de Senaat ging CVP-senator Erika Thijs nog een stap verder: zij verzocht simpelweg de eeuwigdurende concessie principieel mogelijk te maken.³³ Minister Vande Lanotte bezweek en legde een compromis ter tafel waarin hij de vraag naar eeuwigdurende concessies probeerde te omzeilen. 'Iedere belanghebbende zal voortaan aan zijn gemeentebestuur kunnen vragen om de concessie voor een graf te verlengen als de concessietermijn is verstreken', openbaarde CVP-senator Ludwig Caluwé midden maart 1998. En nog: 'De gemeenten zullen worden verplicht die aanvraag in te willigen, tenzij er aanwijzingen zijn dat het bewuste graf niet wordt onderhouden.'³⁴ Ook die kaap lijkt dus genomen.

Zoals eerst Saïd Charki gedood moest worden om een gehaat verkeersbord op zijn juiste plaats te krijgen, zo moest eerst Loubna Benaïssa worden vermoord opdat de moslimgelovigen hun overledenen ook zouden kunnen begraven in het land waar ze wonen.

Of juist: dat op zijn minst de discussie daaromtrent zou worden gevoerd.

Hier begraven worden, begint dus al tot de mogelijkheden te behoren. Hier stemmen blijft echter nog een heel andere zaak. Ook al menen Chris Kesteloot en diens collega-onderzoekers van de Katholieke Universiteit Leuven dat 'de toegang tot het volledig burgerschap, met politieke rechten, één van de twee belangrijkste agendapunten op het federale en internationale politiek niveau' dient te zijn.

Even was er hoop toen, na de begrafenis van Loubna Benaïssa, het stemrecht voor vreemdelingen plots toch be-

spreekbaar leek voor de democratische partijen. Sindsdien bedenkt de politieke klasse opnieuw allerlei politieke verzin-selen om die kwestie voor zich uit te schuiven. In zoverre zelfs dat voormalig migrantencommissaris Paula D'Hondt (CVP) het op zondag 8 maart 1998, één jaar na de begrafenis van Loubna Benaïssa, nog eens nodig vond om uit haar krammen te schieten.³⁵

Een week eerder had premier Jean-Luc Dehaene (CVP) twee teksten voorgelegd; één handelend over de toekenning van gemeentelijk stemrecht voor de onderdanen van de Europese Unie (EU), een tweede over de toestemming van gemeentelijk stemrecht voor allochtonen van buiten de EU. De eersten wil Dehaene zo vlug mogelijk stemrecht toekennen. Indien het moet zelfs bij gewone wet, liefst echter via een aanpassing van de grondwet. De Raad van State dicteert de premier uitdrukkelijk dat dit dient te gebeuren via een grondwetswijziging. Maar daarvoor heeft Jean-Luc Dehaene een tweederde meerderheid nodig in het parlement en is dus de steun van de liberalen, VLD of PRL, onontbeerlijk. De allochtonen van buiten de Europese Unie krijgen ook gemeentelijk stemrecht van Jean-Luc Dehaene. Maar hij wil hen dat ten vroegste geven in 2002.³⁶ Slim gezien vermits België op gemeentelijk niveau verkiezingen organiseert om de zes jaar. De eerstkomende gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats op 8 oktober 2000. Wie dus in 2002 gemeentelijk stemrecht krijgt, mag gaan stemmen in... oktober 2006!

Tegenstanders van het gemeentelijk stemrecht voor niet-EU-allochtonen beweren alsmaar dat de migranten straks sowieso kunnen stemmen omdat ze de Belgische nationaliteit verwerven. Een in dit debat onverdachte bron, *De Financieel Economische Tijd*, maakt in haar editie van 31 maart 1998 brandhout van deze stelling. 'Naturalisering alleen volstaat niet om de groep zonder politieke rechten in ons land te doen wegsmelten', zo concludeert journalist Ivan Broeckmeyer.

En hij staft zijn bewering. Zo blijkt uit de meest recente cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) dat op 1 januari 1997 welgeteld 352.309 personen met een niet-EU-nationaliteit in België verbleven. De vluchtelingen zijn in die cijfers vervat. Met 138.152 personen vormden de Marokkanen de meest omvangrijke groep; de Turken met 78.532 de tweede grootste. Tegelijkertijd blijken sinds 1992, jaarlijks, zo'n 20.000 niet-EU-migranten voor naturalisatie te opteren. Indien die trend zich verder zet, blijven er tegen de volgende gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2000 zo'n 270.000 migranten over die de Belgische nationaliteit nog niet bezitten. Tegen de daaropvolgende gemeenteraadsverkiezingen, oktober 2006, bedraagt die groep nog 170.000 personen. 'En dat is toch nog altijd meer dan een "symbolische restcategorie", zo concludeert *De Financieel Economische Tijd*.

Tegenstanders van het migrantenstemrecht schermen bovendien steeds weer met het argument dat 'als ze willen stemmen, ze dan maar Belg moeten worden'. Vraag is of er nog veel migranten zijn die tot die stap zullen overgaan. Zoals de kaarten nu liggen, hebben migranten bij naturalisatie immers minder te winnen dan men vaak denkt.

'Wie de RVA-statistieken bekijkt, komt tot de opmerkelijke vaststelling dat het verwerven van de Belgische nationaliteit voor migranten helemaal niet tot betere kansen op de arbeidsmarkt leidt', reageert de Leuvense professor sociologie én Schaarbekenaar Albert Martens. En Martens gaat verder: 'Hetzelfde geldt voor hogere studies. Die leiden alleen maar tot een diepere kloof tussen de verwachtingen en de realiteit.' Martens pleit onomwonden voor een 'meer voluntaristische aanpak' waarbij hij onder meer het automatisch toekennen van gemeentelijk stemrecht voor elkeen die een bepaalde periode in ons land verblijft, onontbeerlijk acht.

Zegt Martens: 'Dat moest al lang gebeurd zijn. Al dertig jaar discussieert men daar nu over. De politici die dit tegen-

houden uit angst voor het Vlaams Blok begaan een zware vergissing. Angst is nooit een goede leermeester.³⁷

De jonge migranten kunnen de symboliek van al die politieke navelstaarderij intussen maar op één enkele manier interpreteren: 'Wij maken geen deel uit van de Belgische samenleving omdat die samenleving dat niet wil.'

'De meeste jongeren hebben geen enkel toekomstperspectief en daarom gaan ze niet naar school en geloven ze enkel in de contestatie. We moeten ons schoolsysteem dringend aanpassen aan de veranderde maatschappij. En investeren in jobs voor de jongeren', reageert ULB-professor Robert Anciaux. Anciaux concludeert dit uit een enquête die de Brusselse organisatie Trait d'Union in november 1997, de maand van de rellen in Anderlecht en Schaarbeek, afnam onder scholieren van buitenlandse afkomst in Brussel. De ondervragers peilden naar de toekomstverwachtingen en naar het maatschappijbeeld van de Brusselse jongeren. Van de ondervraagde scholieren woonde een derde in Schaarbeek; 70 procent ervan werd in België geboren. 74 procent vindt dat ook niet-EU-burgers gemeentelijk stemrecht moeten krijgen. Dat is niet zo verwonderlijk want uit de enquête blijkt eveneens dat de politieke situatie in de gemeente waarin ze wonen hen het meest van al interesseert. Meer nog dan de politiek in het vaderland van hun ouders, die van Europa of België. 73 procent van de ondervraagden zegt geen problemen te hebben in het samenleven met de Belgen en een even groot percentage gelooft in de basisprincipes van ons democratisch bestel. Volgens Robert Anciaux is dé conclusie van de enquête het totale gebrek van geloof in enige toekomst bij de Brusselse jongeren.

Zegt Anciaux: 'Wij zien bijvoorbeeld dat ze moeilijker reageren op onderzoeken als deze. Wat is de zin ervan, denken ze. Er zijn al zoveel onderzoeken geweest en die hebben ook niets opgebracht. Ze geloven eigenlijk in niets meer behalve

in de contestatie: van iets nieuws is tenminste nog niet bewezen dat het mislukt is.'³⁸

De Belgische politieke klasse blijft intussen verder spelletjes spelen. CVP-voorzitter Marc Van Peel wil tegen 2005 geen wijken meer met meer dan twintig procent migranten en kansarmen; premier Jean-Luc Dehaene schuift het probleem voor zich uit, tot de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. De politici vergeten dat de zaken onomkeerbaar zijn: de toekomstige bevolking van Brussel zijn diegenen die in 1991 in Vorst op straat kwamen en in 1997 in Anderlecht en in Schaarbeek. Ze zijn er om te blijven. Zelfs de felste antidemocraten begrijpen dat ze niet aan die feitelijkheid zullen ontsnappen. Concludeert het Vlaams Blok zelf niet dat 'in 2005 een meerderheid van de inwoners van Brussel van vreemde origine zal zijn...'³⁹

Noten

1. Het Blok Brusselt

1. Interview *De Standaard*, 3 juli 1996.
2. Interview *Vlaams Blok Magazine*, december 1995.
3. *Ibidem*.
4. *Ibidem*.
5. *Ibidem*.
6. *ibidem*.

2. Het Duivelsoord

1. *Schaarbeek Bevrijding*, 3 september 1994.
2. *La Lanterne*, 20 januari 1998.
3. *La Lanterne*, 20 januari 1998.
4. *Le Soir*, 28 januari 1998.
5. *Le Soir*, 28 januari 1998.
6. *Le Soir*, 30 januari 1998.
7. *Le Soir*, 30 januari 1998.
8. *De Morgen*, 2 maart 1998.

3. De 'broosheid' van het bestaan

1. *Schaarbeek Info*, december 1996.
2. Nationaal Instituut voor de Statistiek, Demografische Statistiek 1996.
3. Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, dienst bestaansminimum, toestand 19 augustus 1997.
4. *Le Soir*, 19 december 1997.
5. C., Kesteloot, e.a., *De geografische dimensie van de dualisering*

- van de maatschappij (De Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden), p.109 ev.
6. *Ibidem*, p.114.
 7. *Ibidem*, p.123.
 8. *De Standaard*, 30 oktober 1997.
 9. J., Vranken, e.a., Armoede en sociale uitsluiting, jaarboek 1997 (Acco), pagina 350.
 10. *De Financieel Economische Tijd*, 30 oktober 1997.
 11. *Humo*, 9 april 1996, p.136.
 12. *Knack*, 5 november 1997, p.49.
 13. E., De Saegher & E., Bartholeyns, (1887), *Histoire populaire de Schaerbeek*, H. Mommens éditeur, Schaerbeek, p. 190; L., Bertrand, (1912), *Schaerbeek il y a 50 ans*, Librairie Agence Dechenne, Bruxelles, p.214.
 14. E., De Saegher & E., Bartholeyns, (1887), *op. cit.*, p.137.
 15. S., Fastenakel, I., Bozzo, e.a., (1995), *Vingt ans entre cauchemar et espoir*, Services Sociaux des quartiers 1030, Schaerbeek, p.166.
 16. *Het Nieuwsblad*, 25 oktober 1997.
 17. *La Dernière Heure*, 18 december 1997.
 18. *Le Soir*, 19 december 1997.
 19. *La Libre Belgique*, 4 november 1997.
 20. *Le Soir*, 20 december 1997.
 21. *Het Nieuwsblad*, 4 november 1997.
 22. *La Libre Belgique*, 4 november 1997.
 23. *Schaerbeek Info*, februari 1996.
 24. *Schaerbeek Info*, december 1997.
 25. *De Financieel Economische Tijd*, 27 december 1997.
 26. *La Lanterne*, 30 maart 1998.

4. De onstuitbare opmars van een extreem-rechtse langeafstandsloper

1. Verslag Tweede Bende commissie, bijlage V, p.215, Kenmerk brief nr. DPAD/M.
2. Brief nr.3/02/M/vertr.

3. *Vlaams Blok Magazine*, Maart 1998.
4. *Ibidem*.

5. Noch Chicago, noch Beiroet

1. *De Morgen*, 26 mei 1986.
2. *Ibidem*.
3. *De Morgen*, 8 december 1980.
4. *De Morgen*, 25 november 1983.
5. *De Morgen*, 26 mei 1986.
6. *De Morgen*, 27 mei 1986.
7. *Ibidem*.
8. *Ibidem*.
9. *Ibidem*.
10. *Ibidem*.
11. *Ibidem*.
12. *Ibidem*.
13. *Ibidem*.
14. *Ibidem*.
15. *Ibidem*.
16. *Ibidem*.
17. *Ibidem*.
18. *De Financieel Economische Tijd*, 11 januari 1992.
19. *Het Laatste Nieuws*, 12 september 1990.
20. *Het Laatste Nieuws*, 6 januari 1995.
21. *De Morgen*, 24 mei 1995.
22. *Ibidem*.
23. *Gazet van Antwerpen*, 19 oktober 1995.
24. *La Dernière Heure*, 13 januari 1998.

6. De wapenroof bij het Speciaal Interventie Eskadron

1. Verhoor Bruggeman, Tweede Bende commissie, 16 mei 1997.
2. Verhoor Bruggeman, 19 mei 1997.
3. Verhoor Demessemakers, Tweede Bende commissie, 20 mei

1997.

4. Verhoor Bellemans, Tweede Bendecommissie, 20 juni 1997.
5. *Ibidem.*
6. *Ibidem.*
7. *Ibidem.*
8. Verhoor Demessemakers, 20 mei 1997.
9. *Ibidem.*
10. Verhoor Lhost, Tweede Bendecommissie, 12 mei 1997.
11. *Ibidem.*
12. 'Aktivering van de opsporingen – zware criminaliteit', nota van de hoofddirectie van de operaties, 21 april 1983.
13. Verhoor Lhost, Tweede Bendecommissie, 12 mei 1997.
14. *Ibidem.*
15. Verhoor Demessemakers, 20 mei 1997.
16. *De Morgen*, 3 mei 1997.
17. *Ibidem.*
18. Verhoor Lemasson, 20 mei 1997.
19. *Ibidem.*
20. *Ibidem.*
21. Rapport Kensier/Lemasson, 4 oktober 1984.
22. Verhoor Lemasson, 20 mei 1997.

7. Een rijkswachter wordt politieagent

1. Verhoor Pint, Tweede Bendecommissie, 23 juni 1997.
2. *Ibidem.*
3. Dagblad *Het Volk*, interview Arsène Pint.
4. *Humo*, 25 november 1997.
5. Verhoor Lemasson, 20 mei 1997.
6. Rapport Kensier, 4 oktober 1984, zoals afgedrukt in Verslag Tweede Bendecommissie.
7. *Ibidem.*
8. Rapport Kensier, met ingevulde namen.
9. Tweede Bendecommissie, 20 mei 1997.
10. Tweede Bendecommissie, 20 juni 1997.
11. PV 451, 22 januari 1982, BOB Brussel.

8. Johan Demol en het mysterie van het Comité D'Ouwendijck

1. Stukken bij dossier-Mendez, Tweede Bendecommissie.
2. *De Morgen*, 29 oktober 1983.
3. *Le Soir*, 28 oktober 1983; *De Morgen* 29 oktober 1983.
4. *Le Soir*, 28 oktober 1983.

9. Demol in Lethal Weapon 2

1. Johan Demol in Telefacts, 22 mei 1995.
2. Schaarbeeks politiemann, Telefacts, 2 mei 1995.
3. Johan Demol in Telefacts, 22 mei 1995.
4. *Ibidem.*
5. *Ibidem.*
6. *Ibidem.*
7. Schaarbeeks politiemann in Telefacts, 22 mei 1995.
8. Johan Demol in Telefacts, 22 mei 1995.
9. Schaarbeeks politiemann in Telefacts, 22 mei 1995.

10. De mythe van de onkreukbare superflik

1. *Knack*, 4 oktober 1995.
2. *Ibidem.*
3. Luc Van Der Kelen, HLN, 16 januari 1996.
4. Johan Demol, *Le Soir*, 5 juli 1997.
5. *Le Soir*, 14 augustus 1996.
6. *Ibidem.*
7. Johan Demol, HLN, 31 januari 1998.
8. *La Libre Belgique*
9. Johan Demol, HLN, 28 juni 1996.
10. *De Standaard*
11. Johan Demol, *Knack*, 4 oktober 1995.
12. *Ibidem.*
13. *Le Soir*, 19 mei 1996.

14. *Le Soir*, 24 mei 1996.
15. *De Morgen*, 9 juni 1998.
16. Walter De Bock, *De Morgen*, 22 december 1997.
17. Joëlle Dalis, HLN, 30 september 1997.
18. Joëlle Dalis, *La Dernière Heure*, 2 oktober 1997.

11. De hoofdcommissaris in de vuurlijn

1. *De Morgen*, 13 januari 1996.
2. *De Morgen*, 15 januari 1996.
3. *Ibidem*.
4. *Ibidem*.
5. Perscommuniqué Patrick Sessler, januari 1996.
6. Johan Demol, *Het Nieuwsblad*, 26 februari 1997.
7. Johan Demol, *De Nieuwe gazet*, 27 februari 1997.
8. Johan Demol, *Het Volk*, 26 februari 1997.
9. *Ibidem*.
10. Johan Demol, *Le Soir*, 28 februari 1997.
11. *La Dernière Heure*, 20 januari 1996.
12. Francis Duriau, *Le Soir*, 28 februari 1997.

12. De wolkbreuk breekt open

1. *Le Soir*, 15 januari 1996.
2. *La Lanterne*, 16 februari 1998.
3. Brief Frank Vanhecke aan Johan Demol, 26 februari 1997.
4. Frank Vanhecke, *De Standaard*, 27 februari 1997.
5. *Humo*, 2 december 1997.
6. *Ibidem*.
7. *Le Soir*, 25 juni 1997.
8. *De Morgen*, 2 februari 1996.
9. *De Standaard*, 13 september 1997.
10. Patrick Sessler, toespraak voor gemeenteraad, 23 september 1997.
11. *Ibidem*.

12. *De Standaard*.
13. *Het Volk*, 5 juli 1997.
14. *Gazet van Antwerpen*, 5 juli 1997.
15. *Ibidem*.
16. *Le Soir*, 27 februari 1997.
17. *De Morgen*, 25 september 1997.

13. Demol kruipt in de bunker

1. *De Morgen*, 15 januari 1996.
2. *Humo*, 2 december 1997.
3. *Ibidem*.
4. Rapport Eerste Bendecommissie.
5. PV, substituut Acke, 28 februari 1989.
6. *Ibidem*.
7. *Ibidem*.
8. Verhoor Bruggeman, Eerste Bendecommissie.
9. Verhoor Miévis.
10. *Ibidem*.
11. *De Morgen*, 15 januari 1996.
12. *Humo*, 16 januari 1996.
13. *Le Soir*, 17 januari 1996.
14. *Ibidem*.
15. *Ibidem*.

14. Aan zijn politieke vrienden kent men Demol

1. *Le Soir*, 1 maart 1990.
2. Tweede Bendecommissie, 4 februari 1997.
3. *Ibidem*.
4. Tweede Bendecommissie, 21 februari 1997.
5. *De Morgen*, 15 januari 1996.
6. Rapport Bihay en Balfroid, 14 augustus 1985.
7. *Le Soir*, 17 januari 1996.

15. De dekking van een commissaris

1. SCII, service général d'appui policier, *SCII Rapport comparatif* 1995-1996.
2. *De Gentenaar*, 17 oktober 1997.
3. *De Standaard*, 12 februari 1998.
4. *La Lanterne*, 12 januari 1998.
5. *Ibidem*.
6. *Schaerbeek Info*, 12/96.
7. *De Financieel Economische Tijd*, 19 september 1997.
8. *Ibidem*.
9. *De Morgen*, 17 december 1997.
10. *La Dernière Heure*, 18 december 1997.
11. *Ibidem*.
12. *La Lanterne*, 19 december 1997.
13. *Le Soir*, 15 december 1997.
14. *De Standaard*, 12 februari 1998.
15. *La Dernière Heure*, 18 december 1997.
16. *De Vrijvechter*, jaargang 8, nr.1.
17. *De Financieel Economische Tijd*, 17 december 1997.
18. *Le Soir*, 2 april 1997.

16. Een gemeente als proeftuin voor de nationale politiek

1. *Schaerbeek Info*, december 1997.
2. *Le Vif/L'Express*, 26 mei 1995.
3. *Schaerbeek Info*, december 1997.
4. *De Groene Brusselaar*, mei-juni 1997.

17. De nieuwe kleren van de keizer

1. Toespraak Frank Vanhecke, IPC, 24 februari 1998.
2. Filip De Man, *Het Nieuwsblad*, 7 maart 1998.
3. Toespraak Vanhecke, IPC, 24 februari 1998.
4. Filip De Man, *Vlaams Blok Magazine*, maart 1998.

5. *Ibidem*.

6. Interview Johan Demol, *Vlaams Blok Magazine*, maart 1998.
7. Frank Vanhecke, *De Financieel Economische Tijd*, 25 februari 1998.
8. *Het Nieuwsblad*, 25 februari 1998.
9. *De Financieel Economische Tijd*, 25 februari 1998.
10. *De Standaard*, 25 februari 1998.
11. Toespraak Demol, IPC, 24 februari 1998.
12. *Vlaams Blok Magazine*, maart 1998.
13. Demol, *Vlaams Blok Magazine*, maart 1998.
14. Gerolf Annemans, *De Standaard*.
15. *De Financieel Economische Tijd*, 25 februari 1998.
16. *Ibidem*.
17. Filip De Man, *Het Volk*, 25 februari 1998.
18. *Vlaams Blok Magazine*, maart 1998.
19. *Het Nieuwsblad*, 7 maart 1998.
20. Interview Johan Demol, *Vlaams Blok Magazine*, maart 1998.

18. De lange aanloop naar 13 juni 1999

1. *De Standaard*, 25 februari 1998.
2. *De Financieel Economische Tijd*, 3 maart 1998.
3. *Ibidem*, 4 maart 1998.
4. *Ibidem*, 6 maart 1998.
5. *Gazet van Antwerpen*, 25 februari 1998.
6. *De Morgen*, 2 maart 1998.
7. *De Financieel Economische Tijd*, 4 maart 1998.
8. *Ibidem*, 3 maart 1998.
9. *Ibidem*, 5 maart 1998.

19. Het Vlaams Blok verfranst

1. *Le Matin*, 14 mei 1998.
2. *Ibidem*.
3. *RésistanceS*, nummer 4, herfst 1998.

4. *Le Matin*, 14 mei 1998.
5. *RésistanceS*, nummer 4, herfst 1998.
6. *Ibidem*.
7. *Ibidem*.
8. *Ibidem*.
9. *La Dernière Heure*, 29 juni 1998.
10. *Dimanche Matin*, 28 juni 1998.

Bijlage: Het ontstaan van een getto

1. *Humo*, 9 april 1996, p.136.
2. *Trends*, 20 november 1997.
3. *Ibidem*.
4. C., Kesteloot, e.a. *De geografische dimensie van de dualisering in de maatschappij, overlevingsstrategieën in twee Brusselse wijken* (1997), Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden, p.184.
5. *Le Soir*, 19 december 1997.
6. *La Libre Belgique*, 19 december 1997.
7. *De Morgen*, 12 december 1997.
8. *De Financieel Economische Tijd*, 21 januari 1998.
9. *La Libre Belgique*, 19 december 1997.
10. *De Morgen*, 12 december 1997.
11. *La Dernière Heure*, 19 december 1997.
12. *Le Soir*, 19 december 1997.
13. *Ibidem*.
14. *Ibidem*.
15. *Het Nieuwsblad*, 16 oktober 1997.
16. *Le Soir*, 19 december 1997.
17. *La Dernière Heure*, 19 december 1997.
18. *Het Laatste Nieuws*, 8 november 1997.
19. *Gazet van Antwerpen*, 22 november 1997.
20. *De Financieel Economische Tijd*, 14 januari 1992.
21. *Het Nieuwsblad*, 27 november 1997.
22. *De Standaard*, 17 februari 1998.
23. C., Kesteloot, e.a., *De geografische dimensie van de dualisering in de maatschappij*, p.45.
24. *Business Week*, geciteerd in *Vacature*, december 1997.
25. *De Financieel Economische Tijd*, 27 juni 1992.
26. *Humo*, 9 april 1996, p.136.
27. *De Standaard*, 1 april 1998.
28. C., Kesteloot, e.a., *De geografische dimensie van de dualisering in de maatschappij*, p.76.
29. C., Kesteloot, P., De Decker & A. Manço, (1997), 'Turks and their housing conditions in Belgium', geciteerd in C. Kesteloot, e.a., *De geografische dimensie van de dualisering in de maatschappij*.
30. *La Dernière Heure*, 15 januari 1998.
31. *La Dernière Heure*, 16 januari 1998.
32. *De Morgen*, 18 maart 1998.
33. *De Morgen*, 7 maart 1998.
34. *De Morgen*, 18 maart 1998.
35. *Canvas-journaal*, 8 maart 1998, 20 uur.
36. *De Morgen*, 4 maart 1998.
37. *De Financieel Economische Tijd*, 31 maart 1998.
38. *De Morgen*, 10 maart 1998.
39. *Open brief aan de Brusselaars* (2), p.9.

De blauwe ridders

Van rijkswacht tot eenheidspolitie

Jos Vander Velpen

Na de Witte Mars beloofde de regering dat alles beter zou worden. Sindsdien buitelen de plannen over elkaar heen. Een geïntegreerde politie, een landelijk Openbaar Ministerie, bijzondere opsporingstechnieken.

Waar zijn al die projecten eigenlijk voor nodig? Zit België wel te wachten op een eenheidspolitie? Wie leidt de dans? De politie of de politiek? De auteur probeert een antwoord te geven op deze vragen.

Jos Vander Velpen is doctor in de rechten en advocaat aan de balie in Antwerpen. Van hem verschenen eerder *De CCC, de staat en het terrorisme*, *Daar komen ze aangemarcheerd*, *extreem-rechts in Europa* en *Zwarte Horizonten*. Met Hugo Gijsels schreef hij *Het Vlaams blok, het verdriet van Vlaanderen*.

Cover Jan Depover

Illustratie: Malevich

Isbn 90 6445 050 1

Nugi 661

Paperback 12,5 x 20 cm

285 blz.

Het is niet gedaan!

Een gevecht voor Julie en Melissa

Michel Bouffioux

In het weekblad *Télémoustique* schreef Michel Bouffioux tussen september 1995 en de lente van 1998 ophefmakende artikels over de zoektocht naar Julie en Melissa. Hij bracht de clandestiene rijkswachtoperatie Othello aan het licht, de vernietiging van de gegevens op de computer van het CBO van de rijkswacht en nog veel meer over het onderzoek naar de vermiste kinderen. Dit boek is de weerslag daarvan, een getuigenis van de strijd van de ouders van Julie en Melissa en van een journalist die vecht voor de waarheid en voor een journalistiek die aandacht heeft voor de gewone man.

Michel had al vanaf het begin zijn kamp gekozen: dat van Julie en Melissa, dat van de kinderen, van hun ouders, van de zwakken. Vandaag is er geen twijfel meer dat zijn aandachtige, waakzame, betrokken en geëngageerde journalistieke aanpak de bron is van de problemen waarmee het gerecht hem opzadelt. - Uit het voorwoord van Carine Russo

In de zomermaanden van 1998 werd vrijwel alles wat stukken van de waarheid kon aanbrengen rond de zaak Dutroux en rond pedofiele netwerken, opzijgezet. Ook Michel Bouffioux wordt omwille van dit boek gerechtelijk vervolgd.

Michel Bouffioux studeerde communicatiewetenschappen aan de ULB. Hij is medeauteur van *Gladio* (EPO 1991) en van *Appelez-moi Elvira* (1994) en voorzitter van de *vzw Süria*, een opvanghuis voor slachtoffers van mensenhandel.

Cover Jan Depover

Isbn 90 6445 093 5

Nugi 661

Paperback 15 x 22,5 cm

392 blz.